

εξετάζοντας
τα Ελληνικά

Δημήτρης Τολιάς

Μαρία Ιακώβου

Σταυρούλα Δημητράκου

*εξετάζοντας
τα
ελληνικά*

Μέρος Πρώτο

- Εισαγωγή
- Προφορικός λόγος και προετοιμασία
- Γραπτός λόγος και προετοιμασία
Τρεις ενδεικτικές εκθέσεις με σχόλια για τα επίπεδα Γ' και Δ'

Μέρος Δεύτερο

- Δέκα πλήρη διαγωνίσματα για τα επίπεδα Γ' και Δ'

ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΡΙΤΟ

- ① Διαγώνισμα πρώτο
- ② Διαγώνισμα δεύτερο
- ③ Διαγώνισμα τρίτο
- ④ Διαγώνισμα τέταρτο
- ⑤ Διαγώνισμα πέμπτο

ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

- ① Διαγώνισμα πρώτο
- ② Διαγώνισμα δεύτερο
- ③ Διαγώνισμα τρίτο
- ④ Διαγώνισμα τέταρτο
- ⑤ Διαγώνισμα πέμπτο

Μέρος Τρίτο

- Λύσεις διαγωνισμάτων
- Κείμενα ακουστικής κατανόησης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τις νεώτερες και ευρύτερα αποδεκτές απόψεις για τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών, ο μαθητής μπορεί να συμμετάσχει στην εξεταστική δοκιμασία ήδη από τα πρώιμα στάδια της γλωσσικής εκμάθησης. Οι εξετάσεις αποτελούν κριτήριο αξιολόγησης τόσο για τον μαθητή όσο και για τον δάσκαλο και είναι απαραίτητο να συμβαδίζουν και να πιστοποιούν με εγκυρότητα και αξιοπιστία το επίπεδο γνώσης των μαθητών, προσφέροντας ταυτόχρονα στον διδάσκοντα την ευκαιρία να αναπροσαρμόσει τις μεθόδους και τις τεχνικές που ακολουθεί.

Η εξέταση στη γνώση της ξένης γλώσσας προβλέπει διαφορετικά επίπεδα δυσκολίας (ο αριθμός ποικίλλει από 3 έως 5). Η διαφοροποίηση αυτή παρέχει εκτός άλλων και το πρακτικό πλεονέκτημα ότι χωρίς ακόμη ο μαθητής να έχει κατακτήσει τις γνώσεις που απαιτούνται για το υψηλότερο επίπεδο, μπορεί να αποκτήσει επίσημη πιστοποίηση της γλωσσομάθειάς του για το επίπεδο στο οποίο βρίσκεται.

Οι εξετάσεις Ελληνομάθειας του Υπουργείου Παιδείας και του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας προβλέπουν 4 επίπεδα δυσκολίας (Α, Β, Γ, Δ). Κοινός παρονομαστής για τις εξεταστικές δοκιμασίες που περιλαμβάνουν και τα 4 επίπεδα δυσκολίας αποτελεί ο επικοινωνιακός προσανατολισμός τους. Ο εξεταζόμενος οφείλει να αποδείξει την πραγματική γνώση της γλώσσας στην ευρύτερη επικοινωνιακή της διάσταση. Από τον εξεταζόμενο δε ζητείται να καταγράψει γλωσσικούς τύπους χωρίς μεταξύ τους σύνδεση και ουσιαστικό επικοινωνιακό στόχο, αλλά να αποδείξει την πραγματική γνώση και τη δυνατότητα χρήσης της γλώσσας χωρίς υπερβολική πίεση.

Το βιβλίο αυτό έρχεται να καλύψει το κενό που υπάρχει στην προετοιμασία των υποψηφίων για την επιτυχή συμμετοχή στις παραπάνω εξετάσεις. Αποτελείται από 5 πλήρη διαγωνίσματα τα οποία δημιουργήθηκαν από τους συγγραφείς ειδικά για τα επίπεδα Γ' και Δ' τα οποία και συγκεντρώνουν τον μεγαλύτερο αριθμό των υποψηφίων. Συνοδεύεται από κασέτες με τα κείμενα ακουστικής κατανόησης και από λύσεις όλων των ασκήσεων. Έχουν επίσης περιληφθεί δύο ειδικά τμήματα όπου γίνεται αναλυτική παρουσίαση του γραπτού λόγου και της συνέντευξης με στόχο την καλύτερη δυνατή προετοιμασία των υποψηφίων και στις δύο αυτές πλευρές των εξετάσεων.

Αλλά το βιβλίο αυτό δεν έχει μόνο ως στόχο του την προετοιμασία των υποψηφίων για τις εξετάσεις Ελληνομάθειας των επιπέδων Γ' και Δ'. Οι συγγραφείς αξιοποίησαν τόσο την προσωπική τους πείρα ως καθηγητές των Ελληνικών, όσο και τη συσσωρευμένη εμπειρία του διδασκαλείου της Ελληνικής γλώσσας που λειτουργεί στην Ελληνοαμερικανική Ένωση από το 1957, με παράλληλο στόχο τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού βιβλίου που μπορεί να χρησιμεύσει σε μαθητές και διδάσκοντες ως αυτόνομο από τις εξετάσεις διδακτικό εγχειρίδιο.

ΟΙ ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ

Το βιβλίο αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο από μεμονωμένους υποψηφίους όσο και από σχολεία με οργανωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα εκμάθησης της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας.

Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία το βιβλίο αυτό προσφέρει ολοκληρωμένη εικόνα των εξετάσεων Ελληνομάθειας για τα δύο τελευταία επίπεδα που είναι απαραίτητη για σωστή και επιτυχημένη προετοιμασία.. Το βιβλίο επιτρέπει στον χρήστη να αποφασίσει σε ποιο επίπεδο είναι προτιμότερο να εξεταστεί, αφού οι λύσεις και η ανάλυση του τρόπου διόρθωσης και βαθμολόγησης συντελούν στη δημιουργία μιας σχετικά ορθής εικόνας των δυνατοτήτων του και της πιθανότητας να επιτύχει στο επίπεδο που τελικά θα επιλέξει.

Σχετικά με τη δεύτερη κατηγορία το βιβλίο αποτελεί ένα χρήσιμο και πρακτικό εργαλείο προετοιμασίας για ολόκληρη την τάξη. Ιδιαίτερα τα δέκα (10) πλήρη διαγωνίσματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν με δύο τρόπους:

Ο ένας είναι τα διαγωνίσματα (στην πραγματική συνολική τους διάρκεια) να δίνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και μετά την ολοκλήρωση συγκεκριμένου κύκλου μαθημάτων ώστε να μπορεί ο καθηγητής αλλά και ο ίδιος ο μαθητής να παρακολουθούν την πρόοδο που κάθε φορά συντελείται όσο πλησιάζει η ημερομηνία εξέτασης.

Ο άλλος τρόπος είναι το κάθε διαγώνισμα ξεχωριστά να αναλύεται στην τάξη για ενισχυτική διδασκαλία και ενδεδειγμένη πρακτική εξάσκηση στον τύπο των ασκήσεων και στα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα που απαιτείται να γνωρίζει ο υποψήφιος.

Η προσπάθεια θα συνεχιστεί με τη συγγραφή βιβλίου για τα δύο πρώτα εξεταστικά επίπεδα ώστε οι υποψήφιοι να έχουν ολοκληρωμένη άποψη για τις εξετάσεις Ελληνομάθειας και τις απαιτήσεις τους.

Χρονική διάρκεια εξέτασης

Ο χρόνος παίζει σημαντικό ρόλο στην όλη εξεταστική διαδικασία. Οι εξεταζόμενοι καλούνται να πραγματώσουν σειρά δραστηριοτήτων μέσα σε προκαθορισμένο χρονικό πλαίσιο. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να είναι εξοικειωμένοι όχι μόνο με τους διαφορετικούς τύπους των ασκήσεων αλλά και με τη χρονική τους διάρκεια. Για την καλύτερη προετοιμασία των υποψηφίων, το χρονικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα πρέπει να ολοκληρώσουν την προσπάθειά τους ορίζεται ενδεικτικά ως εξής:

Επίπεδο Γ'

Κατανόηση προφορικού λόγου και κατανόηση γραπτού κειμένου: Συνολική διάρκεια 60 λεπτά.

Παραγωγή γραπτών κειμένων: Συνολική διάρκεια 60 λεπτά.

Επίπεδο Δ'

Κατανόηση προφορικού λόγου και κατανόηση γραπτού κειμένου: Συνολική διάρκεια 75 λεπτά.

Παραγωγή γραπτών κειμένων: Συνολική διάρκεια 90 λεπτά.

Προφορικός λόγος και προετοιμασία για την συνέντευξη

Γενικά χαρακτηριστικά

Η προφορική εξέταση διαρκεί περίπου 10-15 λεπτά και οι υποψήφιοι εξετάζονται ανά δύο ή και τρία άτομα κάθε φορά. Κατά την διάρκεια της εξέτασης στην αίθουσα βρίσκονται ο εξεταστής/συνομιλητής και ένας βαθμολογητής. Μετά την ολοκλήρωση της κάθε συνέντευξης ο εξεταστής και ο βαθμολογητής συνεργάζονται για την σωστότερη αξιολόγηση και κατ' επέκταση βαθμολόγηση των υποψηφίων.

Η συνέντευξη χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο ο κάθε εξεταζόμενος καλείται να πει μερικά πράγματα για τον εαυτό του, την οικογενειακή του κατάσταση, το επάγγελμά του, τα χόμπι του κλπ. Στο δεύτερο μέρος της συνέντευξης βασικά θέματα γύρω από τα οποία μπορεί να κληθεί να μιλήσει και κυρίως να εκφράσει άποψη είναι για παράδειγμα η απασχόληση, η εκπαίδευση, ο ελεύθερος χρόνος, τα ταξίδια, τα αξιοθέατα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και επίκαιρα θέματα όπως αναφέρονται στον τύπο.

Αυτό που κυρίως απαιτείται είναι η ανταλλαγή απόψεων με τους συνεξεταζόμενους, όπου ο καθένας χρειάζεται να συμφωνήσει ή να διαφωνήσει, όπως ακριβώς συμβαίνει και στην καθημερινή επικοινωνία.

Ειδικοί εκπαιδευτικοί στόχοι Γ' και Δ' επιπέδου

Για το τρίτο επίπεδο ο υποψήφιος πρέπει να έχει την ικανότητα να εκφράζει τις προσωπικές του ιδέες και να παίρνει μέρος αποτελεσματικά σε μια παρατεταμένη συνομιλία. Πρέπει να μπορεί να ανταλλάσσει πληροφορίες, να εκφράζει και να κατανοεί απόψεις, διαθέσεις και συναισθήματα, να συμφωνεί ή να διαφωνεί και να πραγματοποιεί διάφορες δραστηριότητες σε συνεργασία με άλλους.

Για το τέταρτο επίπεδο ο υποψήφιος πρέπει να έχει την ικανότητα να εκφράζει αποτελεσματικά ιδέες, μέσα στο πλαίσιο των προσωπικών και επαγγελματικών του εμπειριών, με υψηλού βαθμού ευχέρεια και ακρίβεια λεξιλογίου και να παίρνει μέρος σε συζητήσεις που περιέχουν άγνωστες σε αυτόν καταστάσεις. Ο υποψήφιος πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζει και να χρησιμοποιεί τεχνικές που διευκολύνουν ή

επιβεβαιώνουν τη ροή της επικοινωνίας: να ζητάει από τον ομιλητή να επαναλάβει ή να διευκρινίσει κάτι, να μιλάει πιο αργά, και γενικά να επιτελεί όλες τις γλωσσικές λειτουργίες χρησιμοποιώντας πιο σύνθετες δομές και κυρίως πιο διευρυμένο λεξιλόγιο. (*Πιστοποίηση Επάρκειας της Ελληνομάθειας, ΚΕΓ 1997: 63,81,93,99*).

Οι ρόλοι εξεταζόμενων και εξεταστή. Προετοιμασία

Στόχος της ενότητας αυτής είναι να δώσει τις απαραίτητες οδηγίες και διευκρινίσεις για την καλύτερη δυνατή οργάνωση και εκτέλεση της συνέντευξης. Κατά βάση πρόκειται για συζήτηση μεταξύ του εξεταστή και των υποψηφίων με σκοπό να τους δοθεί η δυνατότητα και ευκαιρία να καταδείξουν την ικανότητά τους να συνδιαλέγονται και να επικοινωνούν ουσιαστικά στην Ελληνική γλώσσα και όχι απλώς να απαντούν σε μια σειρά ερωτήσεων του εξεταστή.

Στόχος της εξέτασης είναι η χρήση από τους εξεταζόμενους πραγματικής γλώσσας, όπως θα συνέβαινε και στην καθημερινή τους ζωή. Ο εξεταστής λοιπόν οφείλει να προσπαθήσει να μετατραπεί σε ουσιαστικό συνομιλητή και να προσδώσει στην συνέντευξη χροιά πραγματικής συζήτησης. Αυτό θα επιτρέψει στους εξεταζόμενους να νιώσουν ότι βρίσκονται σε αυθεντικό περιβάλλον επικοινωνίας, ενώ παράλληλα η ύπαρξη φιλικού συζητητή τόσο από την πλευρά του εξεταστή όσο και από την πλευρά του συνεξεταζόμενου θα ελαφρύνει το κλίμα και θα τους επιτρέψει να νιώσουν πιο άνετα. Η δημιουργία τέτοιας ατμόσφαιρας επιτρέπει στον εξεταστή να βαθμολογεί με βάση πιο ξεκάθαρα κριτήρια την δυνατότητα επικοινωνίας των εξεταζομένων.

Γραπτός λόγος και προετοιμασία.

Γενικά Χαρακτηριστικά

Η παραγωγή γραπτού λόγου διαρκεί για το Γ' επίπεδο 1 ώρα και δέκα λεπτά και ο υποψήφιος πρέπει να γράψει έκθεση με τη μορφή γράμματος (200 περίπου λέξεων) περιγράφοντας κάποια προσωπική του κατάσταση κάνοντας λεπτομερείς αναφορές και σχόλια, και μια έκθεση με τη μορφή μικρού δοκιμίου (200 λέξεις) όπου πρέπει να παρουσιάσει την άποψή του και να την τεκμηριώσει με σαφήνεια και ακρίβεια. Στο Δ' επίπεδο η παραγωγή γραπτού λόγου διαρκεί 1 ώρα και 30 λεπτά. Ο υποψήφιος πρέπει να γράψει δύο εκθέσεις των 300 λέξεων η κάθε μια σε ένα ευρύ πεδίο θεμάτων σχετικών με τις καθημερινές ανάγκες και τους τομείς προσωπικών και επαγγελματικών ενασχολήσεων.

Ειδικοί εκπαιδευτικοί στόχοι Γ' και Δ' επιπέδου

Ο υποψήφιος πρέπει να έχει την δυνατότητα να εκφράζεται γραπτώς με λογική ακρίβεια χρησιμοποιώντας πολυσύνθετες εκφράσεις και να ελέγχει γλωσσικές λειτουργίες του γραπτού λόγου που αφορούν στην επαγγελματική και προσωπική του ζωή αλλά και να αντιδρά ικανοποιητικά σε καταστάσεις άγνωστες προς αυτόν.

(Πιστοποίηση Επάρκειας της Ελληνομάθειας, ΚΕΓ 1997: 63, 93)

Και στις δύο περιπτώσεις αυτό που ζητείται από τους υποψηφίους είναι να πάρουν θέση και να εκφράσουν τεκμηριωμένη άποψη με λογική σαφήνεια και ακρίβεια για σειρά θεμάτων σχετικών με τις καθημερινές ανάγκες και τους τομείς προσωπικών και επαγγελματικών ενασχολήσεων. Το όριο των 200 (Γ' επίπεδο) ή 300 (Δ' επίπεδο) λέξεων δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Φυσικά είναι ένα ελάχιστο περιθώριο στο οποίο μπορεί να εκφράσει κάποιος άποψη αλλά παραμένει γεγονός ότι πίσω από τις λέξεις αναζητείται η ικανότητα του υποψηφίου να εκφράζεται με γραμματικοσυντακτική ακρίβεια εκφέροντας άποψη συγκροτημένη και κατανοητή χωρίς βερμπαλιστικές εξάρσεις. Το κείμενο πρέπει να χαρακτηρίζεται από υψηλή συνοχή και συνεκτικότητα και τα μηνύματα προς τον αναγνώστη να γίνονται αντιληπτά λαμβάνοντας κάθε φορά υπόψη τις ανάγκες του αναγνώστη αυτού και δημιουργώντας τρόπους και τεχνικές που τις προσεγγίζουν και τις ικανοποιούν.

Προετοιμασία

Η παραγωγή γραπτού λόγου θεωρείται ακόμη και σήμερα μία από τις δυσκολότερες απαιτήσεις κάθε είδους εξετάσεων. Στον κανόνα αυτό δεν αποτελεί εξαίρεση ούτε η μητρική γλώσσα η παραγωγή της οποίας σε γραπτή μορφή μπορεί να δημιουργήσει αρκετά προβλήματα σε κάποιους που δεν έχουν συνηθίσει να εκφράζονται γραπτώς. Η κατάσταση γίνεται ακόμη πιο περίπλοκη, όταν η γλώσσα στην οποία καλείται κάποιος να γράψει δεν είναι η μητρική του. Όσο και αν το εγχείρημα ακούγεται δύσκολο η παραγωγή ικανοποιητικού και περιεκτικού γραπτού λόγου δεν είναι προνόμιο των λίγων. Ο γραπτός λόγος απαιτεί την πλήρη και αδιάκοπη προσοχή του γράφοντος ώστε το αποτέλεσμα να αντιπροσωπεύει πλήρως τις σκέψεις και την κατεύθυνση που αυτός επιδιώκει να τους προσδώσει. Στον γραπτό λόγο καθρεπτίζονται οι γνώσεις της γλώσσας, του λεξιλογίου και της δομημένης σκέψης. Στο τμήμα αυτό του βιβλίου θα προσπαθήσουμε να δώσουμε οδηγίες και συμβουλές στους υποψηφίους που θα τους επιτρέψουν να αποκτήσουν ευχέρεια στο είδος του γραπτού λόγου που απαιτείται στις εξετάσεις Ελληνομάθειας.

Ο υποψήφιος που προετοιμάζεται για τις εξετάσεις στα δύο τελευταία επίπεδα προτείνεται να ακολουθήσει το παρακάτω πρόγραμμα προετοιμασίας ώστε σε σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα να μπορεί στα περιορισμένα χρονικά πλαίσια των εξετάσεων να παράγει ικανοποιητικό γραπτό λόγο.

Στάδια προετοιμασίας

1. Είναι άκρως απαραίτητο ο υποψήφιος να εκτίθεται σε διάφορα είδη γραπτού λόγου ώστε να αποκομίζει πλήθος γλωσσικών και νοηματικών ερεθισμάτων. Η μελέτη των κειμένων μπορεί να έχει διαφορετική μορφή κάθε φορά (πχ επιλεκτικό διάβασμα για συγκεκριμένες πληροφορίες, διάβασμα για παραγωγή περίληψης, κλπ). Ασκήσεις εύρεσης των βασικών νοημάτων κάθε παραγράφου και των φράσεων που τις εκφράζουν, λέξεις ή φράσεις-κλειδιά που εμπεριέχουν μια βασική ιδέα πρέπει να επαναλαμβάνονται μέχρις ότου εξαντληθεί η ανάλυση του κάθε κειμένου.

Η επιλογή των κειμένων είναι φυσικά προσωπική επιλογή, καλό όμως θα ήταν τα θέματα να έχουν ποικιλία και εύρος. Εφημερίδες και περιοδικά αποτελούν την πρώτη πηγή από την οποία μπορεί κανείς να αντλήσει κείμενα και να δουλέψει με αυτά για την παραγωγή γραπτού λόγου.

2. Μετά από μελέτη του κειμένου προτείνεται ο σπουδαστής να γράψει μια σύντομη περίληψη χρησιμοποιώντας αυτούσιες φράσεις και συνδέοντάς τες μεταξύ τους. Κατόπιν προσπαθεί σταδιακά να αντικαταστήσει τις λέξεις και φράσεις του πρωτότυπου με δικές του χρησιμοποιώντας στην προσπάθεια αυτή ένα καλό λεξικό. Με την άσκηση αυτή δίνεται η ευκαιρία στον σπουδαστή να εξασκηθεί σε διαφορετικές δομές της γλώσσας και να κατανοήσει τον τρόπο χρήσης τους.

3. Με το τέλος της προηγούμενης φάσης ο σπουδαστής μπορεί, χρησιμοποιώντας απόψεις και θέματα που εκφράζονται στα κείμενα που διαβάζει, να αρχίσει να γράφει για αυτά. Στην αρχή συγκεντρώνει τα στοιχεία που τον ενδιαφέρουν σε μορφή σχεδιαγράμματος. Κατόπιν τα κατανέμει όπως αυτά θα παρουσιάζονται στον κορμό της έκθεσης. Επιλέγει τα στοιχεία της εισαγωγής, του κυρίου θέματος και των παραγράφων που θα το αποτελούν, και του επιλόγου. Ακολουθεί η παραγραφοποίηση και σύνθεση των στοιχείων σε ολοκληρωμένες προτάσεις. Φράσεις και λέξεις-κλειδιά του κειμένου μπορούν κάλλιστα να χρησιμοποιηθούν και στην έκθεση διανθίζοντας έτσι τον λόγο. Με την βοήθεια λεξικού επιλέγει τις κατάλληλες λέξεις ώστε το μήνυμα να είναι ξεκάθαρο.

Κριτήρια αξιολόγησης για τον εξεταστή

Το μέρος αυτό συνοδεύεται από τρία αυθεντικά κείμενα για τα επίπεδα Γ' και Δ' τα οποία έχουν κατηγοριοποιηθεί για διευκόλυνση των χρηστών του βιβλίου ως εξής:

1. Κείμενο με χαμηλή απόδοση του ενδεχόμενου υποψηφίου2. Κείμενο με μέση απόδοση του ενδεχόμενου υποψηφίου3. Κείμενο με ικανοποιητική απόδοση του ενδεχόμενου υποψηφίου

Κάθε κείμενο αναλύεται ως προς τα βασικά του χαρακτηριστικά ώστε ο υποψήφιος να δει τις τεχνικές και στρατηγικές που πρέπει να ακολουθήσει για να αντεπεξέλθει πλήρως στις ανάγκες της συγκεκριμένης εξέτασης. Πιο συγκεκριμένα μετά την παρουσίαση του θέματος προς ανάλυση δίνονται οι λέξεις-κλειδιά που θα επιτρέψουν μια πρώτη προσέγγιση στην ανάπτυξη του θέματος. Κατόπιν δίνεται αυτούσια η έκθεση και μετά ακολουθεί σχολιασμός τόσο σε επίπεδο γραμματικοσυντακτικό και λεξιλογίου όσο και περιεχομένου.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Επίπεδο Γ'

Θέμα: Έχετε προβλήματα υγείας, και γι' αυτό επισκεφτήκατε τον γιατρό σας για να κάνετε κάποιες εξετάσεις. Ένας φίλος σας που μένει σε άλλη χώρα σας ζήτησε να τον ενημερώσετε για τα ραντεβού που είχατε με τους γιατρούς, τις εξετάσεις και τα αποτελέσματά τους με κάθε δυνατή λεπτομέρεια.

Λέξεις-κλειδιά

φιλικό γράμμα

πρόβλημα υγείας → ιατρικές εξετάσεις

ενημέρωση για τα ιατρικά ραντεβού, τις ιατρικές εξετάσεις και τα αποτελέσματά τους.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ I

20 Μαΐου 1999

Αγαπητέ μου Νίκο,

Ευτυχώς βρίσκομε σε καλή κατάσταση. Παρέλαβα τα αποτελέσματα από όλους τους γιατρούς, και τα νέα, γενικά είναι ευχάριστα.

Όταν πρώτα ένιωθα το πόνο στο στομάκι μου πήγα στο παθολογικό γιατρό. Ο γιατρός δεν μπορέσει να πει ακριβώς τη ήταν. Είπε ότι μπορεί να ήταν κάτι περαστικό, από κάτι έφαγα, από χτύπημα ή μικρόβιο στο στομάκι μου. Μου έδωσε κατ' χάπια να πάρω, αλλά δυστυχώς ο πόνος δεν πέρασε. Ξανά πήγα στο γιατρό, και μου είπε θα πρέπει να κάνω εξετάσεις.

Διπλών, πήγα και εξέτισα το αίμα, με φωτογράφησαν στο στομάκι και έκανα άλλες διάφορες εξετάσεις. Έκανα μια εξέταση σε ένα μηχάνημα που το λέγανε 'αλτρασουντ'. Με αυτό το συγκεκριμένο μηχάνημα, ο γιατρός βλέπε μια οθόνη τη γίνετε μέσα από το στομάκι και έχει τη δυνατότητα να βγάλει φωτογραφίες. Επίσης και εγώ έβλεπα τι γίνεται μέσα στο στομάκι μου γιατί δεν είσαι κοιμισμένος καθόλου όταν ο γιατρός κάνει αντί την εξέταση.

Μετά από τις διάφορες εξετάσεις, ο γιατρός ελαβή τα αποτελέσματα και με κάλεσε στο γιατρού του για να τα συζητήσουμε. Ο γιατρός μου είπε ότι, δεν ήταν σίγουρος αλλά νόμιζε ότι μπορεί να είναι έλκος. Μου είπε ότι θα πρέπει να πάω σε ειδικός γιατρός για ειδικές εξετάσεις.

Πήγα στο ειδικό γιατρό για τις εξετάσεις και βρήκε ότι γεγονότος είχα έλκος. Δεν ήταν πολύ προχωρισμένο αλλά θα έπρεπε να κάνω θεραπεία με χάπια και να προσέξω τι τρώω. Τελικά τώρα νιώθω πολύ πιο καλύτερα και ελπίζω όλα θα πάνε καλά από εδώ και τώρα.

Σχόλια

Αποτυχημένη προσπάθεια ανάπτυξης του θέματος με σοβαρές αδυναμίες τόσο στη μορφή όσο και στο περιεχόμενο του συγκεκριμένου κειμένου. Ο τύπος του γράμματος δε διατηρείται (απουσία τέλους και οπιαδήποτε αναφοράς από τον γράφοντα στον υποθετικό αποδέκτη του). Παράλληλα, εύκολα μπορεί να εντοπίσει κανείς σωρεία γραμματικών λαθών (στον σχηματισμό ρηματικών και ονοματικών τύπων), λεξιλογικές αδυναμίες (ελλείψεις ως προς το λεξιλόγιο της συγκεκριμένης θεματικής, χρήση ακόμα και μη ελληνικών λέξεων για την κάλυψη αυτού του κενού: 'αλτρασουντ'). Σε γενικές γραμμές μιας τέτοιας μορφής κείμενο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται με επιτυχία στις απαιτήσεις της συγκεκριμένης εξέτασης.

20 Μαΐου 1999

Αγαπητέ μου Νίκο,

επιτέλους πήγα στο γιατρό, όπως μου είχες συμβουλέψει ακούραστα τους τελευταίους μήνες. Είχες δίκιο. Κάτι έχω που πάει στραβά στην υγεία μου. Κατ'αρχήν ο γιατρός ήθελε να ελέγχει τις εξής εξετάσεις: ένα ολόκληρο τεστ του αίματος, από τα αιμοσφαίρια μέχρι το ζάχαρο, αφού λέει ότι όλη αυτή η κοήραση που με κάνει πτώμα, έχει μια πιθανή βάση στο αίμα. Μου ζήτησε επιπλέον να κάνω μια παράξενη εξέταση: να ελέγξει και την ποσότητα των βακτηριών στο σάλιο, γιατί συνήθως αυτά τα "ζωάκια" προκαλούν τα ίδια συμπτώματά μου, όταν πολλαπλασιάζονται. Πρώτα πήγα στο ΙΚΑ, αλλά ήταν τάλαιπωρία να έχω γρήγορα τα ραντεβού που χρειαζόμουν. Τότε πήγα στο "Υγεία" και θαύμα! Είχα αμέσως όλα τα ραντεβού και τα αποτελέσματα. Ο γιατρός τα διάβασε και τελικά αποφάσισε ποτε χρειαζόμαι μεγάλες δόσεις βιταμινών και να ξεκουραστώ πολύ.

Φιλάκια

Πέτρος

Σχόλια

Παρά το γεγονός ότι και στο κείμενο αυτό παρουσιάζονται σοβαρά μορφικά λάθη (εσφαλμένος ο τρόπος χρήσης των τύπων της ρηματικής ενέργειας: να ελέγχει, να ελέγχω αντί να ελέγξει, να ελέγξω...) και αδυναμίες στο σχετικό με το θέμα λεξιλόγιο, η προσπάθεια αυτή κρίνεται κατά πολύ επιτυχεστέρα της προηγούμενης. Το ύφος είναι άμεσο και πολύ άνετο, μέσα στις απαιτήσεις του θέματος, οι αναφορές με συγκεκριμένα ονόματα θεραπευτηρίων αποδεικνύει βαθιά γνώση των συμβάντων στην ελληνική πραγματικότητα και ακόμα και οι λεξιλογικές ελλείψεις αντισταθμίζονται με έναν τρόπο που δεν αφήνει την αδυναμία αυτή να επηρεάσει την όλη ροή του κειμένου (αντί της αναμενόμενης λέξης "μικρόβια", χρησιμοποιείται η λέξη "ζωάκια", που περιβάλλεται μάλιστα από εισαγωγικά, δημιουργώντας ένα στοιχείο ύφους). Με βάση τα στοιχεία αυτά το συγκεκριμένο κείμενο, παρά τις όποιες αδυναμίες του, ανταποκρίνεται με επιτυχία στις απαιτήσεις της εξέτασης.

Ιταλία, 20 Μαΐου 1999

Αγαπητέ μου Νίκο,

Εύχομαι να είσαι καλά και να έχουν τελιώσει οι εξετάσεις σου στα μαθήματα. Όπως βλέπεις βρήσκομαι στην Ιταλία.

Από τη δική μου πλευρά μου έδωσαν 15 μέρες άδεια από την εταιρεία για να ξεκουραστώ και να ακολουθήσω σωστά την αγωγή που μου έγραψε ο γιατρός. Αλλά ας πάρω τα πράγματα από την αρχή για να κυτλώβεις. Όπως σου είχα πει στο τηλέφωνο το τελευταίο διάστημα υπέφερα συνέχεια από ζαλάδες, κόπωση και μια σχετική αίσθηση κακιάς διάθεσης. Δεν ήμουν ευχαριστημένη με τίποτα, και φυσικά δεν μπορούσα να καταλάβω την αιτία. Σαν πρώτο βήμα αποφάσησα να επισκευτώ τον γιατρό της εταιρίας για να μου πει μια πρώτη γνώμη, η οποία ήταν υπερκόπωση και έλλειψη βιταμινών. Στο τεστ κοπύσεως τα αποτελέσματα ήταν θλιβερά!!! Ούτε ογδόντα χρονών να μην ήμουν! Μου σινέστησε παράλληλα να κάνω γενικές εξετάσεις αίματος. Μου βρήκανε και μία μικρή αναιμία. Πήγα και σε άλλον γιατρό για να διασταβρώσω τις απόψεις οι οποίες δε διαφέραν. Με την άδεια που πήρα αποφάσησα και έβγαλα εισιτήριο για την Ιταλία στο Κόμο όπου εκεί έχει μια φάρμα χαλάρωσης και φυσικής αποκατάστασης που είναι κάτω από την επίβλεψη γιατρών. -Μου τη σύστησαν οι γονείς της φίλης μου-. Ο γιατρός μου συμφώνησε. Βρήσκομαι σε ένα ωραίο περιβάλλον μέσα στο πράσινο και θέα στη γνωστή λίμνη.

Τα έχω όλα έτοιμα και ο κόσμος είναι περίπου στην ηλικία μου με παρόμοια προβλήματα υγείας. Έχει ήδη περάσει μία εβδομάδα και αισθάνομαι πιο αισιόδοξη. Αφού λέω να ζητήσω από τη δουλειά άλλη μία εβδομάδα για να κάτσω τρεις!! Βλέπεις, Παύλο, πως ο άνθρωπος δεν είναι από σίδηρο. Τώρα είμαι καλύτερα και έτσι όταν θα έρθεις θα με βρεις στις φόρμες μου.

Πολλά φιλιό

Σεσίλια

Σχόλια

Το κείμενο, αντίθετα προς όλα τα προηγούμενα, πληροί τις προϋποθέσεις του θέματος τόσο από άποψη μορφής όσο και περιεχομένου. Οι συχνές αποστροφές προς τον υποθετικό αποδέκτη του γράμματος (όπως σου είχα πει..., βλέπεις, Παύλο, ...) καθιστούν τον λόγο ιδιαίτερα ζωντανό και άνετο. Χαρακτηριστική του άνετου ύφους είναι και η προσθήκη που κάνει ο εξεταζόμενος στο τοπικό σημείο αναφοράς του γράμματός του (Ιταλία, 20 Μαΐου) για να στήσει με πιο πιστευτό τρόπο το ύλο σκηνικό της περιπέτειας της υγείας του που εξιστορεί στο γράμμα του.

Θέμα: Η ευρωπαϊκή νομοθεσία ορίζει ότι εταιρείες και οργανισμοί υποχρεούνται να προσλαμβάνουν και άτομα με ειδικές ανάγκες. Ένα άτομο του στενού σας περιβάλλοντος υπέβαλε αίτηση σε μια τέτοια εταιρεία ζητώντας εργασία. Η αίτησή του, παρά τα προσόντα του απορρίφθηκε. Αποφασίζετε να στείλετε μια αναφορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση καταγγέλοντας το γεγονός. Περιγράψτε την περίπτωση του συγκεκριμένου ατόμου και ποιες ενέργειες κάνατε στη χώρα σας χωρίς όμως επιτυχία. Προσθέστε ότι άλλο κατά τη γνώμη σας ισχυροποιεί την άποψή σας. (300 λέξεις)

Λέξεις-κλειδιά

επίσημη επιστολή (επίσημη αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο)
περίπτωση ατόμου με ειδικές ανάγκες από το προσωπικό περιβάλλον του γράφοντα
αδικία σε βάρος του ατόμου αυτού
επιχειρήματα υπέρ της κάλυψης θέσεων εργασίας από άτομα με ειδικές ανάγκες

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 1

*Αξιότιμοι κύριοι βουλευτές,
είμαι ένας ανάπιρος άνθρωπος εδώ και πέντε χρόνια. Η αναπηρία μου οφείλεται στο ατύχημα που είχα με αυτοκίνητο. Συνέβει στην Εθνική οδό Αθηνών-Πατρών στο 40ο χιλιόμετρο. Το λάθος δεν ήταν δικό μου. Έβρεχε πολύ και ο δρόμος γλιστρούσε. Ένα αυτοκίνητο από το αντίθετο ρεύμα που έκανε αντικανονικό προσπέρασμα ήρθε κι έπεσε πάνω μου. Η σύγκρουση ήταν μετωπική και ο οδηγός του άλλου αυτοκινήτου σκοτώθηκε. Εγώ σώθηκα μόνο από θιάμα. Το αποτέλεσμα είναι ότι από τότε είμαι υποχρεωμένος να κικλωφορώ με αναπηρικό καροτσάκι. Δυστυχώς πουθενά δεν μπορώ να βρίσκω μια δουλειά για μένα. Σας παρακαλώ να με βοηθήσετε. Είμαι 35 χρονών και έχω απολιτίριο λικείου.*

Ευχαριστώ εκ των προτέρων

*φιλικά,
Κ.Α.*

Σχόλια

Το συγκεκριμένο κείμενο μπορεί να θεωρηθεί πιο πολύ ως προσωπικό σημείωμα παρά ως επίσημη αναφορά που απευθύνεται στους βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ο εξεταζόμενος επιλέγει να περιγράψει ένα προσωπικό του πρόβλημα που παρά το γεγονός ότι τον κατατάσσει στην κατηγορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες δεν περιέχεται στα ζητούμενα του θέματος. Ο λόγος του, αν και δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα από άποψη μορφής (δεν υπάρχουν ιδιαίτερα ορθογραφικά, γραμματικά ή συντακτικά λάθη), δεν πληροί ούτε τις προϋποθέσεις του θέματος, ούτε το όριο των λέξεων που τίθεται. Τέλος, το περιεχόμενο δεν καλύπτει σε βάθος την ανάγκη για επιχειρηματολογία και συγκέντρωση στοιχείων για την επεξεργασία του θέματος. Με την έννοια αυτή η συγκεκριμένη έκθεση δεν ανταποκρίνεται με επιτυχία στις απαιτήσεις της εξέτασης.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 2

Προς την Ε.Ο.Κ.

Σας γραφω για την αίτηση του καιριου Χ. που εχει στηλει μια αίτηση για μια δουλειά και δεν τον πηραν οπως παντα, γιατι είναι αναπερρής, αλλα αυτο δεν είναι δυνατό λογο δεν είναι ουτε επισκεπτικο, και θελω να σας κάνω παραπονο για αυτο το θεμα που εχει γινει πια αβασταχτο, Δεν είμαστε καλά σε αυτη τη περίπτωση είναι ακόμα και υπιστευτο δηλαδή οτι ηθηλε αυτη τη δουλεια ειχε αυτος ο κύριος και παρμπανω είναι πολυ μώρφομενος εχει πολλα προσόντα πολλές ίκανοτετες και δεν το πηραν για αυτο το λογο, πολη μου ποναει αυτο ετσι κανουμε με τους ανθρωπους και αν είναι ετσι τι να κανουν εκεινει αφου δεν τους είχαμε φροντισει στη αρχη οταν ήταν παΐδια οταν μεγαλωνουν κανουμε το ιδιο λαθος και με πολυ ασχημο τροπο βαιβια, θελω να ξερω τι θα κανουν αυτοι οι ανθρωποι που εχουν αυτο το προβλημα πως θα τρωνε μπορει να εχουν οικογενιες αφου και δεν μπορουν να κανουν βαιβια τις σκληρές δουλιες για να βγαλουν το ψωμι τους, και δεν εχου την ικανοτητα για να κλεβουν μαλίστα, πως να ζουν αυτοι. Γιατι δεν τους εκτίμουμε γιατι τους κοιταζουν με αυτο το βλεμα σαν να μην είναι ανθρωποι σαν να είναι ζωα.

Νομιζω οτι οι περισσοτεροι απο αυτους εχουν ταλεντο σε πολλα πραγματα ας μιλησω τωρα για τη χωρα μου. Εχουμε πολους μουσικους που είναι τύφλοι και είναι απο του καλυτηρους, ομως οι αλλοι που δεν εχουν ταλεντο στη μουσικη δεν τους κοιταζουν. Μα είμαι σηγορος οτι καποιο αλο ταλεντο πρεπει να εχουν αλλα δεν τους φροντιζουν. Είναι μεγαλο λαθος ετσι με αυτο που κανουμε ολοι μας της σκοτονομε και οχι μονο μια φορα αλλα πολλες φορες στη αρχη οταν ηταν παιδια και στο συνεχεια οταν μεγαλωνουν πως τους κοιταζουμε και πως είναι συμπρηφορα μας προς αυτους. Και τελικα οταν ζηταν για δουλεια και να εχουν τα πρόσσοντα και μην του δινουμε δουλειά.

Τι μπορουμε να κανουμε για να λίσουμε αυτο το προβλημα δεν θελω να πω οτι είναι ενα ανθρωπινο σκανταλω.

Και αν λεμε να μην σκοτονομε τα ζωα και προσεχουμε το περιβαλον να προσεχουμε. Προσεχομε πρωτα τον ανθρωπο να μην τον σκοτονομε αλλιως δεν ξερω τι χειροτερο αλλο θα μας γυνει μετα απο αυτο που εχει ηδη γυνει.

*Ανθρωπως ζει
σε αυτο το κοσμο*

Σχόλια

Σε σχέση με το προηγούμενο υπόδειγμα, το υπόδειγμα 2 μπορεί να θεωρηθεί ότι από άποψη περιεχομένου βρίσκεται εντός των ζητούμενων του θέματος. Παρ'όλα αυτά, το κείμενο παρουσιάζει σημαντικές γλωσσικές αδυναμίες, πράγμα που καθιστά σε πολλά σημεία το λόγο δυσνόητο. Για τον λόγο αυτό και ένα γραπτό τέτοιας μορφής δε θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι έχει μεγαλύτερες πιθανότητες επιτυχίας από το προηγούμενο.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 3

Αξιότιμοι κύριοι βουλευτές.

Σας έστειλα την παρούσα αναφορά για να δικαιωθεί ο εξαδελφός μου του οποίου η αίτηση εργασίας απορρίφτηκε από την εταιρία διεθνών μεταφορών "X" με την δικαιολογία ότι δεν είναι ικανός να οδηγήσει μηχανές για την κίνηση εμπορευμάτων.

Ο εξαδελφός μου είναι ανάπηρος και δεν μπορεί να περπατήσει κανονικά εξαιτίας τροχαίου δυστηχήματος το οποίο έπαθε στην ηλικία 14 ετών.

Στην αγγελία της παραπάνω εταιρίας που βγήκε στον ένθετο "Μικρές Αγγελίες της εφημερίδας "Υ", όπως μπορείτε να διαπιστώσετε ζητούνταν τα εξής προσόντα: διετή προυπηρσία στον ίδιο τομέα, γνώση συστημάτων Η/Υ, γνώση της αγγλικής και της γερμανικής γλώσσας, με προτεραιότητα στους υποψήφιους με γνώση γαλλικών και ιταλικών. Ο εξαδελφός μου έχει διαμείνει σε ξένες χώρες και παρακολούθησε μαθήματα και σεμινάρια ξένων γλωσσών και πληροφορικής πετυχαίνοντας.

Στάλθηκε στην εταιρία η αίτηση με βιογραφικό αλλά η απάντηση ήταν αρνητική για τον λόγο που σας εξήγησα.

Κάναμε αναφορά με έναν ειδικό για τα δικαιώματα των εργαζομένων στο Υπουργείο Εργασίας χωρίς να έχουμε απάντηση, αφού δεν ήταν αρκετά ούτε να πάμε στην Αστυνομία, ούτε στους εκπροσώπους των εργαζομένων.

Προσπαθήσαμε μία άλλη φορά να υποβάλουμε αναφορά προς τον κ. Υπουργό Εργασίας άνευ αποτελέσματος, αφού απάντησαν ότι δεν μπορούν να επεμβάζουν στις αποφάσεις των εταιριών όσο αφορά οι προσλήψεις των εργατών.

Όμως τα άτομα με ειδικές ανάγκες δικαιούνται να βγάζουν λεφτά δουλεύοντας και να μην ζητάνε ελεμωσίνη. Πρόκειται για αξιοπρέπεια. Μαζί με την παρούσα αναφορά σας στέλνουμε για διαπίστωση:

Τα αποτελέσματα ιατρικών εξετάσεων που διαπιστώνουν την αναπηρία του εξαδέλφου μου.

Την αγγελία για ζήτηση υπαλλήλων της εταιρίας.

Τα πιστοποιητικά των σχολείων ξένων γλωσσών και πληροφορικής όπου πήγαινε ο εξαδελφός μου.

Την αίτηση και το βιογραφικό του εξαδέλφου μου.

Την απάντηση της εταιρίας που δικαιολογεί την άρνηση στην πρόσληψη.

Την μήνυση που βάλαμε στην Αστυνομία.

Τις αναφορές που υποβάλαμε στον Υπουργείο Εργασίας με την απάντηση που λάβαμε.

Είμαστε σίγουροι ότι προκειται για ρατσισμό εναντίων ατόμων με ειδικές ανάγκες και θέλουμε να δικαιωθούμε όχι μόνο για τον εξαδέλφο μου αλλά και για άλλες περιπτώσεις που έχουν συμβεί και δεν θα πάνε να συμβαίνουν.

Ευχαριστούμε εκ των πρωτέρων για την προσοχή που θα δώσει σε αυτή την περίπτωση.

Με τιμή

Σχόλια

Λόγος υποδειγματικός, ύψος επίσημο ανάλογο των απαιτήσεων του θέματος, βαθιά γνώση της σχετικής γραφειοκρατικής διαδικασίας, πράγμα που καθιστά τα όποια γλωσσικά λάθη αμελητέα και αναμενόμενα. Μια τέτοια προσπάθεια κρίνεται επιτυχής και μέσα στις ανάγκες της εξέτασης.

επίπεδο τρίτο

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ

ΤΡΙΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ - ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Θα ακούσετε στην κασέτα δύο (2) φορές ένα κείμενο με τα συμπτώματα που προκαλεί η παρατεταμένη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή (Η/Υ – κομπιούτερ) καθώς και μερικές χρήσιμες συμβουλές για την προστασία των ματιών από τη χρήση των Η/Υ. Καθώς ακούτε την κασέτα, σημειώστε στον πίνακα που έχετε μπροστά σας τα συμπτώματα που αναφέρονται (θα κρατήσετε 6 σημειώσεις). Έπειτα, σημειώστε με έναν σταυρό (+) ποιες από τις προτάσεις που ακολουθούν είναι σωστές.

Προσοχή! Οι σωστές προτάσεις είναι πέντε (5) μαζί με το παράδειγμα.

Συνηθισμένα συμπτώματα:

1. _____
2. Τσιμπήματα ή μούδιασμα στα _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Συμβουλές για τα μάτια:

1. Επίσκεψη στον οφθαλμίατρο.
2. Τα γυαλιά είναι απαραίτητα, ακόμη κι αν εργάζεστε λίγες ώρες.
3. Τα μάτια θα πρέπει να απέχουν από την οθόνη 70 εκ. περίπου.
4. Κατάλληλος φωτισμός του χώρου που εργάζεστε.
5. Ο συχνός καθαρισμός της οθόνης ελαττώνει την αντανάκλαση.
6. Κάντε συχνά διαλείμματα, για να ξεκουράζονται οι μύες των ματιών σας.

Σ Λ
+

Δεύτερο μέρος

Θα ακούσετε στην κασέτα δύο (2) φορές ένα απόσπασμα από τη συνέντευξη ενός Έλληνα διευθυντή ορχήστρας. Διαβάστε προσεκτικά τον πίνακα που έχετε μπροστά σας και καθώς ακούτε την κασέτα σημειώστε με Σ (σωστό) τις προτάσεις που συμφωνούν με την συνέντευξη, με Λ (λάθος) τις προτάσεις που δεν συμφωνούν και με ένα ερωτηματικό (;) αυτές που δεν αναφέρονται καθόλου στη συνέντευξη.

Προσέξτε οι σωστές απαντήσεις είναι οκτώ (8), χωρίς το παράδειγμα.

Αποφάσισε να γίνει διευθυντής ορχήστρας στην εφηβική του ηλικία.

Προέρχεται από οικογένεια με μουσική παράδοση.

Όταν διευθύνει μια ορχήστρα δεν έχει καμία επαφή με την πραγματικότητα

Πήγε για πρώτη φορά στο Παρίσι, όταν είχε γίνει ήδη γνωστός.

Δίνει συναυλίες μόνο σε ασυνήθιστους χώρους.

Ο σωστός φωτισμός και η κατάλληλη θερμοκρασία είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για να γίνει μία συναυλία!

Συμμετείχε ενεργά στα γεγονότα του Μάη του '68.

Στο Παρίσι γνώρισε πολύ σημαντικούς ανθρώπους που τον βοήθησαν στην καριέρα του.

Τελικά απέκτησε την νοοτροπία των Γάλλων και δεν αισθάνεται σαν ξένος σ' αυτή τη χώρα.

Σ

-----κατανόηση προφορικού λόγου-----

Πρώτο μέρος

Παρακάτω θα διαβάσετε μερικές ειδήσεις για την εξωτερική επικαιρότητα από τις οποίες, όμως, λείπει το τέλος τους. Στη διπλανή σελίδα βρίσκεται το τέλος τους σε τυχαία σειρά. Βρείτε το τέλος που ταιριάζει σε κάθε είδηση και βάλτε το σωστό αριθμό στο τετράγωνο, όπως στο παράδειγμα.

Προσέξτε οι παράγραφοι που πρέπει να ταιριάζετε είναι οχτώ (8) χωρίς το παράδειγμα. Στον πίνακα της διπλανής σελίδας υπάρχουν και δύο παράγραφοι που δεν ταιριάζουν σε καμία είδηση.

Ειδήσεις απ'όλον τον κόσμο

1. Δύο ελικόπτερα, που μετέφεραν μέλη τηλεοπτικών συνεργείων για να καλύψουν πυρκαγιά σε δάσος,

2. Δύο βόμβες εξερράγησαν χθες εμπρός από τράπεζες στην Κωνσταντινούπολη χωρίς να προκαλέσουν θύματα.

3. Για ληστεία μετά φόνου κατηγορούνται τρία νεαρά παιδιά (18 και 19 χρονών) στο Λος Άντζελες και είναι πιθανόν να καταδικαστούν σε θάνατο.

4. Σύμφωνα με ανακοίνωση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, η Ρωσία και η Τσεχία κατάφεραν να έχουν μεγάλη αύξηση των εξαγωγών τους το 1995.

5. Συνεχίζει το ταξίδι κόλαση το νιγηριανό φορτηγό πλοίο, που παρουσιάζει και μικρή εισροή νερού, με 3.500 ανθρώπους στοιβαγμένους, χωρίς τροφή, νερό και ιατρική περίθαλψη.

6. Ένα νεκρό, δεκάδες τραυματίες και κτίρια τελείως κατεστραμμένα και καμένα άφησε η 24ωρη εξέγερση των κρατουμένων στις φυλακές υψηλής ασφαλείας στην πόλη Γουίνιπεγκ του Καναδά.

7. Το ανέλπιστο πυσό των 34,45 εκατομμυρίων δολλαρίων απέφερε η τριήμερη δημοπρασία, από τους «Σόθμπις» στη Ν. Υόρκη,

8. Ο απόστρατος στρατηγός Κάλβιν Ουόλερ, 58 χρόνων, υποδιοικητής των Αμερικανικών δυνάμεων στον πόλεμο του Κόλπου, πέθανε χθες στην Ουάσιγκτον από έμφραγμα.

9. Η Παγκόσμια Τράπεζα θα χορηγήσει ως το τέλος Ιουνίου δύο δάνεια ύψους 65 εκατομμυρίων δολαρίων στη Γάζα και στη Δυτική Οχθη,

Πρόκειται για Νιγηριανούς πρόσφυγες του εμφυλίου που σπαράζει τη χώρα τους, οι οποίοι κατευθύνονται στην Γκάνα.

για να βοηθήσει τις περιοχές αυτές να αντιμετωπίσουν την οικονομική κρίση που προκάλεσε το κλείσιμο των συνόρων με το Ισραήλ.

συγκρούστηκαν στον αέρα, στην κεντρική Ιαπωνία με αποτέλεσμα να σκοτωθούν και τα έξι άτομα που επέβαιναν σ' αυτά. 1

με αποτέλεσμα να μειωθεί ο αριθμός των υπό κατασκευή πυρηνικών αντιδραστήρων σε 34 σήμερα, από 160 που κατασκευάζονταν το 1986.

Αρχικά δεν έλαβαν μέρος 200 από τους φυλακισμένους, που μεταφέρθηκαν αλλού, ενώ έπειτα από διαπραγματεύσεις παραδόθηκαν και οι 70 τελευταίοι.

Από τις εκρήξεις, που πιστεύεται ότι είναι έργο των Κούρδων αυτονομιστών, προκλήθηκαν σοβαρές υλικές ζημιές. Δεν έγιναν συλλήψεις.

των προσωπικών και αναμνηστικών αντικειμένων της Ζακλίν Κένεντι-Ωνάση. Αρχικά η δημοπρασία αναμενόταν να αποφέρει 4,6 εκατομμύρια δολάρια.

Σκότωσαν και λήστεψαν τον Καμποτζιανό ηθοποιό Χενγκ Νγκορ, που είχε τιμηθεί μάλιστα και με Όσκαρ.

Ήταν από τους πιο υψηλόβαθμους μαύρους αξιωματικούς των ΗΠΑ.

Σοβαρές αυξήσεις στις εξαγωγές τους πέτυχαν και η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Ρουμανία, η Λιθουανία και η Σλοβακία.

Το Πεκίνο είχε διαβεβαιώσει ότι δε θα επαναληφθούν ανάλογες πωλήσεις στο μέλλον, αφού είναι αυστηρά προσηλωμένο στη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων.

Εφημερίδα «Τα Νέα»

Διαβάστε τις παρακάτω παραγράφους που αφορούν στα οικολογικά προβλήματα που υπάρχουν σήμερα στον πλανήτη μας καθώς και στους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να τα αντιμετωπίσουμε. Στον πίνακα που βρίσκεται στην επόμενη σελίδα διαβάστε τους τίτλους που αναφέρονται στις παραγράφους. Διαλέξτε ποιος τίτλος ταιριάζει σε κάθε παράγραφο και σημειώστε το σωστό αριθμό, όπως στο παράδειγμα.

Προσέξτε οι παράγραφοι και οι τίτλοι που πρέπει να ταιριάζετε είναι οκτώ (8), χωρίς το παράδειγμα.

1. Αυτή τη στιγμή το 10% του συνόλου των ζωικών ειδών κινδυνεύει να εξαφανιστεί. Ζώα, όπως οι ελέφαντες και τα δελφίνια, για τα οποία θα έπρεπε να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα, κινδυνεύουν να πέσουν θύματα του εύκολου και ασυνείδητου κέρδους. Οι άνθρωποι, όμως, ως καταναλωτές έχουν το δικαίωμα της άρνησης. Ας το χρησιμοποιήσουν.

2. Γνωρίζεις ότι: Μια ανοικτή βρύση ξοδεύει περισσότερο νερό από όσο νομίζετε; Από 10 έως 20 λίτρα το λεπτό.

- Ξοδεύετε από 30 έως 60 λίτρα νερό αν αφήνετε ανοικτή τη βρύση όταν πλένετε τα δόντια σας ή ξυρίζεσθε;

- Πλένοντας τα πιάτα με ανοικτή τη βρύση ξοδεύετε 100 λίτρα νερό.

- Αν πλένετε το αυτοκίνητό σας με λάστιχο ανοικτού νερού, η σπατάλη ξεπερνά τα 500 λίτρα;

3. Περίπου 20 χρόνια έπειτα από την ψήφιση του αμερικανικού νόμου για την πρόληψη της ρύπανσης της ατμόσφαιρας, δεκάδες εκατομμυρίων Αμερικανών αναπνέουν ακόμη «βρώμικο» αέρα. Κατά την Υπηρεσία Προστασίας του Περιβάλλοντος, πάνω από 76 εκατομμύρια άτομα ζουν σε περιοχές όπου οι μετρήσεις έχουν υπερβεί κατά πολύ τα επιτρεπτά όρια.

4. Η κουζίνα του σπιτιού είναι ένας καλός χώρος για να αρχίσουμε να οικοδομούμε μια οικολογική συνείδηση. Αν αντικαταστήσουμε τα επιβλαβή προϊόντα, που χρησιμοποιούμε κάθε μέρα από συνήθεια, με άλλα που είναι φιλικά προς το περιβάλλον, μπορούμε να συντελέσουμε στην εξοικονόμηση πολύτιμων αποθεμάτων. Είναι πιθανόν μερικά εναλλακτικά προϊόντα να κοστίζουν περισσότερο και αυτό γιατί, για την ώρα, η ζήτηση είναι μικρή. Αλλά αν αγοράσουμε περισσότερα από αυτά, θα διευκολύνουμε τη μείωση της τιμής τους.

5. Ο ενδιαφερόμενος πολίτης με ένα ή περισσότερα τηλεφωνήματα μπορεί να πληροφορηθεί διευθύνσεις και πρόσωπα για να ενημερωθεί και να συντελέσει και αυτός στην προστασία και τη σωτηρία του περιβάλλοντος.

6. Το χαρτί, το γυαλί και το αλουμίνιο είναι τα προϊόντα που ανακυκλώνονται εύκολα, αλλά δεν είναι τα μόνα. Το ίδιο μπορεί να γίνει και με μια σειρά προϊόντων, τα οποία με συντονισμό και ειδική διαδικασία είναι δυνατόν να επιστρέψουν στον καταναλωτικό κύκλο.

7. Τα δέντρα βοηθούν στην καταπολέμηση του φαινομένου του θερμοκηπίου. Κάθε χρόνο ένα ώριμο δέντρο απορροφά 6 κιλά διοξειδίου άνθρακα. Η φύτευση ενός δέντρου είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος με τον οποίο θα πολεμήσουμε το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

8. Τί πρέπει να γίνει:

- Να ανάβουμε το θερμοσίφωνα κατά τις νυκτερινές ώρες και να ρυθμίσουμε το θερμοστάτη στους 50-60 βαθμούς.
- Να εξακριβώσουμε αν η δεξαμενή νερού του θερμοσίφωνα έχει διαρροές και να φροντίσουμε να τη μονώσουμε καλά. Η πολύ καλή μόνωση αποφέρει 7-8% εξοικονόμηση ενέργειας.

9. Οξέα σε σταγόνες: Το φαινόμενο είναι εντυπωσιακό. Για παράδειγμα, κατά μήκος της οροσειράς των Απαλαχείων η οξύτητα της βροχής είναι δέκα φορές μεγαλύτερη σε σχέση με άλλες γειτονικές περιοχές. Αν συνεχισθεί η πτώση τέτοιων βροχών με τον ίδιο ρυθμό, σε λίγες δεκαετίες δε θα υπάρχει δέντρο στη Γη.

(Εφημερίδα «Καθημερινή» 28/6/92 –Ένθετο)

Βρύσες με αέρα	
Οι όξινες βροχές	
Φύτεψε ένα δέντρο	
Προστασία των ειδών υπό εξαφάνιση	
Η μείωση του όζοντος	
Εναλλακτικά υλικά	
Αρκεί ένα τηλεφώνημα	
Τα επικίνδυνα απόβλητα	
Τα πάντα ανακυκλώνονται	
Οι οικιακές συσκευές	
Η μόλυνση της ατμόσφαιρας	3
Νερό: απαγορεύεται η σπατάλη	
Η θέρμανση του νερού	
Ανακυκλώστε το γυαλί	

-----τέλος κατανόησης γραπτού κειμένου-----

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Σκέφτεστε να κάνετε ένα ταξίδι σε μια χώρα της Αφρικής. Γράψετε σε ένα φίλο σας που έχει επισκεφθεί το μέρος πρόσφατα να σας ενημερώσει για μια σειρά θεμάτων που θα θέλατε να γνωρίζετε για τη χώρα, το κλίμα, τους ανθρώπους, τα έθιμα, το ταξίδι κλπ.

(200 λέξεις)

Δεύτερο μέρος

Είναι γνωστό ότι στη σημερινή εποχή πολλοί άνθρωποι αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας που οφείλονται κυρίως στο άγχος και στην κακή διατροφή. Τί νομίζετε ότι πρέπει να κάνει καθένας μας, προσωπικά, για ν'αλλάξει αυτή η κατάσταση; Προτείνετε αλλαγές ως προς τον τρόπο ζωής και τη διατροφή, έτσι ώστε να καλυτερεύσει η ζωή μας και να ζούμε περισσότερο χρόνια. (200 λέξεις)

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ

ΤΡΙΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ - ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΛΕΥΤΕΡΟ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Θα ακούσετε στην κασέτα δύο (2) φορές ένα απόσπασμα από τη συνέντευξη που έδωσε ένας πολύ γνωστός Έλληνας αθλητής. Δείτε προσεκτικά τον πίνακα που έχετε μπροστά σας. Καθώς ακούτε την κασέτα, σημειώστε σταυρό (+) κάτω από το (ΝΑΙ) δίπλα στις προτάσεις που συμφωνούν με τη συνέντευξη, κάτω από το (ΟΧΙ) δίπλα σ' αυτές που δε συμφωνούν, και κάτω από το (;) δίπλα σ' αυτές που δεν αναφέρονται καθόλου στη συνέντευξη.

Προσέξτε, οι σωστές απαντήσεις είναι ΟΚΤΩ (8), χωρίς το παράδειγμα.

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	;
1. Ο Ιωάννης Μελισσανίδης κέρδισε για πρώτη φορά χρυσό μετάλλιο στο Ευρωπαϊκό Πρωτίθλημα γυμναστικής.			
2. Αρχισε να ασχολείται με την ενόργανη γυμναστική σε ηλικία 14 ετών.			
3. Το γήπεδο που γυμνάζεται στη Θεσσαλονίκη έχει το όνομά του.			
4. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ατλάντα, η Ελλάδα κέρδισε ένα τουλάχιστο χρυσό μετάλλιο.			
5. Μοναδικός σκοπός της ζωής του Ιωάννη Μελισσανίδη είναι να είναι πάντα πρώτος, ανεξάρτητα από τις δυνατότητές του.			
6. Αφού έχει ήδη Ολυμπιακά μετάλλια, δεν χρειάζεται να ξαναπάει σε Ολυμπιακούς Αγώνες.			

7. Δεν ενοχλείται από τη φήμη που έχει αποκτήσει.			
8. Ενδιαφέρεται πολύ για τη γνώμη που θα έχουν οι άλλοι για αυτόν.			
9. Η δόξα από τις επιτυχίες δεν έχει καθόλου αλλάξει τον χαρακτήρα του Ιωάννη Μελισσανίδη.			

Δεύτερο μέρος

Θα ακούσετε στην κασέτα δύο (2) φορές μια διαφημιστική παρουσίαση για ένα κέντρο ανανέωσης και ξεκούρασης που για πρώτη φορά λειτουργεί στην Ελλάδα. Καθώς ακούτε την κασέτα, κρατήστε σύντομες σημειώσεις δίπλα στους τίτλους που σας δίνονται με τις πιο βασικές πληροφορίες που παίρνετε από τη διαφήμιση.

Προσέξτε οι σημειώσεις που πρέπει να κρατήσετε είναι συνολικά ΟΚΤΩ (8), χωρίς το παράδειγμα.

• Τι είναι το *Elatos Club*: **το πρώτο κέντρο ανανέωσης στην Ελλάδα**

• Πού βρίσκεται: _____

• Τι μπορείτε να κάνετε εκεί:

• Σε ποιούς απευθύνεται το πρόγραμμα:

- Μοναδική προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα:

- Διάρκεια προγράμματος:

- Τι περιλαμβάνει στο συνολικό χρηματικό ποσό:

- Ενδεικτικές δραστηριότητες:

- Θέματα σεμιναρίων:

- Γιατί η πρόταση του *Elatos Club* θεωρείται ιδανική λύση για τα προβλήματα και την κούραση της καθημερινότητας:

-----τέλος κατανόησης προφορικού λόγου-----

Πρώτο μέρος

Διαβάστε τις παρακάτω οδηγίες που δίνουν οι ειδικοί για τη βλαπτική επίδραση του ηλιακού φωτός στον ανθρώπινο οργανισμό. Στον πίνακα που βρίσκεται στην απέναντι σελίδα, διαβάστε τους τίτλους που αναφέρονται στις συμβουλές των ειδικών. Διαλέξτε ποιός τίτλος ταιριάζει σε κάθε οδηγία και σημειώστε το σωστό αριθμό, όπως στο παράδειγμα.

Προσέξτε οι οδηγίες και οι τίτλοι που πρέπει να ταιριάζετε είναι ΟΚΤΩ (8), χωρίς το παράδειγμα.

1. Χωρίς τον ήλιο δε θα υπήρχε ζωή πάνω στη γη. Όμως αυτός ο τόσο απαραίτητος φίλος μας, μπορεί να γίνει “θανάσιμος” εχθρός, αν εκτεθούμε αλόγιστα στις ακτίνες του. Σε λίγα μόλις λεπτά μπορεί να αλλοιώσει το DNA των κυττάρων της επιδερμίδας μας, προκαλώντας από απλά εγκαύματα μέχρι σοβαρές δερματικές παθήσεις και καρκίνο του δέρματος.

2. Η επίδραση της ηλιακής ακτινοβολίας πάνω στο DNA, δηλαδή το γενετικό κώδικα των χρωματοσωμάτων μας, είναι πάρα πολύ σημαντική. Προκαλεί μια μετάλλαξη, μια διαταραχή της αλληλουχίας των κρίκων της αλυσίδας του DNA των κυττάρων μας, με αποτέλεσμα την αλλαγή του γενετικού στοιχείου, το οποίο μπορεί να παραμένει σε μας αναλλοίωτο και να μεταβιβάζεται αλλοιωμένο στους απογόνους μας. Αυτό σημαίνει ότι γεννάται μια αιτία που μπορεί να μεταλλάξει το υγιές κύτταρο σε καρκινικό.

3. Κάθε άνθρωπος γεννιέται με ένα σύνολο φυσικών μηχανισμών άμυνας για να προστατεύεται ή να διορθώνει τις βλαβερές συνέπειες των υπεριωδών ακτίνων πάνω στο DNA του. Όταν, όμως, οι εξωτερικές επιθέσεις είναι μαζικές, το προστατευτικό αυτό σύστημα εξασθενεί, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται μόνιμες αλλοιώσεις στο DNA του. Αν αυτές οι αλλοιώσεις συσσωρευτούν, μπορεί μακροπρόθεσμα να προκληθεί καρκίνος του δέρματος. Γι’ αυτό και πρέπει να παίρνουμε τα μέτρα μας ενάντια στις υπεριώδεις ακτίνες του ηλίου.

4. Οι ακτίνες UVA καταστρέφουν τα κύτταρα του δέρματος, υποβαθμίζοντας τη λειτουργία του ανοσοποιητικού συστήματος και ευθύνονται για το γρήγορο χρωματισμό του δέρματος. Οι UVB είναι υπεύθυνες για τα ηλιακά εγκαύματα, τις αλλοιώσεις του DNA, τον καρκίνο του δέρματος και την παραγωγή μελανίνης. Επομένως, και οι δύο είναι εξίσου επικίνδυνες.

5. Σε όλες τις περιπτώσεις που καθόμαστε στον ήλιο χωρίς να σεβαστούμε τη “δύναμή” του κινδυνεύει το DNA μας από αλλοιώσεις. Αρκεί να σκεφτόμαστε πάντα την παιδική ηλικία. Τα παιδιά είναι αυτά που δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό ηλιακής ακτινοβολίας, διότι ελάχιστοι γονείς τα προστατεύουν αποτελεσματικά από τον ήλιο που μπορεί να κάνει τη “ζημιά” του όχι μόνο στη θάλασσα, αλλά και στην παιδική χαρά ή στον κήπο. Ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι μέχρι τα 16 του χρόνια ένα παιδί έχει “ρουφήξει” πάνω από το 60% της ηλιακής ακτινοβολίας που θα δεχτεί σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.

6. Στην παιδική ηλικία, η σωστή προστασία θα βοηθήσει στη μη διαταραχή του υγιούς DNA, εάν φυσικά το έχει πάρει το παιδί υγιώς. Αλλά ακόμα κι αν δεν το έχει πάρει υγιώς, γιατί πιθανόν να του το έχουμε μεταβιβάσει εμείς εσφαλμένα, η πρόληψη της περαιτέρω βλάβης μορίων του DNA είναι πολύ σημαντική και ουσιαστική. Η παιδική ηλικία πρέπει να αποτελεί την αφετηρία για την προστασία απέναντι στην ηλιακή ακτινοβολία που προκαλεί τέτοια προβλήματα.

7. Τα παιδιά όταν είναι μικρότερα των 3 ετών, καλό είναι να κάθονται πάντα στην σκιά. Φοράτε τους πάντα καπέλο και μην τα αφήνετε γυμνά να τρέχουν στην άμμο. Όσο κι αν διαμαρτύρονται, φοράτε τους πάντα ένα μπλουζάκι. Αποφεύγετε τις βόλιες στην παιδική χαρά ή στη θάλασσα, τις ώρες της ισχυρής ηλιακής ακτινοβολίας, δηλαδή μεταξύ 11 π.μ. και 3 μ.μ.. Χρησιμοποιείτε απαραίτητως αντηλιακό ολικής προστασίας, το οποίο πρέπει να ανανεώνετε συχνά.

8. Οι ίδιοι κανόνες ισχύουν και για τους ενήλικους. Ανάλογα με τον τύπο του δέρματός σας, χρησιμοποιείτε στην αρχή υψηλότερους δείκτες προστασίας και βάζετε το αντηλιακό σας σε στεγνό δέρμα, 20 λεπτά πριν βγείτε στον ήλιο. Επαναλαμβάνετε συχνά τη χρήση αντηλιακού και πίνετε γενικά άφθονο νερό.

9. Προσέξτε, τέλος, τις επιφάνειες που αντανακλούν ηλιακή ακτινοβολία. Η άμμος, το τσιμέντο, ακόμα και το νερό αντανακλούν μεγάλο μέρος της ακτινοβολίας. Να θυμάστε ότι, το να μένετε στη σκιά δε σας εξασφαλίζει πάντα και πλήρη προστασία.

(περιοδικό Vita, Μάιος 1998, με αλλαγές)

Τι είναι το DNA των κυττάρων του ανθρώπινου οργανισμού;

Ήλιος: φίλος και εχθρός για τον άνθρωπο;

1

Επίδραση του ήλιου πάνω στο DNA;

Μηχανισμοί προστασίας από τον ήλιο;

Πώς μπορεί να δημιουργηθεί καρκίνος του δέρματος;

Γιατί μαυρίζουμε;

Οι βλαβερές επιδράσεις των υπεριωδών ακτίνων.

Παιδική ηλικία: η πιο ευάλωτη στην ηλιακή ακτινοβολία

Προστασία μέχρι τα 16

Παιδική ηλικία: αρχή για την προστασία απέναντι στον ήλιο
Προστασία στη σκιά
Οδηγίες για την παιδική ηλικία
Προσοχή...στη σκιά!!
Οδηγίες για τους μεγαλύτερους

Δεύτερο Μέρος

Το παρακάτω κείμενο είναι χωρισμένο σε παραγράφους. Σ' αυτή τη σελίδα δίνεται η αρχή των παραγράφων στην κανονική τους σειρά και στη διπλανή σελίδα το τέλος τους σε τυχαία σειρά. Βρείτε το τέλος που ταιριάζει στην κάθε παράγραφο και βάλτε τον σωστό αριθμό στο τετράγωνο, όπως στο παράδειγμα. Στον πίνακα της διπλανής σελίδας υπάρχουν τρεις (3) παράγραφοι από άλλο κείμενο.

Προσέξτε οι παράγραφοι που πρέπει να ταιριάζετε είναι ΟΚΤΩ (8), χωρίς το παράδειγμα.

20 ώρες χάζι την εβδομάδα (ΝΕΑ, 15.2.1997 με αλλαγές)

1. Δύο στα οκτώ Ελληνόπουλα ηλικίας έως 12 ετών αφιερώνουν περισσότερο από 20 ώρες την εβδομάδα τις καθημερινές στην παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων,
2. Ποια η σχέση των παιδιών με την τηλεόραση; Πόσο χρόνο καθηλώνονται μπροστά της τις καθημερινές
3. Η AGB προσπάθησε να καταγράψει τις ώρες που αφιερώνουν οι μικροί τηλεθεατές στην ... ηλεκτρική γκουβερνάντα του 20ου αιώνα. Η έρευνα
4. Έδειξε δε πως τα βλέμματα των μισών και πλέον παιδιών ηλικίας έως 3 ετών δεν μαγνητίζονται από τα προγράμματα της τηλεόρασης
5. Η στάση που τηρούν απέναντι στη μικρή οθόνη δεν αλλάζει ούτε και το Σαββατοκύριακο ανατρέποντας κάθε προγνωστικό. Οι μικροί (έως 3 ετών) γυρίζουν την πλάτη στην τηλεόραση
6. Αλλά φαίνεται πως είναι οι εξαιρέσεις. Διότι μόνο τα παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας εμφανίζουν τόσο υψηλό ποσοστό εποχής. Στα υπόλοιπα, όσο μεγαλύτερη είναι

7. Ο χρόνος που αφιερώνουν τα παιδιά (εκτός των πιτσιρίκων έως 5 χρόνων), Σάββατο και Κυριακή,

8. Η σχέση των παιδιών με την τηλεόραση μοιράζει τους γονείς σε δυο στρατόπεδα: σ' εκείνους που εμφανίζονται ικανοποιημένοι για το χρονικό διάστημα που τα παιδιά τους παρακολουθούν εκπομπές

9. Δεν μπορούν να πουν, όμως, το ίδιο οι μπαμπάδες και οι μαμάδες παιδιών 6 έως 12 ετών,

δύο στα δέκα πιτσιρίκια δηλώνουν : “Δεν βλέπω τηλεόραση” 1

για να προγραμματίσουν τι θα δουν σε ημερήσια ή σε εβδομαδιαία βάση

Για να δουν προγράμματα της μικρής οθόνης είναι σχεδόν ο διπλάσιος από αυτόν που αφιερώνουν τις καθημερινές

αφού οι μισοί και πλέον δήλωσαν πως τα βλαστάρια τους “παρακολουθούν τηλεόραση περισσότερο από όσο θέλουν οι ίδιοι”

Η συμμετοχή των παιδιών στην κατάρτιση του προγράμματος παρακολούθησης είναι απαραίτητη και μ' αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται

και τις δυο τελευταίες μέρες της εβδομάδας σε σημείο τέτοιο, ώστε η αποχή τους να προσεγγίζει το 55%.

Για να δουν σήριαλ και ταινίες και τα Σαββατοκύριακα για να απολαύσουν, χωρίς την έγνοια του σχολείου τα κινούμενα σχέδια;

και σ' εκείνους που μάλλον δυσανασχετούν. Οι πρώτοι, όπως προκύπτει από έρευνα ερωτηματολογίου της AGB σε 2.000 γονείς με παιδιά έως 5 ετών απάντησαν σε ποσοστό που ξεπερνά το 60% θετικά στα ερωτήματα “βλέπουν όσο θέλει ο γονιός” και “βλέπουν λιγότερο απ' όσο θέλει ο γονιός”.

που ενημερώνουν τα παιδιά για όσα σημαντικά γίνονται στον κόσμο

τόσο μειώνεται ο αριθμός των απαντήσεων “δεν βλέπω τηλεόραση”

της εταιρείας μετρήσεων τηλεθέασης έγινε με παιδιά ηλικίας έως 12 ετών

και μόνο δυο στα δέκα συμπληρώνουν μόλις 60 λεπτά την ημέρα (Δευτέρα-Παρασκευή) μπροστά της.

-----τέλος κατανόησης γραπτού κειμένου-----

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Μια φίλη σας σας γράφει τα παράπονά της γιατί τα παιδιά της, ηλικίας 6 και 10 ετών, παρακολουθούν πολλές ώρες τηλεόραση και δεν ξέρει τι να κάνει για να αντιμετωπίσει την κατάσταση στο σπίτι της. Της γράφετε ένα γράμμα, όπου τη συμβουλεύετε τι μπορεί να κάνει για να αποτρέψει αυτή την κατάσταση. Της αναφέρετε μια ανάλογη περίπτωση που είχατε και εσείς και της γράφετε πώς ακριβώς την αντιμετωπίσατε.

(200 λέξεις)

Τον τελευταίο καιρό παρατηρείται αύξηση των εκδηλώσεων βίας τα γήπεδα. Σας ζητούν από ένα περιοδικό που ερευνά το θέμα αυτό να γράψετε τη γνώμη σας για το πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή, τι μέτρα πρέπει να ληφθούν, τι ενημέρωση θα πρέπει να γίνει στους νέους, τι στάση θα πρέπει να κρατήσουν τα ΜΜΕ απέναντι σε αυτό το φαινόμενο.

Γράψτε τις απόψεις σας, ώστε να βοηθήσετε στην έρευνα του περιοδικού.

(200 λέξεις)

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Θα ακούσετε ένα απόσπασμα από μια εκπομπή σχετικά με τη διατήρηση της καλής μας υγείας και της καλής μας φυσικής κατάστασης. Σημειώστε με ένα σταυρό τις προτάσεις που συμφωνούν με το κείμενο.

Προσέξτε οι σωστές απαντήσεις είναι (6) έξι.

1. Οι κυκλικές κινήσεις με τον λαιμό και τους ώμους, όταν βρίσκεστε στο αυτοκίνητο, ξεκουράζουν και ηρεμούν.
2. Το ποδήλατο είναι άσκηση που βοηθάει, αν δεν αναπνέετε καυσαέρια.
3. Κατεβείτε από το λεωφορείο δύο στάσεις νωρίτερα και περπατήστε με γρήγορο ρυθμό.
4. Περπατήστε κάθε μέρα για περίπου ½ ώρα και μπορείτε να απολαύσετε χωρίς τήψεις ακόμη και ένα πιάτο ζυμαρικών.
5. Το πλύσιμο του αυτοκινήτου είναι πολύ ικανοποιητική γυμναστική αρκεί να μην σκύβετε και να αλλάζετε συχνά χέρια.
6. Οι σακούλες με τα ψώνια προστατεύουν και γυμνάζουν τη μέση, αν περπατάτε γρήγορα.
7. Όταν παίζετε με τα παιδιά γυμνάζεστε αρκετά αρκεί να προσέχετε να μην επιβαρύνετε τη μέση σας.
8. Ανεβείτε τις σκάλες αργά και κατεβείτε γρήγορα, γυμνάζοντας ταυτόχρονα πόδια και μέση.
9. Το σπρώξιμο του κρεβατιού με λυγισμένα πόδια και το καθάρισμα των τζαμιών, χωρίς να σηκώσετε τα χέρια πάνω από το κεφάλι, είναι καλή γυμναστική για τις νοικοκυρές.
10. Ο χορός είναι πάντα μια πολύ καλή άσκηση αρκεί να ξεκινάτε μαλακά.

Δεύτερο μέρος

Ακούστε κάποιους να περιγράφουν τους λόγους για τους οποίους έκοψαν το κάπνισμα. Σημειώστε το όνομα του ομιλητή δίπλα στη στήλη με τους λόγους που τους οδήγησαν σε μια τέτοια απόφαση.

Προσοχή!!! Κάποιοι λόγοι μπορεί να είναι κοινοί, ενώ οι σωστοί λόγοι είναι (6) έξι.

ΛΟΓΟΙ	ΟΝΟΜΑΤΑ
1.Προσωπικό πρόβλημα υγείας	
2.Το κάπνισμα των συναδέλφων	
3.Οικογενειακό ιστορικό	
4.Έλλειψη φυσικής αντοχής	
5.Οι ανάγκες της πολιτικής εικόνας	
6.Επίδραση από άλλους	
7.Η ποιότητα της καθημερινής ζωής	
8.Υπερβολική ένταση κατά περιόδους στην δουλειά	

-----τέλος κατανόησης προφορικού λόγου-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

Διαβάστε το παρακάτω άρθρο. Κάποιες από τις λέξεις του κειμένου είναι αρκετά δύσκολες και γι' αυτό ο συγγραφέας τις υπογράμμισε και δίνει τη σημασία τους με τη μορφή υποσημειώσεων. Κατά λάθος, όμως, έβαλε περισσότερες υποσημειώσεις και για λέξεις που δεν υπάρχουν μέσα στο κείμενο. Διαβάστε προσεκτικά τις υποσημειώσεις, βρείτε τις λέξεις στις οποίες αντιστοιχούν και βάλτε δίπλα τον αριθμό της σωστής υποσημείωσης.

Προσέξτε οι σωστές υποσημειώσεις είναι συνολικά ΔΕΚΑ (10).

Γιατί τα κορίτσια δε θέλουν να τρώνε;

Πώς είναι δυνατό; -αναρωτιούνται πολλοί γονείς ανορεξικών ή βουλιμικών κοριτσιών. Πώς συμβαίνει μία έφηβη, μία κοπέλα υγιής, πάντα καλή μαθήτρια και υπάκουη, από εύπορη οικογένεια (στην Ινδία και τη Ρουάντα δεν είναι γνωστή η νευρική ανορεξία) να καταστρέφεται με αυτόν τον τρόπο; Να μη βάζει, δηλαδή, μπουκιά στο στόμα της ή να φορτώνει το στομάχι της κι έπειτα να κάνει εμετό;

Το φαινόμενο απαιτεί σοβαρή αντιμετώπιση. Η πάθηση πλήττει κυρίως τις κοπέλες (9 κορίτσια απέναντι σε ένα αγόρι) και βρίσκεται σε συνεχή αύξηση, τέσσερις φορές μεγαλύτερη από ό,τι πριν από είκοσι χρόνια. Οι πέντε στις δέκα ανορεξικές θεραπεύονται σήμερα, αλλά η μία στις δέκα χάνει τη ζωή της από ασιτία και οι άλλες τέσσερις, μολονότι επιζούν, παραμένουν για μεγάλο διάστημα ή και για πάντα με μια χρόνια και ενοχλητική πάθηση. Το θετικό, λοιπόν, είναι ότι η ιατρική θεραπεύει σήμερα, καλύτερα και σε μεγαλύτερο βαθμό, ανορεξικούς και βουλιμικούς.

Αλλά ας επανέλθουμε στο «γιατί». Οι απαντήσεις είναι πολλές και δεν αποκλείει η μία την άλλη. Βασικά, όμως, κατανέμονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: η μία συνδέεται με προσωπικά αίτια της έφηβης (φόβος μη μεγαλώσει και αντιμετωπίσει τη ζωή) και η άλλη έχει σχέση με ψυχολογικούς λόγους, που αφορούν τις «σχέσεις» (κυρίως η κρίση αφορά τις σχέσεις των κοριτσιών με τους γονείς και άλλους συγγενείς)

Στην πρώτη περίπτωση, οι αλλαγές που επιφέρει η ηλικία αναστατώνουν την κοπέλα και την ωθούν να βρει κάθε μέσο να μη μεγαλώσει. Η ανορεξική αυτοκαταστρέφεται από μια ανάγκη αγάπης, που πιστεύει ότι θα την έχει μόνο μένοντας μικρή και «άρρωστη». Τα όρια, γενικά, αυτά τα θέτει μια οικογένεια όπου ο πατέρας και η μητέρα ξέρουν τα πάντα, που είναι άριστοι να «διδάσκουν» τα παιδιά τους, αλλά ελάχιστα ικανοί να συμπεριφερθούν σε εφήβους, από τους οποίους στερούν το δικαίωμα να κάνουν λάθη. Αλλά τα λάθη είναι απαραίτητα στους νέους για να αποκτήσουν πείρα.

Στις υπερπροστατευτικές οικογένειες, μια κοπέλα που αρνείται το φαγητό, ανακαλύπτει για πρώτη φορά πως έχει και αυτή μεγάλη δύναμη. Οι γονείς πρώτα εξοργίζονται, έπειτα σέρνονται ικέτες στα πόδια της και την παρακαλούν να φάει έστω και μια μπουκιά, να βάλει στο στόμα της να, ένα τόσο δα κομματάκι μπιφτέκι. Κι αυτή αρνείται την τροφή, γιατί έτσι τιμωρεί τον εαυτό της και μαζί τους γονείς της.

Από την ανορεξική, όσο και από τη βουλιμική, ξεφεύγει μια ουσιαστική λεπτομέρεια: ότι είναι άρρωστη και πληρώνει πολύ ακριβά τις λίγες φαινομενικές της νίκες. Κι ότι μπορεί να γίνουν καλά μόνο, όταν η οικογένεια αλλάξει ή τις αφήσει ήσυχες και ο γιατρός θα μπορέσει να ασχοληθεί όχι με το βάρος τους, αλλά με τις πραγματικές εσωτερικές τους αμφιβολίες, με την κατάθλιψη και το άγχος στο οποίο υποβάλλονται.

(«Ελευθεροτυπία», 3 Νοεμβρίου 1998)

- (1) η έλλειψη τροφής
- (2) συντηρώ τον ίδιο μου τον εαυτό
- (3) αυτός που εκδηλώνει υπερβολική φροντίδα και προστασία
- (4) αντιμετωπίζω μια κατάσταση με οργή, υπερβολικά μεγάλο θυμό
- (5) αυτός που αδιαφορεί για το τι συμβαίνει γύρω του
- (6) αυτός που έχει πολλά χρήματα και δεν αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα
- (7) καταστρέφω τον ίδιο μου τον εαυτό
- (8) η γνώση που αποκτά κανείς στην πράξη, μέσα από καταστάσεις και συνθήκες τις οποίες έχει περάσει
- (9) αυτός που πάσχει από νευρική ανορεξία
- (10) αυτός που αντιμετωπίζει μεγάλα οικονομικά προβλήματα
- (11) δεν τρώω απολύτως τίποτα
- (12) πολύ σημαντικός, βασικός, θεμελιώδης
- (13) αντιμετωπίζω μια κατάσταση με ψυχραιμία
- (14) καταναλώνω μεγάλες ποσότητες φαγητού
- (15) έχει σχέση με, συνδέεται με...
- (16) αυτός που δεν έχει καμιά απολύτως σημασία, ο εντελώς ασήμαντος

Δεύτερο μέρος

Το παρακάτω κείμενο είναι χωρισμένο σε παραγράφους. Σε αυτή τη σελίδα δίνεται η αρχή των παραγράφων στην κανονική τους σειρά και στη διπλανή σελίδα το τέλος τους σε τυχαία σειρά. Βρείτε το τέλος που ταιριάζει σε κάθε παράγραφο και βάλτε το σωστό αριθμό στο τετράγωνο, όπως στο παράδειγμα.

Προσέξτε οι παράγραφοι που πρέπει να ταιριάζετε είναι ΟΚΤΩ (8), καθώς στον πίνακα της διπλανής σελίδας υπάρχουν ΤΡΕΙΣ (3) παράγραφοι από άλλο κείμενο.

Η καλή μέρα από το ... πρωινό φαίνεται!!! (“Τα Νέα”, 3 Νοεμβρίου 1998)

1. Η εποχή του «τρέχω-και-δε-φθάνω-το-πρωί» έχει πλέον μπει για τα καλά στη ζωή μας. Τα παιδιά έχουν μπει σε έναν ρυθμό στο σχολείο, οι γονείς εργάζονται συνέχεια και το πρωινό, στα περισσότερα σπίτια αποτελεί
2. παρ’όλο που οι ειδικοί έχουν βαρεθεί να λένε ότι αποτελεί το πιο σημαντικό γεύμα της ημέρας. Αμέτρητες μελέτες έχουν αποδείξει την αξία του πρωινού στην ικανότητα ενός παιδιού
3. Γενικά τα παιδιά που τρώνε τακτικά πρωινό, σκέπτονται πιο γρήγορα και πιο «καθαρά», λύνουν τα προβλήματα των μαθηματικών πιο εύκολα
4. για να λύνουν τα προβλήματα. Η πείνα μπορεί να μειώσει την ευγλωττία, την προσοχή και την ικανότητα ανακλήσεως στη μνήμη και χρήσεως των νέων πληροφοριών. Παλαιότερες μελέτες είχαν δείξει
5. Επιπλέον, τόσο οι νεαροί ενήλικοι όσο και οι ηλικιωμένοι παρουσίαζαν διαταραγμένη μνήμη και μειωμένες πνευματικές επιδόσεις
6. Όσο για το επιχείρημα του «αποφεύγω το πρωινό, για να μην παχύνω» κι αυτό είναι λάθος. Αφ’ενός οι θερμίδες που καταναλώνονται το πρωί έχουν λίγες πιθανότητες να αυξήσουν το σωματικό τους βάρος, αφού ο οργανισμός τις καταναλώνει στη διάρκεια της μέρας
7. Εξάλλου, υπάρχει και το θέμα των θρεπτικών συστατικών. Το πρωινό ενδέχεται να είναι το μοναδικό γεύμα της ημέρας
8. Τέλος, μελέτες με εφήβους έχουν δείξει ότι όσοι από αυτούς δεν τρώνε πρωινό, έχουν πρόσληψη ασβεστίου και βιταμίνης C κατά 40% μικρότερη

να μαθαίνει να σκέπτεται γρήγορα, να προσέχει και να τα πηγαίνει καλά με τα άλλα παιδιά.

αφ'ετέρου η απώλεια ενός γεύματος αυξάνει τις πιθανότητες καταναλώσεως πλούσιων σε θερμίδες φαγητών στο επόμενο γεύμα.

αξιολογήθηκε η επίδραση του πρωινού στη σχολική απόδοση και τη συναισθηματική παιδιών σχολικής και προσχολικής ηλικίας.

σε σχέση με όσους τρώνε. Αυτά τα θεραπευτικά συστατικά είναι κάτι παραπάνω από απαραίτητα, ιδίως για τα χρόνια της ανάπτυξης του οργανισμού.

Έτσι, όσα παιδιά έτρωγαν συχνά πρωινό στο σχολείο, έπαιρναν μεγαλύτερους βαθμούς στα μαθηματικά και είχαν λιγότερες πιθανότητες να χαρακτηρισθούν αγχώδη, υπερκινητικά ή μελαγχολικά από τους γονείς και τους δασκάλους τους.

μια υπόθεση που γίνεται ταχύτατα -κατά προτίμηση στο πόδι. Την τελευταία δεκαετία όλο και λιγότεροι άνθρωποι φροντίζουν να τρώνε πρωινό.

και έχουν λιγότερες πιθανότητες να είναι ανυπόμονα και εκνευρισμένα το πρωί. Πρόσφατες μελέτες έδειξαν ότι τα παιδιά που δεν τρώνε πρωινό δεν είναι και τόσο δεκτικά στη συλλογή των πληροφοριών που χρειάζονται,

όταν δεν έτρωγαν πρωινό. Δεν χρειάζεται, πάντως, να είναι κανείς επιστήμονας, για να καταλάβει ότι είναι δύσκολο να έχει ευχάριστη και υπομονετική συμπεριφορά, όταν το στομάχι του διαμαρτύρεται εντόνως.

Όσα παιδιά, εξάλλου, άρχισαν να τρώνε πρωινό στο σχολείο, ενώ πριν δεν έτρωγαν, βελτίωσαν τη σχολική τους επίδοση σε σημαντικό βαθμό, με αποτέλεσμα να

κατά το οποίο ένα παιδί ή ενήλικος θα καταναλώσει φρουτοχυμό και γάλα, άρα, βιταμίνες C και D.

ότι παρόμοιες επιδράσεις υπάρχουν και μεταξύ εφήβων και ενηλίκων. Όσοι από αυτούς δεν έτρωγαν πρωινό ήταν λιγότερο παραγωγικοί και διεκπεραίωναν τις υποχρεώσεις τους λιγότερο αποτελεσματικά, σε σχέση με όσους έτρωγαν πρωινό.

-----τέλος κατανόησης γραπτού κειμένου-----

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Ένας φίλος σας που μένει στο εξωτερικό αντιμετωπίζει προβλήματα με τα παιδιά του που βρίσκονται στην ηλικία της εφηβείας και αισθάνεται ότι δεν μπορεί πια να επικοινωνήσει μαζί τους. Του γράφετε ένα γράμμα και του λέτε τι μπορεί να κάνει για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα. (200 λέξεις)

Δεύτερο μέρος

Αγοράζετε ένα προϊόν με τη διαδικασία των τηλεδιαφημίσεων και των τηλεπαραγγελιών. Ωστόσο, το προϊόν είναι ελαττωματικό και δεν είστε καθόλου ικανοποιημένοι από την αγορά σας αυτή. Γι' αυτό και γράφετε ένα γράμμα στην Ένωση Καταναλωτών, μιλάτε για την περιπέτειά σας και ζητάτε την προστασία τους. (200 λέξεις)

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Θα ακούσετε στην κασέτα μια ανακοίνωση σχετικά με τα προϊόντα που πωλούνται μέσω τηλεδιαφημίσεων. Καθώς ακούτε την κασέτα προσπαθήστε να κρατήσετε σύντομες σημειώσεις κάτω από τους τίτλους που σας δίνονται στη συνέχεια.

Προσέξτε οι σημειώσεις που πρέπει να κρατήσετε είναι ΟΚΤΩ (8), χωρίς το παράδειγμα.

- Σε ποιον απευθύνεται η ανακοίνωση

- Σε ποια είδη προϊόντων ή υπηρεσιών αναφέρεται

- Ποιος έχει ευθύνη για τα προβλήματα που εμφανίζονται

- Τι πρέπει να γνωρίζει ο καταναλωτής πριν την αγορά του

1) _____

2) _____

3) _____

4) *χρόνο και τρόπο πληρωμής* _____

- Τι δικαίωμα έχει ο καταναλωτής μετά την αγορά του

- Τι δικαιούται σε αυτή την περίπτωση

Δεύτερο μέρος

Θα ακούσετε στην κασέτα ένα απόσπασμα από τη συνέντευξη ενός πολύ γνωστού Έλληνα θεατρικού συγγραφέα. Καθώς ακούτε την κασέτα, σημειώστε με σταυρό (1) δίπλα στις προτάσεις που συμφωνούν με τη συνέντευξη.

Προσέξτε οι σωστές απαντήσεις είναι ΟΚΤΩ (8), χωρίς το παράδειγμα.

- 1) Εύκολα μπορεί να διακρίνει κανείς το ποιοτικό από το μη-ποιοτικό θέατρο.
- 2) Ξεκίνησε να γράφει για το θέατρο όχι για κανένα σοβαρό λόγο, μόνο και μόνο για πλάκα.
- 3) Η γυναίκα του τον ερωτήθηκε αμέσως, όταν της είπε ότι ασχολείται με τη συγγραφή θεατρικών έργων.
- 4) Οι πρώτες κριτικές για τα θεατρικά του έργα ήταν αρνητικές.
- 5) Μετά το τρίτο του έργο, άρχισε να πιστεύει στις συγγραφικές του ικανότητες.
- 6) Αυτός που έχει ταλέντο πρέπει να βιάζεται για να προλάβει να αποκτήσει όσα περισσότερα μπορεί.
- 7) Ντρέπεται τον κόσμο και γι' αυτό κρύβεται για να μη δεχτεί συγχαρητήρια.
- 8) Δεν πήγε ποτέ σχολείο και διάβασε μόνος του.
- 9) Η γυναίκα του δεν μπορεί να κοιμηθεί, αν δε διαβάσει βιβλία προηγουμένως.
- 10) Υπολογίζει τη γνώμη της γυναίκας του, όταν κι ο ίδιος έχει αμφιβολίες για όσα έγραψε.
- 11) Αισθάνεται ότι κανένας άλλος δεν τον γνωρίζει τόσο καλά όσο η γυναίκα του.
- 12) Ένα έργο, πιστεύει ο Διαλεγμένος, μπορεί να παίζεται μακριά από τον τόπο καταγωγής του δημιουργού του μόνο μετά από το θάνατό του.
- 13) Διάλεξε να γράφει θεατρικά έργα, γιατί το θέατρο είναι πιο ζωντανό σαν είδος.
- 14) Είναι δημιουργικό ακόμα και το να γράφεις ευχάριστα βιβλία που διαβάζουν οι άνθρωποι πριν κοιμηθούν.
- 15) Δεν θεωρεί απαραίτητα τα διαλείμματα στη διάρκεια μιας θεατρικής παράστασης.

-----τέλος κατανόησης προφορικού λόγου-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

Το παρακάτω άρθρο είναι χωρισμένο σε παραγράφους. Σ'αυτή τη σελίδα δίνεται η αρχή των παραγράφων στην κανονική τους σειρά και στην επόμενη το τέλος τους σε τυχαία σειρά. Βρείτε το τέλος που ταιριάζει στην κάθε παράγραφο και βάλτε το σωστό αριθμό στο τετράγωνο που του αντιστοιχεί.

Προσέξτε οι παράγραφοι που πρέπει να ταιριάζετε είναι ΕΞΙ (6), ενώ υπάρχουν και άλλες τρεις παράγραφοι που προέρχονται από άλλο κείμενο.

Οι Έλληνες ζουν πιο πολλά χρόνια (από τη “ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ”, 18 Οκτωβρίου 1998)

1. Κατά το έτος 2025, είκοσι έξι χώρες θα έχουν αναμενόμενο διάστημα ζωής πάνω από 80 χρόνια. Το διάστημα αυξάνεται στην Ισλανδία, την Ιταλία, την Ιαπωνία και τη Σουηδία με 82 χρόνια και ακολουθούν οι χώρες Αυστρία, Καναδάς, Γαλλία, Ελβετία, Ολλανδία, Σιγκαπούρη, Ισπανία και Ελβετία με 81 χρόνια.
2. Στις βιομηχανικές χώρες, οι καρδιακές παθήσεις, τα εγκεφαλικά και ο καρκίνος θα αποτελούν τις κύριες μορφές θανάτων. Καθώς οι θάνατοι από καρδιακές παθήσεις και εγκεφαλικά μειώνονται, θα αυξηθούν οι θάνατοι από διάφορες μορφές καρκίνων.
3. Ο πληθυσμός το 2025 θα φθάνει τα 8 δισεκατομμύρια σε σύγκριση με τα 5,8 δισ. το 1997. Αν και οι γυναίκες θα γεννούν λιγότερα παιδιά -κατά μέσο όρο 2,3 παιδιά στο μέλλον και 2,9 παιδιά το 1995 και 5,0 παιδιά το 1955-
4. Ταυτόχρονα, λιγότερα μωρά και μικρά παιδιά θα πεθαίνουν από μολυσματικές ασθένειες και έλλειψη τροφής
5. Περισσότεροι άνθρωποι θα ζουν περισσότερο. Περίπου 800 εκατομμύρια άνθρωποι, ένας στους δέκα θα βρίσκονται σε ηλικία άνω των 65 ετών. Αυτό σημαίνει μείωση της θνησιμότητας,
6. Τέλος, περισσότεροι από ποτέ άλλοτε άνθρωποι θα ζουν στα αστικά κέντρα. Περίπου το 59% από αυτούς θα ζουν σε αστικές περιοχές και μόνο το 41% στην περιφέρεια.

αν και πάλι θα σημειώνονται περίπου 5 εκατομμύρια θάνατοι παιδιών κάτω των πέντε ετών κάθε χρόνο.
Σχετικά με τις προβλέψεις για το μέλλον και συγκεκριμένα για το έτος 2025, η έκθεση της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (ΠΟΥ) αναφέρει τα εξής:
Το 1995 τα ποσοστά αφορούσαν 55% να κατοικούν στις πόλεις και 45% στην περιφέρεια. Το 1955, το 68% του συνολικού πληθυσμού ζούσε στην περιφέρεια.
Οι ηλικιωμένοι θα πρέπει να διδαχθούν να λαμβάνουν μόνοι τους μέριμνα για τη διατήρηση της καλής τους υγείας το ταχύτερο δυνατό, αναφέρει η έκθεση. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να ακολουθούν πιστά κανόνες υγιεινής διατροφής, άσκησης και αποφυγής του καπνού.
η Γη δε θα είναι ποτέ περισσότερο πυκνοκατοικημένη. Ωστόσο, ο πληθυσμός ηλικίας κάτω των 20 ετών θα αποτελεί μόνο το 32% του συνόλου σε σύγκριση με το 40% που είναι σήμερα.
γενικότερα η γυναίκα υποφέρει και οι προοπτικές για τις επόμενες γενιές δεν είναι ευοίωνες, αναφέρεται ενδεικτικά, επισημαίνοντας ότι οι γυναίκες θα είναι πολυαριθμότερες των ανδρών.
Αντίθετα στις υπό ανάπτυξη χώρες οι προαναφερόμενες ασθένειες θα παρουσιάσουν τα επόμενα χρόνια σημαντική αύξηση, λόγω υιοθέτησης του δυτικού τρόπου ζωής που άρχισε να εξαπλώνεται σε αυτές και μαζί του εισάγονται και οι κίνδυνοι από το μοντέρνο τρόπο διαβίωσης, το κάπνισμα, τη διατροφή με πολλά λιπαρά και την έλλειψη άσκησης.
Όπως εκτιμάται, περισσότερα από 10 εκατομμύρια άτομα σε παγκόσμιο επίπεδο πάσχουν από κληρονομική υπερχοληστεριναιμία και αποτελούν τη διεθνή ομάδα υψηλού κινδύνου για καρδιακές παθήσεις.
καθώς οι τέσσερις στους 10 ανθρώπους το 2025 θα πεθαίνουν σε ηλικία άνω των 75 ετών.

Δεύτερο μέρος

Λιαβάστε το παρακάτω άρθρο. Κάποιες από τις λέξεις του κειμένου παρουσιάζουν αυξημένο βαθμό δυσκολίας και γι' αυτό ο συγγραφέας τις υπογράμμισε και δίνει τη σημασία τους με τη μορφή υποσημειώσεων. Κατά λάθος, όμως, έβαλε περισσότερες υποσημειώσεις και για λέξεις που δεν υπάρχουν στο κείμενο. Λιαβάστε προσεκτικά τις υποσημειώσεις, βρείτε τις λέξεις στις οποίες αντιστοιχούν και βάλτε δίπλα τον αριθμό της σωστής υποσημείωσης.

Προσέξτε οι σωστές υποσημειώσεις είναι συνολικά ΟΚΤΩ (8).

Η επιστροφή του γηραιότερου αστροναύτη (από την “ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ”, 21 Οκτωβρίου 1998, με αλλαγές)

Ο πρώτος Αμερικανός που πήγε στο Διάστημα, ο Τζον Γκλεν, σε ηλικία 77 ετών βλέπει να πραγματοποιείται μια παλιά του επιθυμία, που η NASA τόσα χρόνια του είχε στερήσει. Ένα δεύτερο διαστημικό ταξίδι. Ο Γκλεν θα είναι ο γηραιότερος αστροναύτης του κόσμου, καθώς με ακόμα έξι συναδέλφους του θα περάσει εννέα μέρες στο διαστημικό λεωφορείο “Ντισκάβερι”.

Η NASA δέχτηκε να πραγματοποιήσει τη διακαή επιθυμία του πρώτου Αμερικανού αστροναύτη για ένα λόγο επιστημονικό. Ο Γκλεν θα γίνει στην ουσία πειραματόζωο. Θα δείξει πώς η έλλειψη βαρύτητας μπορεί να επηρεάσει ένα γερασμένο οργανισμό. Τι μπορεί να μας διδάξει το Διάστημα για τη γήρανση του ανθρώπου στη Γη. Οι γιατροί θα συγκρίνουν τα δεδομένα που θα πάρουν όταν ο αστροναύτης θα ζει σε συνθήκες έλλειψης βαρύτητας με εκείνα που έχουν ήδη καταγράψει από τη ζωή του πάνω στη γη. Αυτές οι συνθήκες δείχνουν να επιδρούν στα νέα σώματα των αστροναυτών, όπως η γήρανση στον άνθρωπο και οι επιστήμονες θέλουν να δουν αν σχετίζεται η έλλειψη βαρύτητας με τη γήρανση. Δεν ξέρουν τι θα συναντήσουν, αλλά ποτέ η επιστήμη δεν ξέρει τι θα κερδίσει από ένα πείραμα.

Το σίγουρο είναι ότι οι αστροναύτες και οι γέροι υποφέρουν από τις ίδιες ασθένειες. Απώλεια οστικής και μυϊκής μάζας, διαταραχές ύπνου και απώλεια της αίσθησης ισορροπίας. Οι αστροναύτες παρουσιάζουν ένα είδος “γρήγορης γήρανσης” και ο Γκλεν θα δείξει αν, ενδεχομένως, η γήρανση επιταχύνεται ακόμα περισσότερο.

Η αποστολή, ωστόσο, συνάντησε δεκάδες εμπόδια. Δεν ήταν λίγοι αυτοί που μίλησαν για ακριβή διαφήμιση, καθώς ο Γκλεν ασχολείται με τα κοινά ως γερουσιαστής του Δημοκρατικού κόμματος. Οι μεγαλύτερες αντιδράσεις, παρ' όλα αυτά, προήλθαν από την ίδια την οικογένειά του. Τα δύο παιδιά του διαφώνησαν κάθετα με την πτήση. Είναι λογικό να ανησυχούν για το ενδεχόμενο ο γηραιός πατέρας τους να πεθάνει κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Η Άνι Γκλεν εμφανίστηκε ψύχραιμη, αλλά μάλλον πάγωσε το αίμα στις φλέβες της. Φρόντισε να κρύψει το φόβο της και μόλις ηρέμησε κάπως, εκδηλώθηκε. Πενήντα πέντε χρόνια τώρα ζει τις περιπέτειες του άνδρα της και περιμένει να αποσυρθεί από το Κογκρέσο για να τον χαρεί λίγο.

- (1) εφαρμόζομαι στην πράξη _____
- (2) αυτός που έχει καεί _____
- (3) κατάσταση κατά την οποία μια ορισμένη ιδιότητα δεν εμφανίζεται _____
- (4) γίνομαι πραγματικότητα _____
- (5) αποκτώ μεγαλύτερη ταχύτητα _____
- (6) χρηματικό ή άλλο ποσό κατώτερο αυτού που προβλεπόταν ή έπρεπε κανονικά να υπάρχει _____
- (7) πολύ δυνατός, πολύ έντονος _____
- (8) δεν έχω την ίδια γνώμη με κάποιον _____
- (9) ζωντανός οργανισμός που χρησιμοποιείται στα πλαίσια επιστημονικών ερευνών για τη διεξαγωγή πειραμάτων _____
- (10) έχω σχέση με κάποια άλλη κατάσταση _____
- (11) πάσχω από μία αρρώστια _____
- (12) ζώο που διατηρείται με χημικά μέσα μετά τον θάνατό του για τη διεξαγωγή πειραμάτων _____
- (13) κάνω κάτι σε συντομότερο χρόνο _____
- (14) βρίσκομαι κίττη από μια κατάσταση _____

-----τέλος κατανόησης γραπτού κειμένου-----

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Πρόσφατα κάνατε μία δίαιτα που σας επέτρεψε να χάσετε αρκετά κιλά και να αποκτήσετε το σώμα που πάντα ονειρευόσαστε. Ένας φίλος/μία φίλη σας που μένει στο εξωτερικό σας ζητά να του γράψετε σε ένα γράμμα τι ακριβώς κάνατε, με ποιον τρόπο θα μπορέσει να έχει και εκείνος το ίδιο θετικά αποτελέσματα και από ποιους κινδύνους πρέπει να προστατευθεί. (200 λέξεις)

Δεύτερο μέρος

Στην περιοχή όπου μένετε οι κάτοικοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα από την έλλειψη πρασίνου, χώρων στάθμευσης, παιχνιδιού κλπ. Γράψετε ένα γράμμα στον δήμαρχο της πόλης σας, στο οποίο του παρουσιάζετε τα προβλήματα και κάνετε και κάποιες προτάσεις για πιθανές λύσεις. (200 λέξεις)

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Θα ακούσετε στην κασέτα δύο (2) φορές δύο συνεντεύξεις από δύο γνωστά πρόσωπα της δημοσιότητας σχετικά με το ρόλο που παίζει το άγχος στη δουλειά τους. Καθώς ακούτε την κασέτα, σημειώστε δίπλα στις προτάσεις που ακολουθούν τα αρχικά των ονομάτων τους: **Φ.Κ.** (Φιλάρετη Κομνηνού) και **Ν.Ε.** (Νίκος Ευαγγελάτος) για κάθε πρόταση η οποία αντιστοιχεί στα λεγόμενά τους.

Προσέξτε, γιατί υπάρχουν και 2 προτάσεις που δεν αναφέρθηκαν από κανέναν από τους δύο ομιλητές.

1. Ηθοποιός χωρίς άγχος δεν υπάρχει.	
2. Το άγχος είναι δημιουργική δύναμη.	
3. Άλλο άγχος, άλλο αγωνία.	
4. Το άγχος γιατρεύεται.	
5. Το άγχος δεν έχει μέσα του δημιουργικότητα.	
6. Υπάρχουν στιγμές που το άγχος μπορεί να σε κάνει να θέλεις να τα παρατήσεις.	
7. Η αγωνία για το τέλειο φέρνει δημιουργικότητα.	
8. Δεν υπάρχει άγχος, όταν κανείς κάνει το επάγγελμά του “δεύτερη” φύση του.	
9. Τα λάθη δε συγχωρούνται και δεν επιτρέπονται.	
10. Είναι ωραίο να αισθάνεσαι την αποδοχή του κόσμου.	

Δεύτερο μέρος

Θα ακούσετε στην κασέτα δύο φορές το απόσπασμα από τη συνέντευξη που έδωσαν δύο γυναίκες, η χορογράφος Σοφία Σπυράτου και η ενδυματολόγος Λουκία για τον ρόλο που παίζει ο χώρος της εργασίας τους για την καθεμία από αυτές. Σημειώστε στον πίνακα που ακολουθεί με σταυρό (+) κάτω από το όνομα της καθεμιάς τις προτάσεις που τις αντιπροσωπεύουν.

Προσέξτε οι σωστές απαντήσεις είναι ΔΩΔΕΚΑ (12), ενώ δύο από τις προτάσεις δεν αντιστοιχούν σε καμία από τις ομιλήτριες.

	ΛΟΥΚΙΑ	ΣΟΦΙΑ ΣΠΥΡΑΤΟΥ
1. Το γραφείο είναι “τράπεζα ιδεών”.		
2. Το γραφείο στο σπίτι λειτουργεί σαν άλλοθι.		
3. Το έφτιαξα σε επιπλοποιό.		
4. Το αγόρασα έτοιμο.		
5. Έκανα παζάρια στην τιμή.		
6. Πήρα το σχέδιο έτοιμο.		
7. Σημασία έχει το γραφείο να είναι λειτουργικό.		
8. Ένα συγκεκριμένο γραφείο μου έγινε έμμονη ιδέα και το ήθελα αποκλειστικά δικό μου.		
9. Το γραφείο μου χρησιμοποιείται με πολλούς διαφορετικούς τρόπους.		
10. Το γραφείο μου χρησιμοποιείται και από τα άλλα μέλη της οικογένειάς μου.		
11. Δουλεύω καρφωμένη σε αυτό κάθε μέρα.		
12. Σχεδιάζω αυτό που θα πραγματοποιήσω στο ατελιέ μου την άλλη μέρα.		
13. Θα ήθελα μια αλλαγή χώρου ως μέσο έμπνευσης.		
14. Ο χώρος μου αποτελεί πηγή προσωπικής έμπνευσης και συγκέντρωσης.		

-----τέλος κατανόησης προφορικού λόγου-----

Πρώτο μέρος

Διαβάστε το άρθρο που ακολουθεί για το πώς ζωγραφίζουν το σπίτι τους παιδιά ηλικίας 6 ετών και κρατήστε σημειώσεις κάτω από τους τίτλους που υπάρχουν στην επόμενη σελίδα.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ!!! Οι σημειώσεις που πρέπει να κρατήσετε είναι ΟΚΤΩ (8).

Το σπίτι μου

(από το “ΕΨΙΛΟΝ”, 25 Οκτωβρίου 1998, με αλλαγές)

Πιτσιρικάδες από τρία δημοτικά σχολεία, ένα ιδιωτικό των βορείων προαστίων της Αθήνας, ένα δημόσιο στη Νίκαια και ένα δημόσιο στη Ζάκυνθο, ζωγράρισαν σε μια κόλλα χαρτί το “σπίτι τους”. Αυτό, όμως, που φαίνεται κάθε φορά πάνω στο χαρτί, όπως τονίζουν οι ψυχολόγοι που ανέλαβαν να αποκωδικοποιήσουν τα σχέδιά τους είναι το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνει το παιδί, η γειτονιά του, οι ανάγκες του, οι φόβοι και τα προβλήματά του.

Λιτά σχέδια, πυκνοκατοικημένες πολυκατοικίες με λιγοστό πράσινο κι ένα μικρό άχρωμο ήλιο ζωγραφίζουν στα μπλοκ τους οι μαθητές του 1ου Δημοτικού Νικαίας. Μονοκατοικίες δεν υπάρχουν πουθενά. Οι άνθρωποι σχεδόν σε όλες τις ζωγραφιές βρίσκονται μέσα στα σπίτια τους. Είναι γιατί εκεί νιώθουν μεγαλύτερη ασφάλεια, σιγουριά και ζεστασιά; Μπορεί να σημαίνει και κάτι άλλο, όπως λένε οι παιδοψυχολόγοι: Αφού δεν υπάρχει άλλη διέξοδος, οι άνθρωποι μένουν στα σπίτια τους. Για παράδειγμα, μπορεί να μην υπάρχουν κοντά παιδικές χαρές, πάρκα, πεζόδρομοι, με αποτέλεσμα να εκδηλώνεται η ανάγκη επικοινωνίας μέσα στο ίδιο τους το σπίτι.

Μικρότερα σε όγκο από τα σπίτια της μεγαλούπολης, πιο απλά και πιο ανθρώπινα, με πιο ζωντανά χρώματα τα... παιδικά σπίτια της Ζακύνθου, έχουν αυλές γεμάτες λουλούδια και καταπράσινα δέντρα στο ύψος των ανθρώπων. Ο ήλιος είναι φωτεινός και ακόμα και τα σύννεφα είναι γαλανά. Αυτό εξηγείται από το φυσικό περιβάλλον στο οποίο ζουν οι μικροί μαθητές. Μίλια μακριά από τους εντατικούς ρυθμούς της ζωής στην πόλη, στους μαθητές της Ζακύνθου παρουσιάζονται περισσότερες ευκαιρίες κοινωνικοποίησης, επαφής με τη φύση και τους ανθρώπους της.

Αντίθετα, για τα παιδιά του ιδιωτικού σχολείου οι εικόνες είναι πιο ρεαλιστικές και απεικονίζουν το υψηλό οικονομικό τους επίπεδο. “Αγαπάω το σπίτι μου. Αγαπάω το πλούσιο σπίτι του μπαμπά μου. Το ευχάριστο σπίτι της μαμάς μου. Τον υπάκουο σκύλο μου, τα εξωτικά φρούτα στον κήπο μου” είναι το μήνυμα που στέλνουν μέσα από τις ζωγραφιές τους. Βίλες, μεζονέτες, ιδιωτικές παιδικές χαρές, πλεί ρουμ και πισίνες παρατηρεί κανείς στις μαρτυρίες αυτών των παιδιών που ολοφάνερα προέρχονται από εύπορες οικογένειες. Η ανθρώπινη παρουσία δεν απεικονίζεται συχνά. Αντίθετα, ολοφάνερη είναι η παρουσία κατοικίδιων ζώων και ειδικά του σκύλου με την οποία δηλώνουν την “ανάγκη ύπαρξης φύλακα του σπιτιού σε αυτά τα προάστια, όπως επίσης και την ανάγκη ύπαρξης ενός φίλου για το παιδί”

- Το είδος των σχολείων στα οποία έγινε η έρευνα

- Τι συμβολίζουν οι ζωγραφιές των παιδιών

- Εικόνες που ζωγραφίζουν τα παιδιά από μια μεγαλούπολη

- Εικόνες που ζωγραφίζουν τα παιδιά που ζουν σε ένα νησί

- Εικόνες που ζωγραφίζουν τα παιδιά από εύπορες οικογένειες

- Οι άνθρωποι βρίσκονται μόνο μέσα στα σπίτια τους. Το μήνυμα που συμβολίζεται:

- Πολλά δέντρα και λουλούδια σε ανθρώπινο ύψος. Το μήνυμα που συμβολίζεται:

- Ζωγραφιές με κατοικίδια ζώα. Το μήνυμα που συμβολίζεται:

Δεύτερο μέρος

Διαβάστε το παρακάτω άρθρο. Είναι χωρισμένο σε παραγράφους και κάθε παράγραφος έχει έναν τίτλο. Οι τίτλοι βρίσκονται σε διαφορετική σειρά στον πίνακα της επόμενης σελίδας. Βρείτε ποιος τίτλος είναι ο σωστός για την κάθε παράγραφο και γράψτε δίπλα σε αυτόν τον αριθμό της.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ, οι σωστές απαντήσεις είναι ΟΚΤΩ (8), ενώ δύο τίτλοι δεν αντιστοιχούν σε καμία παράγραφο του κειμένου.

Μήπως οι εφημερίδες γερνούν;

(από την «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 25 Οκτωβρίου 1998, με αλλαγές)

1.	Οι εφημερίδες υπήρξαν πριν από τη δημιουργία του σύγχρονου ελληνικού κράτους και στις σελίδες τους αντικατοπτρίζεται η νεότερη ιστορία μας. Ωστόσο, πολλοί είναι σήμερα αυτοί που ισχυρίζονται ότι το τέλος των εφημερίδων, όχι μόνο των ελληνικών δεν είναι μακριά.
2.	Όπως έχει ήδη επισημανθεί, εάν οι σημερινοί νέοι, που θα είναι οι αυριανοί αναγνώστες των εφημερίδων, δεν μάθουν να διαβάζουν εφημερίδες, ο Τύπος ως βιομηχανία δεν θα υπάρχει. Πολύ απλά στις μέρες μας οι περισσότερες εφημερίδες στηρίζονται στις διαφημίσεις, οι διαφημιστές, όμως, θέλουν αναγνώστες. Αν οι τελευταίοι δεν υπάρχουν, οι εφημερίδες θα αναγκαστούν να διακόψουν ή να αναστείλουν την έκδοσή τους.
3.	Ένας από τους πολλούς παράγοντες που θα παίξουν κάποιο ρόλο όσον αφορά την εμφάνιση των εφημερίδων στην επόμενη δεκαετία είναι η αναγνωσιμότητα. Αν η εμφάνιση και το περιεχόμενο των εφημερίδων εν μέρει συνδέεται με τις προτιμήσεις και τις απαιτήσεις των αναγνωστών ή μάλλον στο πώς τις αντιλαμβάνονται οι διευθυντές και οι εκδότες των εφημερίδων, οι παράγοντες που επηρεάζουν την αναγνωσιμότητα είναι: η ηλικία, το επίπεδο μόρφωσης, το εισόδημα και η απασχόληση, η σύνθεση του νοικοκυριού, αν το κοινό ζει στο κέντρο ή στα προάστια, ο ελεύθερος χρόνος.
4.	Ωστόσο, οι συνθήκες των σημερινών νέων είναι άλλος ένας παράγοντας όσον αφορά το προφίλ του αυριανού αναγνώστη των εφημερίδων. Είναι διεθνώς γνωστό ότι οι σημερινοί έφηβοι διαβάζουν κατά πολύ λιγότερο εφημερίδες σε σύγκριση με αυτούς της προηγούμενης δεκαετίας.
5.	Παρόλα αυτά, το πιο σημαντικό είναι το επίπεδο μόρφωσης και ο διαθέσιμος χρόνος προς ανάγνωση. Και αυτό, γιατί μπορεί μεν όλοι οι σημερινοί έφηβοι να πηγαίνουν στο σχολείο, αυτό δεν σημαίνει, όμως, ότι -ιδίως στις μέρες μας- έχουν μάθει να διαβάζουν, όπως οι αντίστοιχοί τους στις προηγούμενες δεκαετίες. Σε σύγκριση με το παρελθόν, στην εποχή της εικόνας, η προφορική διδασκαλία γίνεται όλο και πιο δύσκολο να κατανοηθεί, εάν δεν συνοδεύεται από ανάλογο οπτικοακουστικό υλικό.
6.	Επιπλέον και η σύνθεση του νοικοκυριού είναι ένας σημαντικός παράγοντας που σχετίζεται με το μέλλον των εφημερίδων. Και αυτό γιατί η αγορά εφημερίδων από ένα νοικοκυριό δεν ενδιαφέρει μόνο τις πωλήσεις, αλλά και τις διαφημίσεις. Λόγου χάρη, η παραδοσιακή εικόνα του ανδρόγυνου με τα δύο παιδιά τείνει τουλάχιστον στο εξωτερικό, όπως και στη χώρα μας, να εξαφανιστεί. Για πολλούς λόγους, ο αριθμός της τετραμελούς οικογένειας έχει μειωθεί στα 2,7 άτομα. Αυτό σημαίνει ότι οι εφημερίδες σε σχέση με το παρελθόν έχουν μικρότερη ανθρωπογεωγραφική κάλυψη.
7.	Για όλους αυτούς τους λόγους, αλλά και για άλλους που δεν μπορούν να αναφερθούν εδώ, είναι σημαντικό οι εφημερίδες να αναζητήσουν τους νέους και το μόνο μέρος που μπορούν μαζικά να τους βρουν είναι το σχολείο. Εάν οι εφημερίδες μπορούν να ενισχύσουν το ρόλο τους ως εκπαιδευτικό εργαλείο στην τάξη, τότε θα έχουν βρει τη δίοδο για να γίνουν περισσότερο ελκυστικές στα νεαρά άτομα.
8.	Οι μελέτες έδειξαν ότι όσο πιο έντονη είναι η παρουσία εφημερίδων στην τάξη, τόσο περισσότερο πιθανό είναι τα νεαρά άτομα να ανταποκριθούν σε αυτές στο μέλλον. Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, οι εκδότες και το Υπουργείο Παιδείας θα ήταν σκόπιμο από κοινού να διερευνήσουν τρόπους, ώστε ο Τύπος να εισέλθει στα σχολεία.

Η εικόνα της οικογένειας μεταβάλλεται	
Εφημερίδες χωρίς αναγνώστες σημαίνει εφημερίδες χωρίς διαφημίσεις	
Οι εφημερίδες ως εκπαιδευτικό εργαλείο	
Ο ρόλος του κοινού στις αλλαγές του χαρακτήρα των εφημερίδων	
Η ηλικία ως παράγοντας καθορισμού των ενημερωτικών αναγκών	
Προτάσεις για το μέλλον	
Μείωση των ποσοστών αναγνωσιμότητας των εφημερίδων από τους νέους	
Δημιουργία σύγχυσης και προβληματισμού στο αναγνωστικό κοινό	
Οι εφημερίδες συμβολίζουν την ίδια την ιστορία μας	
Σημεία ομοιότητας ανάμεσα σε εφημερίδες και διδασκαλία	

-----τέλος κατανόησης γραπτού κειμένου-----

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Ένα εβδομαδιαίο περιοδικό κάνει μια έρευνα για να διαπιστώσει αν η υγιεινή διατροφή παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή των ανθρώπων. Ζητά από τους αναγνώστες του να βοηθήσουν στην έρευνα και να γράψουν προς το περιοδικό τις απόψεις τους για το αν οι ίδιοι και η οικογένειά τους τρέφονται σωστά, πόσο το πρόγραμμα της εργασίας τους επηρεάζει το φαγητό τους, αν παίρνουν πρωινό, πόσα γεύματα έχουν την ημέρα και τι πιστεύουν για τα φαστφουντ και το έτοιμο φαγητό. (200 λέξεις)

Δεύτερο μέρος

Σας ζητούν να συμπληρώσετε ένα ερωτηματολόγιο για τα κριτήρια με τα οποία διαλέγετε το ιδανικό σπίτι για σας. Γράφετε αν θα είναι διαμέρισμα ή μονοκατοικία, σε ποιά περιοχή θα βρίσκεται, πόσο μεγάλο θα είναι, τι είδους διακόσμηση θα προτιμήσετε και το συγκρίνετε με αυτό στο οποίο ήδη κατοικείτε. (200 λέξεις)

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Θα ακούσετε στην κασέτα δύο (2) φορές μια συνέντευξη σχετικά με την ελληνική γλώσσα. Καθώς ακούτε την κασέτα, σημειώστε με ένα Σ (Σωστό) ποιες από τις παρακάτω απόψεις εκφράζει ο ομιλητής στη συνέντευξη και με ένα Λ (Λάθος) ποιες από αυτές τις απόψεις δεν συμφωνούν με όσα λέει ο ομιλητής.

Προσέξτε, οι σωστές προτάσεις είναι πέντε (5), χωρίς το παράδειγμα, και οι λανθασμένες τρεις (3).

1. Ο ομιλητής συμφωνεί απολύτως με την άποψη ότι η ελληνική είναι “η μητέρα όλων των γλωσσών”.
2. Η φράση “η γλώσσα μου είναι ο κόσμος μου” διατυπώθηκε από τον ομιλητή.
3. Η συστηματική χρήση ξένων λέξεων είναι ενδεικτική της γλωσσικής αδιαφορίας που επικρατεί στις μέρες μας. Σ
4. Η φτιαχτή γλώσσα που χρησιμοποιούν ορισμένα περιοδικά για νέους δεν αποτελεί απειλή για την ελληνική γλώσσα γενικότερα.
5. Το λεξιλόγιο των νέων δεν είναι τόσο φτωχό όσο λέγεται.
6. Η γλώσσα είναι εναλλαγή κωδίκων ανάλογα με τις περιστάσεις στις οποίες χρησιμοποιείται.
7. Ο πολιτικός και ο κομματικός λόγος ταυτίζονται.
8. Ο κομματικός λόγος στερείται πρωτοτυπίας και μπορεί εύκολα να προβλεφθεί.
9. Στη λογοτεχνία η χρήση της γλώσσας χαρακτηρίζεται από απόλυτη ελευθερία και δημιουργικότητα.

Επίπεδο τέταρτο

Δεύτερο Μέρος

Θα ακούσετε δύο (2) φορές ένα απόσπασμα από μια ραδιοφωνική εκπομπή ιατρικού περιεχομένου σχετικά με τη χρωματοθεραπεία και συγκεκριμένα σχετικά με τις επιδράσεις των επτά βασικών χρωμάτων στη σωματική και ψυχική μας υγεία. Καθώς ακούτε την κασέτα, κρατήστε σύντομες σημειώσεις για το πώς επιδρά καθένα από τα επτά χρώματα που αναφέρονται στην εκπομπή.

Προσοχή! Οι σημειώσεις που πρέπει να κρατήσετε είναι ΕΠΤΑ (7)

ΚΟΚΚΙΝΟ: _____

ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ: _____

ΚΙΤΡΙΝΟ: _____

ΠΡΑΣΙΝΟ: _____

ΓΑΛΑΖΙΟ: _____

ΜΠΛΕ - ΛΟΥΛΑΚΙ: _____

ΒΙΟΛΕΤΙ - ΜΩΒ: _____

-----τέλος κατανόησης προφορικού λόγου-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

Διαβάστε το παρακάτω άρθρο. Κάποιες από τις λέξεις του κειμένου είναι αρκετά δύσκολες, γι' αυτό ο συγγραφέας τις υπογράμμισε (_____) και δίνει τη σημασία τους με τη μορφή υποσημειώσεων. Κατά λάθος, όμως, έβαλε περισσότερες υποσημειώσεις και για λέξεις που δεν υπάρχουν στο κείμενο. Διαβάστε προσεκτικά τις υποσημειώσεις, βρείτε τις λέξεις στις οποίες αντιστοιχούν και βάλτε δίπλα τον αριθμό της σωστής υποσημείωσης.

Προσέξτε οι σωστές υποσημειώσεις είναι συνολικά ΟΚΤΩ (8).

Τα ...άλλα όπλα κατά της ανεργίας

Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση.

Ειδικώς ως προς τα προγράμματα της εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης (____), η ίδια η Συνθήκη του Μάαστριχτ είναι αυτή που προσφέρει νέες δυνατότητες, επεκτείνοντας (____) το πεδίο των κοινοτικών δράσεων ακόμη και στα σχολεία. Φυσικά, παραμένουν τεράστιες οι δυνατότητες παρέμβασης σε επίπεδο πανεπιστημίων και επαγγελματικής κατάρτισης, όπου με επιτυχία, όπως επισημαίνει ο κ. Ρουμπέρτι, διεξήχθησαν (____) ως τώρα προγράμματα όπως το Erasmus, το Lingua, το Comett, το Force και το Petra, δίνοντας την ευκαιρία σε πάνω από 2.500 νέους να ταξιδέψουν και να αποκτήσουν εμπειρία σε άλλα κράτη-μέλη.

Ποια είναι, όμως, τα χαρακτηριστικά αυτής της δεύτερης γενιάς των κοινοτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης;

Ο κ. Ρουμπέρτι λέει ότι έχουν εμπνευσθεί από 3 βασικές πολιτικές επιλογές:

Πρώτον, να συνεχισθούν και να αξιοποιηθούν οι πολύ θετικές εμπειρίες από τα προηγούμενα προγράμματα.

Δεύτερον, να επεκταθεί η επιρροή (____) τους και πέραν (____) της πανεπιστημιακής κοινότητας, μέλη της οποίας ήταν οι 2.000 από τους 2.500 νέους που συμμετείχαν στην προηγούμενη γενιά προγραμμάτων. Για να γίνει αυτό - χωρίς να υποβαθμιστεί (____) η συμμετοχή των πανεπιστημίων - αυξήθηκε εντυπωσιακά ο συνολικός προϋπολογισμός των προγραμμάτων.

Ειδικότερα, τα κονδύλια (____) για την εκπαίδευση (πρόγραμμα Socrates) αυξήθηκαν κατά 66% και αυτά για την επαγγελματική κατάρτιση (πρόγραμμα Leonardo Da Vinci) διπλασιάστηκαν.

Η τρίτη επιλογή ήταν η επικέντρωση (____) του ενδιαφέροντος σε συγκεκριμένα ζητήματα, όπως η ανταλλαγή εμπειριών για τα εκπαιδευτικά προγράμματα μεταξύ των κρατών-μελών, η ανάπτυξη μεθόδων διδασκαλίας εξ αποστάσεως με τη βοήθεια της τηλεματικής κ.τ.λ.

(Εφημερίδα "Καθημερινή", 4/3/94)

1. συγκέντρωση
2. παροχή ή απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων
3. μακριά από, έξω από...
4. εκτός από...
5. εστίαση
6. μειώνεται η σημασία, θεωρούμαι κατώτερος
7. η δύναμη, η ισχύς/η επίδραση
8. το χρηματικό ποσό που δίνεται ως οικονομική βοήθεια
9. οι δαπάνες, τα έξοδα
10. πραγματοποιούνται
11. διοργανώνω
12. διευρύνω, αναπτύσσω
13. η απόρροια μιας πράξης
14. κάνω κάτι γνωστό στο ευρύ κοινό, γνωστοποιώ

Δεύτερο μέρος

Λιαβάστε το παρακάτω κείμενο που αναφέρεται στα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των εφήβων και κρατήστε σύντομες σημειώσεις κάτω από τους τίτλους, που δίνονται παρακάτω.

Προσέξτε, οι σημειώσεις που πρέπει να κρατήσετε είναι ENNEA (9).

... χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κοινωνικής συμπεριφοράς του εφήβου είναι η στροφή του στον εσωτερικό κόσμο, η “ανακάλυψη” του “Εγώ”, όπως έλεγε χαρακτηριστικά ο Spranger. Την ενδοστρεφή αυτή τάση του εφήβου ενισχύουν απογοητεύσεις από το περιβάλλον του ή ακόμη συγκρούσεις του εφήβου με όσους θέλουν να τον υποχρεώσουν να κάνει κάτι που δεν απηχεί τις απόψεις του ή δεν ικανοποιεί τις επιδιώξεις του. Έτσι, προκύπτουν δυσχέρειες και προβλήματα προσαρμογής του εφήβου, που εκδηλώνονται ως ανασφάλεια και έλλειψη αυτοπεποίθησης, επιθετικότητα κλπ. Συναισθηματικά αντιδρά ο έφηβος με το χαρακτηριστικό για την ηλικία αυτή βίωμα μοναξιάς: αισθάνεται και θέλει να είναι μόνος, γιατί οι άνθρωποι του περιβάλλοντός του δεν τον “νιώθουν”, ζει σε έναν κόσμο απογοητεύσεων και αρχίζει να απομακρύνεται από τους γονείς του ή να παίρνει εχθρική στάση απέναντί τους. Χάνει γενικά την εμπιστοσύνη του στο άμεσο περιβάλλον του και στρέφεται σε ομάδες συνομηλίκων που συχνά παίρνουν οργανωμένη μορφή. Στο παρελθόν εμπιστευόταν τα συναισθήματα και τα όνειρά του κατά προτίμηση στο ημερολόγιό του, που αποτέλεσε για το λόγο αυτό συχνά στο παρελθόν πηγή έρευνας στον τομέα της Εξελικτικής Ψυχολογίας.

Στον τομέα της νοητικής συμπεριφοράς αρχίζει το στάδιο της “τυπικής λογικής σκέψης”, δηλαδή πραγματοποιούνται αιτιολογικοί συλλογισμοί με “τυπική νομοτέλεια”, ενώ η νοητική λειτουργία αποδεσμεύεται από τα συγκεκριμένα εμπειρικά δεδομένα. Η θεωρία προηγείται τώρα της πράξης. Ο έφηβος “σχηματίζει πρώτα γενικές γνώμες, τις οποίες έπειτα ελέγχει σε σχέση με τα εμπειρικά δεδομένα”. Στην ηλικία αυτή επικρατεί γενικά η τάση για θεωρητικό, φιλοσοφικό θα έλεγα στοχασμό, που αναφέρεται στην προέλευση και την αποστολή του ανθρώπου στον κόσμο. Οι προβληματισμοί αυτοί οδηγούν τον έφηβο στο να αμφισβητεί ό,τι δεν είναι προσπελαστό από τη λογική διαδικασία· είναι η περίοδος των θρησκευτικών κρίσεων. Ενώ το παιδί αποδέχεται αυτονόητα τις κοινωνικές, ηθικές και θρησκευτικές απόψεις του περιβάλλοντός του, για τον έφηβο δε συμβαίνει το ίδιο, γιατί αποκτά την ικανότητα να κρίνει· όλα όσα αυθόρμητα αποδέχτηκε πιο μπροστά, περνούν τώρα από κριτικό έλεγχο, στην προσπάθεια του εφήβου να χαλκεύσει ο ίδιος την κοσμοθεωρία του, να δώσει στον εαυτό του μια δική του φιλοσοφία ζωής. Η κρίση αυτή των αξιών καλύπτει τον κοινωνικό, πολιτικο-ιδεολογικό, ηθικό και θρησκευτικό τομέα. Οι παραδοσιακές αξίες θεωρούνται από τον έφηβο ξεπερασμένες ή γενικά στατικές, βρίσκονται δηλαδή σε αντίθεση με το δικό του δυναμισμό.

Χαρακτηριστική είναι η αμφίρροπη και συχνά αντιφατική στάση του εφήβου, δηλαδή από τη μια πλευρά απορρίπτει και καταπολεμά παραδοσιακές αξίες και αυθεντίες και από την άλλη έχει ανάγκη προφανώς από πρότυπα συμπεριφοράς και ακολουθεί ιδεολογίες ή πιστεύει τυφλά σε νέες αυθεντίες. Την εικόνα αυτή τεκμηρίωσε για άλλη μια φορά το μαθητικό και φοιτητικό κίνημα της δεκαετίας του 1960 στην Ευρώπη και Β. Αμερική: από τη μια μεριά έντονες συγκρούσεις με παραδοσιακές πολιτικές, ηθικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις και με τις υφιστάμενες αυθεντίες, και από την άλλη απροβλημάτιστα και μέχρι φανατισμού υιοθέτηση νέων πολιτικών και ιδεολογικών κοσμοθεωριών και σχεδόν δουλικός προσανατολισμός σε νέα αυθεντικά πρότυπα.

Η αγωγή αποκτά στην εφηβική ηλικία μεγάλη βαρύτητα. Η επιτυχία της εξαρτάται λιγότερο από άμεσους παιδαγωγικούς χειρισμούς και περισσότερο από την εμπιστοσύνη του εφήβου στους γονείς και εκπαιδευτικούς και από την κατανόηση που δείχνουν οι τελευταίοι για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει· αυτό που ονομάζουμε “παιδαγωγικό τακτ” είναι εδώ τόσο απαραίτητο όσο σε κανένα άλλο στάδιο εξέλιξης. Στην εφηβική ηλικία ισχύει ίσως ως γενικός γνώμονας αυτό που ισχυρίζεται ο Ρουσσώ: “αγωγή σημαίνει εξουδετέρωση των αρνητικών παραγόντων ή συνθηκών που παρεμποδίζουν την ελεύθερη εξέλιξη του παιδιού, χωρίς άμεσους παρεμβατισμούς. Μόνο με πολλή κατανόηση για την ψυχική κατάσταση και τα προβλήματα του εφήβου μπορεί ο παιδαγωγός να κερδίσει την εμπιστοσύνη του και να επιδράσει έμμεσα αλλά αποτελεσματικά πάνω του. Στόχος πρέπει να είναι να αποκτήσουν οι έφηβοι κριτική σκέψη και υπευθυνότητα, να εκδηλώσουν δημιουργικές πρωτοβουλίες και να συμβάλουν υπεύθυνα στην πρόοδο και εξέλιξη του κοινωνικού συνόλου.

(Εκφραση-Έκθεση, για το Λύκειο, Τεύχος Α', σσ. 158-60, Αθήνα ΟΕΔΒ)

Η τάση του εφήβου να κλείνεται στον εαυτό του

Αίσθηση μοναξιάς

Η εξέλιξη της εφηβικής σκέψης

Η αμφισβήτηση της θρησκείας από τον έφηβο

“Κρίση αξιών”

Οι αντιφάσεις της εφηβικής ηλικίας

Φοιτητικά κινήματα σε Ευρώπη-Αμερική και η στάση των εφήβων

Παιδαγωγική αντιμετώπιση των εφήβων

Απόψεις του Rousseau για την αγωγή

Λιαβάστε το παρακάτω κείμενο που αναφέρεται στη ρύπανση του φυσικού περιβάλλοντος. Βρείτε και υπογραμμίστε τις προτάσεις που έχουν μπει σ' αυτό από λάθος του τυπογραφείου.

Προσέξτε οι προτάσεις που πρέπει να υπογραμμίσετε είναι συνολικά ΟΚΤΩ (8).

“Η προστασία του περιβάλλοντος”

Η αλόγιστη καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο και από το οποίο ζούμε, έχει προχωρήσει τα τελευταία χρόνια με ρυθμό επικίνδυνο. Έχουμε καταντήσει να ζούμε σε τιμεντένια κουτιά χωρίς ουσιαστική επικοινωνία με το διπλανό μας. Την ίδια στιγμή, εξαιτίας της ρύπανσης καταστρέφονται και τα μνημεία που ο πολιτισμός αιώνων έχει κληρονομήσει στον τόπο μας. Εταιρείες και άτομα προσπαθούν με διακηρύξεις και θεωρητικές αναλύσεις να μας πείσουν για την υποχρέωση που έχουμε να σεβαστούμε και να προφυλάξουμε το “φυσικό περιβάλλον” και τα ιστορικά μας μνημεία. Για να προστατευτούν τα τελευταία από τη ρύπανση είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η φύλαξη των μουσείων. Η πρόθεση είναι χωρίς αμφιβολία ορθή, αλλά υπάρχει κίνδυνος να μείνει στα λόγια, αν δεν αντιμετωπιστούν ριζικά οι αιτίες του προβλήματος.

Νομίζω πως η αιτία βρίσκεται στη νοοτροπία της κοινωνίας. Αυτή χαρακτηρίζεται από μια τάση αλόγιστου και ανεξέλεγκτου ιδιωτικού πλουτισμού που έχει ως μοναδικό σκοπό το υλικό κέρδος. Είναι πολύ εύκολη η διαπίστωση της αλήθειας αυτής: το φυσικό περιβάλλον μεταμορφώνεται από τις βιομηχανικές μονάδες που χρειάζονται τα φυσικά στοιχεία ως πρώτη ύλη. Επίσης, από τις βιομηχανικές μονάδες που χρειάζονται τα φυσικά στοιχεία (θάλασσα, ποταμούς κλπ.) για να απαλλαγούν με τον πιο οικονομικό τρόπο από τα βιομηχανικά απόβλητα. Η κατάσταση γίνεται ακόμα χειρότερη από τις πολλές εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού. Το περιβάλλον μολύνεται ακόμα από τις επιχειρήσεις που οικοδομούν τα μεγάλα ξενοδοχεία, καθώς και από διάφορους ιδιώτες που δεν το σέβονται. Εδώ πρέπει να προστεθεί κάτι πολύ σημαντικό. Σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες έχουν εισχωρήσει και εισχωρούν ολοένα πιο έντονα ξένοι επιχειρηματίες και εταιρείες, με αποτέλεσμα την αλλοτρίωση της εθνικής περιουσίας. Αυτό συμβαίνει, γιατί μεταδίδεται στο λαό το μικρόβιο της ξενομανίας.

Όλα αυτά οδηγούν στα ακόλουθα συμπεράσματα: Είναι αδύνατο να επιδιώκεται η μεγιστοποίηση του κέρδους μιας βιομηχανικής επιχείρησης και ταυτόχρονα να εμποδίζεται αυτή από παράγοντες που την αντιστρατεύονται. Δηλαδή το κράτος μπορεί χωρίς κανένα πρόβλημα να εμποδίζει την αλόγιστη επιδίωξη του κέρδους. Είναι αδύνατο η απεριόριστη επιδίωξη του ατομικού συμφέροντος να μην έρχεται σε σύγκρουση με το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου.

Είναι αδύνατο στο κράτος που αποτελεί την πολιτική έκφραση του εθνικού συνόλου να ελέγξει τις τάσεις των βιομηχανικών επιχειρήσεων για κέρδος, τη στιγμή που από την άλλη πλευρά τις ενισχύει, πιστεύοντας ότι έτσι θεμελιώνει και προωθεί την οικονομική ανάπτυξη του τόπου. Έτσι, η ανεξέλεγκτη γεωργική παραγωγή δημιουργεί ακόμα περισσότερα προβλήματα.

Για όλους αυτούς τους λόγους επιβάλλεται να ελεγχθεί και να περιοριστεί το κακό με συνολικό εθνικό πρόγραμμα που να συνθέτει όλα τα δεδομένα, με κριτήριο το συμφέρον του τόπου και αυτό σε μακροπρόθεσμη προοπτική. Έτσι δε θα αντικρίζει κανείς τις εικόνες που βλέπουμε σήμερα στις δημόσιες υπηρεσίες.

Από την άλλη πλευρά είναι φανερό ότι το πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος δεν είναι ούτε πρόβλημα αισθητικό, ούτε πρόβλημα αγωγής, ούτε ακόμη πρόβλημα ελέγχου και προγραμματισμού. Είναι στη βάση του πρόβλημα πολιτικό, όπως πολιτικά είναι και όλα τα θεμελιακά προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει ένα έθνος. Αυτό σημαίνει ότι ο περιορισμός του είναι σε ένα μεγάλο μέρος ζήτημα πολιτιστικής καλλιέργειας.

**Μανώλης Ανδρόνικος, Η Προστασία του περιβάλλοντος
Κ.Ν.Α. Γ' Λυκείου, σσ.242-44 (Διασκευή)**

-----τέλος κατανόησης γραπτού κειμένου-----

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

*Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί ότι το άγχος έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις, αφού ταλαιπωρεί ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων. Ποια νομίζετε ότι είναι τα αίτια του προβλήματος;
Προτείνετε τρόπους αντιμετώπισής του. (300 λέξεις)*

Δεύτερο μέρος

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) έχουν αποκτήσει στις μέρες μας τεράστια επιρροή, αφού από αυτά ουσιαστικά εξαρτάται η ενημέρωση του μέσου πολίτη. Ποια είναι τα θετικά και ποια τα αρνητικά αποτελέσματα αυτής της επιρροής στο κοινωνικό σύνολο; (300 λέξεις)

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ

ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΙΠΠΕΔΟ - ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Θα ακούσετε στην κασέτα δύο (2) φορές μια συνέντευξη με έναν ψυχολόγο για τον ρόλο της οικογένειας στη διαμόρφωση της προσωπικότητας ενός νεαρού ατόμου. Μπροστά σας έχετε ορισμένα θέματα που συζητούνται στην συνέντευξη. Καθώς ακούτε την κασέτα, κρατήστε πολύ σύντομες σημειώσεις για το κάθε ένα από αυτά. **Προσοχή! Οι σημειώσεις που πρέπει να κρατήσετε είναι ΟΚΤΩ (8).**

1. Παράγοντες που πρέπει να μελετηθούν για την ερμηνεία της αντικοινωνικής συμπεριφοράς ορισμένων νέων

α.

β.

2. Επίδραση ενός αυστηρού οικογενειακού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση της προσωπικότητας ενός νέου

3. Επίδραση ενός υπερβολικά ελεύθερου οικογενειακού περιβάλλοντος στη συμπεριφορά ενός νέου

4. Κοινό σημείο και των δύο τύπων οικογενειακών συνθηκών

5. Αρνητικές και θετικές επιδράσεις της παρέας στον χαρακτήρα των νέων

α.

β.

6. Ρόλος σχολείου στη διαπαιδαγώγηση των νέων

Θα ακούσετε στην κασέτα δύο (2) φορές μια συνέντευξη με έναν ηθοποιό. Δείτε προσεκτικά τον πίνακα που έχετε μπροστά σας. Καθώς ακούτε τον διάλογο σημειώστε (+) κάτω από το ΝΑΙ δίπλα στις προτάσεις που συμφωνούν με το διάλογο, (+) κάτω από το ΟΧΙ δίπλα σε αυτές που δεν συμφωνούν και (+), αντίστοιχα, κάτω από το (;) δίπλα σε αυτές που δεν υπάρχουν καθόλου στη συζήτηση.

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	;
1. Είναι πρώτη φορά που ο ηθοποιός θα υποδυθεί ήρωα αρχαίας τραγωδίας και γι' αυτό η αγωνία του είναι ιδιαίτερα αυξημένη.			
2. Έχει ήδη υποδυθεί τον Οιδίποδα Τύραννο.			
3. Ο ρόλος του Οιδίποδα συγκλονίζει, γιατί παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με τη χριστιανική μεταφυσική			
4. Ο Οιδίποδας επί Κολωνώ είναι η τελευταία τραγωδία που γράφτηκε στην αρχαιότητα.			
5. Ο ήρωας της τραγωδίας ακολουθεί μια πορεία θανάτου που οδηγεί στον φυσικό του θάνατο.			
6. Ο Σοφοκλής έχει γράψει κι άλλες τραγωδίες στις οποίες βασικό θέμα είναι η πορεία του ανθρώπου προς το θάνατο.			
7. Ο χώρος του αρχαίου θεάτρου της Επιδαύρου είναι από παλιά γνώριμος για τον ηθοποιό.			
8. Όταν ήταν νέος, δεν αισθανόταν πάντα τον θαυμασμό που νιώθει σήμερα για το μεγαλείο των ρόλων που του ανέθεταν να ερμηνεύσει.			
9. Έχει μετανιώσει που έμεινε για αρκετό διάστημα εκτός Επιδαύρου.			
10. Ο κινηματογράφος ήταν πάντα σημαντικότερος στην ζωή του και τον εμπόδισε από πολλές θεατρικές του επιλογές.			
11. Η τέχνη και η ζωή δεν είναι εύκολο να συμβαδίσουν πάντα για έναν ηθοποιό.			
12. Χρειάζεται μέτρο σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής του ανθρώπου.			

-----τέλος κατανόησης προφορικού λόγου-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

Διαβάστε το παρακάτω άρθρο και κρατήστε πολύ σύντομες σημειώσεις κάτω από τους τίτλους που σας δίνονται.

Προσέξτε οι σημειώσεις που πρέπει να κρατήσετε είναι συνολικά ΟΚΤΩ (8)

“Γιατί (μας) συνεπαίρνει το ποδόσφαιρο”

Από την Ιαπωνία ως το Καμερούν και από τη Χιλή ως τη Ρωσία, το ποδόσφαιρο είναι σήμερα η κοινή συνισταμένη των λαών, με αποκορύφωμα το Μουντιάλ.

Μπορεί κανείς να αναρωτηθεί ως προς την αιτία για αυτό. Δύο είναι τα ερωτήματα που προκύπτουν. Το πρώτο έχει να κάνει με την παγκοσμιότητα του ενδιαφέροντος που προκαλεί ένα αθλητικό γεγονός, το οποίο από τη φύση του δεν μπορεί να έχει καθοριστικές επιπτώσεις στις κοινωνίες σε αντίθεση με ένα μείζονος σημασίας πολιτικό ή οικονομικό γεγονός. Το δεύτερο και βασικό ερώτημα αφορά άμεσα το ίδιο το άθλημα: Γιατί ειδικά το ποδόσφαιρο - και όχι το τένις, το κρίκετ, η κολύμβηση, ο κλασικός αθλητισμός ή ακόμη και το θεαματικότερο μπάσκετ - να συγκινεί και να συνεπαίρνει εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους ανά την υφήλιο αδιακρίτως πολιτιστικής παράδοσης, φυλής, ιστορίας και κοινωνικών συνθηκών;

Η ψυχαγωγία του όχλου

Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι ότι η σημερινή κοινωνία είναι μαζική και μάλιστα παγκόσμια, εφόσον τα μέσα πληροφόρησης είναι μαζικά και άμεσα. Αλλά και η διασκέδαση του ευρύτατου κοινού έχει μαζικό χαρακτήρα. Η ψυχαγωγία του όχλου απαιτεί θέαμα βίαιης και σκληρής σύγκρουσης μεταξύ ατόμων ή ομάδων. Και αυτό το θέαμα για πρώτη φορά παρέχεται σε μαζική κλίμακα στο ρωμαϊκό αμφιθέατρο.

Στη σύγχρονη εποχή ο κινηματογράφος και ακόμη περισσότερο η τηλεόραση παρέχουν διέξοδο στην ανάγκη τέτοιου θεάματος σε κολοσσιαία κλίμακα. Συγχρόνως, η σύγχρονη αρχιτεκτονική παρέχει αυτό το θέαμα σε δεκάδες χιλιάδες φιλάθλους μέσα στα τεράστια χωρητικότητας στάδια και γήπεδα. Το περίεργο όμως είναι η παγκόσμια σύμπνοια γύρω από το ποδόσφαιρο. Η ατομική ένταση και η ευγένεια του τένις προσελκύουν μεγάλα πλήθη σήμερα, όχι όμως υπέρογκα. Μόνο το ποδόσφαιρο ενώνει τους πάντες και έχει γίνει σήμερα όχι απλώς το παγκόσμιο άθλημα, αλλά η παγκόσμια θρησκεία.

Το ποδόσφαιρο ως θέαμα αναμφισβήτητα προσφέρει κάτι το μοναδικό. Πρώτα πρώτα, συνδυάζει θαυμαστές ατομικές επιδόσεις με ομαδικό συντονισμό και αποτελεσματική στρατηγική. Κατά δεύτερο λόγο, ο συνδυασμός σκληρότητας, αντοχής, τεχνικής και “ευφυίας των ποδιών” διακρίνει το ποδόσφαιρο από όλα τα άλλα αθλήματα. Είναι σκληρό αγώνισμα, συχνά βάνουσο, όπως δεν είναι το βόλεϊ ή το μπάσκετ. Είναι ομαδικό άθλημα, σε αντίθεση με το ακόμη σκληρότερο από αυτό, που είναι η πυγμαχία.

Συλλογική ταύτιση

Η ομάδα, σε αντίθεση με τα άτομα, ενώνει οπαδούς, γίνεται “ιδεολογία”, απαιτεί προσήλωση και σύμπνοια, παρέχει σύμβολα, σημαίες, ύμνους και χρώματα.

Η ανδρική “επιθετικότητα”

Και αυτό είναι φυσιολογικό, εφόσον το ποδόσφαιρο, με τις άγριες χαρές και τις ταπεινωτικές λήψεις που προκαλεί, συμπυκνώνει και συμβολίζει τον ρόλο που έχει αναλάβει το ανδρικό φύλο στο ανθρώπινο είδος, ανεξαρτήτως ιστορικής περιόδου ή πολιτιστικού περιγύρου. Ως καρποσυλλέκτης, κυνηγός, πολεμιστής, ιππότης, έμπορος ή γιάπης, ο άνδρας “εξειδικεύεται” στην επιθετικότητα.

Όσο κι αν έχει μεταβληθεί η θέση της γυναίκας στην κοινωνία στις προηγμένες χώρες, η εξειδίκευση των ρόλων μεταξύ φύλων παραμένει ένα αναμφισβήτητο παγκόσμιο γεγονός σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης και το ποδόσφαιρο τονώνει και εκτρέφει αυτή την τάση εν είδει ψυχαγωγίας.

(από το “*ΒΗΜΑ*”, 5.7.1998)

1. ποδόσφαιρο: η συνισταμένη των λαών αίτια

α.

β.

γ.

δ.

2. ποδόσφαιρο: μοναδικότητα του θεάματος

α.

β.

3. ποδόσφαιρο: κατ’ εξοχήν ανδρικό άθλημα αίτια

4. εξειδίκευση των ρόλων των δύο φύλων: παράδειγμα

Δεύτερο μέρος

Διαβάστε το παρακάτω άρθρο για τη σημασία του ύπνου στη ζωή μας και σημειώστε με σταυρό (+) στον πίνακα ό,τι αναφέρεται στο κείμενο.

Προσέξτε, οι σωστές απαντήσεις είναι ΟΚΤΩ (8)

“ΖΗΤΩ Ο ΥΠΝΟΣ”

Ο ύπνος θρέφει το παιδί... Νομίζετε; Όχι μόνο το παιδί αλλά και τον γονιό και όλους τους μεγάλους θρέφει ο ύπνος που ομορφαίνει τη ζωή, ατσαλώνει την υγεία: μακροβιότεροι και με μάγουλο ροδάκινο αυτοί που παραδίδονται ελεύθερα στην αγκαλιά του Μορφέως, μίζεροι, συφοριασμένοι και κυρίως, βραχύβιοι αυτοί που λαχανιάζουν να προλάβουν τον χρόνο, αυτοί που πέφτουν στο στρώμα λίγο προτού ξημερώσει ή σηκώνονται από αυτό πολύ προτού ξημερώσει στο όνομα της παραγωγικότητας...

Καλό το καθησιό, αλλά σαν την ξάπλα δεν είναι τίποτε! Και αυτό δεν το λέει κανένας παραδοσιακός τεμπέλης αλλά ένας επιστήμων, ερευνητής κλινικός νευρολόγος από το Βανκούβερ. Ο δρ. Στάνλεϊ Κορέν έχει γράψει καμιά εικοσαριά βιβλία, αλλά το τελευταίο του είναι πιο ενδιαφέρον και ο τίτλος χαρακτηριστικός: “Κλέφτες Ύπνου”.

Ήταν φυσικό να προκαλέσει σάλο το βιβλίο αυτό, αφού ανατρέπει όλα τα ταμπού της λεγόμενης παραγωγικότητας, όπως την εννοεί η σύγχρονη κοινωνία μας, και μάλιστα με επιχειρήματα ακαταμάχητα. Ήταν φυσικό να τα βάλουν όλοι με τον δρ Κορέν και να τον βγάξουν στις εκπομπές και να του λένε “τι είναι αυτά τα πράγματα” και “με ποιο δικαίωμα, κύριε, μας εξωθείτε στην τεμπελιά, στον ύπνο που είναι αντιπαραγωγικός” και “δεν γνωρίζετε ότι όποιος κοιμάται χάνει σημαντικό μέρος της ζωής του;”.

Δεν είναι αυτό το μόνο παράδειγμα. Ανατρέχοντας στο παρελθόν, παραθέτει στοιχεία από τις αρχές του αιώνα μας που αφορούν αυτό τούτο το ανθρώπινο είδος. Όπου διαπιστώνει ότι το 1910, για παράδειγμα, οι άνθρωποι κοιμόνταν εννέα και εννιάμισι ώρες το εικοσιτετράωρο. Είναι σημαδιακή η ημερομηνία αυτή, γιατί, όπως ξέρουμε, το 1913 αυτός ο καταραμένος εφευρέτης που ονομάζεται Τόμας Άλβα Έντισον κατάφερε να φτιάξει τον ηλεκτρικό λαμπτήρα πυρακτώσεως - αυτούς τους γλόμπους που ανάβουν και κάνουν τη νύχτα μέρα και μας φωτίζουν, μακραίνοντας τις ώρες εργασίας που κυριολεκτικά κλέβουν τον ύπνο μας.

Την εποχή εκείνη ο καπιταλισμός βρισκόταν στην πρώτη του άνθηση και δεν μπορούσε να νοηθεί πρόοδος χωρίς την αύξηση της παραγωγικότητας. “Το καθετί που επιβραδύνει την εργασία”, έγραφε ο ίδιος ο Έντισον, “πρέπει να θεωρείται απώλεια. Απώλεια χρόνου, απώλεια ζωτικότητας, απώλεια ευκαιριών...”. Χάρισε λοιπόν στην ανθρωπότητα το φως, που της άλλαξε τα...φώτα! Οι λαμπτήρες, η ηλεκτροκίνηση των μηχανών και όλα τα συναφή έδωσαν στις φάμπρικες τη δυνατότητα να δουλεύουν ασταμάτητα μέρα-νύχτα με βάρδιες ύλο το εικοσιτετράωρο, στο όνομα -πάντα- της προόδου. Έτσι άρχισαν να χάνουν οι άνθρωποι τον ύπνο τους!

Και το χειρότερο είναι ότι αυτή την απώλεια ύπνου την θεωρούν πλεονέκτημα και προσόν μεγάλο. Παινεύονται αυτοί που κοιμούνται λίγες ώρες και ιδίως οι μεγάλες ιστορικές προσωπικότητες, από τον Τσόρτσιλ ως τον Στάλιν, μηδέ του ίδιου του Έντισον εξαιρουμένου. Όλοι αυτοί βέβαια απολαμβάνουν πλέον τον ύπνο τον αιώνιο, αλλά ο δρ Κορέν έπιασε μερικούς σύγχρονους “ξύπνιους” και τους έβαλε στο εργαστήριό του και τους μέτρησε και διαπίστωσε ότι όλοι αυτοί που ισχυρίζονται ότι αρκούνται με πέντε ώρες ύπνου, στην πραγματικότητα κοιμούνται από εννέα ώρες και πάνω...

Έκανε και ένα πείραμα. Στους πάγους της Αρκτικής, εποχή όπου είναι συνέχεια μέρα, είπε στους άνδρες κάποιας επιστημονικής αποστολής να καταργήσουν όλα τα ρολόγια και να κοιμούνται όποτε νιώθουν την ανάγκη. Τα “πειραματόζωα” εκτελούσαν κανονικά τις εργασίες τους και λίγο προτού πέσουν για ύπνο αλλά και μόλις ξυπνούσαν πατούσαν κάποια κουμπιά στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Από τα στοιχεία που προέκυψαν διαπιστώθηκε ότι οι άνθρωποι αυτοί που ακολούθησαν απόλυτα τους βιολογικούς τους ρυθμούς και τις σωματικές τους ανάγκες κοιμόνταν κατά

μέσον όρο 10,5 ώρες το εικοσιτετράωρο. Ανάμεσά τους και αυτοί που ισχυρίζονταν ότι στην πόλη, στην κανονική τους ζωή δεν κοιμούνται πάνω από 6,5 ώρες το εικοσιτετράωρο.

Ο χρόνος του ύπνου σε κάθε άνθρωπο ρυθμίζεται από δυο δωδεκάωρους κύκλους το εικοσιτετράωρο. Τα διαστήματα της μεγαλύτερης υπνηλίας είναι από 1-4 τα ξημερώματα και από 1-4 το απόγευμα. Από τη φύση του λοιπόν ο άνθρωπος είναι φτιαγμένος να κοιμάται δύο φορές το εικοσιτετράωρο, 8-8,5 ώρες τη νύχτα και 2-2,5 ώρες το μεσημέρι. Οι μεσογειακοί λαοί που έχουν καθιερώσει τον μεσημεριανό ύπνο δεν είναι άφρονες, λέει ο δρ Κορέν. Επομένως στις “ανεπτυγμένες” κοινωνίες, όπου οι εργαζόμενοι κοιμούνται μόνο 7-7,5 ώρες το εικοσιτετράωρο, παρατηρείται το φαινόμενο της στέρησης του ύπνου. Φαινόμενο χρόνιο, με μύριες όσες δυσάρεστες συνέπειες: στις σημερινές μεγαλουπόλεις οι άνθρωποι είναι αδέξιοι, ηλίθιοι, δυστυχείς και πεθαίνουν πριν από την ώρα τους.

Και όσοι ισχυρίζονται ότι χρειάζονται ελάχιστες ώρες ύπνου, ή τον εαυτό τους κοροιδεύουν ή ψεύδονται ασυστόλως. Ακόμη και οι διάσημες προσωπικότητες καταφεύγουν σε κάποια “κόλπα” προκειμένου να πείσουν τον λαό ότι είναι χαλκέντεροι και ακατάβλητοι. Ο δρ Κορέν έψαξε και βρήκε: ο μεν Στάλιν εξαπατούσε τον σοβιετικό λαό, αφήνοντας επίτηδες αναμμένο το φως στο γραφείο του στο Κρεμλίνο όλη τη νύχτα, ενώ ροχάλιζε στο κρεβάτι του, ενώ ο Τσόρτσιλ λαγοκοιμόταν στην καρέκλα του πολλές φορές την ημέρα. Το ίδιο έκανε και ο Έντισον που κλεινόταν στο εργαστήριό του, όπου κανένας δεν τολμούσε να τον ενοχλήσει.

(από το ΒΗΜΑ, 29.9.1996, με αλλαγές)

1. Αυτοί που κοιμούνται περισσότερες ώρες και χωρίς άγχος έχουν μεγαλύτερη διάρκεια ζωής
2. Το βιβλίο του Κορέν προκάλεσε σάλο γιατί για πρώτη φορά γράφτηκε κάτι σχετικό στον τύπο
3. Ο ύπνος κάνει καλό μόνο στα νεαρά άτομα
4. Πολλοί αποδοκίμασαν τις απόψεις του Κορέν, γιατί τις θεωρούν αντίθετες προς την αύξηση της παραγωγικότητας
5. Ο Κορέν αντλεί μέρος των επιχειρημάτων του για τη σημασία του ύπνου από άλλους ζωντανούς οργανισμούς
6. Μετά το 1913 ο άνθρωπος άρχισε να περικόπτει σημαντικά ώρες από τον ύπνο του.
7. Ο Έντισον, σύμφωνα με προσωπική του δήλωση, εφηύρε τον λαμπτήρα για να αυξήσει τη ζωτικότητα και τις ευκαιρίες που δίνονταν στους ανθρώπους για απασχόληση
8. Ο δρ. Κορέν πιστεύει ότι οι λίγες ώρες ύπνου αποτελούν μοναδικό προσόν του ανθρώπου
9. Όλοι οι άνθρωποι, ανεξαιρέτως, κοιμούνται 10,5 ώρες το 24ωρο
10. Η στέρηση ύπνου διαταράσσει την ψυχική ισορροπία των ανθρώπων
11. Κανένας δε χρειάζεται λιγότερο ύπνο από όσο αποδεικνύεται με τα πειράματα
12. Όλοι οι άνθρωποι πρέπει να κοιμούνται τις ίδιες ώρες
13. Ακόμη και οι διάσημοι άυπνοι δεν διαψεύδουν τα αποτελέσματα των πειραμάτων του δρ. Κορέν

-----τέλος κατανόησης γραπτού λόγου-----

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Στις μέρες μας γίνεται όλο και περισσότερο λόγος για εμπορευματοποίηση του αθλητικού πνεύματος. Σκοπός των αθλητών είναι μόνο το ρεκόρ και τα χρήματα που αυτό αντιπροσωπεύει. Γράψετε ένα γράμμα σε έναν αθλητικό σύλλογο και εκθέτετε τις απόψεις σας πάνω σε αυτό το θέμα. (300 λέξεις)

Δεύτερο μέρος

Διαβάσατε ένα άρθρο σε μια εφημερίδα για το χάσμα των γενεών που σημαδεύει τις σχέσεις γονέων και παιδιών σε πολλές εκδηλώσεις της ζωής τους. Γράψτε ένα γράμμα στον συντάκτη του άρθρου και παρουσιάστε τις απόψεις σας για τον χαρακτήρα των σημερινών νέων, τις αντιδράσεις τους σε σχέση με την οικογένεια, τον θεσμό του γάμου. Τι πιστεύετε ότι έχει αλλάξει στις σχέσεις γονέων και παιδιών από τα προηγούμενα χρόνια και τι αλλαγές μπορούν ακόμα να γίνουν. (300 λέξεις)

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ

ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ - ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΡΙΤΟ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Ακούστε με προσοχή τη συνέντευξη που ακολουθεί με μία διάσημη ερευνήτρια της Αρχαίας Ελλάδας, την Jacqueline de Romilly και κρατήστε σύντομες σημειώσεις κάτω από τους παρακάτω τίτλους.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ οι σωστές απαντήσεις είναι **ΟΚΤΩ (8)**:

1) Γιατί τα ελληνικά γράμματα παίζουν σημαντικό ρόλο στην πνευματική καλλιέργεια των νέων:

α. _____

β. _____

2) Τι είδους επίδραση ασκούν οι αρχαίοι συγγραφείς στο σύγχρονο κόσμο:

3) Ποια η γνώμη της Ζακλίν ντε Ρομιγί για τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών

4) Τρόποι προβολής των αξιών της Ελλάδας στην Ευρώπη

5) Συμβουλές προς γονείς και υπευθύνους της Παιδείας για τη στάση τους απέναντι στους νέους

6) Το παράδειγμα του Οδυσσέα

7) Πεδία έμπνευσης για τη συγγραφέα

8) Ο σκοπός του ανθρώπου, σύμφωνα με τη Ζακλίν ντε Ρομιγί

Μέρος δεύτερο

Ακούστε τη συνέντευξη που ακολουθεί και χαρακτηρίστε τις παρακάτω φράσεις με ΣΩΣΤΟ (Σ), αν συμφωνούν με το κείμενο, ΛΑΘΟΣ (Λ), αν απομακρύνονται από αυτό και ΔΕΝ ΞΕΡΩ (ΔΞ), αν δεν έχουν σχέση με αυτό.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ οι χαρακτηρισμοί που πρέπει να βρείτε είναι **ΟΚΤΩ (8)**.

	σωστό	λάθος	δεν ξέρω
1. Η ΕΕ έχει δώσει την έγκρισή της σε μεγάλο αριθμό γενετικά τροποποιημένων φυτών			
2. Η διακίνηση προϊόντων γίνεται μόνο μετά από εξονυχιστικό έλεγχο και έγκριση της ΕΕ.			
3. Ουσιαστικά κανείς δεν μπορεί να είναι απόλυτα σίγουρος αν τα προϊόντα αυτού του είδους είναι υγιεινά.			
4. Ο κίνδυνος της διασταύρωσης είναι πρωταρχικά ένα οικολογικό πρόβλημα.			
5. Το ηθικό δίλημμα που τίθεται στην επιστημονική κοινότητα είναι αν πρέπει να επιτρέψει ακόμα μεγαλύτερη εξέλιξη της βιοτεχνολογίας και της γενετικής.			
6. Τα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα χωρίζονται σε 4 βασικά είδη.			
7. Η αλματώδης εξέλιξη της τεχνολογίας απαιτεί πρώτα τον έλεγχο σε ζώα και φυτά και στη συνέχεια στον ίδιο τον άνθρωπο.			
8. Είναι αναγκαία η σήμανση για τα γενετικά μεταλλαγμένα προϊόντα.			

-----τέλος κατανόησης προφορικού λόγου-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Μέρος πρώτο

Το παρακάτω κείμενο είναι χωρισμένο σε παραγράφους. Σε αυτή τη σελίδα δίνεται η αρχή των παραγράφων στην κανονική τους σειρά και στην επόμενη το τέλος τους σε τυχαία σειρά. Βρείτε το τέλος που ταιριάζει σε κάθε παράγραφο και βάλτε το σωστό αριθμό στο τετράγωνο.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ οι σωστές απαντήσεις είναι **ΟΚΤΩ (8)**, ενώ **τρεις (3)** από τις φράσεις στην επόμενη σελίδα δεν αντιστοιχούν σε καμία αρχή παραγράφου.

Πολεμώντας τον άγνωστο με τα χίλια πρόσωπα

(από την "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ", 14 Οκτωβρίου 1998, με αλλαγές)

1. Μπορεί να μας φαίνεται περίεργο, αλλά το 5% των ανθρώπων έρχεται κάποτε αντιμέτωπο με την κατάθλιψη. Οι γιατροί εκτιμούν ότι μόνο ένας ειδικός μπορεί να αντιληφθεί αν ένας άνθρωπος έχει κάποιας μορφής κατάθλιψη. Και οι ειδικοί δεν είναι απολύτως σε θέση να ορίσουν τι είναι κατάθλιψη. Συμφωνούν πάντως ότι είναι η ασθένεια του τέλους του αιώνα, καθώς δεν αφορά μόνο ψυχιάτρους και ψυχοθεραπευτές, αλλά και κοινωνιολόγους και ιστορικούς.
2. Στην αρχή οι γιατροί προσπάθησαν να διαβαθμίσουν την κατάθλιψη, ώστε κατεβαίνοντας προς τα κάτω να φθάσουν στη ρίζα του κακού. Το 1958 όμως συνειδητοποίησαν ότι η κατάθλιψη σχετίζεται με την ποσότητα δύο ορμονών που έχουν να κάνουν με το θυμικό του ανθρώπου.
3. Ωστόσο, το 30%- 40% των καταθλίψεων δεν υποχωρούν με τέτοια φάρμακα. Σαράντα χρόνια τώρα η κατάθλιψη παραμένει τεράστιο μυστήριο. Βιολογικά φαίνεται ότι έχει να κάνει με τη διαταραχή δύο νευρομεταδοτών, της σετονίνης και της νοραδρεναλίνης. Επίσης φαίνεται ότι οι καταθλιπτικοί χάνουν το φυσιολογικό ρυθμό λειτουργίας του οργανισμού, που θέλει τη θερμοκρασία του σώματος να μειώνεται τη νύχτα και να αυξάνεται την ημέρα. Φαίνεται επίσης να σχετίζεται και με την κληρονομικότητα.
4. Αφού, όμως, δεν μπορούμε να κατανοήσουμε πλήρως την ασθένεια, θα έχουμε λογικώς πρόβλημα και να την πολεμήσουμε. Οι φαρμακευτικές εταιρείες δεν το κρύβουν, ούτε οι γιατροί. Αυτοί μάλιστα ερίζουν για το ποια αντικαταθλιπτικά είναι καλύτερα, τα παλιά ή τα νέας γενιάς.
5. Οι γιατροί χωρίζουν τους καταθλιπτικούς ασθενείς σε τρεις κατηγορίες. Σ' εκείνους που έχουν ελαφρύ πρόβλημα και μπορούν να ακολουθούν αγωγή, χωρίς να διακόπτουν το φυσιολογικό ρυθμό της ζωής τους. Σ' εκείνους
6. Κι εδώ μπαίνει ένα ακόμα θέμα. Αν το χάπι της ευτυχίας ήταν
7. Γι' αυτό και σοβαρότερο φαίνεται το πρόβλημα από τη χρήση ή μάλλον την κατάχρηση των ψυχοτρόπων φαρμάκων και κυρίως των καταθλιπτικών. Πολλοί γιατροί είναι επιφυλακτικοί.
8. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν άνθρωποι που παίρνουν επί χρόνια το ίδιο χαπάκι από τα νέας γενιάς αντικαταθλιπτικά φάρμακα. Αισθάνονται ασφαλείς και οι γιατροί δε βλέπουν το λόγο να τους το απαγορεύσουν.

<p>Καμία από όλες αυτές τις θεωρίες όμως, εκτιμούν οι ειδικοί, δεν περιγράφει με ακρίβεια την κατάθλιψη, αναγνωρίζοντας τις ρίζες της και κατά συνέπεια οδηγώντας με ασφαλή τρόπο στην αντιμετώπισή της.</p>	
<p>ήταν απλώς ζάχαρη και αλευράκι ανακατεμένα με νερό; Οι έρευνες έχουν δείξει ότι τα αντικαταθλιπτικά είναι αποτελεσματικά σε ποσοστό 60%-70%. Τα αθύα χαπάκια είναι αποτελεσματικά σε 30- 40% των ασθενειών.</p>	
<p>Γι'αυτό και στη Γαλλία δεν αναφέρουν το όνομα του φαρμάκου, καθώς είναι το μόνο που κατά τους γιατρούς θα μπορούσε να οδηγήσει τον λήπτη σε εξάρτηση.</p>	
<p>που καταπολεμείται από τα αντικαταθλιπτικά.</p>	
<p>Για το λόγο αυτό και είναι στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας θέματα γύρω από την ασθένεια και τα φάρμακα με τα οποία καταπολεμείται, κυρίως τα αντικαταθλιπτικά. Οι ειδικοί θεωρούν την κατάθλιψη ως τον άγνωστο με τα χίλια πρόσωπα. Πολλοί τη συνάντησαν, μερικοί την περιέγραψαν, αλλά οι μαρτυρίες τους είναι αντικρουόμενες</p>	
<p>Οι πιο σοβαροί πάντως αναγνωρίζουν στα νέας γενιάς φάρμακα μία καταπληκτική ιδιότητα. Είναι πολύ πιο εύκολα ανεκτά από τους ασθενείς. Η χρήση τους δηλαδή δεν προκαλεί άλλα προβλήματα. Οι γιατροί τα δίνουν και οι ασθενείς τα παίρνουν και δεν τους τηλεφωνούν κάθε δύο μέρες για να παραπονεθούν. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίον θεωρείται ότι τα νέα αντικαταθλιπτικά είναι πιο αποτελεσματικά.</p>	
<p>ή μήπως ένας ασθενής που έχει περάσει τόσα και τόσα στη ζωή του και δε θέλει να αντιμετωπίσει άλλα και μερικές φορές η σκέψη του πετά στην αυτοκτονία.</p>	
<p>Η παρατεταμένη χρήση ορισμένων φαρμάκων δεν αποκλείεται να δημιουργήσει προβλήματα εξάρτησης ή ενδεχομένως και αλλαγής προσωπικότητας.</p>	
<p>Άλλωστε πρακτικά δεν υπάρχει καμιά μελέτη για τις επιπτώσεις των αντικαταθλιπτικών που χρησιμοποιούνται πέραν του εξαμήνου.</p>	
<p>με σοβαρά προβλήματα που πρέπει να είναι σε νοσοκομείο και τρίτον σε εκείνους που πρέπει να προλαμβάνεται ενδεχόμενος υποτροπιασμός της ασθένειας. Στο τρίτο επίπεδο δεν υπάρχει αποτελεσματικό φάρμακο.</p>	
<p>Τότε παρουσιάστηκαν και τα πρώτα αντικαταθλιπτικά χάπια, τα χάπια της ευτυχίας. Έγιναν φάρμακα ευρείας χρήσης ως το 1987, οπότε κυκλοφόρησε στις ΗΠΑ το Πρόζακ, το πλέον διάσημο σήμερα αντικαταθλιπτικό.</p>	

Διαβάστε το παρακάτω άρθρο. Με ποια λέξη του κειμένου ταιριάζει καθένας από τους ορισμούς που δίνονται στη συνέχεια;

ΠΡΟΣΞΕΤΕ οι σωστές απαντήσεις είναι ΔΩΔΕΚΑ (12), ενώ δύο από τους ορισμούς δεν αντιστοιχούν σε καμιά από τις λέξεις του κειμένου.

Λάστιχα που "δαγκώνουν" τον πάγο

Ηλεκτρικό ρεύμα που θα διαπερνούσε τα λάστιχα του αυτοκινήτου μας την κατάλληλη στιγμή θα μπορούσε να μας σώσει από το γλίστρημα σε έναν παγωμένο δρόμο, όπως επιμένουν οι ερευνητές στο βρετανικό Πολυτεχνείο του Νταρτμάουθ έχοντας μελετήσει την παράξενη συμπεριφορά του πάγου σε σχέση με τον ηλεκτρισμό. Ο τρόπος που σχηματίζεται ο πάγος, με μία σειρά θετικά φορτία να προβάλλουν στην επιφάνειά του, τον κάνει να είναι μοναδικός ανάμεσα σε μια σειρά άλλα υλικά αφού αυτά εμφανίζονται αρνητικά φορτισμένα στην επιφάνειά τους. Αυτό σημαίνει ότι, αν στα ελαστικά ενός αυτοκινήτου εμφανισθούν αρνητικά φορτία, τότε μπορεί η έλξη μεταξύ των δύο, αφού τα ετερόνυμα έλκονται να είναι αρκετά ισχυρή για να συγκρατηθεί ένα αυτοκίνητο μόλις αρχίσει να γλιστράει πάνω στον πάγο. Αλλά όταν λέμε έλξη εννοούμε πολύ γερές τιμές για να κρατηθεί ολόκληρο αυτοκίνητο. Και δε θα είναι τα φρένα που θα δώσουν μια τέτοια έλξη.

Όσοι και όσες από το σχολείο ακόμη θυμούνται κάπως τη φυσική θα παραξενευθούν αφού εκεί μάθαιναν ότι το ελαστικό είναι κακός αγωγός του ηλεκτρισμού και αντικείμενα από καουτσούκ χρησιμοποιούνται σαν μονωτικά. Μία όμως σκέψη για εμπλουτισμό του καουτσούκ με άνθρακα, όταν υλοποιήθηκε, έδωσε αποτελέσματα αφού ο άνθρακας είναι καλός αγωγός του ηλεκτρισμού. Τέσσερα ζεύγη ταινιών προσαρμόζονται σε κάθε ελαστικό, εκ των οποίων τα δύο φορτίζονται αρνητικά και τα δύο θετικά. Τα θετικά προστίθενται σε εκείνα του πάγου ενισχύοντας τον αριθμό τους ενώ τα αρνητικά δημιουργούν τελικά την αυξημένη συγκέντρωση των δύο διαφορετικών φορτίων. Και φορτία συγκεντρωμένα έτσι από τη μία και από την άλλη πλευρά, ως γνωστόν, δημιουργούν διαφορά δυναμικού αυξάνοντας την έλξη ανάμεσα στο αυτοκίνητο και στο παγωμένο έδαφος. Ένας συνηθισμένος ηλεκτρικός συσσωρευτής αυτοκινήτου μπορεί να δώσει τόσα φορτία που να διπλασιάσουν το κράτημα αλλά οι ερευνητές θα ήθελαν να γίνει δέκα φορές περισσότερο αυτό το κράτημα που σημαίνει την ύπαρξη και κάποιου μετασχηματιστή επάνω στο αυτοκίνητο για να αυξάνει την τάση ως μερικές χιλιάδες βολτ ενώ το ρεύμα φυσικά θα παραμένει κάτω από το ένα αμπέρ σε ένταση για να μην έχουμε υπερθέρμανση και κίνδυνο πυρακαϊάς.

Μερικοί είναι σκεπτικοί ως προς την καινούργια αυτή πρόταση σχετικά με την ασφάλεια των αυτοκινήτων, για τον απλούστατο λόγο ότι σε συνθήκες πάγου στους δρόμους οι οδηγοί ξέροντας ότι με την παραμικρή στραβοτιμονιά το αυτοκίνητο θα αρχίσει να ρολάρει, είναι πολύ πιο συντηρητικοί στην οδήγησή τους. Αν θα έχουν όμως αυτό πλεονέκτημα της αυξημένης πρόσφυσης και στον πάγο, οι ασύνετοι τουλάχιστον από τους οδηγούς ίσως το εκμεταλλευθούν επικίνδυνα.

Πάντως, και αν ακόμη δεν το δούμε αυτό σύντομα στα αυτοκίνητά μας, υπάρχει περίπτωση να αποδειχθεί κάτι πολύ θετικό σε άλλους τομείς. Έτσι μια εταιρεία αεροπλάνων δοκιμάζει αν το κόλπο δουλεύει και αντίθετα: αν, δηλαδή, φορτίζοντας τα φτερά των αεροσκαφών θετικά όταν ακόμη είναι στο έδαφος, μπορεί να τα απαλλάξει αρκετά γρήγορα από τον πάγο που ίσως να έχει επικαθίσει ένα χειμωνιάτικο πρωινό απειλώντας, αν μη τι άλλο, με μεγάλη καθυστέρηση την όποια πτήση. Το ίδιο θα δοκιμασθεί μήπως επιτύχει και στα ηλεκτροφόρα σύρματα για να απαλλαγθούν οι πυλώνες στις βουνοκορφές από το αναπάντεχο βάρος που φορτώνονται μέσω των καλωδίων σε κάθε μεγάλη χιονόπτωση επάνω στα βουνά.

(από το "ΒΗΜΑ", 18 Οκτωβρίου 1998)

(1) υλικά που χρησιμοποιούνται για την αποτροπή μεταβίβασης ήχου, θερμότητας, υγρασίας ή ηλεκτρικών φορτίων από το εξωτερικό περιβάλλον

(2) συσσωρεύω, γεμίζω με ηλεκτρικό φορτίο

(3) αυτός που είναι αντίθετος

(4) η ιδιότητα των ελαστικών ενός οχήματος να προσκολλώνται στο έδαφος, ώστε να διατηρηθεί η επιθυμητή πορεία του οχήματος

(5) ψηλό σημείο από το οποίο μπορεί κανείς να ελέγχει μια περιοχή

(6) η μπαταρία του αυτοκινήτου

(7) κακός χειρισμός στην οδήγηση αυτοκινήτου

(8) κάνω κάτι πραγματικότητα

(9) η δύναμη που προκαλεί την προσέγγιση μεταξύ διαφόρων υλικών σωμάτων

(10) κάθε ζωικός και φυτικός οργανισμός που είναι ορατός μόνο με το μικροσκόπιο

(11) συσκευή με την οποία γίνεται μετατροπή του ηλεκτρικού ρεύματος

(12) αύξηση θερμοκρασίας που υπερβαίνει το κανονικό ή το επιτρεπτό όριο

(13) εισχωρώ, διεισδύω μέσα σε ένα άλλο σώμα

(14) σώμα μέσω του οποίου μπορούν να μεταφερθούν ηλεκτρικά φορτία

-----τέλος κατανόησης γραπτού κειμένου-----

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Μια εφημερίδα κάνει μια έρευνα για την ποιότητα των τηλεοπτικών προγραμμάτων και την επίδραση που ασκεί η τηλεόραση στην αναγνωσιμότητα των εφημερίδων. Για τον λόγο αυτό ζητά από τους αναγνώστες της να γράψουν τις απόψεις τους σχετικά με την κατάσταση που ισχύει στα τηλεοπτικά πράγματα της χώρας. Γράψτε το γράμμα προς την εφημερίδα. (300 λέξεις)

Δεύτερο μέρος

Όλο και περισσότεροι νέοι άνθρωποι με πολλά προσόντα πλήττονται τα τελευταία χρόνια από το πρόβλημα της ανεργίας. Εκθέστε τις απόψεις σας για το πώς βλέπετε το πρόβλημα αυτό, πού οφείλεται και τι αλλαγές νομίζετε ότι πρέπει να γίνουν. (300 λέξεις)

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Ακούστε με προσοχή τη συνέντευξη που ακολουθεί με μία ψυχολόγο σχετικά με την προβολή των ιδιωτικών μας στιγμών μέσα από την τηλεόραση και επιλέξτε ποιες από τις παρακάτω φημίσεις είναι σωστές και ποιες λάθος.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ, δύο (2) από τις δεκατέσσερις (14) προτάσεις δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ούτε σωστές, ούτε λάθος.

ΣΩΣΤΟ (Σ), ΛΑΘΟΣ (Λ), ΔΕΝ ΞΕΡΩ (;)

1. Η έρευνα διεξήχθη από το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο.
2. Μια τηλεοπτική εκπομπή, όσο υψηλής ή χαμηλής ποιότητας κι αν είναι, μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο επιστημονικής μελέτης.
3. Τα ρεάλιτι-σόου που προβάλλουν τα τηλεοπτικά μας κανάλια φέρνουν σε αντιπαράθεση το δικαίωμα του ατόμου για ελεύθερη έκφραση με την προστασία της προσωπικής του τιμής και αξιοπρέπειας.
4. Η εμφάνιση των εκπομπών αυτών είναι άρρηκτα συνυφασμένη με τις γενικότερες κοινωνικές μεταβολές του πλαισίου μέσα στο οποίο εντάσσονται και λειτουργούν.
5. Η ιδιωτική τηλεόραση υποβάθμισε τις ανταγωνιστικές πιέσεις στα τηλεοπτικά μας προγράμματα.
6. Η υψηλή ποιότητα διατηρείται ακόμα και σε βάρος της χαμηλής τηλεθέασης.
7. Ο πολίτης έχει την απόλυτη ευθύνη για τις επιλογές που κάνει να εμφανιστεί και να μιλήσει στην τηλεόραση.
8. Ο πολίτης που πηγαίνει σε τέτοιου είδους εκπομπές αναζητώντας βοήθεια ή εξωτερικεύοντας τον πόνο του έχει το ρόλο πρωταγωνιστή από την αρχή ως το τέλος της αφήγησής του.
9. Ο παρουσιαστής διατηρεί τον απόλυτο έλεγχο της εκπομπής.
10. Τα πρόσωπα που συμμετέχουν υποβάλλονται σε μία χωρίς προηγούμενο ανακριτική διαδικασία.
11. Το πρόβλημα εντοπίζεται αποκλειστικά σε αυτούς που συμμετέχουν ενεργά στη διεξαγωγή μιας τέτοιας εκπομπής.
12. Οι μικρές ηλικίες αποτελούν ευάλωτη κοινωνικά ομάδα σε αυτού του είδους τις προκλήσεις.
13. Ενισχύεται για τα παιδιά το “σύνδρομο ενός κακού κόσμου”, μέσα στον οποίο αισθάνονται εντελώς απροστάτευτα και αδύναμα.
14. Η καταδίκη αυτών των τηλεοπτικών προγραμμάτων είναι αυτονόητη.

Δεύτερο μέρος

Ακούστε προσεκτικά την παρακάτω συνέντευξη και κρατήστε σημειώσεις κάτω από τους τίτλους που ακολουθούν.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ πρέπει να κρατήσετε σημειώσεις κάτω από **ΕΞΙ (6)** τίτλους.

- Επίδραση ανάμεσα στις τροφές και τα σωματικά συμπτώματα

- Παθήσεις που μπορούν να ελεγχθούν από μια σωστή διατροφή

- Αντιμετώπιση του πόνου από τον δυτικό πολιτισμό

- Τροφές υπεύθυνες για την πρόκληση ημικρανιών

- Ιδανική διατροφή για την προστασία της σωματικής υγείας

- Περισσότερο αθώες τροφές

----- τέλος κατανόησης προφορικού λόγου -----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

Διαβάστε το άρθρο που ακολουθεί και προσπαθήστε να κρατήσετε σύντομες σημειώσεις κάτω από τα στοιχεία που σας επισημαίνονται.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ οι σημειώσεις που πρέπει να κρατήσετε είναι ΔΕΚΑ (10)

Γιατί ο Έλληνας δε διαβάζει

(απόσπασμα από τις “Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις” του Β.Φίλια)

Μέσα στην τύρβη των γεγονότων και τις τριβές της καθημερινότητας για μια ακόμα φορά κάτι το βαθύτατα ανησυχητικό έγινε γνωστό. Μελέτη αποκάλυψε, με αριθμούς πλέον, πόσο λίγο διαβάζει ο Έλληνας κι η κοινή γνώμη προσπέρασε αδιάφορη μπροστά σε στοιχεία που προκαλούν κατάπληξη ακόμα και σ’ εκείνους, που έχουν από καιρό συνείδηση της κάθετης μείωσης του αναγνωστικού κοινού σ’ όλα τα επίπεδα.

Γιατί όμως; Γιατί ο λαλίστατος και “παντογνώστης” μέσος Έλληνας προδίδει την ίδια την πνευματικότητά του με το να διαβάζει τόσο λίγο; Δείγμα, αναμφισβήτητα, αυτής της “παντογνωσίας” του ή ορθότερα και ακριβέστερα της προπέτειάς του είναι το γνωστό επιχείρημα ότι φταίει η χαμηλή στάθμη των εφημερίδων.

Το επιχείρημα βέβαια δεν ευσταθεί, διότι πριν απ’ όλα δεν έχουν όλες οι εφημερίδες χαμηλή στάθμη και δεύτερο διότι το ίδιο το αναγνωστικό κοινό προτιμάει, άρα επιβάλλει τον τύπο της εφημερίδας, που οι Γερμανοί αποκαλούν “έντυπα του ρεβόλβερ” τα οποία αποθεώνουν το σκάνδαλο, το έγκλημα, τη χυδαιότητα.

Αντίστοιχα, ανακριβές είναι το επιχείρημα ότι δήθεν όλες οι εφημερίδες “γράφουν τα ίδια”, το οποίο πέρα από το ότι είναι ανακριβές έρχεται και σε αντίφαση με το γεγονός ότι όλοι καταφεύγουμε για την πενιχρή μας πληροφόρηση στο τηλεοπτικό κουτί, το οποίο κάθε άλλο παρά διαφοροποιημένο και πολυσήμαντο εμφανίζεται.

Διαπίστωση, λοιπόν, θεμελιακή: Στη βάση του προβλήματος βρίσκεται όχι η κακή ποιότητα ή φληναφολογία των εφημερίδων, περιοδικών και εντύπων προβληματισμού και βιβλίων- που βεβαίως δεν μπορεί να αγνοηθεί, αλλ’ αποτελεί δευτερογενές φαινόμενο- αλλά ο κακής ποιότητας προσανατολισμός του αναγνωστικού κοινού.

Ο μέσος εγγράμματος άνθρωπος στην Ελλάδα είναι “συλλέκτης πληροφοριών” και ενδιαφέρεται μόνο για το επίπεδο εκείνο ενημέρωσης, που του προσφέρει κατά τρόπο εύληπτο και υπεραπλουστευτικό, ο καθημερινός Τύπος. Το βιβλίο και όταν ακόμα αγοράζεται δεν διαβάζεται, δεν λειτουργεί σαν μέσο μάθησης, αλλά σαν στοιχείο γοήτρου, επίδειξης, ακόμα και διακόσμησης.

Σε αντίθεση με τις άλλες χώρες όπου το βιβλίο είναι για κάθε υποτυπώδως μορφωμένο άνθρωπο οργανικό παρακολούθημα της καθημερινής του ζωής, εδώ το βιβλίο είναι μεγάλος παρείσακτος ή -στην καλύτερη περίπτωση- ένα είδος πολυτελείας. Γιατί όμως;

Πρωταρχικά γιατί το σύστημα παιδείας από την πρώτη ως την τελευταία βαθμίδα δεν καλλιεργεί το είδος “σκεπτόμενος άνθρωπος” αλλά επιμένει στη μηχανιστική εκμάθηση αποστεωμένων -“χρήσιμων” υποτίθεται- γνώσεων. Ο επιδερμικός, προχειρολογικός, ανεδαφικός και πριν από όλα ταπεινωτικός χρησιμοθηρικός στην ανεπάρκειά του χαρακτήρας της μόρφωσης που παρέχεται σ’όλα τα επίπεδα της ελληνικής παιδείας αποτελεί τη βασικότερη αιτία.

Δεύτερο γιατί ο απερίγραπτα αγχώδης χρησιμοθηρικός αυτός τρόπος ζωής δεν αφήνει περιθώρια πραγματικής ανάπαυλας, αληθινήςσχόλης, ο άνθρωπος τις ελεύθερες ώρες του είναι ολοκληρωτικά παθητικοποιημένος, προτιμάει την εικόνα, την άσκοπη φλυαρία, το καλαμπούρι, τη σαχλαμάρα, αρνείται οτιδήποτε μπορεί να τον κάνει να σκεφτεί.

Τρίτο λόγω της υποβαθμιστικής από πνευματική άποψη λειτουργίας των Μέσων επικοινωνίας και της μεγαλύτερης μερίδας του Τύπου.

Τέταρτο γιατί οι σοβαρές εκδόσεις κατευθύνονται κυρίως από τους στενούς κύκλους διανοουμένων, οι οποίοι ενδιαφέρονται για το περιορισμένο εξειδικευμένο κοινό και παραγνωρίζουν το γεγονός ότι η μεγάλη μάζα των εγγραμμάτων, μορφωμένων και πτυχιούχων δεν διαθέτουν ούτε καν τις στοιχειώδεις προσλαμβάνουσες παραστάσεις, για οτιδήποτε βρίσκεται έξω από την περιοχή των επαγγελματικών τους γνώσεων.

Βιβλίο υποδομής, υψηλής εκλαϊκευσης και γενικής μόρφωσης ελάχιστα εκδίδεται στην Ελλάδα και ο αναγνώστης καλείται να ασχοληθεί με έργα τεταρτοβάθμια εκεί όπου δεν έχει ούτε πρωτοβάθμιες γνώσεις. Με τον τρόπο όμως αυτό και το βιβλίο μεταβάλλεται σε χόμπι ανώτερης στάθμης περιορισμένων κατηγοριών καλλιεργημένων ανθρώπων.

1. Γιατί το επιχείρημα “η χαμηλή στάθμη των εφημερίδων φταίει για τη μείωση του αριθμού των Ελλήνων που διαβάζουν” δεν ευσταθεί:

α. _____

β. _____

2. Ποια αντίφαση δημιουργείται από το επιχείρημα ότι “όλες οι εφημερίδες γράφουν τα ίδια”

3. Η ουσία του προβλήματος για τη χαμηλή αναγνωστική δύναμη των Ελλήνων

α. _____

β. _____

4. Γιατί δημιουργείται η στάση αυτή των Ελλήνων απέναντι στο βιβλίο

α. _____

β. _____

γ. _____

δ. _____

5. Τελικό συμπέρασμα για τη σημερινή θέση του βιβλίου στην Ελλάδα

Δεύτερο μέρος

Το παρακάτω κείμενο αναφέρεται στη σχέση τέχνης και πολιτισμού. Στον πίνακα που ακολουθεί σημειώστε με ένα (X) κάτω από το ΝΑΙ, δίπλα στις προτάσεις που συμφωνούν με τη γνώμη του συγγραφέα, κάτω από το ΟΧΙ, δίπλα σ' αυτές που δε συμφωνούν και κάτω από το (;) δίπλα σε αυτές που δεν αναφέρονται καθόλου απ' αυτόν.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ οι σταυροί που πρέπει να σημειώσετε και στις τρεις στήλες είναι **συνολικά ΔΕΚΑ (10)**.

Πολιτισμός και τέχνη

(από τον Χρύσανθο Χρήστου στα "Δοκίμια Λυκείου")

Ο άνθρωπος ζήτησε πάντοτε στην τέχνη τη λύτρωσή του. Ζήτησε μορφές που θα τον εμπόδιζαν να πεθάνει και θα του έδιναν το αίσθημα ότι μπορεί την κουβέντα του να την καταλάβει και ένας άλλος. Έτσι το έργο τέχνης γίνεται αποκάλυψη του ανθρώπου αλλά και ανακάλυψη του πολιτισμού. Το κύριο στοιχείο της τέχνης είναι η ελευθερία και η προσπάθεια να αποκρούσει κάθε αναγκαιότητα. Γιατί η τέχνη δε ζητά να υποτάξει τον κόσμο, αλλά να δώσει νόημα στην ανθρώπινη προσπάθεια και ένα πρόσωπο στην πορεία του.

Και το μεγάλο χαρακτηριστικό της τέχνης είναι ότι οι μορφές που στήνει έχουν, με την ίδια την παρουσία τους, τη δυνατότητα να μας αποκαλύπτουν το νόημα των πολιτισμών. Μπορούν να μας μιλήσουν για τις πιο κρυφές ανησυχίες ενός κόσμου, τις πιο μεγάλες του αγωνίες και αυτό χωρίς φανερή πρόθεση, χωρίς ειδικό σκοπό. Κανένα πολιτισμό δεν μπορούμε να τον καταλάβουμε χωρίς να γνωρίσουμε την τέχνη του, και αυτή μόνο μας επιτρέπει να φτάσουμε στο βαθύτερο ουσιαστικότερο χαρακτήρα του. Κάθε πολιτισμός, όπως και κάθε εποχή έχει τη δική του τέχνη, προβάλλει τις δικές του μορφές. Και από τις μορφές αυτές μπορούμε να φτάσουμε στον άνθρωπο δημιουργό τους και τον πολιτισμό χρεώστη και οφειλέτη τους.

Ο καλλιτέχνης επηρεάζεται και ταυτόχρονα επηρεάζει την εποχή του και τον κόσμο του. Παίρνει και ταυτόχρονα δίνει, δέχεται και εκφράζει τα στοιχεία που ζουν γύρω του αλλά και μέσα του. Γι' αυτό μας δίνει πάντοτε την πορεία ενός πολιτισμού, όπως τον τροποποιεί η δημιουργία του. Γιατί μ' αυτή λυτρώνεται αλλά και λυτρώνει. Γίνεται όμως και καθρέφτης, που όσο κι αν τροποποιεί την εικόνα που δέχεται, δεν μπορεί να της αφαιρέσει το χαρακτήρα της. Γι' αυτό, όσο κι αν βρίσκουμε σε κάθε μεγάλο έργο ένα ατομικό στιλ, μια προσωπική παρουσία, άλλο τόσο γνωρίζουμε και την ψυχή ενός ολόκληρου κόσμου, βλέπουμε το πρόσωπο ενός πολιτισμού. Γιατί το κάθε έργο τέχνης, η μεγάλη δημιουργία, αποτελεί μια σύνθεση όλων των στοιχείων ενός πολιτισμού. Αυτό μπορεί να το καταλάβει κανείς καλύτερα αν παραθέσει σε ένα αιγυπτιακό γλυπτό ένα κινέζικο πίνακα, σε ένα ελληνικό άγαλμα έναν πίνακα της σύγχρονης ζωγραφικής.

Ακόμη και ο περισσότερο ανύποπτος θα καταλάβει ότι βρίσκεται σε εντελώς διαφορετικές γλώσσες και ότι είναι αδύνατο να γίνει μια συνομιλία ανάμεσα σε αυτά τα έργα. Στην τέχνη διαφορετικών εποχών και πολιτισμών δεν μπορεί να ζητήσουμε διαφορές ποιότητας, ούτε να κάνουμε απλουστευτικές συγκρίσεις. Δεν υπάρχει ένας μόνο τρόπος που να εκφράζεται η ομορφιά, ούτε υπάρχει μία μόνο αλήθεια. Την ομορφιά δεν την πλησιάζεις με καμιά συνταγή ούτε την επιτυγχάνεις με εκ των προτέρων καθορισμένους κανόνες. Πρέπει να τη βρεις μόνος σου και να μπορείς μόνος σου να τη νιώσεις και όπου αλλού υπάρχει. Και κάθε πολιτισμός, με τους τεχνίτες του, εκφράζει με διαφορετικό τρόπο τα ίδια βασικά προβλήματα. Μπορεί ο Σπένγκλερ να ισχυρίζεται ότι κάθε πολιτισμός έχει τα απολύτως δικά του προβλήματα, αλλά αυτό ισχύει για όλες τις άλλες περιοχές του, δεν ισχύει όμως για την τέχνη.

Η τέχνη σ'όλους τους πολιτισμούς, αποτελεί τη συνισταμένη των προσπαθειών του ανθρώπου να φτιάξει ένα δικό του κόσμο. Να φτιάξει έναν κόσμο μορφών, που θα του επιτρέπουν να ξεφύγει το χάος του κόσμου που δεν έφτιαξε ο ίδιος και που γι'αυτό δεν καταλαβαίνει. Έναν κόσμο βγαλμένο από την ίδια την ψυχή του, γι'αυτό παραστάτη του, σύντροφό του σ'ό,τι αποτελεί χαρά και πόνο. Από την άποψη αυτή το έργο τέχνης δεν είναι μίμηση του έξω κόσμου, αλλά εικόνα του μέσα κόσμου. Δεν είναι κάτι που έχει απλώς μορφή, αλλά μια μορφή που είναι αλήθεια. Όχι γιατί επιδιώκει να μας πείσει για κάτι, αλλά γιατί μας δίνει την υλοποίηση μιας πίστεως.

Το έργο τέχνης εκφράζει έναν πολιτισμό, στο βαθμό που αποτελεί τη σύγκρουση του ανθρώπου με τα πράγματα, τη μορφή αυτής της σύγκρουσης. Γιατί μ'αυτό εκφράζει τη μόνη πραγματική αλήθεια, την αλήθεια που δε χρειάζεται καμιά εξωτερική κύρωση. Και κάθε έργο τέχνης γίνεται μια νέα καταξίωση του κόσμου, στο βαθμό που εκφράζει ή παρουσιάζει τον άνθρωπο, αυτό που είπε ο Μαλρώ ανθρώπινη υπόσταση. Μ'αυτόν τον τρόπο η τέχνη είναι αξία του κόσμου, γιατί είναι αλήθεια του ανθρώπου. Και είναι ψυχή κάθε πολιτισμού, πρόσωπο των δυνατοτήτων του, έκφραση της αγωνίας του, συνείδηση της μοίρας του.

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	;
1. Ένα έργο τέχνης έχει άμεση εξάρτηση τόσο από το δημιουργό του, όσο και από το πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται.			
2. Η τέχνη έχει ως μοναδικό στόχο της την απόλυτη κυριαρχία της πάνω στην ανθρώπινη ύπαρξη.			
3. Μπορούμε να αντλήσουμε στοιχεία για τον βαθύτερο χαρακτήρα ενός πολιτισμού, μόνο αν ρίξουμε φως στην καλλιτεχνική του έκφραση.			
4. Ο καλλιτέχνης δέχεται αποκλειστικά ερεθίσματα από την εποχή στην οποία ζει και δημιουργεί το έργο του.			
5. Η τέχνη αποτελεί μια μορφή διαμαρτυρίας για τα κακώς κείμενα της κάθε εποχής.			
6. Υπάρχουν μεγάλες ομοιότητες ανάμεσα σε ένα αιγυπτιακό γλυπτό και έναν κινέζικο πίνακα και ανάλογα σε ένα ελληνικό άγαλμα και έναν πίνακα σύγχρονης ζωγραφικής			

<p>7. Η ομορφιά αποτελεί το βαθύτερο ιδανικό κάθε έργου τέχνης για κάθε εποχή.</p>			
<p>8. Ο κάθε πολιτισμός έχει τα απολύτως δικά του βασικά προβλήματα που πραγματώνει μέσα από τις καλλιτεχνικές δημιουργίες του.</p>			
<p>9. Ένα έργο τέχνης σχηματοποιεί τις προσωπικές αγωνίες και ευαισθησίες του δημιουργού του, παραβλέποντας την εξωτερική πραγματικότητα.</p>			
<p>10. Η τέχνη αποτελεί αισθητοποίηση της βαθύτερης ουσίας κάθε πολιτισμού.</p>			

-----κατανόηση γραπτού κειμένου-----

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Τον τελευταίο καιρό ακούμε όλο και περισσότερο για περιπτώσεις ζώων που έπεσαν θύματα ανθρώπινης κακομεταχείρισης. Γράψετε ένα γράμμα σε μια Φιλοζωική Εταιρεία για να αναφέρετε ένα σχετικό περιστατικό που συμβαίνει να αντιληφθήκατε και να ζητήσετε βοήθεια για τα αδέσποτα ζώα της περιοχής σας. (300 λέξεις)

Δεύτερο μέρος

Πολλοί άνθρωποι και κυρίως παιδιά σε χώρες του Τρίτου Κόσμου μαστίζονται από την πείνα και τις αρρώστειες. Μια σειρά από φιλανθρωπικές οργανώσεις προσπαθούν να προσφέρουν βοήθεια σε αυτά τα παιδιά. Θέλετε να εγγραφείτε μέλος σε μία από αυτές και γράψετε ένα γράμμα όπου εκθέτετε τις απόψεις σας για την κρισιμότητα της συγκεκριμένης κατάστασης και για το τι είστε διατεθειμένοι να κάνετε με βάση τον χαρακτήρα, τα ενδιαφέροντα και την οικονομική σας θέση για να βοηθήσετε το έργο της οργάνωσης. (300 λέξεις)

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Ακούστε την παρακάτω συνέντευξη και δώστε σύντομες απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

ΠΡΟΣΕΞΤΕ μόνο **ΟΚΤΩ (8)** από τις παρακάτω ερωτήσεις μπορούν να απαντηθούν.

1. Γιατί “παραβατική” και όχι “εγκληματική” η συμπεριφορά των ανηλίκων

2. Περίοδος εφηβείας (διάρκεια, χαρακτηριστικά)

3. Η εγκληματικότητα των ανηλίκων στην Ελλάδα

4. Προγράμματα πρόληψης της εγκληματικότητας των ανηλίκων

5. Προβλέψεις για την εξέλιξη της έκνομης συμπεριφοράς των ανηλίκων σε μεταγενέστερα στάδια

6. Το κοινωνικο-προνοιακό πρότυπο στην αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων

7. Αίτια της παραβατικής συμπεριφοράς των ανηλίκων

8. Σύγκριση Ευρώπης και Αμερικής σε σχέση με το φαινόμενο των συμμοριών

9. Προτάσεις αντιμετώπισης του προβλήματος

10. Ευθύνες της Αστυνομίας σχετικά με την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί

Δεύτερο μέρος

Ακούστε τη συνέντευξη που ακολουθεί και σημειώστε με έναν σταυρό στις παρακάτω προτάσεις δίπλα σε ό,τι αναφέρεται στη συγγραφέα.

ΠΡΟΣΟΧΗ οι σωστές απαντήσεις είναι ΔΕΚΑ (10)

1. Όλοι μας έχουμε συγκεκριμένες αξίες με μεγάλη όμως δυνατότητα προσαρμογής. Εξάλλου στην πραγματικότητα κανένας τύπος δεν είναι τόσο πολύ μοναδικός.
2. Η φιλία αποτελεί ουσιαστικά συνειδητή επιλογή και μάλιστα άκρως ενδιαφέρουσα. Σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις προστατεύει τον άνθρωπο και από την ασυδοσία διαφόρων θεσμών.
3. Οι άνθρωποι γεννιούνται περίεργοι και αυτή η περιέργεια οδηγεί στην εξέλιξη της ζωής.
4. Άτομα χωρίς φιλία χαρακτηρίζονται κυρίως από μιζέρια, μονοτονία και μοναξιά. Ζουν και εργάζονται σε περιβάλλοντα εχθρικά.
5. Όλοι σε κάποια στιγμή έχουμε τη δυνατότητα να ελέγξουμε τις καταστάσεις, αρκεί να πιστεύουμε στις δυνάμεις μας.
6. Η προσωπική μου άποψη είναι πως ένα μεγάλο μέρος της σημερινής βιβλιοπαραγωγής θα μπορούσε και να μην υπάρξει, χωρίς ιδιαίτερες επιπτώσεις.
7. Η Ελλάδα είναι μια χώρα που συνήθως αγνοεί το πιο ταλαντούχο κομμάτι της νεολαίας της.
8. Το θέμα των βιβλίων μου είναι κυρίως η χαρά και η έκρηξη των ανθρώπινων σχέσεων ή τέλος πάντων αυτό υπήρξε βασική μου επιδίωξη.
9. Άλλωστε η Αμερική δεν αποτελεί και δεν μπορεί να αποτελέσει ουσιαστική πηγή έμπνευσης γιατί στερείται κοινωνικής δυναμικής.
10. Οι ΗΠΑ είναι ένας χώρος προκλητικός με τεράστιες αντιθέσεις, κάτι που δεν βρίσκει κανείς εύκολα στην Ευρώπη.
11. Δεν είναι λίγοι αυτοί που πιστεύουν ότι το δικό τους γραπτό είναι τέλειο και γι' αυτό αναντικατάστατο.
12. Η πραγματική λογοτεχνία δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να αγνοεί την καθημερινότητα και τις ανάγκες του απλού πολίτη.
13. Η ζωή η ίδια είναι ακατανόητη και για πολλούς άδικη, κάτι που βλέπει κανείς πολύ ντονα στις σύγχρονες κοινωνίες.
14. Το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουμε ευθύνεται για την όποια παθητική στάση μπορεί να χαρακτηρίσει τη μετέπειτα ζωή μας.
15. Δεν μπορώ να σας αποκαλύψω την ιστορία του επόμενου βιβλίου μου.

-----τέλος κατανόησης προφορικού λόγου-----

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

Διαβάστε το παρακάτω κείμενο και κρατήστε σημειώσεις κάτω από τους τίτλους που ακολουθούν.

Προσέξτε οι σημειώσεις που πρέπει να κρατήσετε είναι ΟΚΤΩ (8)

Ελευσίνα Μυστήρια στη Νέα Υόρκη

(από 'τα ΝΕΑ', 20 Οκτωβρίου 1998)

Στην καρδιά της Νέας Υόρκης, στο Brooklyn Academy Theatre και στα πλαίσια ενός σημαντικού φεστιβάλ, όπου συναντώνται σημαντικές προσωπικότητες απ'όλον τον κόσμο, όπως ο Πίτερ Μπρουκ και ο Μπομπ Ουίλσον, παρουσιάζεται αυτές τις μέρες ένα ελληνικό έργο. Είναι τα "Ελευσίνα Μυστήρια", που έγραψε ο συγγραφέας, ποιητής, μεταφραστής και φιλόλογος Τάσος Ρούσσος, σε συνεργασία με τον Έλληνα σκηνοθέτη Βασίλη Καλλίτση, ο οποίος ζει και εργάζεται στην Αμερική.

Η είδηση είναι εντυπωσιακή και γίνεται ακόμα πιο ενδιαφέρουσα από τη συμμετοχή του διάσημου μουσικού παραγωγού Μπράιαν Ίνο, της κορυφαίας χορεύτριας φλαμέγκο Λόλας Γκρέκο και της έξοχης θεατρικής ηθοποιού Αϊρίν Γουόρθ.

Τις βασικές πληροφορίες μας δίνει ο συγγραφέας Τάσος Ρούσσος: "Είναι μια φιλόδοξη παραγωγή, μέρος μιας γενικότερης θεατρικής δουλειάς, με θέμα τα "Μυστήρια του Κόσμου". Τα "Ελευσίνα Μυστήρια" είναι ένα θεατρικό δρώμενο, με οπτικοακουστικά μέσα, που χρησιμοποιεί το τριγούδι, τον χορό και την κίνηση, παράλληλα με το θέατρο. Βασικός χαρακτήρας είναι ο τελετουργικός. Είναι μια προσπάθεια να δοθούν στοιχεία της τελετής των Μυστηρίων. Αυτό δε σημαίνει ότι γίνεται αναπαράσταση των Ελευσινίων. Απλώς χρησιμοποιούνται στοιχεία του μύθου της Δήμητρας και της Περσεφόνης, καθώς και στοιχεία από τη διαδικασία της μύησης".

Τα βασικά λοιπόν διδάγματα της ψυχής και της αναγέννησης δίνονται με έναν τρόπο θεατρικό, με έναν λόγο αποσπασματικό, αλλά εύλογο και κατανοητό για το κοινό.

Ο Τάσος Ρούσσος που έγραψε τα "Ελευσίνα Μυστήρια" -μια ιδέα του Βασίλη Καλλίτση- πριν από τέσσερα χρόνια, λέει:

"Το θεατρικό υλικό αποτελείται κατά βάση από αποσπάσματα αρχαίων τραγωδιών, Ορφικών Ύμνων, αποσπάσματα από τη Βίβλο, τη Μαγκάβατ Γκιτά, που λέγονται ή τραγουδιούνται στο πρωτότυπο, αλλά η "φωνή" του Μυσταγωγού τα λέει στα αγγλικά.

Στην παράσταση συμμετέχουν Έλληνες ηθοποιοί, ένας ηθοποιός του Θεάτρου Νο, δύο του Κατακάλι, δύο της Κινεζικής Όπερας και δύο του ισπανικού φλαμέγκο.

Αυτοί οι "ξένοι", που σχηματικά ακολουθούν στην πορεία προς τη μύηση τον υποψήφιο μύστη, δείχνουν συμβολικά ότι μέσω των βασικών παγκοσμίων μηνυμάτων των Μυστηρίων μπορεί να συντελεσθεί η ένωση των λαών.

Ίσως να είναι δυσπερίγραπτο ως θέαμα, αλλά ο συγγραφέας του μας βεβαιώνει ότι ως έργο είναι εύληπτο, αρκεί ο θεατής να γνωρίζει τα βασικά.

Είχαμε τα Μικρά Ελευσίνια -ένα είδος προεόρτιων και αυτό το ακολουθούσαν τα Μεγάλα Ελευσίνια, που έπειτα από πομπή στον Ναό της Δήμητρας, το Ιερατείο του Ναού της Ελευσίνας, χρησιμοποιώντας λεγόμενα και δρώμενα και άλλες τεχνικές, οδηγούσε όσους ήθελαν στη μύηση, δηλαδή στην αποκάλυψη ορισμένων αληθειών υπαρξιακής φύσεως. Εικάζεται ότι αυτές οι αλήθειες αφορούσαν την αθανασία της ψυχής και την αναγέννηση. Αυτή ήταν η αφετηρία, αλλά στη διαδρομή μετασηματίστηκε, χωρίς ν' αλλάξει η βασική ιδέα.

Το έργο ήταν βέβαια πρωτότυπο, φτιαγμένο από πρωτογενή και δευτερογενή υλικά. Δεν παρουσιάζει όμως τα Ελευσίνια Μυστήρια, αυτονομώντας τα ιστορικά και θεατρικά, αλλά συνδέοντάς τα με τα άλλα παγκόσμια μυστήρια.

Γι' αυτό και δεν υπάρχει πιστή αναπαράσταση των Μυστηρίων, αλλά αποσπασματικές περιγραφές και η τελετουργία που συνδέει το αρχαίο παρελθόν με το παρόν.

Ένα ταξίδι με αρχαία μνήμη και κατάληξη, ένα παγκόσμιο μήνυμα. Γι' αυτό, οι ηθοποιοί της παράστασης φορούν τα παραδοσιακά κοστούμια των δικών τους πολιτισμών -ινδικά, ιαπωνικά, κινεζικά- ενταγμένα όμως σ' ένα αρχαιοελληνικό πνεύμα, που κυριαρχεί στον Χορό.

Ο Τάσος Ρούσσος, πολυγραφότατος και ανήσυχος συγγραφέας -πρόσφατα κυκλοφόρησε το ένατο βιβλίο του, μια συλλογή διηγημάτων με τίτλο "Το 13ο βιβλίο" σχολιάζει:

"Η παρουσίαση των "Ελευσινίων Μυστηρίων" στο συγκεκριμένο θέατρο του Μανχάταν και ενταγμένο στο πιο καλλιτεχνικό, θεατρικό φεστιβάλ του φθινοπώρου, που πραγματοποιείται κάθε Οκτώβριο στη Νέα Υόρκη, είναι ένα στοιχείο θετικό για τον αρχαίο πολιτισμό μας και τη σύνδεσή του με τον σύγχρονο κόσμο. Απ' ό,τι μάλιστα πληροφορήθηκα, η πρεμιέρα που δόθηκε την Τετάρτη 15 Οκτωβρίου είχε μεγάλη επιτυχία και έτυχε θερμής ανταπόκρισης του κοινού.

1. Το ανέβασμα του έργου

2. Η βάση του δραματουργικού υλικού

3. Ο συμβολισμός που επιτυγχάνεται

4. Βασικές γνώσεις απαραίτητες στον θεατή

5. Οι αλήθειες υπαρξιακής υφής

6. Η διαδικασία αναπαράστασης των Μυστηρίων

7. Τα κοστούμια ως χαρακτηριστικό της παράστασης

8. Αντιδράσεις θεατών για την παράσταση

Διαβάστε το άρθρο που ακολουθεί. Προσπαθήστε να βρείτε ποιες από τις λέξεις του ταιριάζουν με τους ορισμούς που σας δίνονται στη συνέχεια.

ΠΡΟΣΞΕΤΕ, μόνο 12 από τους 15 ορισμούς αντιστοιχούν σε λέξεις του κειμένου.

Οι βλαβερές συνέπειες του (μη) καπνίσματος...

(από την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 18.10.1998, με αλλαγές)

Όταν άρχισα να καπνίζω τα πρώτα τσιγάρα θα ήμουν 14-15 χρόνων, σε κάποια τάξη του ενός από τα δύο οκτατάξια γυμνάσια Λαρίσης. Το κάπνισμα μου προκαλούσε αποστροφή, ντροπή και εφιαλτικές ενοχές: παρ'όλα αυτά άρχισα να καπνίζω.

Μια μέρα, μόλις μπήκαμε στην τάξη και καθήσαμε στα θρανία (για την ακρίβεια, υπήρχαν ελάχιστα θρανία, ξεχαρβαλωμένα κατάλοιπα της προπολεμικής περιόδου, πολλοί μαθητές παρακολουθούσαν το μάθημα όρθιοι και άλλοι, κάθε πρωί, μαζί με την πάνινη τσάντα κουβαλούσαν και ένα μικρό σκαμνάκι από το σπίτι τους), μόλις τέλος πάντων ησυχάσαμε, ο καθηγητής φώναξε το όνομά μου και ζήτησε να σταθώ με στάση προσοχής δίπλα στην έδρα του. Θυμάμαι τον εαυτό μου σε αυτή τη στάση, κουρεμένο με την “ψιλή”, όπως τότε απαιτούσε ο σχολικός κανονισμός, και αισθάνομαι βαθύτατο οίκτο γι'αυτό το φοβισμένο, εξουθενωμένο και ταπεινωμένο μειράκιο. Ήξερα πολύ καλά για ποιο λόγο με φώναξε και τι ήθελε.

Ψηλός, κάπου δύο μέτρα, αυτό που λέμε “κρεμανταλάς”, με χέρια ουρακουτάγκου που έφταναν στα γόνατα, άρχισε με πολύ χιούμορ, πράγμα που με έκανε να αναθαρρήσω και να υπομειδιάσω δειλά και φοβισμένα, ενώ όλη η τάξη (με 80 περίπου μαθητές!) χαχάνιζε. Έλεγε ότι την προηγούμενη μέρα και ενώ το σούρουπο έκανε τον περίπατό του στους λασπόδρομους της τότε Λάρισας, αντελήφθη ότι από κάπου έβγαινε πυκνός καπνός!! Στην αρχή σκέφθηκε ότι κάπου ξέσπασε φωτιά, ύστερα κοίταξε γύρω του μήπως υπάρχει κάποιο εργοστάσιο ή “μπουχαρί” σόμπας και μετά αναρωτήθηκε μήπως τα ρεμβαστικά βήματα του εσπερινού περιπάτου τον έφεραν κοντά στον σταθμό του τρένου, χωρίς να το καταλάβει. Οι ατμομηχανές τότε έκαιγαν κάρβουνο και έβγαζαν πυκνό καπνό.

Καταλάβαινα καλά πού το πήγαινε (όπως το καταλαβαίνετε κι εσείς) αλλά η περιπαικτική του επιείκεια, της οποίας θεωρούσα τον εαυτό μου ανάξιο, με καθησύχαζε και ταυτόχρονα μου έφερνε δάκρυα συντριβής και μεταμέλειας για το βαρύ παράπτωμά μου! Γελικά, αποκάλυψε την πηγή του πυκνού καπνού, την οποία άλλωστε όλη η τάξη είχε μαντέψει και, μαζί με τον καθηγητή γελούσαν και φωνασκούσαν δαιμονιωδώς. Ήμουν εγώ και το αναθεματισμένο τσιγάρο, ένα από τα πρώτα επαναλαμβάνω, της μετέπειτα μακράς και πλούσιας καπνικής μου καριέρας, με το οποίο, στρίβοντας επιπολαίως και χωρίς προφυλάξεις στη μοιραία εκείνη γωνία του δρόμου, έπεσα κυριολεκτικά επάνω στον... εσπερινό του κ. καθηγητή.

Κι εκεί που περίμενα ότι όλα θα τελειώσουν καλά μέσα σε χάχανα και γέλια, ξαφνικά ο “κρεμανταλάς” αγρίεψε, σήκωσε, το τεράστιο χέρι του, το κίνησε αστραπιαίως σε ευρεία ημιπερίφερεια ώστε να λάβει την απαιτούμενη επιτάχυνση και μου κατέφερε δυνατό, ηχηρό και οδυνηρό “φούσκο”.

Διάβαζα τις προάλλες ότι, σε διεθνές πνευμονολογικό συνέδριο υψηλότερου επιπέδου, βραβεύθηκαν διακεκριμένοι καθηγητές για τις σοβαρές επιστημονικές τους εργασίες σχετικά με τις βλαβερές συνέπειες του καπνίσματος.

Ούτε στιγμή δε μου πέρασε από το μυαλό να αμφισβητήσω (με ποια αρμοδιότητα άλλωστε) τα επιστημονικά συμπεράσματα, που δείχνουν ότι το κάπνισμα είναι βλαβερή συνήθεια και ενίοτε αιτία θανάτου. Αν και, απ'ό,τι ακούω και αντιλαμβάνομαι ως λογικό, οι πανίσχυρες πολυεθνικές καπνοβιομηχανίες διαθέτουν πολλά χρήματα σε έρευνες (δεν τολμώ να πω επιστημονικές, όπως αυτές ισχυρίζονται) προς την εντελώς αντίθετη κατεύθυνση και δεν αποκλείεται μια μέρα των ημερών να μάθουμε ότι το κάπνισμα, με μέτρο ή χωρίς μέτρο... αποτρέπει τον καρκίνο, μας προφυλάσσει από τις καρδιακές παθήσεις και, εν τέλει προσθέτει κατά μέσο όρο μερικές ακόμα μέρες και ώρες στη μάταιη τούτη ζωή μας! Θα δείτε ότι θα το ακούσουμε και αυτό...

Κάθε φορά που συζητάμε για το κάπνισμα καταλήγουμε στο θάνατο. Στην ίδια όμως κατάληξη και στο ίδιο μοιραίο και αναπότρεπτο τέρμα θα φτάναμε με χίλιες άλλες αφορμές ή και χωρίς αφορμή. Ο Νίκος Δήμου, στο τελευταίο από τα αυτοβιογραφικά του ("Οδός Γαλήνης", εκδ. Πατάκη) γράφει, ότι κάθε βράδυ που κλείνει το παράθυρο σκέφτεται με μελαγχολία αν θα είναι ο ίδιος που θα το ανοίξει την επομένη το πρωί. Αλλά και κάθε πρωί που το ανοίγει αισθάνεται πανευτυχής που κέρδισε μια ακόμα ηλιόλουστη μέρα. Στο τέλος όμως αναρωτιέται για ποιο λόγο και το ένα και το άλλο, αφού έτσι ή αλλιώς το παιχνίδι είναι ήδη χαμένο;

1. απογευματινός _____
2. αίσθηση αηδίας, αρνητική διάθεση _____
3. μερικές φορές _____
4. αυτό που δεν μπορεί κανείς να το αποφύγει, το αναπόφευκτο

5. αυξάνω σε ποσότητα ή ποιότητα

6. απερίσκεπτα, βιαστικά, χωρίς σοβαρότητα

7. καταθέτω ό,τι γνωρίζω ή έχω αντιληφθεί

8. χαμογελώ ελαφρά, χωρίς να σχηματίζεται εμφανώς χαμόγελο

9. αυτός που ξεχωρίζει για την προσφορά και το έργο του σε συγκεκριμένο τομέα και έχει αποκτήσει μεγάλη φήμη _____
10. το αίσθημα της συμπάθειας προς κάποιον που πάσχει, λύπηση, συμπόνια

11. σφάλμα, λάθος χωρίς μεγάλη σημασία

12. θέτω υπό τον έλεγχό μου

13. εντελώς κουρασμένος, αποκαμωμένος, εξαντλημένος

14. το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν τη λειτουργία θεσμού, οργανισμού ή ιδρύματος

15. υποστηρίζω, πιστεύω _____

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Στον κόσμο μας υπάρχει μεγάλη προκατάληψη εναντίον ορισμένων κοινωνικών ομάδων, όπως οι φορείς του AIDS ή οι τοξικομανείς. Γράψτε σε μια εφημερίδα μια επιστολή διαμαρτυρίας, ξεκινώντας από ένα περιστατικό τέτοιας συμπεριφοράς του οποίου έτυχε να είστε αυτόπτης μάρτυρας και προσπαθείτε να ευαισθητοποιήσετε την κοινή γνώμη απέναντι σε αυτό το πρόβλημα. (300 λέξεις)

Δεύτερο μέρος

Αν και πολλές γυναίκες πέφτουν θύματα βιασμού ή σεξουαλικής παρενόχλησης, σπάνια έρχονται στο φως τέτοια περιστατικά από φόβο ή προκατάληψη. Γράψτε σε μια μικρή παράγραφο την άποψή σας για το πώς θα μπορούσαν να βοηθηθούν αυτές οι γυναίκες, ώστε να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της σωματικής και ψυχικής κακοποίησής τους. (300 λέξεις)

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

λύσεις

ασκήσεων

ΤΡΙΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ - ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Συνηθισμένα συμπτώματα:

1. Πόνοι στην πλάτη ή στους ώμους
2. Τσιμπήματα ή μούδιασμα στα χέρια (καρπούς ή μπράτσα)
3. Κούραση
4. Αδυναμία συγκέντρωσης
5. Προβλήματα στην όραση
6. Πονοκέφαλοι

Συμβουλές για τα μάτια:

	Σ	Λ
1. Επίσκεψη στον οφθαλμίατρο.	+	
2. Τα γυαλιά είναι απαραίτητα, ακόμη κι αν εργάζεστε λίγες ώρες.		+
3. Τα μάτια θα πρέπει να απέχουν από την οθόνη 70 εκ. περίπου.	+	
4. Κατάλληλος φωτισμός του χώρου που εργάζεστε.	+	
5. Ο συχνός καθαρισμός της οθόνης ελαττώνει την αντανάκλαση.	+	
6. Κάντε συχνά διαλείμματα, για να ξεκουράζονται οι μύες των ματιών σας.	+	

Δεύτερο μέρος

Αποφάσισε να γίνει διευθυντής ορχήστρας στην εφηβική του ηλικία.

Σ

Προέρχεται από οικογένεια με μουσική παράδοση.

Λ

Όταν διευθύνει μια ορχήστρα δεν έχει καμία επαφή με την πραγματικότητα.

Σ

Πήγε για πρώτη φορά στο Παρίσι, όταν είχε γίνει ήδη γνωστός.

Λ

Δίνει συναυλίες μόνο σε ασυνήθιστους χώρους.

;

Ο σωστός φωτισμός και η κατάλληλη θερμοκρασία είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για να γίνει μία συναυλία!	Λ
Συμμετείχε ενεργά στα γεγονότα του Μάη του '68.	Λ
Στο Παρίσι γνώρισε πολύ σημαντικούς ανθρώπους που τον βοήθησαν στην καριέρα του.	;
Τελικά απέκτησε την νοοτροπία των Γάλλων και δεν αισθάνεται σαν ξένος σ' αυτή τη χώρα.	Σ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

<i>Πρόκειται για Νιγηριανούς πρόσφυγες του εμφυλίου που σπαράζει τη χώρα τους, οι οποίοι κατευθύνονται στην Γκάνα.</i>	5
<i>για να βοηθήσει τις περιοχές αυτές να αντιμετωπίσουν την οικονομική κρίση που προκάλεσε το κλείσιμο των συνόρων με το Ισραήλ.</i>	9
<i>συγκρούστηκαν στον αέρα, στην κεντρική Ιαπωνία με αποτέλεσμα να σκοτωθούν και τα έξι άτομα που επέβαιναν σ' αυτά.</i>	1
<i>με αποτέλεσμα να μειωθεί ο αριθμός των υπό κατασκευή πυρηνικών αντιδραστήρων σε 34 σήμερα, από 160 που κατασκευάζονταν το 1986.</i>	-
<i>Αρχικά δεν έλαβαν μέρος 200 από τους φυλακισμένους, που μεταφέρθηκαν αλλού, ενώ έπειτα από διαπραγματεύσεις παραδόθηκαν και οι 70 τελευταίοι.</i>	6
<i>Από τις εκρήξεις, που πιστεύεται ότι είναι έργο των Κούρδων αυτονομιστών, προκλήθηκαν σοβαρές υλικές ζημιές. Δεν έγιναν συλλήψεις.</i>	2
<i>των προσωπικών και αναμνηστικών αντικειμένων της Ζακλίν Κένεντι-Ωνάση. Αρχικά η δημοπρασία αναμενόταν να αποφέρει 4,6 εκατομμύρια δολάρια.</i>	7
<i>Σκότωσαν και λήστεψαν τον Καμποτζιανό ηθοποιό Χενγκ Νγκορ, που είχε τιμηθεί μάλιστα και με Οσκαρ.</i>	3

Ήταν από τους πιο υψηλόβαθμους μαύρους αξιωματούχους των ΗΠΑ. 8

Σοβαρές αυξήσεις στις εξαγωγές τους πέτυχαν και η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Ρουμανία, η Λιθουανία και η Σλοβακία.
4

Το Πεκίνο είχε διαβεβαιώσει ότι δε θα επαναληφθούν ανάλογες πωλήσεις στο μέλλον, αφού είναι αυστηρά προσηλωμένο στη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων. -

Δεύτερο μέρος

Βρύσες με αέρα	-
Οι όξινες βροχές	9
Φύτεψε ένα δέντρο	7
Προστασία των ειδών υπό εξαφάνιση	1
Η μείωση του όζοντος	-
Εναλλακτικά υλικά	4
Αρκεί ένα τηλεφώνημα	5
Τα επικίνδυνα απόβλητα	-
Τα πάντα ανακυκλώνονται	6
Οι οικιακές συσκευές	8
Η μόλυνση της ατμόσφαιρας	3
Νερό: απαγορεύεται η σπατάλη	2
Η θέρμανση του νερού	-
Ανακυκλώστε το γυαλί	-

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

Πρώτο μέρος

Αν είσαστε από εκείνους που περνούν ώρες κάθε μέρα μπροστά στον υπολογιστή τους, τότε θα ξέρετε, σίγουρα, τα συμπτώματα που προκαλεί η παρατεταμένη χρήση του. Ωστόσο, εμείς σας τα υπενθυμίζουμε. Τα πιο συνηθισμένα συμπτώματα, λοιπόν, είναι:

- Πόνοι στην πλάτη ή στους ώμους.
- Τσιμπήματα ή μούδιασμα στα χέρια, τους καρπούς ή τα μπράτσα.
- Κούραση.
- Αδυναμία συγκέντρωσης.
- Προβλήματα στην όραση.
- Πονοκέφαλοι.

Προσοχή στα μάτια σας!

Μάτια ξερά, κουρασμένα, μάτια που καίνε; Ακούστε μερικές χρήσιμες συμβουλές που θα προστατεύσουν τα μάτια σας από τους κινδύνους ενός Η/Υ.

- *Επισκεφθείτε τον οφθαλμίατρο για να ελέγξετε αν χρειάζεστε γυαλιά ή όχι. Για πολύ μικρές διαταραχές στην όραση είναι πιθανόν ο οφθαλμίατρος να μη σας δώσει γυαλιά. Αν όμως εργάζεστε πολλές ώρες μπροστά στον υπολογιστή, τα πράγματα αλλάζουν.*
- *Φροντίστε να είναι σωστός ο φωτισμός του χώρου εργασίας.*
- *Τηρήστε τη σωστή απόσταση (περίπου 70 εκ.) από την οθόνη.*
- *Για παρατεταμένη επαγγελματική χρήση μεγάλης οθόνης χρησιμοποιήστε ειδικά φίλτρα.*
- *Καθαρίζετε συχνά την οθόνη. Η καθαρή οθόνη μειώνει την αντανάκλαση.*
- *Οι μύες των ματιών κουράζονται ιδιαίτερα όταν μένουν ακίνητοι, όταν δηλαδή κοιτάζετε για πολλή ώρα στο ίδιο σημείο. Την ώρα που εργάζεστε σηκώστε τα μάτια και κοιτάξτε αλλού για λίγα δευτερόλεπτα – κάθε δέκα περίπου λεπτά.*

(Από το περιοδικό Vita, τεύχος 11, Μάρτιος 1998 (με μικρές αλλαγές)).

Δεύτερο μέρος

Πρόσκληση σε γεύμα με τον Αλέξανδρο Μυράτ

- *Πώς σας γεννήθηκε η ιδέα να γίνετε διευθυντής ορχήστρας;*
«Με το πρώτο σοκ της μουσικής, στα 13 μου. Δεν είπα: θα κάνω μουσική και βλέπουμε. Είπα: θα κάνω διεύθυνση ορχήστρας. Αυτό ήταν! Όλη η αναζήτηση και όλες οι σπουδές μετά έγιναν μ' αυτόν το στόχο. Η πρώτη μου εμπειρία στο χώρο ήταν σε ένα ωδείο. Μου είπαν: Ξέρετε είναι πολύ αργά πια για σας! Με έβλεπαν, στην ηλικία που είμαι σήμερα, να αρχίζω να διευθύνω. Έφυγα στα 16 μου για το Παρίσι και περίπου 20 ετών έκανα την πρώτη μου επαγγελματική συναυλία...»
- *Όταν ένας διευθυντής ορχήστρας είναι ανεβασμένος στο πόντιουμ βρίσκεται «εκεί» ή είναι «αλλού»;*

«Όταν πετυχαίνουν τα πράγματα, με το που σηκώνω το χέρι και το κατεβάζω, αυτή η κίνηση είναι για μένα η τελευταία που ανήκει ακόμα στον φυσικό χώρο και χρόνο.

Μετά δεν ξέρω ποιος είμαι, πώς λέγομαι, τί κάνω. Απογειώνομαι».

- Πρόσφατα, παίζατε σ'ένα παλιό εργοστάσιο της ΔΕΗ, στο Φάληρο.

«Επιδιόκουμε αυτές τις συναντήσεις σε χώρους ανύποπτους. Και στην επαρχία.

Χρειαζόμαστε μόνο μια θερμοκρασία 18-25 βαθμούς (γιατί μετά γίνεται επικίνδυνη για τα όργανα) και έναν σωστό φωτισμό. Από τη στιγμή που έχουμε αυτά, μπορούμε να παίξουμε παντού».

- Να τολμήσω μια ερώτηση για το πώς ζήσατε το Μάη του '68 στο Παρίσι;

«Ήταν μια σύμπτωση να είσαι 18 ετών και να ζεις στην κοινωνία αυτό που για σένα είναι βιολογικά αναγκαίο λόγω ηλικίας. Την έκρηξη. Έτυχε να είμαι, λοιπόν, μέσα στις μάχες τόσο άσχετος παρατηρητής ώστε δεν είχε κανείς τη διάθεση να με αγγίξει. Ούτε οι μεν ούτε οι δε (γέλια). Απλώς παρατηρούσα. Δεν μπορούσα να πάρω θέση σε μια χώρα που με φιλοξενούσε».

- Δεν είναι λίγο «βολικό» αυτό;

«Καθόλου. Η συνείδησή μου δεν μου επέτρεπε να λάβω μέρος. Ήμουν ξένος σ'αυτή τη χώρα. Όταν, όμως, μεγάλωσα άλλαξαν τα πράγματα. Έγινα, ίσως, πιο Γάλλος από πολλούς Γάλλους».

(Περιοδικό Έψιλον, τεύχος 322, 8 Ιουνίου 1997).

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	;
1. Ο Ιωάννης Μελισσανίδης κέρδισε για πρώτη φορά χρυσό μετάλλιο στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα γυμναστικής.		+	
2. Αρχισε να ασχολείται με την ενόργανη γυμναστική σε ηλικία 14 ετών.			+
3. Το γήπεδο που γυμνάζεται στη Θεσσαλονίκη έχει το όνομά του.	+		
4. Στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Ατλάντα, η Ελλάδα κέρδισε ένα τουλάχιστο χρυσό μετάλλιο.	+		
5. Μοναδικός σκοπός της ζωής του Ιωάννη Μελισσανίδη είναι να είναι πάντα πρώτος, ανεξάρτητα από τις δυνατότητές του.		+	
6. Αφού έχει ήδη Ολυμπιακά μετάλλια, δεν χρειάζεται να ξαναπάει σε Ολυμπιακούς Αγώνες.			+
7. Δεν ενοχλείται από τη φήμη που έχει αποκτήσει.	+		
8. Ενδιαφέρεται πολύ για τη γνώμη που θα έχουν οι άλλοι για αυτόν.		+	
9. Η δόξα από τις επιτυχίες δεν έχει καθόλου αλλάξει τον χαρακτήρα του Ιωάννη Μελισσανίδη.	+		

- *Τι είναι το Elatos Club: **το πρώτο κέντρο ανανέωσης στην Ελλάδα***
- *Πού βρίσκεται: **Παρνασσός/ πλαγιές Παρνασσού (1300 μ.)***
- *Τι μπορείτε να κάνετε εκεί:
τριήμερα αναζωογόνησης, άσκησης, υγιεινής διατροφής*
- *Σε ποιούς απευθύνεται το πρόγραμμα:
όλους και όλες ανεξάρτητα ηλικίας*
- *Μοναδική προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα:
μακριά το άγχος και τα προβλήματα της καθημερινότητας*
- *Διάρκεια προγράμματος:
από 3 μέχρι 5 μέρες*
- *Τι περιλαμβάνει στο συνολικό χρηματικό ποσό:
**διανυκτερεύσεις, διατροφή, χρήση όλων των κοινόχρηστων χώρων,
δραστηριότητες στη φύση, σεμινάρια***
- *Ενδεικτικές δραστηριότητες:
**ομαδική πεζοπορία, προγράμματα γυμναστικής, ασκήσεις γιόγκα, κολύμβηση σε
πισίνα, σεμινάρια***
- *Θέματα σεμιναρίων:
σωστή διατροφή, αντιμετώπιση του άγχους*
- *Γιατί η πρόταση του Elatos Club θεωρείται ιδανική λύση για τα προβλήματα και την
κούραση της καθημερινότητας:
**παρέχει χαλάρωση και αναζωογόνηση μέσα από την επαφή με τη φύση, την
άσκηση και την υγιεινή διατροφή***

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

Τι είναι το DNA των κυττάρων του ανθρώπινου οργανισμού;	-
Ήλιος: φίλος και εχθρός για τον άνθρωπο;	1
Επίδραση του ήλιου πάνω στο DNA;	2
Μηχανισμοί προστασίας από τον ήλιο;	-
Πώς μπορεί να δημιουργηθεί καρκίνος του δέρματος;	3
Γιατί μαυρίζουμε;	-
Οι βλαβερές επιδράσεις των υπεριωδών ακτίνων.	4
Παιδική ηλικία: η πιο ευάλωτη στην ηλιακή ακτινοβολία	5
Προστασία μέχρι τα 16	-
Παιδική ηλικία: αρ για την προστασία απέναντι στον ήλιο	6
Προστασία στην σκιά	-
Οδηγίες για την παιδική ηλικία	7
Προσοχή...στην σκιά!!	9
Οδηγίες για τους μεγαλύτερους	8

Δεύτερο μέρος

δύο στα δέκα πιτσιρίκια δηλώνουν : “Δεν βλέπω τηλεόραση”	1
για να προγραμματίσουν τι θα δουν σε ημερήσια ή σε εβδομαδιαία βάση	
για να δουν προγράμματα της μικρής οθόνης είναι σχεδόν ο διπλάσιος από αυτόν που αφιερώνουν τις καθημερινές	7
αφού οι μισοί και πλέον δήλωσαν πως τα βλαστάρια τους “παρακολουθούν τηλεόραση περισσότερο από όσο θέλουν οι ίδιοι”	9
Η συμμετοχή των παιδιών στην κατάρτιση του προγράμματος παρακολούθησης είναι απαραίτητη και μ’ αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται	
και τις δυο τελευταίες μέρες της εβδομάδας σε σημείο τέτοιο, ώστε η αποχή τους να προσεγγίζει το 55%.	5
για να δουν σήριαλ και ταινίες και τα Σαββατοκύριακα για να απολαύσουν, χωρίς την έγνοια του σχολείου τα κινούμενα σχέδια;	2
και σ’ εκείνους που μάλλον δυσανασχετούν. Οι πρώτοι, όπως προκύπτει από έρευνα ερωτηματολογίου της AGB σε 2.000 γονείς με παιδιά έως 5 ετών απάντησαν σε ποσοστό που ξεπερνά το 60% θετικά στα ερωτήματα “βλέπουν όσο θέλει ο γονιός” και “βλέπουν λιγότερο απ’ όσο θέλει ο γονιός”.	8
που ενημερώνουν τα παιδιά για όσα σημαντικά γίνονται στον κόσμο	
τόσο μειώνεται ο αριθμός των απαντήσεων “δεν βλέπω τηλεόραση”	6
της εταιρείας μετρήσεων τηλεθέασης έγινε με παιδιά ηλικίας έως 12 ετών	3
και μόνο δυο στα δέκα συμπληρώνουν μόλις 60 λεπτά την ημέρα (Δευτέρα-Παρασκευή) μπροστά της.	4

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

Πρώτο μέρος

Ένα χρυσό (στο άλμα) και ένα αργυρό μετάλλιο (στις ασκήσεις εδάφους) κατέκτησε ο Ιωάννης Μελισσανίδης στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα ενόργανης γυμναστικής . Ο χρυσός ολυμπιονίκης της Ατλάντα επέστρεψε μετά από σιγή είκοσι μηνών, αφήνοντας για άλλη μια φορά κριτές και θεατές άφωνους.

Ένα άλμα που καταγράφηκε με κωδικό “άλμα Μελισσανίδη” είναι μια μεγάλη επιτυχία για έναν αθλητή που δεν προέρχεται από χώρα με μεγάλη παράδοση στο άθλημα.

Η συνάντηση για τη συνέντευξη , που θα ακούσετε στη συνέχεια, κλείστηκε στο γήπεδο της Μίκρας στη Θεσσαλονίκη που και αυτό με τη σειρά του ονομάζεται “Ιωάννης Μελισσανίδης”.

Δ: - Το άλμα που κάνατε στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα την περασμένη Κυριακή θα μείνει στην ιστορία ως “άλμα Μελισσανίδη” ...

Μ: - Αυτό το άθλημα το πρωτοδοκίμασα δεκαεπτά ετών. Ήταν όνειρο ζωής για μένα να καταφέρω να το επιτύχω και επισήμως σ'έναν αγώνα. Βέβαια ο στόχος ήταν να το παρουσιάσω στους Ολυμπιακούς της Ατλάντα, αλλά δεν είχα κάνει την απαραίτητη προετοιμασία. Ίσως και να χάθηκε ένα ακόμα χρυσό ολυμπιακό μετάλλιο για την Ελλάδα στη γυμναστική.

Δ: - Θα επιθυμούσατε να δείτε το “άλμα Μελισσανίδη” από άλλον αθλητή;

Μ: - Θα ήταν ό,τι καλύτερο για μένα.

Δ: - Επιδιώκετε πάντα να είστε πρώτος;

Μ: - Όταν ένας άνθρωπος αυτό που κάνει το κάνει με πάθος και ταυτόχρονα ζει με πάθος , αυτός είναι πρώτος.

Δεν επιδιώκω να είμαι γενικά πρώτος. Επιδιώκω να είμαι ο πρώτος για τις δυνατότητες που έχω, σύμφωνα με αυτά που μπορώ να κάνω.

Δ:- Τι σημαίνει να είσαι είκοσι ενός ετών και ολυμπιονίκης;

Μ:- Είναι πολύ μεγάλο το βάρος. Αυτόματα δημιουργείται μέσα σου ένα μεγάλο ερωτηματικόΤι παραπάνω μπορείς να κάνεις στους επόμενους Ολυμπιακούς Αγώνες;

Δ: - Η φήμη την οποία υποκινήσατε ήταν όπως την περιμένετε ;

Μ: - Δεν την είχα φανταστεί. Αν το είχα κάνει θα ήμουν ματαιόδοξος. Είμαι πολύ φιλόδοξος , αλλά όχι ματαιόδοξος . Δεν με ενδιαφέρει να γίνω γνωστός , αλλά να πετύχω τους στόχους που βάζω.

Δ: - Είναι ενοχλητική η φήμη ;

Μ: - Οχι. Αν ήταν ενοχλητική θα είχε αλλάξει η συμπεριφορά μου. Είμαι όμως με την ίδια παρέα που ήμουν και πριν και κάνουμε τις ίδιες τρέλλες. Ο κόσμος με κοιτάζει πολλές φορές στον δρόμο και εγώ κάνω αυτό που αισθάνομαι. Περπατώ και τραγουδώ χωρίς να με νοιάζει για τους γύρω μου.

Ήμουν, είμαι και θα είμαι πάντα ο εαυτός μου.

(από ΒΗΜΑ , 3 Μαΐου 1998, με αλλαγές)

Δεύτερο μέρος

Χαρίστε στον εαυτό σας και σε αυτούς που αγαπάτε ένα αναζωογονητικό διάλειμμα από τους εξοντωτικούς ρυθμούς της καθημερινότητας, την γκριζάδα και το νέφος της πόλης με ένα τριήμερο χαλάρωσης, ζωογόνησης και ανανέωσης στις πλαγιές του Παρνασσού. Το σύνθημά μας είναι : **ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΤΩΡΑ**

Και η αλλαγή αυτή μπορεί να γίνει γεγονός με το πρώτο κέντρο ανανέωσης στην Ελλάδα. Το *Elatos Club* πέτυχε κάτι που έμοιαζε ακατόρθωτο με τα συνηθισμένα δεδομένα μας. Να μας ξαναγυρίσει στους φυσικούς ρυθμούς της ζωής και να μας προσφέρει τριήμερα αναζωογόνησης, άσκησης και υγιεινής διατροφής.

Σε υψόμετρο 1300 μέτρων και μέσα σε μια έκταση 200.000 τετραγωνικών μέτρων, σ' ένα καταπράσινο περιβάλλον, θα ηρεμήσετε, απομονωμένοι στη φυσική ομορφιά του δάσους, στον Παρνασσό.

Θα ασκηθείτε κάτω από τις οδηγίες του έμπειρου προσωπικού μας και θα απολαύσετε την ενεργητική επίδραση του μασάζ και της ρεφλεξιολογίας. Θα κολυμπήσετε στην υπέροχη κλειστή πισίνα και θα εκτιμήσετε την χαλαρωτική σάουνα. Θα αποτοξινωθείτε με σωστά επιλεγμένη και γευστική διατροφή χαμηλών θερμίδων.

Οι δραστηριότητες του *Elatos Club* μπορούν να προσαρμοστούν στις ατομικές ανάγκες του κάθε επισκέπτη. Το πρόγραμμά μας απευθύνεται σε όλους και όλες, ανεξάρτητα από την ηλικία τους. Μοναδική προϋπόθεση, η διάθεση να αφήσετε πίσω σας ό,τι κι αν σας απασχολεί στην καθημερινή σας ζωή. Η διάρκεια του προγράμματος είναι από 3 έως 5 ημέρες και στις δαπάνες περιλαμβάνονται διανυκτερεύσεις, πλήρης διατροφή, χρήση όλων των κοινόχρηστων χώρων (πισίνα, σάουνα, γυμναστήριο), δραστηριότητες στη φύση και σεμινάρια.

Η μέρα ξεκινά με έναν περίπατο στο δάσος. Η ομαδική αυτή πεζοπορία διαρκεί τουλάχιστον μια ώρα στα ειδικά χαραγμένα μονοπάτια μέσα στο πυκνό ελατόδασος.

Γυρίζοντας στο *Club House* σας περιμένει ένα θρεπτικό, υγιεινό πρωινό και ακολουθεί το πρόγραμμα που περιλαμβάνει ασκήσεις γιόγκα, κολύμβηση στην πισίνα, γυμναστική με όργανα ή ελεύθερες δραστηριότητες.

Ακολουθούν μετά το μεσημεριανό φαγητό σεμινάρια για σωστή διατροφή και αντιμετώπιση του στρες. Η μέρα σας τελειώνει γύρω στις 9, αφού έχετε προηγουμένως απολαύσει ένα χαμηλών θερμίδων γευστικό δείπνο.

Η νέα πρόταση του *Elatos Club* είναι η ιδανικότερη λύση για να χαλαρώσετε, να αναπνεύσετε πραγματικά καθαρό αέρα, να φροντίσετε την υγεία σας και να αναζωογονηθείτε μέσα από την επαφή με τη φύση, την άσκηση και την υγιεινή διατροφή. Μη διστάζετε λοιπόν. Δώστε στον εαυτό σας αυτή την ευκαιρία, γιατί την αξίζει!!!

(περιοδικό *Vita*, Μάιος 1998, με αλλαγές)

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

1. Οι κυκλικές κινήσεις με τον λαιμό και τους ώμους όταν βρίσκεστε στο αυτοκίνητο ξεκουράζουν και ηρεμούν +
2. Το ποδήλατο είναι άσκηση που βοηθάει αν δεν αναπνέετε καυσαέρια.
3. Κατεβείτε από το λεωφορείο δύο στάσεις νωρίτερα και περπατήστε με γρήγορο ρυθμό. +
4. Περπατήστε κάθε μέρα για περίπου ½ ώρα και μπορείτε να απολαύσετε χωρίς τύψεις ακόμη και ένα πιάτο ζυμαρικών. +
5. Το πλύσιμο του αυτοκινήτου είναι πολύ ικανοποιητική γυμναστική αρκεί να μην σκύβετε και να αλλάζετε συχνά χέρια. +
6. Οι σακούλες με τα ψώνια προστατεύουν και γυμνάζουν την μέση αν περπατάτε γρήγορα. +
7. Όταν παίζετε με τα παιδιά γυμνάζεστε αρκετά αρκεί να προσέχετε να μην επιβαρύνετε τη μέση σας.
8. Ανεβείτε τις σκάλες αργά και κατεβείτε γρήγορα, γυμνάζοντας ταυτόχρονα πόδια και μέση.
9. Το σπρώξιμο του κρεβατιού με λυγισμένα πόδια και το καθάρισμα των τζαμιών χωρίς να σηκώσετε τα χέρια πάνω από το κεφάλι, είναι καλή γυμναστική για τις νοικοκυρές. +
10. Ο χορός είναι πάντα μια πολύ καλή άσκηση αρκεί να ξεκινάτε μαλακά.

Δεύτερο μέρος

ΛΟΓΟΙ	ΟΝΟΜΑΤΑ
1. Προσωπικό πρόβλημα υγείας	<i>Μαχαιρίτσας</i>
2. Το κάπνισμα των συναδέλφων	-
3. Οικογενειακό Ιστορικό	<i>Βουλγαράκης</i>
4. Έλλειψη φυσικής αντοχής	<i>Δαμανάκη, Βουλγαράκης</i>
5. Οι ανάγκες της πολιτικής εικόνας	-
6. Επίδραση από άλλους	<i>Βουλγαράκης</i>
7. Η ποιότητα της καθημερινής ζωής	<i>Τσούρας</i>
8. Υπερβολική ένταση κατά περιόδους στην δουλειά	<i>Ματσανιώτης, Δαμανάκη</i>

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

- (1) **ασιτία**→ η έλλειψη τροφής:
- (2) **υπερπροστατευτικός**→ αυτός που εκδηλώνει υπερβολική φροντίδα και προστασία
- (3) **εξοργίζομαι**→ αντιμετωπίζω μια κατάσταση με οργή, υπερβολικά μεγάλο θυμό
- (4) **εύπορος**→ αυτός που έχει πολλά χρήματα και δεν αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα
- (5) **αυτοκαταστρέφομαι**→ καταστρέφω τον ίδιο μου τον εαυτό
- (6) **πείρα**→ η γνώση που αποκτά κανείς στην πράξη, μέσα από καταστάσεις και συνθήκες τις οποίες έχει περάσει
- (7) **ανορεξικός**→ αυτός που πάσχει από νευρική ανορεξία
- (8) **δε βάζω μπουκιά στο στόμα μου**→ δεν τρώω απολύτως τίποτα
- (9) **ουσιαστικός**→ πολύ σημαντικός, βασικός, θεμελιώδης
- (10) **αφορά**→ έχει σχέση με, συνδέεται με...

Δεύτερο μέρος

να μαθαίνει, να σκέπτεται γρήγορα, να προσέχει και να τα πηγαίνει καλά με τα άλλα παιδιά.

2

αφ'ετέρου η απώλεια ενός γεύματος αυξάνει τις πιθανότητες καταναλώσεως πλούσιων σε θερμίδες φαγητών στο επόμενο γεύμα. **6**

αξιολογήθηκε η επίδραση του πρωινού στη σχολική απόδοση και τη συναισθηματική παιδιών σχολικής και προσχολικής ηλικίας.

σε σχέση με όσους τρώνε. Αυτά τα θρεπτικά συστατικά είναι κάτι παραπάνω από απαραίτητα, ιδίως για τα χρόνια της ανάπτυξης του οργανισμού. **8**

Έτσι, όσα παιδιά έτρωγαν συχνά πρωινό στο σχολείο, έπαιρναν μεγαλύτερους βαθμούς στα μαθηματικά και είχαν λιγότερες πιθανότητες να χαρακτηρισθούν αγχώδη, υπερκινητικά ή μελαγχολικά από τους γονείς και τους δασκάλους τους.

μια υπόθεση που γίνεται ταχύτατα -κατά προτίμηση στο πόδι. Την τελευταία δεκαετία όλο και λιγότεροι άνθρωποι φροντίζουν να τρώνε πρωινό. **1**

και έχουν λιγότερες πιθανότητες να είναι ανυπόμονα και εκνευρισμένα το πρωί. Πρόσφατες μελέτες έδειξαν ότι τα παιδιά που δεν τρώνε πρωινό δεν είναι και τόσο δεκτικά στη συλλογή των πληροφοριών που χρειάζονται, **3**

όταν δεν έτρωγαν πρωινό. Δεν χρειάζεται, πάντως, να είναι κανείς επιστήμονας, για να καταλάβει ότι είναι δύσκολο να έχει ευχάριστη και υπομονετική συμπεριφορά, όταν το στομάχι του διαμαρτύρεται εντόνως. **5**

Όσα παιδιά, εξάλλου, άρχισαν να τρώνε πρωινό στο σχολείο, ενώ πριν δεν έτρωγαν, βελτίωσαν τη σχολική τους επίδοση σε σημαντικό βαθμό, με αποτέλεσμα να

κατά το οποίο ένα παιδί ή ενήλικος θα καταναλώσει φρουτοχυμό και γάλα, άρα, βιταμίνες C και D. **7**

ότι παρόμοιες επιδράσεις υπάρχουν και μεταξύ εφήβων και ενηλίκων. Όσοι από αυτούς δεν έτρωγαν πρωινό ήταν λιγότερο παραγωγικοί και διεκπεραίωναν τις υποχρεώσεις τους λιγότερο αποτελεσματικά, σε σχέση με όσους έτρωγαν πρωινό. **4**

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

Πρώτο μέρος

ΚΑΨΤΕ ΘΕΡΜΙΔΕΣ ΣΕ ...ΝΕΚΡΟ ΧΡΟΝΟ

Οι δικαιολογίες πολλές και συνήθως ίδιες: Πού να τρέχω, είναι μακριά, κοστίζει πολύ, δεν έχω χρόνο. Κι έτσι, η απόφαση για κάποιο σπορ ή έστω για γυμναστήριο μετατίθεται για αργότερα. Ακριβώς όπως με τη δίαιτα. Που συνήθως ξεκινάει από την επόμενη Δευτέρα και επειδή δεν υπάρχει θέληση, ποτέ δεν παρουσιάζεται η κατάλληλη ευκαιρία. Τι θα λέγατε, λοιπόν, αν κερδίζατε τον χαμένο χρόνο προσέχοντας λίγο περισσότερο τις καθημερινές σας κινήσεις; Θα μπορούσατε, δηλαδή, να καίγατε θερμίδες την ώρα που κάνετε τα ψώνια σας ή όταν παίζετε με το παιδί σας, ακολουθώντας μία μέθοδο ιδανική γι' αυτούς που όλο αναβάλλουν τη συστηματική άσκηση. Μέθοδος, η οποία έχει αποδειχθεί ότι έχει αποτελέσματα. Οι επιστήμονες του *American College of Sports Medicine* ανακοίνωσαν ότι για να καταφέρει κάποιος να έχει καλή φυσική κατάσταση δεν είναι απαραίτητο να χτυπιέται σε μια αίθουσα γυμναστηρίου ή να ιδρώνει για ώρες σε κάποιο στάδιο. Αρκούν 20-30 λεπτά καθημερινών ασκήσεων, «στριμωγμένων» ανάμεσα στις χιλιάδες καθημερινές ασχολίες. Και να ποιες θα μπορούσε να είναι αυτές:

- **Κυκλοφορήστε με ποδήλατο (120 θερμίδες/20 λεπτά)**
Για να πάτε στο γραφείο, να κάνετε τα ψώνια σας ή να επισκεφθείτε φίλους, κινηθείτε με ποδήλατο. Θα σας επιτρέψει να κρατήσετε τη φόρμα σας, να προβλέψετε ακριβώς τον χρόνο που θα χρειαστείτε να φτάσετε σε κάποιο ραντεβού σας και να μετακινήστε οικολογικά.
Προμηθευτείτε ένα αδιάβροχο σετ (παντελόνι και τζάκετ), μια μπαγκαζιέρα, ένα αντικλεπτικό, μία μάσκα για να μην αναπνέετε τα καυσαέρια και ξεκινήστε. Πολύ γρήγορα θα δείτε αποτελέσματα.
- **Εκμεταλλευτείτε τα μποτιλιαρίσματα (60 θερμίδες/20 λεπτά)**
Εγκλωβισμένοι μέσα στο αυτοκίνητο μπορείτε να κάνετε κάποιες ασκήσεις για τέντωμα. Σπρώξτε το βολάν με τα χέρια ή κάνετε κυκλικές κινήσεις με τον λαιμό και τους ώμους.
- **Χορέψτε με ρυθμό (120 θερμίδες/20 λεπτά)**
Επιδοθείτε σε οποιονδήποτε χορό σας αρέσει. Είναι βέβαιο ότι θα κάψετε θερμίδες. Θυμηθείτε, πάντως, ότι πρέπει να ξεκινήσετε μαλακά και μετά να αρχίσετε τις ακροβατικές φιγούρες.
- **Παίξτε με τα παιδιά (60 θερμίδες/20 λεπτά)**
Όταν παίζετε μαζί τους μπάλα, όταν τα σηκώνετε στην αγκαλιά σας, γυμνάζετε. Όταν σηκώνετε ένα παιδί, λυγίστε λίγο τα πόδια, ώστε το βάρος να πέσει εκεί και όχι στην σπονδυλική στήλη.
- **Κατεβείτε από το λεωφορείο μια δύο στάσεις νωρίτερα (140 θερμίδες/20 λεπτά)**
Ας υποθέσουμε ότι δύο στάσεις αντιστοιχούν, κατά μέσον όρο, σε δύο χιλιόμετρα, απόσταση που διανύεται σε 10-12 λεπτά με κανονικό βηματισμό. Μπορείτε να κάνετε αυτή την άσκηση το πρωί πηγαίνοντας στο γραφείο ή το απόγευμα, όταν γυρνάτε σπίτι.

Είναι ένα καλό μέσον για να διατηρήσετε σε καλή κατάσταση το καρδιαγγειακό σας σύστημα και να γυμνάσετε τα πόδια σας. Και θα κάψετε τόσες θερμίδες, ώστε να απολαύσετε μετά χωρίς τύψεις ένα πιάτο ζυμαρικών.

➤ **Πλένετε μόνοι σας το αυτοκίνητο (80 θερμίδες/20 λεπτά)**

Το αυτοκίνητο θα είναι πιο καθαρό, θα εξοικονομήσετε τα λεφτά του πλυντηρίου και θα βελτιώσετε τη φόρμα σας. Τρίψτε ζωηρά το αυτοκίνητο, φροντίζοντας να κάνετε τις κινήσεις με απλωμένα τα χέρια. Θα τονώσετε έτσι τους ώμους και τα μπράτσα. Όταν σκύβετε μην καμπουριάζετε, αλλά να λυγίζετε τα πόδια. Αλλάζετε συχνά χέρι, για να μοιράζεται η προσπάθεια.

➤ **Τηλεφωνείτε εν κινήσει (50 θερμίδες/10 λεπτά)**

Κρατώντας το ακουστικό στο ώμο σας ή χρησιμοποιώντας την ανοιχτή ακρόαση, μπορείτε να κάνετε κάποιες ασκήσεις στρέτσινγκ (τεντώματα) ή ισομετρικής γυμναστικής (σπρώχνετε με δύναμη την πλάτη του καθίσματος για παράδειγμα) ή κυλάτε μία μπάλα του τένις κάτω από το πόδι σας.

➤ **Σηκώστε τα βάρη στο σούπερ μάρκετ, στο οποίο θα πάτε με τα πόδια (200 θερμίδες/20 λεπτά)**

Αν η απόσταση δεν είναι πολύ μεγάλη και οι προμήθειές σας δεν ζυγίζουν έναν τόνο, εγκαταλείψτε το καροτσάκι και χρησιμοποιήστε τα καλάθια, για να γυμνάσετε τα χέρια σας. Κατ' αρχήν, κρατήστε δύο καλάθια και φροντίστε να ισορροπήσετε το βάρος του καθενός, σεβόμενοι τη συμμετρία του σώματος και χωρίς να επιβαρύνετε τη σπονδυλική σας στήλη. Περπατήστε με μικρά γρήγορα βήματα, για να προστατέψετε τη μέση. Περπατώντας μπορείτε να σηκώνετε εναλλάξ τα καλάθια, για να τονώσετε τους μυς των χεριών.

➤ **Νοικοκυριό για γυμνασμένους μυς (80 θερμίδες/20 λεπτά)**

Όταν γίνονται σωστά, οι δουλειές του σπιτιού αποτελούν μια καταπληκτική γυμναστική. Καίμε 2,5 θερμίδες ανά λεπτό όταν σιδερώνουμε ή μαγειρεύουμε, 4 θερμίδες όταν στρώνουμε τα κρεβάτια ή πλένουμε τα τζάμια και 7 θερμίδες στις πιο βαριές δουλειές, όπως το τίναγμα των χαλιών ή το σφουγγάρισμα. Υπάρχουν όμως κανόνες και για τις δουλειές του σπιτιού, ώστε να προστατεύεται η σπονδυλική στήλη: Όταν μαγειρεύετε ή σιδερώνετε, κρατήστε κάθε πόδι εναλλάξ λίγο λυγισμένο. Σκουπίζετε χωρίς να σκύβετε μπροστά. Λυγίστε τα γόνατα, όταν φτιάχνετε το κρεβάτι. Μη σηκώνετε τα χέρια πάνω από το κεφάλι, όταν πλένετε τα τζάμια, αλλά ανεβείτε καλύτερα σε ένα σκαμνάκι.

➤ **Ανεβοκατεβείτε τις σκάλες (130 θερμίδες/10 λεπτά)**

Αρνηθείτε να μπειτε στο ασανσέρ ή στις κυλιόμενες σκάλες. Ανεβαίνοντας σκάλες με ένα κανονικό βήμα καίτε περίπου 130 θερμίδες σε 10 λεπτά άσκησης, ενώ για να κάψετε τις ίδιες θερμίδες με το ποδήλατο ή το περπάτημα χρειάζεστε τουλάχιστον τον διπλάσιο χρόνο. Βελτιώνετε δε κατά 30% τις επιδόσεις σας, αν ανεβαίνετε δυο-δυο τα σκαλιά. Το κατέβασμα της σκάλας, το οποίο γυμνάζει ολόκληρο το πόδι, αντίθετα, πρέπει να γίνεται αργά

(από «Τα Νέα», 30 Οκτωβρίου 1998, με αλλαγές)

«ΓΝΩΣΤΟΙ ΠΟΥ ΤΟ ΕΚΟΨΑΝ»

Η βουλευτής Μαρία Δαμανάκη δηλώνει σχετικά: Δεν πήγαινε άλλο...

Ήταν μια Δευτέρα πρωί, θυμάμαι, που μπαίνοντας φουριόζα μέσα στο γραφείο μου είπα όλο σιγουριά στους συνεργάτες μου: «Από σήμερα να μην καπνίζει κανείς μέσα στο γραφείο μου». Εκείνοι είχαν μείνει να με κοιτάνε όλο έκπληξη, μια και όλα αυτά τα χρόνια είχαν συνηθίσει να με βλέπουν μ' ένα τσιγάρο στο χέρι.

Ξεκίνησα να καπνίζω το 1992 και έκτοτε κατανάλωνα τουλάχιστον ένα πακέτο τσιγάρα λάιτ κάθε ημέρα. Λάιτ θα μου πείτε... τη βλάβη τους, όμως, την κάνουν και αυτά.

Τη μεγάλη απόφαση την πήρα στο ξεκίνημα της προεκλογικής περιόδου. Ο αριθμός των τσιγάρων είχε αυξηθεί (ορισμένες φορές έφτανε και τα 2 πακέτα) και εκεί κατάλαβα ότι δεν πήγαινε άλλο. Οι αυξημένες απαιτήσεις της προεκλογικής περιόδου, ίσως, να με έκαναν να αντιληφθώ περισσότερο από κάθε άλλη φορά ότι με το τσιγάρο είχα μειωμένη φυσική αντοχή. Από τότε έκοψα «μαχαίρι» το τσιγάρο και δεν το ξαναέβαλα στο στόμα μου. Στην αρχή έτρωγα κάτι παραπάνω, όμως πλέον το νερό φαίνεται να έχει μπει στο αυλάκι. Το τσιγάρο εξαφανίστηκε από τη ζωή μου τόσο ξαφνικά όσο είχε εμφανιστεί πριν από έξι χρόνια...

Λαυρέντης Μαχαιρίτσας: Δεν μου λείπει

Κάπνιζε από 15 χρονών τρία έως τέσσερα πακέτα την ημέρα και το έκοψε στα 40 χρόνια του εν μία νυκτί! Ο συνθέτης και τραγουδιστής Λαυρέντης Μαχαιρίτσας, μανιώδης καπνιστής επί 25 χρόνια, σταμάτησε να καπνίζει – και αισθάνεται ευτυχής γι' αυτό – χάρι σε ένα... *By pass*.

Σταμάτησα να καπνίζω πριν από επτά μήνες, δεκαπέντε ημέρες πριν από την εγχείρηση στο Ωνάσειο. Δεν χρησιμοποίησα κανένα βοήθημα. Όταν είσαι με το πιστόλι στον κρόταφο, κόβεις τα πάντα! Από τότε δεν ξαναέβαλα τσιγάρο στο στόμα μου. Μπορεί κάποιο απόγευμα να κάνω μηχανικά την κίνηση να ανάψω τσιγάρο, αλλά δεν μου λείπει ούτε με τον καφέ, ούτε μετά το φαγητό, που λένε ότι είναι πιο δύσκολο να το αποχωρισθείς. Έχοντας πια την εμπειρία ως καπνιστής και ως μη καπνιστής, μπορώ να πω ότι χωρίς τσιγάρο είναι καλύτερα.

Αθανάσιος Τσούρας : Τσίγλες και κομπολόι

Επί 20 ολόκληρα χρόνια κάπνιζε ο πρώην υπουργός Αθανάσιος Τσούρας, μέχρι που το έκοψε οριστικά πριν από 5 χρόνια χρησιμοποιώντας τη δική του πρωτότυπη μέθοδο.

Κάπνιζα 4 πακέτα την ημέρα. Το είχα κόψει για 9 μήνες και το είχα ξαναρχίσει. Ύστερα από πολύ... εσωτερικό διαλογισμό, πήρα πια την οριστική απόφαση.

Το πέτυχα αποκλείοντας σιγά-σιγά τους χώρους στους οποίους θα μπορούσα να καπνίσω: στην αρχή απέκλεισα το σπίτι, μετά τη Βουλή, το γραφείο... Τον πρώτο μήνα πάχυνα, αλλά μετά ξαναγύρισα στο βάρος μου. Βέβαια, δεν παύεις ποτέ να θέλεις το τσιγάρο. Έτσι χρησιμοποιώ για βοήθεια απλές τσίγλες ή ένα κομπολόι. Η διαφορά στη ζωή μου με τσιγάρο και χωρίς είναι σαφής: στο ξύπνημα το πρωί, στο περπάτημα, στο κολύμπι, στη γεύση, στις ...ακτινογραφίες. Αισθάνομαι γενικά πιο ανάλαφρα και ενοχλούμαι πια με το «ντουμάνι» που επικρατεί στα κομματικά γραφεία ή στις συνεδριάσεις των επιτροπών της Βουλής.

Νίκος Ματσανιώτης: Ο φόβος έγινε θέληση

Ο ακαδημαϊκός και ομότιμος καθηγητής Παιδιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Νίκος Ματσανιώτης υπήρξε μανιώδης καπνιστής επί 35 σχεδόν χρόνια.

Είχα επιχειρήσει κατά καιρούς να το κόψω, αλλά το κατάφερα μόνο για 1-2 ημέρες ή το πολύ μια εβδομάδα. Το 1977, όταν ήμουν πρότανης στο Πανεπιστήμιο, οι καπνιστικές επιδόσεις μου ήταν ανάλογες της έντασης της δουλειάς. Λίγο πριν παραδώσω την Πρυτανεία, αισθανόμουν επί μια εβδομάδα περίπου ένα αίσθημα επικείμενου θανάτου, χωρίς να υπάρχει οργανικό πρόβλημα. Είπα στον εαυτό μου ότι έπρεπε να επιβιώσω και ο μόνος τρόπος ήταν να σταματήσω να καπνίζω. Έθεσα το ερώτημα «το τσιγάρο ή εγώ;» – αφού δε μπορούσαμε πλέον να συνυπάρξουμε. Δεν χρειάστηκε να το πω στον εαυτό μου περισσότερες από 2-3 φορές. Ο φόβος μετατράπηκε σε θέληση. Το έκοψα «μαχαίρι» και από τότε πέρασαν πάνω από 20 χρόνια, χωρίς να το αναζητήσω. Θυμάμαι ότι στην αρχή είχα επί τρεις μήνες μαζί μου το πακέτο και τον αναπτήρα, χωρίς να τα χρησιμοποιώ, για να βεβαιωθώ ότι το είχα ξεπεράσει. Σήμερα, ακόμα κι αν έβγαινε το ακίνδυνο τσιγάρο, δεν θα ξανακάπνιζα – για λόγους αισθητικής. Όποιος αγαπάει στοιχειωδώς τον εαυτό του, δεν δικαιούται να καπνίζει. Κι όποιος καπνίζει και το κόβει, αισθάνεται σαν να μπήκε στην κολυμπήθρα του Σιλβάμ.

Γιώργος Βουλγαράκης: Το θεωρώ πια ανοησία

Δύο γεγονότα έπαιξαν καθοριστικό ρόλο πριν από 4 χρόνια για να κόψει το τσιγάρο ο βουλευτής Γιώργος Βουλγαράκης.

Κάπνιζα από τα 17 έως τα 35 χρόνια μου, δύο πακέτα την ημέρα. Είχε, όμως, αρχίσει να με ενοχλεί η ιδέα ότι ήμουν εξαρτημένος από κάτι, όπως και το ότι είχε μειωθεί η απόδοσή μου στα σπορ. Αυτό που με συγκλόνισε περισσότερο ήταν το γεγονός ότι ο πατέρας μου πέθανε από καρκίνο του πνεύμονα, όπως και το ότι οκτώ άτομα από την οικογένειά μου (παππούς και θείοι) πέθαναν από αρρώστειες των πνευμόνων.

Η χαριστική βολή ήρθε από τον δίχρονο τότε γιο μου που πήρε την πίπα από το γραφείο μου και ετοιμαζόταν να τη βάλει στο στόμα του αν δεν τον προλαβαίναμε εγώ και η γυναίκα μου. «Ως εδώ ήταν», είπα στον εαυτό μου και μέσα στο επόμενο εξάμηνο το έκοψα. Ήταν πολύ δύσκολο και ταλαιπωρήθηκα. Είχα πολλά νεύρα, πήρα 18 κιλά (από τα οποία έχασα αργότερα τα δέκα). Ξαναβρήκα, όμως, την όσφρησή μου και τη γεύση, που είχα χάσει με το κάπνισμα. Αυξήθηκαν οι αντοχές μου, ανέβηκε κατακόρυφα η επίδοσή μου στα σπορ, ... ξεμύρισαν τα ρούχα μου! Από τότε πέρασα δύο εκλογικές μάχες, οικογενειακές στενοχώριες και άλλα στρες, χωρίς να ξαναρχίσω το τσιγάρο. Το θεωρώ πια ανοησία.

(από «Τα Νέα», 27 Οκτωβρίου 1998, με αλλαγές)

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

- Σε ποιον απευθύνεται η ανακοίνωση
Στους καταναλωτές
- Σε ποια είδη προϊόντων ή υπηρεσιών αναφέρεται
πωλήσεις από απόσταση
- Ποιος έχει ευθύνη για τα προβλήματα που εμφανίζονται
Γενική Γραμματεία Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης
- Τι πρέπει να γνωρίζει ο καταναλωτής πριν την αγορά του
 - 1) ταυτότητα πωλητή
 - 2) κυριότερα χαρακτηριστικά προϊόντος
 - 3) τιμή, ποιότητα, δαπάνες μεταφοράς, τόπος και χρόνος παράδοσης
 - 4) χρόνο και τρόπο πληρωμής
- Τι δικαίωμα έχει ο καταναλωτής μετά την αγορά του
υπαναχώρηση από την αρχική σύμβαση μέσα σε 10 μέρες μετά την αγορά
- Τι δικαιούται σε αυτή την περίπτωση
επιστροφή των χρημάτων του

Δεύτερο μέρος

- 1) Εύκολα μπορεί να διακρίνει κανείς το ποιοτικό από το μη-ποιοτικό θέατρο.
- 2) Ξεκίνησε να γράφει για το θέατρο όχι για κανένα σοβαρό λόγο, μόνο και μόνον για πλάκα.
+
- 3) Η γυναίκα του τον ερωτεύτηκε αμέσως, όταν της είπε ότι ασχολείται με τη συγγραφή θεατρικών έργων.
- 4) Οι πρώτες κριτικές για τα θεατρικά του έργα ήταν αρνητικές.
- 5) Μετά το τρίτο του έργο, άρχισε να πιστεύει στις συγγραφικές του ικανότητες. +
- 6) Αυτός που έχει ταλέντο πρέπει να βιάζεται για να προλάβει να αποκτήσει όσα περισσότερα μπορεί.
- 7) Ντρέπεται τον κόσμο και γι' αυτό κρύβεται για να μη δεχτεί συγχαρητήρια. +
- 8) Δεν πήγε ποτέ σχολείο και διάβασε μόνος του.
- 9) Η γυναίκα του δεν μπορεί να κοιμηθεί, αν δε διαβάσει βιβλία προηγούμενως.
- 10) Υπολογίζει τη γνώμη της γυναίκας του όταν κι ο ίδιος έχει αμφιβολίες για όσα έγραψε. +
- 11) Αισθάνεται ότι κανένας άλλος δεν τον γνωρίζει τόσο καλά όσο η γυναίκα του. +
- 12) Ένα έργο, πιστεύει ο Διαλεγμένος, μπορεί να παίζεται μακριά από τον τόπο καταγωγής του δημιουργού του μόνο μετά από το θάνατό του. +
- 13) Διάλεξε να γράφει θεατρικά έργα, γιατί το θέατρο είναι πιο ζωντανό σαν είδος. +
- 14) Είναι δημιουργικό ακόμα και το να γράφεις ευχάριστα βιβλία που διαβάζουν οι άνθρωποι πριν κοιμηθούν.
- 15) Δεν θεωρεί απαραίτητα τα διαλείμματα στη διάρκεια μιας θεατρικής παράστασης. +

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

αν και πάλι θα σημειώνονται περίπου 5 εκατομμύρια θάνατοι παιδιών κάτω των πέντε ετών κάθε χρόνο. 4
Σχετικά με τις προβλέψεις για το μέλλον και συγκεκριμένα για το έτος 2025, η έκθεση της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (ΠΟΥ) αναφέρει τα εξής: 1
Το 1995 τα ποσοστά αφορούσαν 55% να κατοικούν στις πόλεις και 45% στην περιφέρεια. Το 1955, το 68% του συνολικού πληθυσμού ζούσε στην περιφέρεια. 6
Οι ηλικιωμένοι θα πρέπει να διδαχθούν να λαμβάνουν μόνοι τους μέριμνα για τη διατήρηση της καλής τους υγείας το ταχύτερο δυνατό, αναφέρει η έκθεση. Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να ακολουθούν πιστά κανόνες υγιεινής διατροφής, άσκησης και αποφυγής του καπνού.
η Γη δε θα είναι ποτέ περισσότερο πυκνοκατοικημένη. Ωστόσο, ο πληθυσμός ηλικίας κάτω των 20 ετών θα αποτελεί μόνο το 32% του συνόλου σε σύγκριση με το 40% που είναι σήμερα. 3
γενικότερα η γυναίκα υποφέρει και οι προοπτικές για τις επόμενες γενιές δεν είναι ευοίωνες, αναφέρεται ενδεικτικά, επισημαίνοντας ότι οι γυναίκες θα είναι πολυαριθμότερες των ανδρών. 2
Αντίθετα στις υπό ανάπτυξη χώρες οι προαναφερόμενες ασθένειες θα παρουσιάσουν τα επόμενα χρόνια σημαντική αύξηση λόγω υιοθέτησης του δυτικού τρόπου ζωής που άρχισε να εξαπλώνεται σε αυτές και μαζί του εισάγονται και οι κίνδυνοι από το μοντέρνο τρόπο διαβίωσης, το κάπνισμα, τη διατροφή με πολλά λιπαρά και την έλλειψη άσκησης.
Όπως εκτιμάται, περισσότερα από 10 εκατομμύρια άτομα σε παγκόσμιο επίπεδο πάσχουν από κληρονομική υπερχοληστεριναιμία και αποτελούν τη διεθνή ομάδα υψηλού κινδύνου για καρδιακές παθήσεις.
καθώς οι τέσσερις στους 10 ανθρώπους το 2025 θα πεθαίνουν σε ηλικία άνω των 75 ετών. 5

Δεύτερο μέρος

(3) **έλλειψη**: κατάσταση κατά την οποία μια ορισμένη ιδιότητα, δεν εμφανίζεται

(4) **πραγματοποιείται**: γίνομαι πραγματικότητα

(5) **επιταχύνεται**: αποκτώ μεγαλύτερη ταχύτητα

(7) **διακαής**: πολύ δυνατός, πολύ έντονος

(8) **διαφωνώ**: δεν έχω την ίδια γνώμη με κάποιον

(9) **πειραματόζωο**: ζωντανός οργανισμός που χρησιμοποιείται στα πλαίσια επιστημονικών ερευνών για τη διεξαγωγή πειραμάτων

(10) **σχετίζομαι**: έχω σχέση με κάποια άλλη κατάσταση

(11) **υποφέρω**: πάσχω από μία αρρώστεια

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

Πρώτο μέρος

Ο καταναλωτής δεν υποχρεούται να πληρώσει οποιοδήποτε ποσό εάν δεν παραλάβει το προϊόν που έχει παραγγείλει με το σύστημα των πωλήσεων από απόσταση.

Η Γενική Γραμματεία Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης έχει την αποκλειστική ευθύνη για τα προβλήματα που δημιουργούνται από τέτοιου είδους πωλήσεις. Γι' αυτό και ο κάθε καταναλωτής δεν πρέπει να διστάσει να καταγγείλει οποιαδήποτε παραπλανητική διαφήμιση για αγορά προϊόντος που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Ειδικότερα, υπενθυμίζονται τα εξής:

Όλοι οι καταναλωτές έχουν το δικαίωμα να ενημερώνονται

1) για την ταυτότητα του πωλητή (με πλήρη στοιχεία για την επωνυμία της επιχείρησης, τη διεύθυνση και το όνομα του υπεύθυνου εκπροσώπου)

2) για τα κυριότερα χαρακτηριστικά του προϊόντος ή της υπηρεσίας που πρόκειται να αγοράσουν (δηλαδή, το ακριβές είδος, την ποιότητα, το χρονικό διάστημα παροχής, κλπ.)

3) για την τιμή, την ποιότητα, τις δαπάνες μεταφοράς, τον τόπο και τον χρόνο παράδοσης καθώς και το ποσό του ΦΠΑ.

4) για τον χρόνο και τον τρόπο πληρωμής

Τέλος, ο ίδιος νόμος παρέχει το δικαίωμα στον καταναλωτή να υπαναχωρήσει, κάνοντας πίσω, από την αρχική σύμβαση χωρίς εξηγήσεις μέσα σε 10 τουλάχιστον ημέρες από την παραλαβή του είδους, επιστρέφοντας το προϊόν στην κατάσταση που βρισκόταν κατά την πώλησή του.

Στην περίπτωση αυτή, επιστρέφεται στον καταναλωτή και το τυχόν χρηματικό ποσό που ήδη κατέβαλε για την απόκτησή του.

(με αλλαγές, από "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ", 22 Οκτωβρίου 1998)

Δεύτερο μέρος

Ο Γιώργος Διαλεγμένος είναι ένας θεατρικός συγγραφέας του οποίου τα έργα γνωρίζουν μεγάλη επιτυχία όταν ανεβαίνουν στο θέατρο. Ο ίδιος υποστηρίζει, ωστόσο, ότι δεν είναι εμπορικός και τα έργα που γράφει απευθύνονται σε ένα κοινό με κάποια ποιότητα. Περισσότερα στοιχεία για τη συγγραφική του δραστηριότητα, πώς και γιατί ξεκίνησε να γράφει για το θέατρο, δίνει στη συνέντευξη που ακολουθεί

-Πείτε μας, κύριε Διαλεγμένε, πιστεύετε ότι υπάρχει ποιοτικό και ελαφρό θέατρο;

- Δεν μπορεί να βάλει κανείς όρια στο θέατρο! Το θέατρο είναι ένα άπιαστο πράγμα. Δεν είναι ύφασμα να πεις ότι το μέτρο κάνει ενάμισι χιλιάτικο. Το θέατρο είναι μια φλου εικόνα, αέρας είναι. Το θέατρο είναι μια ματιά στην Κόλαση.

- Εσείς πώς αρχίσατε να γράφετε θέατρο;

- Εγώ δεν άρχισα. Κατέληξα να γράφω θέατρο. Και ξέρετε ποιος ήταν η αιτία; Ο Γεωργουσόπουλος!!

- Ο Κώστας Γεωργουσόπουλος, ο κριτικός;

- Ναι.

- Πώς;

- Λοιπόν, το πρώτο μου έργο, το “Χάσαμε τη θεία, στοπ”, ξεκίνησε ως πλάκα, ως καλαμπούρι. Τότε είχα ερωτευθεί τρελά τη Σοφία, τη γυναίκα μου. Για να τη ζαλίσω, άρχισα να της διηγούμαι διάφορες ιστορίες. Αυτή με άκουγε και κάποια στιγμή μου είπε: “Αυτά που μου λες, γιατί δεν τα γράφεις;”. Λέω: “Τι να γράψω, καλέ, σάμπως ξέρω να γράφω;” “Ρε, παιδί μου”, λέει η Σοφία, “γράφ’τα έτσι...για να τα θυμάσαι, για να μην τα ξεχάσεις”. Και έπιασα και τα έγραψα. Τα έγραψα σε διαλόγους. Ήμουν πολύ ερωτευμένος και επειδή της άρεσαν πολύ αυτά που έγραφα, για να ξαναβγεί μαζί μου, της έγραφα άλλη μια σκηνούλα. “Έλα να σ’τη διαβάσω” της έλεγα. Όλα τα έκανα για να της αρέσω... Και άρχισα να της αρέσω από τα γραφτά και όχι ηθοποιός. Έτσι κάποια στιγμή βγήκε το “Χάσαμε τη θεία, στοπ”. Αν δεν είχα ερωτευθεί τη Σοφία και αυτή δεν τρελαινόταν με αυτά που της έγραφα, ίσως να μην είχα γράψει ποτέ”

- Ο Γεωργουσόπουλος τι ρόλο έπαιξε;

- Όταν βγήκε το έργο και ανέβηκε, ο Γεωργουσόπουλος, που ήταν πανίσχυρος τότε, έγραψε έναν ύμνο για μένα! Τον διαβάζω και λέω: “Έλα Παναγία μου!!”. Τότε για πρώτη φορά αναρωτήθηκα σοβαρά: “Ρε, μπας και υπάρχει κάτι μέσα μου και δεν το έχω πάρει χαμπάρι;”

- Πότε πειστήκατε ότι πράγματι είστε συγγραφέας;

- Μετά το τρίτο μου έργο το “Σε φιλώ στη μούρη” πείστηκα ότι κάτι υπάρχει, κάτι είμαι”

- Ταλέντο τι είναι για σας;

- Ταλέντο είναι για μένα, εκτός των άλλων, να ξέρεις να περιμένεις, να μη βιάζεσαι να δεχθείς, να μη σε γοητεύει η επικαιρότητα και η φήμη! Η υπομονή είναι ταλέντο. Εμένα με χαιρετάνε στο δρόμο και τους λέω... “Κατάλαβα, με περάσατε για τον αδερφό μου, που γράφει και είναι ηθοποιός”

- Γιατί το κάνετε αυτό;

- Για να κόψω κάθε πρόσβαση, προς εμένα, σε συγχαρητήρια!! Δεν μπορώ τα συγχαρητήρια... ντρέπομαι. Από την άλλη, νομίζω ότι αν ξεπεράσεις αυτό το “εγώ είμαι”, είσαι πραγματικά ελεύθερος!! Εγώ το πιστεύεις ότι γι’αυτό το λόγο δεν έχω δει την παράσταση, την τελευταία, ούτε μια φορά ως άνθρωπος, από την πλατεία; Ντρέπομαι τον κόσμο... Γι’αυτό και τη βλέπω πίσω από γρίλιες, μέσα από το ηλεκτρολογείο.

- Αλήθεια, πώς ζείτε, πώς τα βγάζετε πέρα όταν δε δουλεύετε;

- Να’ναι καλά η Σοφία μου. Με ζει η Σοφία. Έχει ένα εισόδημα από τον πατέρα της και ζούμε με αυτά τα λεφτά! Αλλά ούτε ξέρω τι γίνεται με το βιβλιάριο, ούτε που το έχω ανοίξει ποτέ. Παίρνει τους τόκους και ζούμε με αυτά. Με ένα τρακοπάρι το μήνα. Κάνουμε πολύ λιτή ζωή. Ποτέ δε μας έχει λείψει τίποτα... Άλλωστε, όπως σου είπα και πριν εμείς δε θέλουμε και πολλά! Και πάντοτε βοηθάμε και κανέναν, όταν μας περισσέουν!

- Δεν υπάρχουν στιγμές που διαφωνείτε; Κάτι που δεν αρέσει στη Σοφία να αρέσει σε εσάς, και το αντίθετο;
- Αν σε αυτό που της διάβασα έχω αμφιβολία και ο ίδιος, και δω ότι ούτε αυτής της άρεσε, θα το αλλάζω αμέσως αυτό το σημείο! Αν όμως είμαι σίγουρος και μου πει “δε μου αρέσει αυτό”, εγώ δεν το αλλάζω με τίποτε! Και σου μιλάω για έναν άνθρωπο, εμένα, που δεν θα έδινε το έργο του να το διαβάσει ούτε ο μεγαλύτερος δραματουργός!! Η Σοφία όμως είναι άλλο... με ξέρει, ξέρει την ψυχολογία μου!
- Δε συλλάβατε ποτέ τον εαυτό σας να λέει από μέσα του: “Τι ωραία που θα ήταν να παίζονταν τα έργα μου στο Λονδίνο, στο Παρίσι, παντού;”
- Όχι, ποτέ καμιά αγωνία τέτοια δεν έχω. Εμένα με ενδιαφέρει ο Έλληνας. Το να παίζεται ένα έργο μου στο Λονδίνο είναι σα να παίζεται κάπου ένα έργο του Μπετόβεν, ενώ αυτός έχει πεθάνει! Όταν το έργο παίζεται μακριά από εκεί που ζει ο συγγραφέας, ο συγγραφέας είναι για μένα σαν νεκρός... Το μόνο που θα με ενδιέφερε σε μια τέτοια περίπτωση θα ήταν να πάρω πίσω τα λεφτά! Ξέρεις τι σπουδαίο είναι να μπαίνεις στην αίθουσα και να βλέπεις τον κόσμο να γελάει ή να φωνάζει “μπράβο”; Για μένα, δεν υπάρχει μεγαλύτερη χαρά. Χίλιες φορές στη Λάρισα, παρά στο Λονδίνο.
- Γιατί έχετε διαλέξει αυτό τον τρόπο να εκφράζεστε; Γιατί, παραδείγματος χάριν, δεν γράφετε μυθιστόρημα;
- Γιατί θεωρώ το θέατρο πιο ζωντανό! Το θέατρο δεν είναι ένα βιβλίο, που ο άλλος διαβάζει 20 σελίδες, το αφήνει και μετά το ξαναπιάνει την άλλη μέρα προτού κοιμηθεί! Εγώ θέλω αυτό που έχω να πω, να το πω αμέσως, χωρίς διαλείμματα, στην αίθουσα. Θα πάρεις αυτό που έχω να σου δώσω και θα φύγεις... Το να διαβάζεις αυτό που έχω γράψει εγώ, για να σε πάρει ο ύπνος, με τρελαίνει. Είναι κατ'αρχάς προσβλητικό για το συγγραφέα αυτό... Ξέρεις τι πα'να πει να καταθέτεις την ψυχή σου, τον εαυτό σου και οι άλλοι να παίρνουν τις καταθέσεις σου και την ψυχή σου για υπνωτικό;

(από “ΤΟ ΒΗΜΑ”, 18 Οκτωβρίου 1998, διασκευή)

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

1. Ηθοποιός χωρίς άγχος δεν υπάρχει.	Φ.Κ.
2. Το άγχος είναι δημιουργική δύναμη.	Φ.Κ.
3. Άλλο άγχος, άλλο αγωνία.	N.E.
4. Το άγχος γιατρεύεται.	-----
5. Το άγχος δεν έχει μέσα του δημιουργικότητα.	N.E.
6. Υπάρχουν στιγμές που το άγχος μπορεί να σε κάνει να θέλεις να τα παρατήσεις.	Φ.Κ.
7. Η αγωνία για το τέλειο φέρνει δημιουργικότητα.	N.E.
8. Δεν υπάρχει άγχος, όταν κανείς κάνει το επάγγελμά του μια “δεύτερη” φύση του.	-----
9. Τα λάθη δε συγχωρούνται και δεν επιτρέπονται.	N.E.
10. Είναι ωραίο να αισθάνεσαι την αποδοχή του κόσμου.	N.E.

Δεύτερο μέρος

	ΛΟΥΚΙΑ	ΣΟΦΙΑ ΣΠΥΡΑΤΟΥ
1. Το γραφείο είναι “τράπεζα ιδεών”.		+
2. Το γραφείο στο σπίτι λειτουργεί σαν άλλοθι.	+	
3. Το έφτιαξα σε επιπλοποιό.	+	
4. Το αγόρασα έτοιμο.		+
5. Έκανα παζάρια στην τιμή.		+
6. Πήρα το σχέδιο έτοιμο.	+	
7. Σημασία έχει το γραφείο να είναι λειτουργικό.		+
8. Ένα συγκεκριμένο γραφείο μου έγινε έμμονη ιδέα και το ήθελα αποκλειστικά δικό μου.	+	
9. Το γραφείο μου χρησιμοποιείται με πολλούς διαφορετικούς τρόπους.	+	
10. Το γραφείο μου χρησιμοποιείται και από τα άλλα μέλη της οικογένειάς μου.		+
11. Δουλεύω καρφωμένη σε αυτό κάθε μέρα.		
12. Σχεδιάζω αυτό που θα πραγματοποιήσω στο ατελιέ μου την άλλη μέρα.	+	
13. Θα ήθελα μια αλλαγή χώρου ως μέσο έμπνευσης.		
14. Ο χώρος μου αποτελεί πηγή προσωπικής έμπνευσης και συγκέντρωσης.	+	

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

- Το είδος των σχολείων στα οποία έγινε η έρευνα
τρία δημοτικά σχολεία, δύο δημόσια και ένα ιδιωτικό
- Τι συμβολίζουν οι ζωγραφιές των παιδιών
το περιβάλλον ανάπτυξης ενός παιδιού, τη γειτονιά του, τις ανάγκες του, τους φόβους, τα προβλήματά του.
- Εικόνες που ζωγραφίζουν τα παιδιά από μια μεγαλούπολη
πυκνοκατοικημένες πολυκατοικίες με λιγοστό πράσινο. Οι άνθρωποι βρίσκονται κλεισμένοι μέσα στα σπίτια τους.
- Εικόνες που ζωγραφίζουν τα παιδιά που ζουν σε ένα νησί
Απλά και ανθρώπινα σπιτάκια με αυλές και κήπους. Ο ήλιος είναι φωτεινός και τα σύννεφα γαλανά.
- Εικόνες που ζωγραφίζουν τα παιδιά από εύπορες οικογένειες
ρεαλιστικές εικόνες με αφορμή το υψηλό οικονομικό επίπεδο αυτών των παιδιών που απεικονίζουν βίλες, μεζονέτες, ιδιωτικές παιδικές χαρές.
- Οι άνθρωποι βρίσκονται μόνο μέσα στα σπίτια τους. Το μήνυμα που συμβολίζεται:
αφού δεν υπάρχει άλλη διέξοδος, η ανάγκη επικοινωνίας εκδηλώνεται μέσα στο ίδιο το σπίτι.
- Πολλά δέντρα και λουλούδια σε ανθρώπινο ύψος. Το μήνυμα που συμβολίζεται:
οι μικροί μαθητές απεικονίζουν το φυσικό περιβάλλον στο οποίο ζουν, χωρίς το άγχος και την πίεση μιας μεγαλούπολης.
- Ζωγραφιές με κατοικίδια ζώα. Το μήνυμα που συμβολίζεται:
η ανάγκη ύπαρξης ενός φύλακα για το σπίτι και γενικότερα ενός φίλου για το παιδί.

Δεύτερο μέρος

Η εικόνα της οικογένειας μεταβάλλεται	6.
Εφημερίδες χωρίς αναγνώστες σημαίνει εφημερίδες χωρίς διαφημίσεις	2.
Οι εφημερίδες ως εκπαιδευτικό εργαλείο	7.
Ο ρόλος του κοινού στις αλλαγές του χαρακτήρα των εφημερίδων	3.
Η ηλικία ως παράγοντας καθορισμού των ενημερωτικών αναγκών	
Προτάσεις για το μέλλον	8.
Μείωση των ποσοστών αναγνωσιμότητας των εφημερίδων από τους νέους	4.
Δημιουργία σύγχυσης και προβληματισμού στο αναγνωστικό κοινό	
Οι εφημερίδες συμβολίζουν την ίδια την ιστορία μας	1.
Σημεία ομοιότητας ανάμεσα σε εφημερίδες και διδασκαλία	5.

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

Πρώτο μέρος

Συνέντευξη 1

- Έχετε άγχος, κυρία Κομνηνού;
- Δεν υπάρχει ηθοποιός που να μη νιώθει άγχος. Μετά τόσα χρόνια στο επάγγελμα, αυτό έχω να πω ότι ο ηθοποιός που δε νιώθει τρακ πάνω στη σκηνή ή είναι αλλαζόνας ή δεν έχει καμιά σχέση με το επάγγελμά του.
- Γιατί αυτό;
- Το επάγγελμα του ηθοποιού περικλείει από την αρχή την εξής αντίφαση: από τη μια μεριά, ο ηθοποιός πρέπει να διαθέτει αρκετό ναρκισσισμό για να καταφέρει να κερδίσει την προσοχή του θεατή. Από την άλλη, η σκηνή τον βάζει μπροστά σε χιλιάδες μάτια και κάνει την αγωνία του ακόμα μεγαλύτερη.
- Αυτό νιώθετε κι εσείς;
- Αν το νιώθω, λέει... Έχω συλλάβει τον εαυτό μου να τρέμει από τρακ στις κοπίντες. Δηλαδή, στην ουδέτερη ζώνη, ένα βήμα πριν από τη σκηνή, εκεί ακριβώς που ο ηθοποιός πρέπει να γίνει ο ρόλος του. Είναι η στιγμή που θέλεις να το βάλεις στα πόδια.
- Το έχετε βάλει πολλές φορές στα πόδια;
- Όχι στην πραγματικότητα, μόνο στα όνειρά μου. Άλλωστε το άγχος είναι δύναμη δημιουργίας. Είναι γνωστό το ανέκδοτο, όπου μια νεαρή ηθοποιός ρωτάει ένα βετεράνο στη σκηνή γιατί αυτός νιώθει τρακ, συναίσθημα άγνωστο σε εκείνη. Και ο βετεράνος της απαντά: γιατί το τρακ πάει μαζί με το ταλέντο.

Συνέντευξη 2

- Εσείς, κύριε Ευαγγελάτε, έχετε άγχος;
- Όχι, άγχος. Για τη δουλειά μου έχω αγωνία! Για μένα το άγχος δεν ταιριάζει με αυτό που κάνω.
- Γιατί αυτό; Ποια η διαφορά μεταξύ των δύο; Είχα την εντύπωση ότι πρόκειται για το ίδιο πράγμα.
- Το αντίθετο. Για μένα το άγχος είναι μία κατάσταση που σε παγώνει, σε παραλύει, δε σ'αφήνει να σκεφτείς και να πράξεις. Αντίθετα, αυτό που γεννά τη δημιουργία είναι η αγωνία, η αγωνία αν είναι όλα στη θέση τους την κατάλληλη στιγμή, να λειτουργήσουν όλα με ακρίβεια, χωρίς λάθη.
- Φοβάστε τα λάθη;
- Κοιτάξτε, τα λάθη στη δουλειά μας δε συγχωρούνται. Και δεν επιτρέπονται. Χίλιες δημοσιογραφικές επιτυχίες ξεχνιούνται αμέσως με το πρώτο λάθος.
- Πιστεύετε ότι η αγωνία που νιώθετε στη δουλειά σας έχει φέρει αποτελέσματα;
- Έπειτα από 13 χρόνια δουλειάς νιώθω πολύ όμορφα που έχω καταφέρει να συνδυάσω τη δημοσιογραφία με την τηλεόραση, που έχω καταφέρει να με αγαπάει ο κόσμος.

(από την "Καθημερινή", με αλλαγές, .10.1998)

Έχουμε απόψε μαζί μας δύο γυναίκες που ασχολούνται με την τέχνη, επιτυχημένες στον χώρο που αποφάσισε η καθεμία να σταδιοδρομήσει και θα μας μιλήσουν για ένα έπιπλο με ιδιαίτερη σημασία στη δουλειά που η καθεμία έχει αφιερωθεί. Είναι η χορογράφος Σοφία Σπυράτου και η γνωστή ενδυματολόγος Λουκία που επέλεξαν να μιλήσουν στα πλαίσια της εκπομπής μας “Τα έπιπλά μου και εγώ” για το γραφείο τους.

- Καλησπέρα κατ'αρχήν και στις δύο σας και ευχαριστώ που δεχθήκατε την πρόσκλησή μας.

- Ευχαριστούμε και εμείς που μας καλέσατε.

- Κι ας αρχίσουμε την κουβέντα μας με σας, κυρία Σπυράτου. Τι σημαίνει το γραφείο στο σπίτι ως έπιπλο και χώρος για μία χορογράφο; Δε σας στερεί την ελευθερία των κινήσεων, δε σας αποκόβει από το περιβάλλον της δουλειάς σας;

- (Σ.Σ) Το αντίθετο, μάλιστα. Η “τράπεζα των ιδεών μου” βρίσκεται σε μια γωνία του σαλονιού, δίπλα στην κοιτίνα, μπροστά από σωρούς βιβλίων ζωγραφικής και λογοτεχνίας και όχι μόνο δε μου στερεί την ελευθερία, αλλά αντίθετα το απολαμβάνω να δημιουργώ μέσα στον τόπο που ζω, κινούμαι εγώ και οι άνθρωποι της οικογένειάς μου.

- Γιατί “τράπεζα”;

- (Σ.Σ) Το θεωρώ “τράπεζα”, γιατί εύκολα μπορείς να αποσύρεις από εκεί. Μόνο που εδώ δεν είναι χρηματικές καταθέσεις, αλλά καταθέσεις σε ψυχή.

- Εσύ, Λουκία, τι έχεις να πεις για το γραφείο στο σπίτι;

- (Λ.) Αισθάνομαι ότι το γραφείο στο σπίτι σε φέρνει αντιμέτωπο με τον εαυτό σου: με την έμπνευση, το δισταγμό και το φόβο. Πολλές φορές μάλιστα το σπίτι σου δίνει και το άλλοθι να μην είσαι παραγωγικός.

- Γιατί δεν το λες αυτό;

- (Λ.) Ποτέ δε δούλεψα στο σπίτι όσο είχα υποσχεθεί στον εαυτό μου, αλλά έμενα ώρες εδώ, έτσι χωρίς να κάνω τίποτα.

- Πείτε μου τώρα και οι δύο σας, πόσο ψάξατε για το συγκεκριμένο έπιπλο που αποτελεί σήμερα το γραφείο σας;

- (Σ.Σ) Δεν ξέρω, για σένα. Λουκία μου, πάντως εγώ έψαξα πολύ μέχρι που το εντόπισα πριν από 4 χρόνια στο Μοναστηράκι. Δεν ήταν και πολύ φθηνό. Με τα πολλά παζαρέματα, η τιμή κατέβηκε στα 80 χιλιάρικά, ενώ για την καρέκλα που αγόρασα μαζί, δε χωρούσαν παζάρια: 40 ακατέβαρα.

- (Λ.) Εγώ το παρήγγειλα σε κάποιο μαραγκό, πριν από 20 χρόνια και μου στοίχισε 10 χιλιάρικά, ούτε πολύ ούτε λίγο για την εποχή εκείνη.

- Αλλά πώς καταλήξατε σε αυτό, το ένα, το μοναδικό για σας; Θέλω να πω με ποια κριτήρια καταλήξατε στην επιλογή σας αυτή;

- (Λ.) Κοιτάζτε, για μένα δε νομίζω ότι υπήρχαν συγκεκριμένα κριτήρια. Παρά το γεγονός ότι εγώ η ίδια με δική μου ευθύνη το παρήγγειλα σε μαραγκό, δεν ξέρω καλά-καλά από τι ξύλο είναι φτιαγμένο. Απλώς το σχέδιο το έχει κάνει ένας φίλος μου αρχιτέκτονας, το είδα στο σπίτι του και ζήλεψα. Είχα μια εμμονή να γίνει έτσι και το δικό μου γραφείο. Από τότε έγινε λοιπόν το δικό μου γραφείο, ο δικός μου χώρος. Αισθάνομαι το ίδιο άνετα να φοράω τις παντόφλες μου.

- (Σ.Σ) Για μένα η επιλογή είναι θέμα ευαισθησίας. Η ομορφιά και το γούστο διαμορφώνουν την καθημερινότητά μας. Το γούστο δεν έχει να κάνει με το αν και πόσο ακριβό είναι ένα αντικείμενο, αλλά πόσο λειτουργικό και σημαντικό είναι σε τελευταία ανάλυση για μας.

- Χρησιμοποιείτε κατ' αποκλειστικότητα το γραφείο σας;
- (Σ.Σ) Όχι, μου ανήκει κατ' αποκλειστικότητα μόνο τα πρωινά, μέχρι να επιστρέψουν τα παιδιά από το σχολείο τους και να απλώσουν εκεί πάνω τα βιβλία τους. Το βράδυ έρχεται η σειρά του άντρα μου που είναι πολιτικός μηχανικός και ανοίγει τα δικά του σχέδια πάνω στο γραφείο για να σχεδιάσει.
- (Α.) Εμένα, μπορεί να μου ανήκει αποκλειστικά, αλλά λειτουργεί ως έπιπλο πολλαπλών χρήσεων. Εκτός από το σχεδιαστήριο για τις ώρες που σχεδιάζω τις ενδυματολογικές μου προτάσεις για τα ρούχα που λανσάρω στη δουλειά μου, μετατρέπεται σε τραπέζαρία μπροστά στην τηλεόραση τα βράδια του χειμώνα, όταν γυρίζω κάποτε κατάκοπη από το ατελιέ. Αντίθετα, τις Κυριακές τα πατρών μπαίνουν στην άκρη και τότε οι κυριακάτικες εφημερίδες έχουν την τιμητική τους.
- Ωστόσο, αναρωτιώμουν πάντοτε, για τα δικά σας επαγγέλματα της χορογράφου και της ενδυματολόγου, πώς είναι δυνατό να έρθει η έμπνευση όταν δουλεύετε πάνω σε ένα άψυχο υλικό, όπως είναι ένα έπιπλο γραφείου;
- (Σ.Σ) Δε μένω καρφωμένη μόνο σε αυτό. Ψαρεύω παντού τις λεπτομέρειες για τις χορογραφίες μου. Πιστεύω ότι στο χώρο μου είμαι πιο συγκεντρωμένη, δημιουργώ τη δική μου ατμόσφαιρα όπως τη θέλω, την ώρα που εγώ τη θέλω. Η δουλειά μου την εκφράζει και εκφράζεται μέσα από αυτήν.
- (Α.) Και για μένα το γραφείο είναι ο ειδικός χώρος, όπου οι εντολές απευθύνονται αποκλειστικά στον εαυτό μου. Εκείνος, βέβαια, άλλοτε τις λαμβάνει και άλλοτε όχι. Είναι μια κόντρα και μια δημιουργία που κάθε φορά γίνεται μέσα μου πάνω στο άψυχο, όπως λέτε, αυτό έπιπλο, για να πάρει σάρκα και οστά την επόμενη μέρα στο χώρο της δουλειάς μου.

(από το "ΕΨΙΛΩΝ", 25 Οκτωβρίου 1998, με αλλαγές)

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

1. Ο ομιλητής συμφωνεί απολύτως με την άποψη ότι η ελληνική είναι “η μητέρα όλων των γλωσσών”.	Λ
2. Η φράση “η γλώσσα μου είναι ο κόσμος μου” διατυπώθηκε από τον ομιλητή.	Λ
3. Η συστηματική χρήση ξένων λέξεων είναι ενδεικτική της γλωσσικής αδιαφορίας που επικρατεί στις μέρες μας.	Σ
4. Η φτιαχτή γλώσσα που χρησιμοποιούν ορισμένα περιοδικά για νέους δεν αποτελεί απειλή για την ελληνική γλώσσα γενικότερα.	Σ
5. Το λεξιλόγιο των νέων δεν είναι τόσο φτωχό όσο λέγεται.	Σ
6. Η γλώσσα είναι εναλλαγή κωδίκων ανάλογα με τις περιστάσεις στις οποίες χρησιμοποιείται.	Σ
7. Ο πολιτικός και ο κομματικός λόγος ταυτίζονται.	Λ
8. Ο κομματικός λόγος στερείται πρωτιτυπίας και μπορεί εύκολα να προβλεφθεί.	Σ
9. Στη λογοτεχνία η χρήση της γλώσσας χαρακτηρίζεται από απόλυτη ελευθερία και δημιουργικότητα.	Σ

Δεύτερο μέρος

ΚΟΚΚΙΝΟ: ενεργοποίηση των αισθήσεων, διάθεση για δράση και επικοινωνία, αύξηση ζωτικότητας.

ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ: καταπόλεμηση κούρασης, βελτίωση ψυχικής διάθεσης, ενίσχυση θέλησης.

ΚΙΤΡΙΝΟ: καταπολέμηση μελαγχολίας, διέγερση μνήμης, αυτογνωσία.

ΠΡΑΣΙΝΟ: ανάπνυξη λογικής, εκδήλωση συναισθημάτων, αρμονία σώματος και πνεύματος.

ΓΑΛΑΖΙΟ: χαλάρωση νευρικού συστήματος, διευκόλυνση στη λήψη αποφάσεων.

ΜΠΛΕ - ΛΟΥΛΑΚΙ: εξουδετέρωση αρνητικών σκέψεων, μείωση φόβου, ανάπτυξη διαίσθησης.

ΒΙΟΛΕΤΙ - ΜΩΒ: ενεργοποίηση νευρικού συστήματος, ψυχική ωριμότητα, διάθεση κοινωνικής προσφοράς.

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

Ταάλλα όπλα κατά της ανεργίας

Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση.

Ειδικώς ως προς τα προγράμματα της εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης (2), η ίδια η Συνθήκη του Μάαστριχτ είναι αυτή που προσφέρει νέες δυνατότητες, επεκτείνοντας (12) το πεδίο των κοινοτικών δράσεων ακόμη και στα σχολεία.

Φυσικά, παραμένουν τεράστιες οι δυνατότητες παρέμβασης σε επίπεδο πανεπιστημίων και επαγγελματικής κατάρτισης, όπου με επιτυχία, όπως επισημαίνει ο κ. Ρουμπέρτι, διεξήχθησαν (10) ως τώρα προγράμματα όπως το Erasmus, το Lingua, το Comett, το Force και το Petra, δίνοντας την ευκαιρία σε πάνω από 2.500 νέους να ταξιδέψουν και να αποκτήσουν εμπειρία σε άλλα κράτη-μέλη.

Ποια είναι, όμως, τα χαρακτηριστικά αυτής της δεύτερης γενιάς των κοινοτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης;

Ο κ. Ρουμπέρτι λέει ότι έχουν εμπνευσθεί από 3 βασικές πολιτικές επιλογές:

Πρώτον να συνεχισθούν και να αξιοποιηθούν οι πολύ θετικές εμπειρίες από τα προηγούμενα προγράμματα.

Δεύτερον, να επεκταθεί η επιρροή (7) τους και πέραν (4) της πανεπιστημιακής κοινότητας, μέλη της οποίας ήταν οι 2.000 από τους 2.500 νέους που συμμετείχαν στην προηγούμενη γενιά προγραμμάτων. Για να γίνει αυτό - χωρίς να υποβαθμιστεί (6) η συμμετοχή των πανεπιστημίων - αυξήθηκε εντυπωσιακά ο συνολικός προϋπολογισμός των προγραμμάτων.

Ειδικότερα, τα κονδύλια (8) για την εκπαίδευση (πρόγραμμα Socrates) αυξήθηκαν κατά 66% και αυτά για την επαγγελματική κατάρτιση (πρόγραμμα Leonardo Da Vinci) διπλασιάστηκαν.

Η τρίτη επιλογή ήταν η επικέντρωση (5) του ενδιαφέροντος σε συγκεκριμένα ζητήματα, όπως η ανταλλαγή εμπειριών για τα εκπαιδευτικά προγράμματα μεταξύ των κρατών-μελών, η ανάπτυξη μεθόδων διδασκαλίας εξ αποστάσεως με τη βοήθεια της τηλεματικής κ.τ.λ.

(Εφημερίδα “Καθημερινή”, 4/3/94)

Δεύτερο μέρος

Η τάση του εφήβου να κλείνεται στο εαυτό του

Η έμφυτη αυτή “ανακάλυψη” του Εγώ ενισχύεται από απογοητεύσεις που έχει ο έφηβος από το περιβάλλον του ή συγκρούσεις με όσους έρχονται σε αντίθεση με την προσωπικότητά του.

Αίσθηση μοναξιάς

αισθάνεται την ανάγκη να είναι μόνος του γιατί πιστεύει ότι οι άνθρωποι του περιβάλλοντός του δεν μπορούν να καταλάβουν.

Η εξέλιξη της εφηβικής σκέψης

στάδιο της “τυπικής λογικής σκέψης”: η θεωρία προηγείται της πράξης

Η αμφισβήτηση της θρησκείας από τον έφηβο

με δεδομένη την κριτική ικανότητα του εφήβου είναι περίοδος θρησκευτικών κρίσεων
“Κρίση αξιών”

οι παραδοσιακές αξίες στον κοινωνικό, πολιτικό ή ηθικό τομέα θεωρούνται από τον έφηβο ξεπερασμένες ή στατικές και σε πλήρη αντίθεση με τη δική του προσωπικότητα.

Οι αντιφάσεις της εφηβικής ηλικίας

από τη μια πλευρά ο έφηβος καταπολεμά ό,τι έχει σχέση με την παράδοση και από την άλλη πιστεύει τυφλά σε νέες ιδέες ή πρότυπα.

Φοιτητικά κινήματα σε Ευρώπη-Αμερική και η στάση των εφήβων

από τη μια αμφισβήτηση των καθιερωμένων και από την άλλη δουλική προσήλωση σε νέες αυθεντίες.

Παιδαγωγική αντιμετώπιση των εφήβων

“παιδαγωγικό τακτ”, ώστε ο νέος να αποκτήσει εμπιστοσύνη και να έχει κατανόηση από το οικογενειακό ή το σχολικό του περιβάλλον.

Απόψεις του Rousseau για την αγωγή

απομάκρυνση όλων των αρνητικών παραγόντων που λειτουργούν παρεμβατικά στην ομαλή εξέλιξη του παιδιού και παρεμποδίζουν την ανάπτυξη της κριτικής του ικανότητας και σκέψης ως υπεύθυνου μέλους του κοινωνικού συνόλου.

Τρίτο μέρος

“Η προστασία του περιβάλλοντος”

Η αλόγιστη καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο και από το οποίο ζούμε, έχει προχωρήσει τα τελευταία χρόνια με ρυθμό επικίνδυνο. Έχουμε καταντήσει να ζούμε σε τιμεντένια κουτιά χωρίς ουσιαστική επικοινωνία με το διπλανό μας. Την ίδια στιγμή, εξαιτίας της ρύπανσης καταστρέφονται και τα μνημεία που ο πολιτισμός αιώνων έχει κληρονομήσει στον τόπο μας. Εταιρείες και άτομα προσπαθούν με διακηρύξεις και θεωρητικές αναλύσεις να μας πείσουν για την υποχρέωση που έχουμε να σεβαστούμε και να προφυλάξουμε το “φυσικό περιβάλλον” και τα ιστορικά μας μνημεία. Για να προστατευτούν τα τελευταία από τη ρύπανση είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η φύλαξη των μουσείων. Η πρόθεση είναι χωρίς αμφιβολία ορθή, αλλά υπάρχει κίνδυνος να μείνει στα λόγια, αν δεν αντιμετωπιστούν ριζικά οι αιτίες του προβλήματος.

Νομίζω πως η αιτία βρίσκεται στη νοοτροπία της κοινωνίας. Αυτή χαρακτηρίζεται από μια τάση αλόγιστου και ανεξέλεγκτου ιδιωτικού πλουτισμού που έχει ως μοναδικό σκοπό το υλικό κέρδος. Είναι πολύ εύκολη η διαπίστωση της αλήθειας αυτής: το φυσικό περιβάλλον μεταμορφώνεται από τις βιομηχανικές μονάδες που χρειάζονται τα φυσικά στοιχεία ως πρώτη ύλη. Επίσης, από τις βιομηχανικές μονάδες που χρειάζονται τα φυσικά στοιχεία (θάλασσα, ποταμούς κλπ.) για να απαλλαγούν με τον πιο οικονομικό τρόπο από τα βιομηχανικά απόβλητα.

Η κατάσταση γίνεται ακόμα χειρότερη από τις πολλές εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού. Το περιβάλλον μολύνεται ακόμα από τις επιχειρήσεις που οικοδομούν τα μεγάλα ξενοδοχεία, καθώς και από διάφορους ιδιώτες που δεν το σέβονται. Εδώ πρέπει να προστεθεί κάτι πολύ σημαντικό. Σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες έχουν εισχωρήσει και εισχωρούν ολοένα πιο έντονα ξένοι επιχειρηματίες και εταιρείες, με αποτέλεσμα την αλλοτρίωση της εθνικής περιουσίας. Αυτό συμβαίνει, γιατί μεταδίδεται στο λαό το μικρόβιο της ξενομανίας.

Όλα αυτά οδηγούν στα ακόλουθα συμπεράσματα: Είναι αδύνατο να επιδιώκεται η μεγιστοποίηση του κέρδους μιας βιομηχανικής επιχείρησης και ταυτόχρονα να εμποδίζεται αυτή από παράγοντες που την αντιστρατεύονται. Δηλαδή το κράτος μπορεί χωρίς κανένα πρόβλημα να εμποδίζει την αλόγιστη επιδίωξη του κέρδους. Είναι αδύνατο η απεριόριστη επιδίωξη του ατομικού συμφέροντος να μην έρχεται σε σύγκρουση με το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου. Είναι αδύνατο στο κράτος που αποτελεί την πολιτική έκφραση του εθνικού συνόλου να ελέγξει τις τάσεις των βιομηχανικών επιχειρήσεων για κέρδος, τη στιγμή που από την άλλη πλευρά τις ενισχύει, πιστεύοντας ότι έτσι θεμελιώνει και προωθεί την οικονομική ανάπτυξη του τόπου. Έτσι, η ανεξέλεγκτη γεωργική παραγωγή δημιουργεί ακόμα περισσότερα προβλήματα.

Για όλους αυτούς τους λόγους επιβάλλεται να ελεγχθεί και να περιοριστεί το κακό με συνολικό εθνικό πρόγραμμα που να συνθέτει όλα τα δεδομένα, με κριτήριο το συμφέρον του τόπου και αυτό σε μακροπρόθεσμη προοπτική. Έτσι δε θα αντικρίξει κανείς τις εικόνες που βλέπουμε σήμερα στις δημόσιες υπηρεσίες.

Από την άλλη πλευρά είναι φανερό ότι το πρόβλημα της προστασίας του περιβάλλοντος δεν είναι ούτε πρόβλημα αισθητικό, ούτε πρόβλημα αγωγής, ούτε ακόμη πρόβλημα ελέγχου και προγραμματισμού. Είναι στη βάση του πρόβλημα πολιτικό, όπως πολιτικά είναι και όλα τα θεμελιακά προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει ένα έθνος. Αυτό σημαίνει ότι ο περιορισμός του είναι σε ένα μεγάλο μέρος ζήτημα πολιτιστικής καλλιέργειας.

**Μανώλης Ανδρόνικος, Η Προστασία του περιβάλλοντος
Κ.Ν.Α. Γ' Λυκείου, σσ.242-44 (Διασκευή)**

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

Πρώτο μέρος

Δ: Πείτε μας, κύριε καθηγητά, τι είναι γλώσσα;

ΜΠ: "Η γλώσσα μου είναι ο κόσμος μου" λέει ο Βιτγκενστάιν. Που σημαίνει ότι υπάρχω μέσα από αυτά που λέω, με την ποιότητα και τον τρόπο που τα λέω. Κάθε έκπτωση στη γλώσσα είναι έκπτωση στην ύπαρξή μου και στην έκφρασή της.

Δ: Η ελληνική είναι "μητέρα όλων των γλωσσών", όπως λένε κάποιοι;

ΜΠ: Αυτές οι θεωρίες είναι γλωσσικοί εθνικισμοί. Τι ανάγκη έχει ο Έλληνας, ο οποίος έχει δώσει χιλιάδες λέξεις στις ευρωπαϊκές γλώσσες, να διεκδικεί την πατρότητα όλων των γλωσσών;

Δ: Η χρήση πολλών ξένων λέξεων είναι θέμα ευκολίας;

ΜΠ: Είναι θέμα γλωσσικής ολιγωρίας και μιας σειράς γλωσσικών παραλείψεων. Το θέμα, όμως, είναι να μην θεωρείται έγκλημα καθοσίωσης η χρήση μερικών ξένων λέξεων.

Δ: Πώς σκέφτεστε απέναντι στα greeklish;

ΜΠ: Είναι μια φτιαχτή γλώσσα, η οποία χρησιμοποιείται στα περιοδικά για νέους σε μια προσπάθεια ορισμένων να εντυπωσιάσουν, να προκαλέσουν. Η ελληνική γλώσσα, πάντως δεν κινδυνεύει από το κύριο άρθρο του "ΜΑΧ" ή του "ΚΛΙΚ"...

Δ: Οι νέοι μιλούν φτωχά ελληνικά;

ΜΠ: Η γλώσσα είναι κώδικες, ρόλοι. Άλλη γλώσσα θα χρησιμοποιήσει ο νέος στην παρέα του κάνοντας πλάκα κι άλλη όταν γράφει έκθεση στις Πανελλήνιες. Τα περί 100 και 200 λέξεων που χρησιμοποιούν οι νέοι δεν είναι μόνο κατασκευασμένη αλλά και στρεβλή σύλληψη της έννοιας του νέου. Εδώ έχουν μάθει 500 λέξεις στους χιμπατζήδες, το δικό μας το παιδί μιλάει με 200; Αυτά είναι αστεία.

Δ: Οι Έλληνες πολιτικοί μιλάνε "ξύλινα";

ΜΠ: Δεν πιστεύω ότι υπάρχει στη χώρα μας πολιτικός, αλλά κομματικός λόγος, που λειτουργεί μέσα σε προκαθορισμένα δεσμευτικά όρια και δεν επιτρέπει ανάπτυξη προσωπικών απόψεων. Είναι "προβλέψιμος". Από τη στιγμή, όμως, που ο λόγος κάποιου είναι προβλέψιμος είναι και ανιαρός, δεσμευμένος, δεν είναι αποκαλυπτικός, είναι συγκαλυπτικός και ανελεύθερος. Έτσι, ενώ έπαψε να υπάρχει ο γλωσσικά ξύλινος λόγος, μεταλλάχθηκε σε έναν κομματικό λόγο που είναι ξύλινος στο νοηματικό επίπεδο.

Δ: Υπάρχει προνομιακός χώρος όπου η γλώσσα αναπτύσσεται ελεύθερα;

ΜΠ: Η ελευθερία της γλώσσας είναι η λογοτεχνία, το αντάρτικό της. Εκεί που ο λογοτέχνης σπάζει τις συμβάσεις της καθημερινής γλώσσας και δημιουργεί τη δική του. "Τις ιδέες μου όλες τις νησιώτισσες, στο μυαλό μου έσταξα λεμόνι", λέει ο Ελύτης. Βλέπεις την ελευθερία του λόγου και είναι και αυτό που είναι η κατ'έξοχήν ιδιότητα της γλώσσας: η δημιουργικότητα. Γλώσσα δεν είναι αυτό που λες αλλά το τι μπορείς να πεις...

(από το περιοδικό "ΕΨΙΛΟΝ", 12.7.1998, με αλλαγές)

Δεύτερο μέρος

Οι επιδράσεις των 7 χρωμάτων

Να, λοιπόν πώς επιδρά καθένα από τα 7 βασικά χρώματα στη σωματική και ψυχική μας υγεία:

Το κόκκινο: Ενεργοποιεί τις πέντε αισθήσεις, διώχνει τη νωθρότητα, δημιουργεί διάθεση για δράση και επικοινωνία. Αυξάνει τη ζωτικότητα, τον καρδιακό ρυθμό, την εγκεφαλική δραστηριότητα και τονώνει το κυκλοφορικό.

Το πορτοκαλί: Κινητοποιεί την υπάρχουσα ενέργεια και το φυσικό δυναμισμό. Καταπολεμά την κόπωση, βελτιώνει την ψυχική διάθεση, ισχυροποιεί τη θέληση και τον αυτοέλεγχο.

Το κίτρινο: Διεγείρει τη μνήμη και τις νοητικές λειτουργίες. Καταπολεμά την μελαγχολία και βοηθάει στην αυτογνωσία.

Το πράσινο: Αναπτύσσει τη λογική, βοηθάει στην εκδήλωση των συναισθημάτων, ενεργοποιεί την ανάπλαση των μυών και των ιστών. Δημιουργεί αρμονία στο σώμα και στο πνεύμα, χαλαρώνει, λειτουργεί καταπραϋντικά.

Το γαλάζιο: Μειώνει την αρτηριακή πίεση, διευκολύνει την ικανότητα λήψεως αποφάσεων, χαλαρώνει το νευρικό σύστημα.

Το μπλε - λουλακί: “Καθαρίζει” το νου και την ψυχή, εξουδετερώνει τις αρνητικές σκέψεις, εκμηδενίζει το φόβο, αυξάνει τη διαισθητική ικανότητα.

Το βιολετί - μωβ: Ενεργοποιεί το νευρικό σύστημα, αυξάνει την ψυχική ωριμότητα και την ικανότητα για διαλογισμό, δημιουργεί διάθεση για κοινωνική προσφορά.

(Περιοδικό Vita, Τεύχος 11, Μάρτιος 1998)

ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ - ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

1. Παράγοντες που πρέπει να μελετηθούν για την ερμηνεία της αντικοινωνικής συμπεριφοράς ορισμένων νέων α. οικογένεια του εφήβου β. παρές, ομάδες ένταξης
2. Επίδραση ενός αυστηρού οικογενειακού περιβάλλοντος στη διαμόρφωση της προσωπικότητας ενός νέου η βία οδηγεί στη βία
3. Επίδραση ενός υπερβολικά ελεύθερου οικογενειακού περιβάλλοντος στη συμπεριφορά ενός νέου η ανυπαρξία κανόνων μπορεί να οδηγήσει τον έφηβο σε αντικοινωνική συμπεριφορά
4. Κοινό σημείο και των δύο τύπων οικογενειακών συνθηκών οι έφηβοι απορρίπτουν το μοντέλο των γονιών τους, επειδή δεν μπορούν να βρουν σε αυτούς συναισθηματικό στήριγμα και ψάχνουν κάτι άλλο έξω από το οικογενειακό περιβάλλον
5. Αρνητικές και θετικές επιδράσεις της παρέας στον χαρακτήρα των νέων α. συναισθηματική στήριξη β. αντικοινωνική συμπεριφορά
6. Ρόλος σχολείου στη διαπαιδαγώγηση των νέων το σχολικό σύστημα συχνά προωθεί μόνο τους καλούς μαθητές, ενώ αντίθετα αδιαφορεί για τους κακούς, αναπαράγοντας τις ίδιες μορφές αντικοινωνικής συμπεριφοράς των εφήβων.

Δεύτερο μέρος

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	;
1. Είναι πρώτη φορά που ο ηθοποιός θα υποδυθεί ήρωα αρχαίας τραγωδίας και για αυτό η αγωνία του είναι ιδιαίτερα αυξημένη.		+	
2. Έχει ήδη υποδυθεί τον Οιδίποδα Τύραννο.		+	
3. Ο ρόλος του Οιδίποδα συγκλονίζει γιατί παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με τη χριστιανική μεταφυσική	+		
4. Ο Οιδίποδας επί Κολωνώ είναι η τελευταία τραγωδία που γράφτηκε στην αρχαιότητα.		+	
5. Ο ήρωας της τραγωδίας ακολουθεί μια πορεία θανάτου που οδηγεί στον φυσικό του θάνατο.		+	
6. Ο Σοφοκλής έχει γράψει κι άλλες τραγωδίες στις οποίες βασικό θέμα είναι η πορεία του ανθρώπου προς το θάνατο.			+

7. Ο χώρος του αρχαίου θεάτρου της Επιδαύρου είναι από παλιά γνώριμος για τον ηθοποιό. +
8. Όταν ήταν νέος, δεν αισθανόταν πάντα τον θαυμασμό που νιώθει σήμερα για το μεγαλείο των ρόλων που του ανέθεταν να ερμηνεύσει. +
9. Έχει μετανιώσει που έμεινε για αρκετό διάστημα εκτός Επιδαύρου. +
10. Ο κινηματογράφος ήταν πάντα σημαντικότερος στην ζωή του και τον εμπόδισε από πολλές θεατρικές του επιλογές. +
11. Η τέχνη και η ζωή δεν είναι εύκολο να συμβαδίσουν πάντα για έναν ηθοποιό. +
12. Χρειάζεται μέτρο σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής του ανθρώπου. +

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

1. ποδόσφαιρο: η συνισταμένη των λαών αίτια

- α. μαζικότητα της σύγχρονης κοινωνίας και προβολής της από τα ΜΜΕ
- β. μαζικότητα της διασκέδασης των σύγχρονων κοινοί
- γ. ψυχαγωγία του όχλου με σκληρά και βίαια θέματα
- δ. μαζικότητα συμμετοχής μέσα στα κολοσσιαία δημιουργήματα της σύγχρονης αρχιτεκτονικής

2. ποδόσφαιρο: μοναδικότητα του θέματος

- α. συνδυασμός ατομικών επιδόσεων με ομαδικό συντονισμό και στρατηγική
- β. συνδυασμός σκληρότητας, αντοχής, τεχνικής και “ευφυΐας των ποδιών”

3. ποδόσφαιρο: κατ’ εξοχήν ανδρικό άθλημα αίτια

σύμβολο του ανδρικού φύλου ως κύριου φορέα επιθετικότητας

4. εξειδίκευση των ρόλων των δύο φύλων: παράδειγμα

τυπικό δείγμα το ποδόσφαιρο: ακόμα και στις περιπτώσεις που οι γυναίκες λειτουργούν ως θεατές του γεγονότος, τις περισσότερες φορές αυτό γίνεται γιατί αναγκάζονται να παρακολουθούν μαζί με το αντρικό φύλο

1. Αυτοί που κοιμούνται περισσότερες ώρες και χωρίς άγχος έχουν μεγαλύτερη διάρκεια ζωής +

2. Το βιβλίο του Κορέν προκάλεσε σάλο γιατί για πρώτη φορά γράφτηκε κάτι σχετικό στον τύπο

3. Ο ύπνος κάνει καλό μόνο στα νεαρά άτομα

4. Πολλοί αποδοκίμασαν τις απόψεις του Κορέν, γιατί τις θεωρούν αντίθετες προς την αύξηση της παραγωγικότητας +

5. Ο Κορέν αντλεί μέρος των επιχειρημάτων του για τη σημασία του ύπνου από άλλους ζωντανούς οργανισμούς +

6. Μετά το 1913 ο άνθρωπος άρχισε να περικόπτει σημαντικά ώρες από τον ύπνο του +

7. Ο Έντισον, σύμφωνα με προσωπική του δήλωση, εφηύρε τον λαμπτήρα για να αυξήσει τη ζωτικότητα και τις ευκαιρίες που δίνονταν στους ανθρώπους για απασχόληση +

8. Ο δρ. Κορέν πιστεύει ότι οι λίγες ώρες ύπνου αποτελούν μοναδικό προσόν του ανθρώπου

9. Όλοι οι άνθρωποι, ανεξαιρέτως, κοιμούνται 10,5 ώρες το 24ωρο

10. Η στέρηση ύπνου διαταράσσει την ψυχική ισορροπία των ανθρώπων +

11. Κανένας δε χρειάζεται λιγότερο ύπνο από όσο αποδεικνύεται με τα πειράματα +

12. Όλοι οι άνθρωποι πρέπει να κοιμούνται τις ίδιες ώρες

13. Ακόμη και οι διάσημοι άυπνοι δεν διαψεύδουν τα αποτελέσματα των πειραμάτων του δρ. Κορέν +

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

Πρώτο μέρος

Α: Πόσο εύκολο είναι για έναν έφηβο και κάτω από ποιες συνθήκες ένας έφηβος είναι δυνατόν να οδηγηθεί σε κοινωνική εκτροπή;

Ψ: Δεν είναι εύκολο για τον κάθε έφηβο. Το ότι βλέπουμε όμως κάθε μέρα εφήβους οι οποίοι φθάνουν μέχρι και το έγκλημα σημαίνει ότι πάρα πολλοί μπορούν να ξεπεράσουν τα επιτρεπτά όρια. Το γιατί όμως φθάνουν σε μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί κανείς να το δει σε συνάρτηση μόνο με το τελευταίο διάστημα πριν από την εκδήλωση μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς. Αυτό που πρέπει να ερευνηθεί και να μελετηθεί είναι η οικογένεια του εφήβου. Από ποια οικογένεια έχει ανατραφεί αλλά και ποιες είναι οι παρέες του, οι ομάδες στις οποίες έχει εισαχθεί.

Δ: Υπάρχουν όμως στοιχεία σύμφωνα με τα οποία οι έφηβοι οι οποίοι φθάνουν στην όποια κοινωνική εκτροπή δεν προέρχονται από τις λεγόμενες διαλυμένες οικογένειες αλλά από οικογένειες και με τους δύο γονείς αλλά και με μια οικονομική και κοινωνική επιφάνεια, έστω μέση. Πού είναι λοιπόν το πρόβλημα;

Ψ: Μια πολύ αυστηρή οικογένεια έχει την ίδια αρνητική επίδραση με μια οικογένεια στην οποία όλα επιτρέπονται. Η ανυπαρξία κανόνων μπορεί να οδηγήσει έναν έφηβο στην επιθετική, στην αντικοινωνική συμπεριφορά ακόμη και στο έγκλημα. Όσον αφορά τις περιπτώσεις όπου κυριαρχεί η απόλυτη αυστηρότητα είναι γνωστό ότι η βία φέρνει βία. Πάντως σε όποια τέτοια περίπτωση μιλάμε για παιδιά τα οποία δεν βρίσκουν μέσα στην οικογένεια συναισθηματικό στήριγμα. Και στις δύο περιπτώσεις τα παιδιά απορρίπτουν το μοντέλο των γονιών τους είτε διότι οι γονείς δεν ξέρουν είτε διότι δεν μπορούν ή έχουν δουλειές ή υποτιμούν και υποβιβάζουν τα παιδιά τους- τίποτε δεν κάνουν σωστό, τίποτε δεν κάνουν καλό- γι' αυτό και ψάχνουν να βρουν κάτι άλλο εκτός.

Δ: Ψάχνουν, δηλαδή, μια παρέα;

Ψ: Βεβαίως. Έτσι φτιάχνουν μια παρέα, μια ομάδα, μια "συμμορία". Τα παιδιά από τα οκτώ τους χρόνια φτιάχνουν ομάδες παιχνιδιού. Όταν φτάσουν στην εφηβεία πέρα από τους συνομηλίκους φτιάχνουν ομάδες παιχνιδιού. Όταν φτάσουν στην εφηβεία πέρα από τους συνομηλίκους μπορούν να ενταχθούν στην ομάδα και μεγαλύτεροι άνθρωποι. Σε όλες τις περιπτώσεις οι συμμετέχοντες μπορούν να κάνουν και πράγματα τα οποία δεν θα έκαναν ποτέ αν ήταν μόνοι τους. Έχει διαπιστωθεί ότι η διαμόρφωση της προσωπικότητας επηρεάζεται αποφασιστικά από το συναισθηματικό κλίμα που επικρατεί στην ομάδα των συνομηλίκων ή στην παρέα γενικότερα. Ένα είδος ομάδας για παράδειγμα, μια νεανική "συμμορία" μπορεί να ευνοήσει τάσεις εχθρότητας και ανυπακοής και να διαμορφώσει αντικοινωνικά άτομα. Αυτό σημαίνει ότι το συναισθηματικό στήριγμα που δεν βρίσκουν στην οικογένεια το βρίσκουν στην παρέα.

Δ: Αρα, τα παιδιά που εντάσσονται σε τέτοιες ομάδες οδηγούνται “μαθηματικά” στην εκτροπή;

Ψ: Βεβαίως όχι. Υπάρχουν και οι παρέες οι οποίες εμπνέουν στα μέλη τους κάποια ιδανικά, κάποια ιδεώδη, έχουν κάποιους στόχους και αγωνίζονται γι’ αυτούς. Εξαρτάται λοιπόν από τα χαρακτηριστικά της παρέας. Εάν ο έφηβος ενταχθεί σε μια παρέα με μέλη ισορροπημένα τότε ωθείται προς το καλύτερο και το κοινωνικά αποδεκτό.

Δ: Το σχολείο πόσο ρόλο παίζει; Ως οργανωμένη μορφή κοινωνίας δεν βοηθά τα παιδιά να ξεφύγουν από μια ενδεχόμενη εκτροπή;

Ψ: Συνήθως όχι, διότι τα περισσότερα από τα παιδιά που εκτρέπονται δεν είναι οι καλύτεροι μαθητές. Είναι δηλαδή τα παιδιά τα οποία απορρίπτει το ίδιο το σχολείο ως σύστημα και τα βάζει στην άκρη, τα παραγκωνίζει. Το σχολικό σύστημα προωθεί κάποιους μαθητές. “Παίρνει” τους καλούς και “τρέχει” με τους καλούς. Οι υπόλοιποι λοιπόν είναι πιο εύκολο να κάνουν μια συμμορία.

Δ: Υπάρχει η άποψη ότι τα παιδιά δεν γεννιούνται κακά, γίνονται. Συμφωνείτε;

Ψ: Βεβαίως. Διότι μεγαλώνουν σε μια οικογένεια με ένα συγκεκριμένο τρόπο ζωής και τα πρότυπα μεταφέρονται από τους γονείς στα παιδιά.

Δεύτερο μέρος

Δ: Κύριε Παπαμιχαήλ, με ποια συναισθήματα αντιμετωπίζετε τον ρόλο του Οιδίποδα σε αυτή την τραγωδία; Νιώθετε φόβο απέναντι σε ένα μεγαθήριο το οποίο δύσκολα αγγίζουν οι ηθοποιοί;

Π: Θα μπορούσα να μιλήσω για φόβο αλλά όταν υπάρχει φόβος δεν μπορείς να αγγίξεις κανένα μεγαθήριο. Χρειάζεται βέβαια τόλμη αλλά χρειάζεται και αρετή ο Οιδίπους επί Κολωνών. Είναι ρόλοι που σου δίνουν τη δυνατότητα να τους επαναλαμβάνεις ώστε κάθε φορά να έχεις κάτι καινούργιο να δώσεις. Γι’ αυτό και εγώ ξεκινώ. Μάξιμα όλες τις εμπειρίες μου, όλες τις δυνάμεις μου, ό,τι έχω αποκομίσει ως τώρα στο θέατρο. Πιστεύω ότι πάντα υπάρχει το τρακ και η αγωνία. Αλλά αυτή η τραγωδία είναι κάτι το καταπληκτικό. Έχω κάνει σπουδές και μεγάλους ρόλους, όπως τον Ιππόλυτο, τον Κρέοντα, τον Προμηθέα, τον Ηρακλή, τον Αγαμέμνονα. Δεν έχω παίξει όμως τον Οιδίποδα τύραννο. Θα έπρεπε. Ήρθαν όμως έτσι τα πράγματα και παίζω τώρα τον Οιδίποδα επί Κολωνών.

Δ: Σε τι συνίσταται το μεγαλείο του ρόλου;

Π: Το μεγαλείο του Οιδίποδα συνίσταται στην ως τότε πορεία της ζωής του: μετά την ύβρη που διέπραξε, περιφέρεται και καταλήγει στην πόλη των Αθηνών αναζητώντας πολιτικό άσυλο. Έχει πια καθαγιασθεί από όλα όσα έχει περάσει. Είναι, θα έλεγα, ο πρώτος Χριστός. Είναι ο διαλεγμένος των Θεών για να φθάσει στο τέλος του βίου του και να αναληφθεί. Ο Οιδίποδας δεν πεθαίνει. Και είναι το μοναδικό έργο για το οποίο δεν ξέρουμε τι συμβαίνει μετά. Υπάρχει αυτό το μεταφυσικό κάλεσμα. Εκεί που πάει, στην τελευταία σκηνή, αναφέρεται στο μυστικό... Ποιο είναι αυτό το μυστικό; Δεν ξέρουμε ούτε θα μάθουμε. Ίσως να είναι το μυστικό της τραγωδίας που παίρνει μαζί του ο Οιδίποδας. Γιατί μετά δεν ξαναγράφηκε άλλη τραγωδία. Θέτει τα μεγάλα ερωτήματα που δεν έχουν απάντηση

Δ: Ωστόσο, η πορεία του Οιδίποδα είναι μια πορεία θανάτου ή ζωής;

Π: Είναι μια πορεία θανάτου. Μετά από την στάση του Οιδίποδα αναγνωρίζουμε και τη φιλοσοφική τοποθέτηση του Σοφοκλή απέναντι στη ζωή, το πιο πολύτιμο πράγμα που διαθέτουμε. Η συγκεκριμένη τραγωδία είναι ένα έργο που μιλάει για τον θάνατο. Ο Χορός λέει ότι είναι καλύτερα να μην έχει γεννηθεί κανείς ή, αν γεννηθεί, να φύγει γρήγορα χωρίς πόνο. Έχει μια φιλοσοφία. Και έτσι στο τέλος λέγεται ότι αναχώρησε χωρίς πόνο ο Οιδίποδας. Ίσως ήθελε να βρει ο Σοφοκλής το τέλειο μυστικό που καμιά Ορησκεία και κανένας λαός δεν έχει βρει. Η αναχώρηση του ανθρώπου, όταν τελειώνει η ζωή του, είναι το τέλειο μυστικό. Πού πάει ο άνθρωπος μετά; Και επειδή ο Οιδίποδας έχει υποφέρει πολύ, είναι ο διαλεχτός. Και γι' αυτό στο τέλος αναχωρεί σχεδόν γελαστός. Λυτρωμένος από όλα. Και έτσι λυτρώνει και τον θεατή.

Δ: Πόσο λυτρώνεται όμως και ο ηθοποιός που τον ερμηνεύει;

Δ.Π.: Ο ηθοποιός έχει χάσει τον ύπνο του... από τις πρώτες πρόβες κιόλας. Αυτοί οι μεγάλοι ρόλοι είναι μια πρόκληση για τον ηθοποιό. Χρειάζονται θάρρος, όχι θράσος. Εγώ είχα μια καλή τύχη. Ηρθα σε επαφή με το αρχαίο δράμα από τότε που μπήκα στη Δραματική Σχολή. Ο δάσκαλός μου, ο Δημήτρης Ροντήρης, με έβαλε από νωρίς. Υπάρχει σπουδή και μια μεγάλη ενασχόληση με το είδος. Γιατί, αν δεν αναλύσεις αυτό που κάνεις, δεν μπορείς να το κάνεις. Αυτά τα πράγματα δεν γίνονται ξαφνικά. Χρειάζεται να εξελιχθείς, να έχεις μια πορεία. Στην τέχνη ο άνθρωπος εξελίσσεται με τον χρόνο. Έχω μεγαλώσει με την Επίδαυρο, είμαι το πιπιρίκι των Επιδαυρίων. Μπορεί να μην έπαιζα πάντα αλλά έπαιζα πάντα σε τακτά διαστήματα τόσο με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδας όσο και με το Αμφι-θέατρο.

Δ: Μετανιώνετε για ορισμένες θεατρικές επιλογές σας;

Δ.Π.: Υπήρχαν περίοδοι που βρισκόμουν εκτός Επιδαύρου. Ίσως να χρειαζόταν και μεγαλύτερη ωριμότητα. Οι συγκυρίες, οι περιστάσεις με κράτησαν μακριά. Δεν έχω όμως παράπονα. Είναι για μένα συγκλονιστική εμπειρία. Μπαίνοντας εφέτος στην Επίδαυρο θα αισθανθώ αυτό που αισθανόμουν και τότε, το 1958, όταν έπαιζα τον Πολυνείκη. Τότε υπήρχε ένα πάθος, το πάθος της ηλικίας, αλλά και μια υπευθυνότητα. Και όλα αυτά μαζί με την αγάπη με έκαναν να φθάνω στην υπερβολή. Αυτό το πάθος το συναντώ όλο και λιγότερο, σε πολύ λίγα άτομα πια.

Δ: Τέχνη και ζωή πρέπει να συμβαδίζουν;

Δ.Π.: Αν και τώρα πια είναι αργά να αλλάζω τρόπο ζωής, ωστόσο πιστεύω ότι ο καλλιτέχνης είναι καλόγερος, μοναχός. Η ζωή του είναι μοναχική. Και δεν το λέω με πίκρα αυτό. Έχω τόσα πράγματα μπροστά μου να κάνω που μακίμι να είχα πέντε ζωές να τα κάνω. Δεν μπορείς να ξενυχτάς και να μελετάς παράλληλα αυτούς τους ρόλους. Οι νέοι μπορούν να το κάνουν. Εγώ και ξενύχτησα και μπουζούκια πήγα αλλά με μέτρο.

(από το ΒΗΜΑ, 5.7.1998, με αλλαγές)

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

- 1) Γιατί τα ελληνικά γράμματα παίζουν σημαντικό ρόλο στην πνευματική καλλιέργεια των νέων:
- α. η αρχαία ελληνική γλώσσα και τα κείμενα στα οποία παραπέμπει απεικονίζουν τη δημιουργική σκέψη των αρχαίων Ελλήνων.
 - β. όλα τα θέματα που πραγματεύτηκαν οι αρχαίοι Έλληνες στο έργο τους ήταν θέματα ουσίας.
- 2) Τι είδους επίδραση ασκούν οι αρχαίοι συγγραφείς στο σύγχρονο κόσμο:
Υπάρχουν παντού παρόντες στη σύγχρονη σκέψη, ακόμα κι αν δεν το συνειδητοποιούμε, είναι μάλιστα πιο παρόντες απ' όσο νομίζεται, αφού μια σειρά ονομάτων προέρχεται από αυτούς.
- 3) Ποια η γνώμη της Ζακλίν ντε Ρομιγί για τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών
Λάθος η διακοπή της διδασκαλίας τους - ανάγκη για περισσότερη ανάπτυξή τους.
- 4) Τρόποι προβολής των αξιών της Ελλάδας στην Ευρώπη
εκμετάλλευση της πολιτιστικής ακτινοβολίας του παρελθόντος με τη διοργάνωση διεθνών πολιτιστικών εκδηλώσεων (παράδειγμα πολιτιστική, πνευματική Ολυμπιάδα, παράλληλα με το αθλητικό γεγονός)
- 5) Συμβουλές προς γονείς και υπευθύνους της Παιδείας για τη στάση τους απέναντι στους νέους
είναι ανάγκη να γνωρίσουν τις ρίζες τους, να βρουν μηνύματα ζωής μέσα από τις αναφορές του παρελθόντος.
- 6) Το παράδειγμα του Οδυσσέα
μάθημα επιμονής, περιέργειας, κουράγιου, πίστης. Μια ιδέα για το τι πρέπει να πραγματοποιήσει ο άνθρωπος στη ζωή του.
- 7) Πεδία έμπνευσης για τη συγγραφέα
ο ανθρωπισμός της αρχαίας Ελλάδας ως σεβασμός στον άνθρωπο.
- 8) Ο σκοπός του ανθρώπου, σύμφωνα με τη Ζακλίν ντε Ρομιγί
Καθένας έχει ένα διαφορετικό σκοπό, αλλά αν μπορούσε κανείς να βρει και τον σκοπό της ανθρώπινης ύπαρξης, θα τελείωνε και ο προορισμός του ανθρώπου πάνω στη γη.

	σωστό	λάθος	δεν ξέρω
1. Η ΕΕ έχει δώσει την έγκρισή της σε μεγάλο αριθμό γενετικά τροποποιημένων φυτών		+	
2. Η διακίνηση προϊόντων γίνεται μόνο μετά από εξονυχιστικό έλεγχο και έγκριση της ΕΕ.		+	
3. Ουσιαστικά κανείς δεν μπορεί να είναι απόλυτα σίγουρος αν τα προϊόντα αυτού του είδους είναι υγιεινά.	+		
4. Ο κίνδυνος της διασταύρωσης είναι πρωταρχικά ένα οικολογικό πρόβλημα.	+		
5. Το ηθικό δίλημμα που τίθεται στην επιστημονική κοινότητα είναι αν πρέπει να επιτρέψει ακόμα μεγαλύτερη εξέλιξη της βιοτεχνολογίας και της γενετικής.	+		
6. Τα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα χωρίζονται σε 4 βασικά είδη.		+	
7. Η αλματώδης εξέλιξη της τεχνολογίας απαιτεί πρώτα τον έλεγχο σε ζώα και φυτά και στη συνέχεια στον ίδιο τον άνθρωπο.			+
8. Είναι αναγκαία η σήμανση για τα γενετικά μεταλλαγμένα προϊόντα.	+		

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

Καμία από όλες αυτές τις θεωρίες όμως, εκτιμούν οι ειδικοί, δεν περιγράφει με ακρίβεια την κατάθλιψη, αναγνωρίζοντας τις ρίζες της και κατά συνέπεια οδηγώντας με ασφαλή τρόπο στην αντιμετώπισή της.	3.
ήταν απλώς ζάχαρη και αλευράκι ανακατεμένα με νερό; Οι έρευνες έχουν δείξει ότι τα αντικαταθλιπτικά είναι αποτελεσματικά σε ποσοστό 60%-70%. Τα αθώα χαπάκια είναι αποτελεσματικά σε 30- 40% των ασθενειών.	6.
Γι'αυτό και στη Γαλλία δεν αναφέρουν το όνομα του φαρμάκου, καθώς είναι το μόνο που κατά τους γιατρούς θα μπορούσε να οδηγήσει τον λήπτη σε εξάρτηση. που καταπολεμείται από τα αντικαταθλιπτικά.	
Για το λόγο αυτό και είναι στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας θέματα γύρω από την ασθένεια και τα φάρμακα με τα οποία καταπολεμείται, κυρίως τα αντικαταθλιπτικά. Οι ειδικοί θεωρούν την κατάθλιψη ως τον άγνωστο με τα χίλια πρόσωπα. Πολλοί τη συνάντησαν, μερικοί την περιέγραψαν, αλλά οι μαρτυρίες τους είναι αντικρουόμενες	1.
Οι πιο σοβαροί πάντως αναγνωρίζουν στα νέας γενιάς φάρμακα μία καταπληκτική ιδιότητα. Είναι πολύ πιο εύκολα ανεκτά από τους ασθενείς. Η χρήση τους δηλαδή δεν προκαλεί άλλα προβλήματα. ● Οι γιατροί τα δίνουν και οι ασθενείς τα παίρνουν και δεν τους τηλεφωνούν κάθε δύο μέρες για να παραπονεθούν. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίον θεωρείται ότι τα νέα αντικαταθλιπτικά είναι πιο αποτελεσματικά.	4.
ή μήπως ένας ασθενής που έχει περάσει τόσα και τόσα στη ζωή του και δε θέλει να αντιμετωπίσει άλλα και μερικές φορές η σκέψη του πετά στην αυτοκτονία.	
Η παρατεταμένη χρήση ορισμένων φαρμάκων δεν αποκλείεται να δημιουργήσει προβλήματα εξάρτησης ή ενδεχομένως και αλλαγής προσωπικότητας.	7.
Άλλωστε πρακτικά δεν υπάρχει καμιά μελέτη για τις επιπτώσεις των αντικαταθλιπτικών που χρησιμοποιούνται πέραν του εξαμήνου.	8.
με σοβαρά προβλήματα που πρέπει να είναι σε νοσοκομείο και τρίτον σε εκείνους που πρέπει να προλαμβάνεται ενδεχόμενος υποτροπιασμός της ασθένειας. Στο τρίτο επίπεδο δεν υπάρχει αποτελεσματικό φάρμακο.	5.
Τότε παρουσιάστηκαν και τα πρώτα αντικαταθλιπτικά χάπια, τα χάπια της ευτυχίας. Έγιναν φάρμακα ευρείας χρήσης ως το 1987, οπότε κυκλοφόρησε στις ΗΠΑ το Πρόζακ, το πλέον διάσημο σήμερα αντικαταθλιπτικό.	2.

Δεύτερο μέρος

- (1) υλικά που χρησιμοποιούνται για την αποτροπή μεταβίβασης ήχου, θερμότητας, υγρασίας ή ηλεκτρικών φορτίων από το εξωτερικό περιβάλλον
μονωτικά
- (2) συσσωρεύω, γεμίζω με ηλεκτρικό φορτίο
φορτίζω
- (3) αυτός που είναι αντίθετος
ετερώνυμος
- (4) η ιδιότητα των ελαστικών ενός οχήματος να προσκολλώνται στο έδαφος, ώστε να διατηρηθεί η επιθυμητή πορεία του οχήματος
πρόσφυση
- (5) ψηλό σημείο από το οποίο μπορεί κανείς να ελέγχει μια περιοχή

- (6) η μπαταρία του αυτοκινήτου
συσσωρευτής
- (7) κακός χειρισμός στην οδήγηση αυτοκινήτου
στραβοτιμονιά
- (8) κάνω κάτι πραγματικότητα
υλοποιώ
- (9) η δύναμη που προκαλεί την προσέγγιση μεταξύ διαφόρων υλικών σωμάτων
έλξη
- (10) κάθε ζωικός και φυτικός οργανισμός που είναι ορατός μόνο με το μικροσκόπιο

- (11) συσκευή με την οποία γίνεται μετατροπή του ηλεκτρικού ρεύματος
μετασχηματιστής
- (12) αύξηση θερμοκρασίας που υπερβαίνει το κανονικό ή το επιτρεπτό όριο
υπερθέρμανση
- (13) εισχωρώ, διεισδύω μέσα σε ένα άλλο σώμα
διαπερνώ
- (14) σώμα μέσω του οποίου μπορούν να μεταφερθούν ηλεκτρικά φορτία
καλός αγωγός του ηλεκτρισμού

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

Πρώτο μέρος

Είναι μεγάλη μας τιμή να έχουμε σήμερα κοντά μας τη Ζακλίν ντε Ρομιγί, μια ερευνήτρια που έχει αφιερώσει όλη της την ενέργεια στη διάσωση των αρχαίων ελληνικών που απειλούν να εξαφανιστούν από τη γαλλική εκπαίδευση, τονίζοντας κάθε φορά πόσο η κλασική παιδεία διαμορφώνει τον πνευματικό κόσμο και πόσο οι νέοι έχουν ανάγκη από τα πρότυπα της αρχαίας Ελλάδας.

-Πείτε μας, λοιπόν, κυρία Ρομιγί, εξηγείτε συχνά ότι τα ελληνικά γράμματα και η ελληνική φιλοσοφία είναι πολύ σημαντικά για τη διαμόρφωση της πνευματικής οντότητας των νέων. Με ποιο τρόπο;

Η αρχαία ελληνική γλώσσα παίζει πρωταρχικό ρόλο στην πνευματική διαμόρφωση, γιατί είναι πολύ διαυγής και όχι ακόμα φορτωμένη με κάθε είδους κοινωνικά στοιχεία, διαφορούμενες έννοιες, πολύπλοκες συντάξεις. Είναι διάφανη. Αλλά η γλώσσα αυτή μας φέρνει κυρίως σε ορισμένα κείμενα μιας ειδικής αξίας. Πρώτα απ'όλα στη λογοτεχνία, στη σκέψη, τη φιλοσοφία που ήταν εκείνη την εποχή σε φάση ανακαλύψεων και δημιουργικής πνοής. Εφεύρισκαν τα πάντα. Δεν μπορούμε να μη δούμε ότι η Ελλάδα ανακάλυψε τη δημοκρατία, την τραγωδία, την κωμωδία, την ιστορία, τη ρητορική, τη διαλεκτική, μια ιατρική που είναι ρεαλιστική και ανθρώπινη. Κι όλα αυτά τα ταξινόμησε με τρόπο φωτεινό και απλό. Γιατί ήταν η αρχή και ήταν ακόμη καθαρά, γιατί αγαπούσαν την κοινή προσέγγιση για να φέρουν στο φως τις γνώσεις. Αλλά κυρίως γιατί οι Έλληνες είχαν μια εκπληκτική ικανότητα να πηγαίνουν στην ουσία.

-Οι αρχαίοι συγγραφείς, όπως ο Πλάτωνας, ο Όμηρος, επιδρούν ακόμη στο σύγχρονο κόσμο και ιδιαίτερα στους νέους;

Εξαρτάται πώς εννοούμε την επίδραση. Είναι προφανές ότι στην εποχή μας δεν βλέπουμε πια όπως πριν τόσα ποιήματα, τραγωδίες, βιβλία που να εμπνέονται άμεσα από την Ελλάδα. Αλλά ζούμε το αποτέλεσμα όλης αυτής της αρχαίας σκέψης και χρησιμοποιούμε διαρκώς τα σύμβολα και τις εικόνες που έζησαν στην κλασική λογοτεχνία. Στα νιάτα μου ο Ζιρορντού, ο Ανούιγ, ο Σαρτρ μιλούσαν για την Ελλάδα. Λοιπόν οι άνθρωποι σήμερα ζουν μέσα σε αυτήν την κουλτούρα. Δεν το συνειδητοποιούν, ίσως. Καμιά φορά σκέφτομαι ότι είναι μια θλιβερή εποχή, όπου δίνουμε το όνομα Ηλέκτρα σε μια ρουκέτα, το όνομα Αίαντας σε απορρυπαντικό. Αλλά κι αυτό είναι μια ένδειξη. Θέλω να πω ότι είναι πιο παρόντες απ'ό,τι νομίζουμε.

- Βλέπετε τη συνέχεια του αρχαίου ελληνικού πνεύματος στη σύγχρονη Ελλάδα, που δε δίνει τόση έμφαση στο θέμα αυτό;

Η άποψή μου είναι διαφορετική, γιατί ζω στην αρχαία Ελλάδα και χαίρομαι που ξαναβρίσκω ορισμένα στοιχεία της στη σύγχρονη. Οι άνθρωποι που ζουν στην Ελλάδα έχουν την εντύπωση ότι η σύγχρονη Ελλάδα είναι πιο σημαντική. Νομίζω ότι για τους Έλληνες είναι μεγάλο λάθος να κόψουν τη διδαχή των αρχαίων ελληνικών. Πρώτα γιατί είναι χρήσιμα σε όλους και είναι χρήσιμα και για τους ίδιους, κι ύστερα γιατί είναι ένας τίτλος αναγνώρισης που προκαλεί το σεβασμό των άλλων λαών. Αν οι Έλληνες τον προδώσουν, δεν υπάρχει λόγος αλλού να είναι κανείς πιστός. Πιστεύω ότι θα έπρεπε να μας δώσουν το μοντέλο στον τομέα αυτό της σημασίας όσων πρόσφερε η αρχαία Ελλάδα και να αναπτύξουν περισσότερο τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών.

- Με ποιο τρόπο η Ελλάδα θα μπορούσε να υποστηρίξει τις ειδικές αξίες της στο πλαίσιο της Ευρώπης;

Δεν μπορώ να σας απαντήσω σε πολιτικό επίπεδο, γιατί δεν είναι ο τομέας μου, αλλά αυτό που κατά τη γνώμη μου θα έπρεπε να εκμεταλλευθεί είναι ακριβώς η πολιτιστική ακτινοβολία του παρελθόντος που άλλοι λαοί γνώρισαν και να το χρησιμοποιήσει ως τίτλο, οργανώνοντας στη χώρα διεθνείς εκδηλώσεις. Γίνεται τέτοια προσπάθεια για ταξίδια, για τον τουρισμό και ξέρω ότι έγινε λόγος για οργάνωση Ολυμπιακών που δε θα ήταν μόνο για τον αθλητισμό, αλλά και πολιτιστική, πνευματική Ολυμπιάδα. Όλα αυτά είναι πολύ καλά.

-Ως ακαδημαϊκός και ως καθηγήτρια ποιο είναι το μήνυμα που θα θέλατε να δώσετε στους σημερινούς νέους στους οποίους όπως είπατε λείπουν οι αναφορές;

Πρέπει να εξηγήσουμε στους γονείς, στους υπεύθυνους της Παιδείας, ότι αν οι νέοι δεν έχουν αναφορές είναι γιατί τους κάνουμε να ζουν μέσα στη βιασύνη, μέσα στο παρόν, για να καταλάβουν, να κρίνουν, να αποφασίσουν. Χωρίς να ανατρέχουν σε όσα δίδαξε ένα μακρύ παρελθόν μέσα από τα κείμενα, ελληνικά, γαλλικά και ξένα. Έχουν ανάγκη να γνωρίζουν τις ρίζες, να βρουν τη δυνατότητα να συγκρίνουν και κυρίως να αντιληφθούν ότι η ζωή δεν είναι κλεισμένη στο λεπτό που ζούμε και στην υλική επιτυχία. Πηγαίνουμε αντίθετα εδώ και τριάντα χρόνια. Θα ήταν απλό και λογικό να χειριστούμε ένα άλλο σύστημα που έχει δώσει αποτελέσματα. Η ανάγνωση κειμένων, όπου βρίσκει κανείς ό,τι ήλπισε, ό,τι γνώρισε, ό,τι ήθελε, ό,τι φοβάται, δίνει μια ευρύτερη εμπειρία, αγγίζει συναισθηματικά τον άνθρωπο και μεγαλώνει μέσα του. Δεν είμαι κατά της προόδου, δε θέλω να κλειστώ στο παρελθόν, αλλά θέλω να δοθεί αυτό επιπλέον, όπως δίνει κανείς τις ρίζες του σε ένα δέντρο. Ας ανατρέξουμε στον Οδυσσέα. Αν διαβάσει κανείς τις περιπέτειές του, βλέπει ότι είναι ένα μάθημα επιμονής, περιέργειας, κουράγιου, συνδιαλλαγής και πίστης. Μερικά απ' όσα συμβαίνουν δεν είναι τόσο ηθικά, αλλά σιγά σιγά σου δίνουν την ιδέα αυτού που πρέπει να ελπίζεις και να θέλεις να πραγματοποιήσεις στη ζωή σου.

- Πώς βλέπετε την ανθρώπινη περιπέτεια; Ποιος είναι ο σκοπός της; Τι έρχεται να κάνει ο άνθρωπος στη γη και τι πρέπει να αφήσει πίσω του;

Πολύ θα ήθελα να το ξέρω. Δεν το γνωρίζω. Βλέπω τα πράγματα πιο πολύ με συγκεκριμένες λεπτομέρειες. Δηλαδή ότι εγώ θέλησα και μπόρεσα να κάνω το καλό. Αυτό για το οποίο θα έδινα τις τελευταίες μου δυνάμεις, είναι η υπεράσπιση ενός ορισμένου τρόπου διδασκαλίας που εμπλουτίζει. Κάθε φορά που βλέπω πιλικιές μαθητές ή μια τάξη όπου υπάρχει αυτή η διδασκαλία, διαπιστώνω την πρόοδο και από μου φτάνει, είμαι ευτυχής. Καθένας έχει ένα διαφορετικό σκοπό. Υπάρχουν άνθρωποι που ζουν για να αναθρέψουν τα παιδιά ή για να θεραπεύσουν τους άλλους. Καθένας στον τομέα του μπορεί να κυριαρχήσει ο άνθρωπος, αλλά δε νομίζω ότι πρέπει κανείς να αναζητήσει το σκοπό της ανθρώπινης ύπαρξης, γιατί αν τον βρίσκαμε θα είχε τελειώσει.

(από την "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ", 16 Οκτωβρίου 1998, με αλλαγές)

Γονίδια μεταφέρονται από τον έναν οργανισμό στον άλλον και τα όρια της φύσης ξεπερνιούνται: γονίδια από βόδια τοποθετούνται σε ψάρια, γονίδια από πουλερικά, σκόρους, σκορπιούς εισάγονται σε πατάτες. Η εφαρμογή των νέων μεθόδων της γενετικής μηχανικής δίδει στα τροποποιημένα ζώα και φυτά νέες ιδιότητες, δίχως αυτές να γίνονται αντιληπτές, τουλάχιστον από την εξωτερική τους εμφάνιση. Αλλά ούτε στο προϊόν που φθάνει τελικά στην αγορά είναι υποχρεωτική η σήμανση. Στα πλαίσια αυτά, η Ανίτα Ίντελ, καθηγήτρια της Γενετικής Μηχανικής, στο Πανεπιστήμιο του Κάσελ της Γεωργίας μιλάει για τους κινδύνους από τα τροποποιημένα τρόφιμα και το ρόλο των επιστημόνων. Ένα απόσπασμα από τη συνέντευξη που έδωσε στη διάρκεια της επίσκεψής στη χώρα μας θα ακούσετε στη συνέχεια.

- **Κυρία Ίντελ, κυκλοφορούν ευρέως στην αγορά γενετικά τροποποιημένα προϊόντα;**
- *Ακόμη δεν υπάρχει παγκοσμίως κανένα γενετικά τροποποιημένο ζώο στις πρακτικές εφαρμογές της κτηνοτροφίας, αλλά υπάρχουν στην επιστημονική έρευνα. Έχουν όμως εγκριθεί δύο είδη φυτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση: η ελαιοκράμβη και το καλαμπόκι, ενώ ένα είδος τομάτας βρίσκεται στη διαδικασία έγκρισης. Όλα τα άλλα γενετικά τροποποιημένα φυτά βρίσκονται ακόμα στο πειραματικό στάδιο, όπως επίσης και τα διαγονιδιακά βακτήρια.*
- **Υπάρχει περίπτωση να καταναλώνουμε μεταλλαγμένα τρόφιμα, χωρίς να το γνωρίζουμε;**
- *Για τη διακίνηση στην αγορά προϊόντων που προέρχονται από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς δεν απαιτείται άδεια κυκλοφορίας σύμφωνα με τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη γενετική μηχανική. Έτσι η χρήση ενζύμων από γενετικά τροποποιημένα βακτήρια και μαγιές δεν απαιτεί κανένα άλλο έλεγχο, παρά τον ίδιο που απαιτείται για τα ένζυμα από μη γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς. Σήμερα η βιομηχανία δεν είναι υποχρεωμένη μαζί με τα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα να παρέχει και τη μέθοδο ελέγχου.*
- **Οι παραγωγοί τροποποιημένων προϊόντων ισχυρίζονται βεβαίως ότι έχουν κάνει τους απαραίτητους ελέγχους και ότι τα αγαθά τους είναι απολύτως υγιεινά. Τότε γιατί εναντιώνονται στη σήμανσή τους;**
- *Κανένας δε γνωρίζει αν τα προϊόντα είναι πράγματι υγιεινά. Το μαζικό πείραμα αρχίζει τώρα. Για την έγκριση γενετικά τροποποιημένων προϊόντων δεν απαιτείται να γίνει προηγουμένως έρευνα στους ανθρώπους. Δημοσκοπήσεις στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποδεικνύουν ήδη από χρόνια την αρνητική στάση των καταναλωτών για τις γενετικές τροφές. Κατά συνέπεια, οι παραγωγοί τους φοβούνται ότι αν υπάρχει σήμανση, οι πολίτες δε θα τα επιλέγουν.*
- **Γνωρίζουμε τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν αυτές οι επεμβάσεις στο περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία;**
- *Οι νέες τροφές πριν από την έγκρισή τους, δεν απαιτείται να έχουν δοκιμαστεί στους ανθρώπους, σε επιστημονική έρευνα. Θα λέγαμε απλά ότι η μαζική δοκιμή μόλις αρχίζει. Επειδή μελλοντικά θα υπάρξουν όλο και περισσότερα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα, θα είναι εξαιρετικά δύσκολο σε μια περίπτωση ασθένειας να βρεθούν συγκεκριμένα αίτια. Οι σοβαρότερες υποψίες αφορούν την αντίδραση του ανθρώπινου οργανισμού και τις αλλεργίες, οι οποίες αυξάνονται τα τελευταία χρόνια. Η χρήση ενός γονιδίου της καρύδας σε σόγια είχε υποτιμηθεί αρχικά. Θεωρήθηκε ότι αυτό το γονίδιο δε θα προκαλούσε αλλεργικές αντιδράσεις. Σε*

έρευνα όμως που έγινε και που δεν απαιτήθηκε από τη διαδικασία έγκρισης, εμφανίστηκαν δραματικές αλλεργικές αντιδράσεις. Όσον αφορά τους οικολογικούς κινδύνους, βασικά υπάρχει ο κίνδυνος της διασταύρωσης (όπως διαπιστώθηκε σε πείραμα που έγινε στη Δανία), δηλαδή της ανεπιθύμητης μεταφοράς ξένων γονιδίων σε άλλα φυτά, ιδιαίτερα στην άγρια χλωρίδα, αλλά και σε φυτά που είναι απαλλαγμένα από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς. Στην Αμερική η έρευνα για τους κινδύνους περιορίζεται στο 10% των πειραματικών καλλιεργειών.

- **Πριν από 12 χρόνια δημιουργήσατε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Γενετικής Ηθικής με έδρα το Βερολίνο. Ποιοι είναι οι στόχοι του και τι εννοούμε όταν λέμε βιοηθική;**
- Το Δίκτυο Γενετικής Ηθικής συγκεντρώνει και διακινεί πληροφορίες με στόχο να επεκταθεί ο διάλογος για τις εφαρμογές της γενετικής μηχανικής, τους κινδύνους και τη χρήση της σύγχρονης βιοτεχνολογίας, της γενετικής μηχανικής και της αναπαραγωγής. Η βιοηθική αναζητά τις απαντήσεις στο βασικό ερώτημα, ποια τροποποίηση μπορεί να επιτραπεί στον άνθρωπο και να είναι ηθικά αποδεκτή. Πρόκειται για τη συνεχώς αυξανόμενη απόσταση μεταξύ του τι είναι τεχνικά πραγματοποιήσιμο και τι μπορεί να αντιμετωπίσει ο άνθρωπος. Αυτό αφορά τα πειράματα σε ανθρώπους που δεν είναι σε θέση να δώσουν τη συγκατάθεσή τους: έμβρυα στο πρώτο στάδιο, μικρά παιδιά, γενικά μη υπεύθυνα άτομα.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ - ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

1. Λ
2. Σ
3. Σ
4. Σ
5. Λ
6. Λ
7. ;
8. Λ
9. Σ
10. Σ
11. Λ
12. Σ
13. ;
14. Λ

Δεύτερο μέρος

- Επίδραση ανάμεσα στις τροφές και τα σωματικά συμπτώματα
άμεση η σχέση ανάμεσα στην κατανάλωση ορισμένων τροφών και την εμφάνιση ή την εξαφάνιση κάποιων σωματικών παθήσεων.
- Παθήσεις που μπορούν να ελεγχθούν από μια σωστή διατροφή
ημικρανίες, ρευματοπάθεια, πόνοι περιόδου για τις γυναίκες, στηθάγχη.
- Αντιμετώπιση του πόνου από τον δυτικό πολιτισμό
αντιμετώπιση πόνου με φάρμακα ή εγχειρήσεις.
- Τροφές υπεύθυνες για την πρόκληση ημικρανιών
κόκκινο κρασί, σοκολάτα, ορισμένα τυριά.
- Ιδανική διατροφή για την προστασία της σωματικής υγείας
 - α) κατανάλωση τροφών που δε σχετίζονται με την πρόκληση πόνου
 - β) προσθήκη τροφών που καταπραΰνουν τον πόνο
 - γ) χρήση διατροφικών συμπληρωμάτων μόνο σε ειδικές περιπτώσεις
- Περισσότερο αθώες τροφές
πράσινα, πορτοκαλί, κίτρινα βρασμένα λαχανικά, ρύζι, φρούτα εκτός από εσπεριδοειδή.

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

1. Γιατί το επιχείρημα “η χαμηλή στάθμη των εφημερίδων φταίει για τη μείωση του αριθμού των Ελλήνων που διαβάζουν” δεν ευσταθεί:
 - α. δεν έχουν όλες οι εφημερίδες χαμηλή στάθμη.
 - β. οι ίδιοι οι αναγνώστες είναι υπεύθυνοι για το είδος της δημοσιογραφίας που γνωρίζει πέραση (σκάνδαλα, εγκλήματα, χυδαιότητα)
2. Ποια αντίφαση δημιουργείται από το επιχείρημα ότι “όλες οι εφημερίδες γράφουν τα ίδια”

Το ίδιο ισχύει και για την τηλεόραση. Η ομοιομορφία του τύπου δεν ευσταθεί, όταν εμφανίζεται και στα τηλεοπτικά μηνύματα τα οποία και προτιμώνται περισσότερο.
3. Η ουσία του προβλήματος για τη χαμηλή αναγνωστική δύναμη των Ελλήνων
 - α. Το κοινό προσανατολίζεται προς μη ποιοτικές κατευθύνσεις.
 - β. Το βιβλίο ως μέσο γοήτρου και διακόσμησης (είδος πολυτελείας)
4. Γιατί δημιουργείται η στάση αυτή των Ελλήνων απέναντι στο βιβλίο
 - α. το εκπαιδευτικό σύστημα δεν ενισχύει τη σκέψη του ατόμου, παρά τη μηχανιστική αποστήθιση άχρηστων γνώσεων.
 - β. η έλλειψη ελεύθερου χρόνου δεν αφήνει περιθώρια για πνευματική καλλιέργεια.
 - γ. η χαμηλή στάθμη των ΜΜΕ.
 - δ. η ύπαρξη ενός στενού κύκλου διανοουμένων που απευθύνεται σε ένα περιοριστικά εξειδικευμένο κοινό, αδιαφορώντας για τις πλατιές μάζες.
5. Τελικό συμπέρασμα για τη σημερινή θέση του βιβλίου στην Ελλάδα
το βιβλίο απευθύνεται μόνο σε περιορισμένο αριθμό ανθρώπων με ανώτερη μόρφωση και πνευματική καλλιέργεια.

Δεύτερο μέρος

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	;
1. Ένα έργο τέχνης έχει άμεση εξόρτηση τόσο από το δημιουργό του, όσο και από το πολιτιστικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται.	+		
2. Η τέχνη έχει ως μοναδικό στόχο της την απόλυτη κυριαρχία της πάνω στην ανθρώπινη ύπαρξη.		+	
3. Μπορούμε να αντλήσουμε στοιχεία για τον βαθύτερο χαρακτήρα ενός πολιτισμού, μόνο αν ρίξουμε φως στην καλλιτεχνική του έκφραση.	+		
4. Ο καλλιτέχνης δέχεται αποκλειστικά ερεθίσματα από την εποχή στην οποία ζει και δημιουργεί το έργο του.		+	
5. Η τέχνη αποτελεί μια μορφή διαμαρτυρίας για τα κακώς κείμενα της κάθε εποχής.			+
6. Υπάρχουν μεγάλες ομοιότητες ανάμεσα σε ένα αιγυπτιακό γλυπτό και έναν κινέζικο πίνακα και ανάλογα σε ένα ελληνικό άγαλμα και έναν πίνακα σύγχρονης ζωγραφικής.		+	
7. Η ομορφιά αποτελεί το βαθύτερο ιδανικό κάθε έργου τέχνης για κάθε εποχή.	+		
8. Ο κάθε πολιτισμός έχει τα απολύτως δικά του βασικά προβλήματα που πραγματώνει μέσα από τις καλλιτεχνικές δημιουργίες του.	+		
9. Ένα έργο τέχνης σχηματοποιεί τις προσωπικές αγωνίες και ευαισθησίες του		+	

δημιουργού του, παραβλέποντας την εξωτερική πραγματικότητα.			
10. Η τέχνη αποτελεί αισθητοποίηση της βαθύτερης ουσίας κάθε πολιτισμού.	+		

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

Πρώτο μέρος

Α: Η τηλεοπτική δημοσιοποίηση της ιδιωτικής ζωής και η θεαματοποίηση του πόνου τείνουν να πάρουν στις μέρες μας διαστάσεις ενός νέου πολιτισμικού φαινομένου. Στα πλαίσια αυτά και η έρευνα που ανατέθηκε από το Εθνικό Ραδιοτηλεοπτικό Συμβούλιο σε επιστημονική μονάδα με επικεφαλής την καθηγήτρια Ψυχολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, κ. Φωτεινή Τσαλίκου, καλείται να δώσει χρήσιμες απαντήσεις στα προβλήματα που έχουν ανακύψει. Η αρχική μας απορία, όμως, σχετίζεται με την ίδια τη φύση της έρευνας αυτής. Πώς είναι δυνατό τέτοιου είδους εκπομπές, όπως τα ρεάλιτι-σόου, να αποτελέσουν αντικείμενο επιστημονικής αξιολόγησης και μελέτης;

Φ.Τ.: Κοιτάζτε, τα πράγματα δεν είναι ποτέ μόνο άσπρα ή μόνο μαύρα. Αυτό είναι επιστημονικό, έχει επιστημονικό υπόβαθρο και το εξετάζουμε, το άλλο δεν έχει, το πετάμε. Η εμφάνιση αυτού του τύπου των εκπομπών, όπως τα “ριάλιτι-σόου” φέρνει στο προσκήνιο τη σύγκρουση δύο θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων, το δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση και την προστασία της προσωπικότητας. Στο βαθμό που οι εκπομπές αυτές είναι συνυφασμένες με ουσιαστικές πτυχές της ατομικής και της κοινωνικής μας ύπαρξης, με αντιφάσεις και αντινομίες που συνθέτουν την ίδια τη λειτουργία της δημοκρατίας, αξίζει να γίνουν αντικείμενο μιας διεξοδικής κριτικής ανάλυσης και όχι μιας απλής και εύκολης καταδίκης.

Δ: Οι εκπομπές αυτές άρχισαν την εμφάνισή τους από τα μέσα της δεκαετίας του '80. Θεωρείτε αυτό ως ένα τυχαίο φαινόμενο ή θα τις συνδύαζατε, με τη λογική αυτή, με μια σειρά άλλων καταστάσεων;

Φ.Τ.: Και βέβαια δεν είναι τυχαία η εμφάνισή τους τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Γι'αυτό και θα μπορούσαμε να τη συνδυάσουμε με άλλα γενικότερα κοινωνικά φαινόμενα της συγκεκριμένης περιόδου, όπως

- η εισβολή της ιδιωτικής τηλεόρασης με τον ανταγωνισμό που επέφερε ανάμεσα στα κανάλια.

- ο αγώνας για την υψηλή τηλεθέαση σε βάρος της ποιότητας των προγραμμάτων. Βλέπετε, εδώ ισχύει ο νόμος της αγοράς: ό,τι ζητιέται πιο πολύ, αυτό προβάλλεται.

- με την ίδια λογική καταργήθηκαν και τα όρια ανάμεσα στα είδη των εκπομπών. Η ψυχαγωγία εμπλέκεται και συγχέεται με την ενημέρωση και την πληροφόρηση, με αποτέλεσμα ακόμα και οι ειδήσεις, η στιγμή της ενημέρωσης, να αποτελούν ένα καλοστημένο σόου.

- αυτό σημαίνει, επομένως, ότι περνάμε από μια παθητική στάση του τηλεθεατή σε μια “ενεργό” συμμετοχή. Το κοινό ολοένα και περισσότερο παρεμβαίνει. Τηλεφωνεί, εμφανίζεται στο πλατό, μιλάει για τα προσωπικά του ακούει τα προσωπικά των άλλων, προσπαθεί να λύσει τα προβλήματά τους και περιμένει από αυτούς να λύσουν τα δικά του.

Δ: Το πρόβλημα, επομένως, παραμένει. Σε ποιο βαθμό τα “ριάλιτι-σόου” προσβάλλουν ή θίγουν την προστασία των βασικών δικαιωμάτων του ανθρώπου (όπως είναι η προστασία της ιδιωτικής του ζωής, της προσωπικής του τιμής και αξιοπρέπειας). Πόσο προστατευμένος είναι ο πολίτης από εκπομπές που δημοσιοποιούν την ιδιωτική του ζωή και κάνουν θέαμα τον πόνο του;

Φ.Τ.: Καθόλου δεν είναι προστατευμένος, αλλά αυτό αν θέλετε είναι και το τίμημα που πληρώνει από τη στιγμή που επιλέγει να βγάλει στον αέρα αιτήματα και προβλήματα που διαφορετικά θα έμεναν στη σιωπή. Οι εκπομπές αυτές δίνουν ένα βήμα σε ανθρώπους κοινωνικά περιθωριοποιημένους, σε άτομα που στερούνται στην καθημερινή τους ζωή τη δυνατότητα λόγου. Με την έννοια αυτή ο πρωταγωνιστής της κάθε ιστορίας αποκτά μια κοινωνική και ψυχολογική ταυτότητα, αισθάνεται ότι υπάρχει, έστω για το διάστημα που διαρκούν οι αποκλύψεις του και τα φώτα στρέφονται προς το μέρος του.

Δ: Στην ουσία, όμως, δεν περιορίζεται σε ρόλο θεατή;

Φ.Τ.: Τελικά, ο πρωταγωνιστής γίνεται κομπάρσος. Η τηλεόραση και ο παρουσιαστής ανάγονται σε παντοδύναμα εργαλεία, ικανά να λύσουν το κάθε πρόβλημα. “Αφού ήρθατε εδώ, μη σας νοιάζει θα βρεθεί μια λύση, δεν έχετε τίποτα πια να φοβηθείτε. Εμείς θα σας βοηθήσουμε”.

Δ: Και τελικά τον βοηθούν να ξεπεράσει το πρόβλημά του ή τον βυθίζουν ακόμα περισσότερο σε αδιέξοδα;

Φ.Τ.: Μάλλον, το δεύτερο, γιατί μπορεί το υποκείμενο να αποκτά πρόσβαση σε ένα δημόσιο λόγο, αλλά ταυτόχρονα παγιδεύεται σε έναν λόγο που δεν μπορεί να ορίσει. Με τον τρόπο αυτό εξαναγκάζεται σε μια ακραία εξομολόγηση και συρρίκνωση του πολύπλοκου ψυχικού του πεδίου σε μια σειρά από λίγες αιτιώδεις σχέσεις “Εδώ τα λέμε όλα. Πείτε μας με μία μόνο φράση τι ακριβώς σας συμβαίνει”

Δ: Και η φρίκη αυτή, υποθέτω, έχει πάντα λίγο-πολύ το ίδιο περιεχόμενο... Άνθρωποι πονάνε, υποφέρουν, αποζητούν.

Φ.Τ.: Μην το βλέπετε μόνο από την πλευρά αυτών που εξευτελίζονται και χάνουν την προσωπικότητά τους μπροστά στις κάμερες. Κοιτάξτε και την πλευρά αυτών που τους παρακολουθούν και ειδικότερα τις πιο ευπαθείς και ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, όπως είναι τα παιδιά. Γονείς που αλληλοδιαβάλλονται, αλληλοπρονομεύονται, ακραίοι ενδοοικογενειακοί σπαραγμοί, όπου μικρά παιδιά παρακολουθούν ανθρώπους να αμφισβητούν ακόμα και αυτή την πράξη της πατρότητας ή της μητρότητας “Δεν είναι δικό μου αυτό το παιδί... ποιος ξέρει με ποιον το έκανες” Τι μπορεί να αποκομίσει μετά από όλα αυτά ένα μικρό παιδί; Ποιος θα προστατεύσει την εύθραυστη ψυχική του υγεία από τα ισχυρά πλήγματα που δέχεται;

Δ: Τι θα προτείνατε, λοιπόν, εσείς με βάση τα αποτελέσματα της έρευνάς σας; απαγόρευση των εκπομπών αυτών, την καταδίκη τους, τον εξοβελισμό τους...

Φ.Τ.: Το ζήτημα είναι εξαιρετικά πολύπλοκο για να σταματήσει εδώ. Σε μια εποχή όπου απλά θεμιτά και αυτονόητα ανθρώπινα αιτήματα, όπως “το να ακουστεί ο λόγος μου”, “να βρω το δίκιο μου”, “να νιώθω καλά” γίνονται όλο και πιο δύσκολα στον εντοπισμό τους και την πραγματοποίησή τους. Σε μια εποχή, όπου ο ρόλος ενός υποκειμένου που ορίζει τη μοίρα του και τον εαυτό του κινδυνεύει να οριστεί ως η μεγαλύτερη ουτοπία και πλάνη, σε μια τέτοια εποχή η απλή καταδίκη αυτών των εκπομπών δε σημαίνει και πολλά πράγματα. Ίσως όμως να έχουμε χρέος να κάνουμε “σα να σημαίνει” αν θέλουμε κάποια στιγμή να ληφθεί σοβαρά υπόψη από “ώτα υπευθύνων”.

(“Η ιδιωτική ζωή ως τηλε-θέαμα”, από “ΤΑ ΝΕΑ”, 22.10.1998)

Δ: Μερικοί άνθρωποι αντιμετωπίζουν το φαγητό ως μέσο συντήρησης της ζωής, ενώ άλλοι το θεωρούν απόλαυση. Μπορεί να μας παρηγορήσει μετά από μια κουραστική μέρα ή να αποτελέσει απειλή για τη σιλουέτα μας. Είναι, όμως, δυνατόν να μας προκαλούν ορισμένες τροφές πόνο; Καλεσμένος μας σήμερα για να απαντήσει σε μια σειρά από σχετικά ερωτήματα είναι ο ψυχίατρος δρ. Νηλ Μπάρναρντ, πρόεδρος της Επιτροπής Υπεύθυνης Ιατρικής των Παθολόγων της Ουάσιγκτον. Καλησπέρα, κύριε Μπάρναρντ.

Κ: Καλησπέρα σε σας και τους ακροατές σας

Δ: Διαβάζοντας το τελευταίο σας βιβλίο οδηγείται κανείς στο συμπέρασμα ότι μια σειρά από τροφές μπορούν να μας προκαλέσουν πόνο. Τι σας κάνει να καταλήξετε σε μια τέτοια άποψη;

Κ: Ό,τι τρώει κανείς μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τον πόνο που αισθάνεται. Γιατί το λέμε αυτό; Αν αποφεύγουμε τις τροφές που προκαλούν πόνο και προτιμάμε όσες δεν τον προκαλούν, έχουμε τη δυνατότητα να ελέγξουμε πολλά δεινά από τις ημικρανίες και τη ρευματοπάθεια έως τον πόνο της εμμηνου ρύσεως και τη στηθάγχη.

Δ: Καταλαβαίνουμε, επομένως, ότι τα θρεπτικά συστατικά ορισμένων τροφών έχουν άμεση σχέση με την εμφάνιση ή την εξαφάνιση κάποιων σωματικών παθήσεων. Σωστά;

Κ: Πολύ σωστά. Η ιδέα, μάλιστα, αυτή δεν είναι καινούργια για την ανατολική φιλοσοφία και αντιμετώπιση του ανθρώπινου οργανισμού σε χώρες, όπως η Κίνα ή η Ινδία. Η Δύση, όμως, δεν έχει πολύ καιρό που άρχισε να ασχολείται με το συγκεκριμένο θέμα. Μέχρι και σήμερα που μιλάμε, οι περισσότεροι κάτοικοι της Δύσης αντιμετωπίζουν τον πόνο ως κάτι που μπορεί να αντιμετωπισθεί με φάρμακα ή εγχειρήσεις. Αυτό, όμως, που δε συνειδητοποιούν είναι ότι υπάρχουν θεραπείες πολύ πιο ισχυρές και πολύ πιο εύκολες, που δεν είναι άλλες από τις τροφές που καταναλώνουμε.

Δ: Υπάρχουν άλλα στοιχεία που τεκμηριώνουν τη θέση σας;

Κ: Και βέβαια. Αυτό αποδεικνύεται τόσο με επιστημονικές μελέτες, οι περισσότερες από τις οποίες έχουν γίνει την τελευταία δεκαετία, όσο και από προσωπικές μαρτυρίες. Έχουν καταγραφεί, επί παραδείγματι, περιπτώσεις ανθρώπων που κατόρθωσαν να θεραπεύσουν τη ρευματοειδή αρθρίτιδα ή τις ημικρανίες προσέχοντας τη διατροφή τους. Αντίστοιχα, οι πάσχοντες από ημικρανία ακούνε εδώ και χρόνια από τους γιατρούς ότι πρέπει να αναγνωρίσουν και να αποφεύγουν στο εξής τις τροφές που τους προκαλούν αυτούς τους εξουθενωτικούς πονοκεφάλους.

Δ: Και υπάρχουν, αλήθεια, τέτοιες τροφές;

Κ: Δεν είναι τυχαίο ότι το κόκκινο κρασί, η σοκολάτα και ορισμένα τυριά αποτελούν γνωστές αιτίες ημικρανίας. Αν, λοιπόν, ένας πάσχων από ημικρανία διαπιστώσει την ανάπτυξη ημικρανικών κρίσεων μετά τη κατανάλωση τέτοιων τροφών και φροντίσει να τις αποφύγει, μπορεί να θέσει υπό έλεγχο ή ακόμα και να περιορίσει στο ελάχιστο την εμφάνιση αυτού του πονοκεφάλου.

Δ: Εσείς τι θα συνιστούσατε ως ιδανική διατροφή για τον περιορισμό συμπτωμάτων που διαταράσσουν τη σωματική υγεία και προκαλούν πόνο;

Κ: Στο βιβλίο μου “Οι τροφές που καταπολεμούν τον πόνο” θα μπορούσε να βρει κάθε ενδιαφερόμενος περισσότερες λεπτομέρειες πάνω στο θέμα αυτό. Γενικά θα συνιστούσα μια διατροφή με ελάχιστες ζωικές τροφές και πιο συγκεκριμένα:

Πρώτον, τροφές που δεν έχουν σχετισθεί με την πρόκληση πόνου. Ξέρετε το κλειδί στον έλεγχο του πόνου συχνά δεν είναι να προσθέτει κανείς νέες τροφές στο διαιτολόγιό του, αλλά να αποφεύγει αυτές που του προκαλούν πόνο.

Δεύτερον, να προσθέτει τροφές που καταπραΰνουν τον πόνο και τρίτον να χρησιμοποιεί διατροφικά συμπληρώματα μόνο όπου και όταν χρειάζεται.

Δ: Ποιες τροφές θα θεωρούσατε εσείς περισσότερο αθώες, με την έννοια ότι έχουν σχετισθεί λιγότερο με την πρόκληση πόνου;

Κ: Τα πράσινα, τα πορτοκαλί και τα κίτρινα βρασμένα λαχανικά, το ρύζι, τα φρούτα, εκτός από τα εσπεριδοειδή. Όλες αυτές οι τροφές μπορούν να θεωρηθούν ότι δρουν προστατευτικά.

Δ: Γιατί, όμως, ένας μεγάλος αριθμός από εσάς τους γιατρούς δε συνιστά στους ασθενείς του όταν παραπονιούνται για έντονους πόνους να τροποποιήσουν τη διατροφή τους;

Κ: Συνήθως οι γιατροί δε γνωρίζουν τη σχέση διατροφής και πόνου. Κι αυτό γιατί σπάνια γίνεται επαρκής διδασκαλία της διατροφολογίας στις ιατρικές σχολές. Σε πολλές, μάλιστα, περιπτώσεις μόλις και μετά βίας γίνονται μία ή δύο διαλέξεις. Παρ'όλα αυτά η μεγάλη πλειοψηφία των συναδέλφων μου συμφωνεί ότι μια υγιεινή, προσεγμένη διατροφή είναι το κλειδί για ευεξία.

Δ: Ευχαριστούμε για τη χρήσιμη συζήτησή που είχαμε και ας κλείσουμε εδώ με την ελπίδα να τα ξαναπούμε σύντομα.

Κ: Ευχαριστώ εσάς και τους ακροατές σας.

(“Τροφές που καταπολεμούν τον πόνο”, από ΤΑ ΝΕΑ, 20.10.1998, με αλλαγές)

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πρώτο μέρος

1. Γιατί “παραβατική” και όχι “εγκληματική” η συμπεριφορά των ανηλίκων
οι ανήλικοι έχουν το ακαταλόγιστο όταν τελούν μία αξιόποινη πράξη και γι’ αυτό τους επιβάλλονται αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.
 2. Περίοδος εφηβείας (διάρκεια, χαρακτηριστικά)
*από τα 13 μέχρι τα 17 χρόνια περίπου.
Μεταβατική φάση στην εξέλιξη του ατόμου, στη διάρκεια της οποίας οι έφηβοι δοκιμάζουν τα όρια της ελευθερίας τους και τα γενικότερα όρια ανοχής της κοινωνίας.*
 3. Η εγκληματικότητα των ανηλίκων στην Ελλάδα
σε μικρότερα επίπεδα σε σχέση με τα ευρωπαϊκά δεδομένα, αλλά με σημαντική αύξηση τα τελευταία χρόνια στις μικρές ηλικίες.
 4. Προγράμματα πρόληψης της εγκληματικότητας των ανηλίκων
-
5. Προβλέψεις για την εξέλιξη της έκνομης συμπεριφοράς των ανηλίκων σε μεταγενέστερα στάδια
αισιοδοξία ότι με το τέλος της εφηβείας τελειώνουν και οι εκτός νόμου συμπεριφορές των εφήβων.
 6. Το κοινωνικο-προνοιακό πρότυπο στην αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων
ξεκίνησε στην αρχή του περασμένου αιώνα και προβλέπει την ανάγκη ηπιότερης μεταχείρισης των ανηλίκων δραστών με τη δημιουργία ξεχωριστών δικαστηρίων για την αντιμετώπιση των αξιόποινων πράξεών τους. Έμφαση στη θεραπεία και την εκπαίδευση περισσότερο παρά στην ποινή και στην τιμωρία των δραστών.
 7. Αίτια της παραβατικής συμπεριφοράς των ανηλίκων
σταδιακή εξασθένηση της παραδοσιακής οικογένειας και αντικατάστασή της από δομές από τις οποίες απουσιάζει ο ένας από τους δύο γονείς, ο πατέρας. Γενικά, αποδυνάμωση μορφών άσκησης κοινωνικού ελέγχου (οικογένεια, γειτονιά, σχολείο)
 8. Σύγκριση Ευρώπης και Αμερικής σε σχέση με το φαινόμενο των συμμοριών
Στην Ευρώπη δεν ενδημεί το φαινόμενο των συμμοριών ανηλίκων στον βαθμό που απαντά στην Αμερική. Εμφανίζονται κυρίως άτυπες “νεανικές ομάδες” με πολιτικό προσανατολισμό (νεο-ναζί, αναρχικοί) ή τάσεις αγελοποίησης (μηχανόβιοι, ροκάδες, χούλιγκαν)
 9. Προτάσεις αντιμετώπισης του προβλήματος
εναλλακτικοί τρόποι μεταχείρισης των ανηλίκων εγκληματιών με την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών στο ίδιο το θύμα τους ή γενικότερα στην κοινωνία.
 10. Ευθύνες της Αστυνομίας σχετικά με την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί
-

1. Όλοι μας έχουμε συγκεκριμένες αξίες με μεγάλη όμως δυνατότητα προσαρμογής. Εξάλλου στην πραγματικότητα κανένας τύπος δεν είναι τόσο πολύ μοναδικός.
_____+_____
2. Η φιλία αποτελεί ουσιαστικά συνειδητή επιλογή και μάλιστα άκρης ενδιαφέρονσα. Σε πολλές μάλιστα περιπτώσεις προστατεύει τον άνθρωπο και από την ασυδοσία διαφόρων θεσμών. _____+_____
3. Οι άνθρωποι γεννιούνται περίεργοι και αυτή η περιέργεια οδηγεί στην εξέλιξη της ζωής. _____
4. Άτομα χωρίς φιλία χαρακτηρίζονται κυρίως από μιζέρια, μονοτονία και μοναξιά. Ζουν και εργάζονται σε περιβάλλοντα εχθρικά. _____+_____
5. Όλοι σε κάποια στιγμή έχουμε τη δυνατότητα να ελέγξουμε τις καταστάσεις, αρκεί να πιστεύουμε στις δυνάμεις μας. _____+_____
6. Η προσωπική μου άποψη είναι πως ένα μεγάλο μέρος της σημερινής βιβλιοπαραγωγής θα μπορούσε και να μην υπάρξει, χωρίς ιδιαίτερες επιπτώσεις.
_____+_____
7. Η Ελλάδα είναι μια χώρα που συνήθως αγνοεί το πιο ταλαντούχο κομμάτι της νεολαίας της. _____
8. Το θέμα των βιβλίων μου είναι κυρίως η χαρά και η έκρηξη των ανθρώπινων σχέσεων ή τέλος πάντων αυτό υπήρξε βασική μου επιδίωξη.
_____+_____
9. Άλλωστε η Αμερική δεν αποτελεί και δεν μπορεί να αποτελέσει ουσιαστική πηγή έμπνευσης γιατί στερείται κοινωνικής δυναμικής. _____
10. Οι ΗΠΑ είναι ένας χώρος προκλητικός με τεράστιες αντιθέσεις, κάτι που δεν βρίσκει κανείς εύκολα στην Ευρώπη. _____+_____
11. Δεν είναι λίγοι αυτοί που πιστεύουν ότι το δικό τους γραπτό είναι τέλειο και γι' αυτό αναντικατάστατο. _____+_____
12. Η πραγματική λογοτεχνία δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να αγνοεί την καθημερινότητα και τις ανάγκες του απλού πολίτη. _____+_____
13. Η ζωή η ίδια είναι ακατανόητη και για πολλούς άδιη, κάτι που βλέπει κανείς πολύ έντονα στις σύγχρονες κοινωνίες. _____
14. Το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουμε ευθύνεται για την όποια παθητική στάση μπορεί να χαρακτηρίσει τη μετέπειτα ζωή μας. _____+_____
15. Δεν μπορώ να σας αποκαλύψω την ιστορία του επόμενου βιβλίου μου.

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρώτο μέρος

1. Το ανέβασμα του έργου (χώρος, χρόνος)
στη Νέα Υόρκη, στα πλαίσια ενός φεστιβάλ με σημαντικές προσωπικότητες από όλο τον κόσμο, το φθινόπωρο του 1998 ως τμήμα μιας γενικότερης θεατρικής δουλειάς με θέμα "τα Μυστήρια του Κόσμου"
2. Η βάση του δραματουργικού υλικού
θεατρικό δρώμενο/ μύθος της Δήμητρας και της Περσεφόνης/ τελετή μύησης των "Ελευσινίων Μυστηρίων"
3. Ο συμβολισμός που επιτυγχάνεται
συμμετοχή ηθοποιών διαφορετικών εθνικοτήτων/ ένωση των λαών
4. Βασικές γνώσεις απαραίτητες στον θεατή
το τυπικό των τελετών μύησης των Ελευσινίων Μυστηρίων (Μικρά και Μεγάλα Ελευσίνια)
5. Οι αλήθειες υπαρξιακής υφής
η αθανασία της ψυχής και η αναγέννηση του ατόμου
6. Η διαδικασία αναπαράστασης των Μυστηρίων
όχι πιστή αναπαράσταση αλλά αποσπασματικές περιγραφές των τελετών
7. Τα κοστούμια ως χαρακτηριστικό της παράστασης
παραδοσιακά κοστούμια διαφορετικών πολιτισμών
8. Αντιδράσεις θεατών για την παράσταση
μεγάλη επιτυχία, θερμή ανταπόκριση

Δεύτερο μέρος

1. απογευματινός: *εσπερινός*
2. αίσθηση αηδίας, αρνητική διάθεση: *αποστροφή*
3. μερικές φορές: *ενίοτε*
4. αυτό που δεν μπορεί κανείς να το αποφύγει, το αναπόφευκτο: *αναπότρεπτο*
5. αυξάνω σε ποσότητα ή ποιότητα

6. απερίσκεπτα, βιαστικά, χωρίς σοβαρότητα: *επιπόλαια*
7. καταθέτω ό,τι γνωρίζω ή έχω αντιληφθεί

8. χαμογελώ ελαφρά, χωρίς να σχηματίζεται εμφανώς χαμόγελο: *υπομειδιά*
9. αυτός που ξεχωρίζει για την προσφορά και το έργο του σε συγκεκριμένο τομέα και έχει αποκτήσει μεγάλη φήμη: *διακεκριμένος*
10. το αίσθημα της συμπάθειας προς κάποιον που πάσχει, λύπηση, συμπόνια: *οίκτος*
11. σφάλμα, λάθος χωρίς μεγάλη σημασία: *παράπτωμα*
12. θέτω υπό τον έλεγχό μου

13. εντελώς κουρασμένος, αποκαμωμένος, εξαντλημένος: *εξουθενωμένος*
14. το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν τη λειτουργία θεσμού, οργανισμού ή ιδρύματος: *κανονισμός*
15. υποστηρίζω, πιστεύω: *ισχυρίζομαι*

-----ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ-----

Πρώτο μέρος

Δ: Η συνομήτριά μας σήμερα είναι μέλος του Εγκληματολογικού Επιστημονικού Συμβουλίου του Πανεπιστημίου της Ευρώπης, η κυρία Καλλιόπη Σπινέλλη, και θα μας μιλήσει για ένα θέμα που παρουσιάζει ιδιαίτερη έξαρση τον τελευταίο καιρό στον κόσμο σχετικά με την εγκληματική συμπεριφορά των ανηλίκων, τις συμμορίες των ανηλίκων που σε πολλές περιπτώσεις αποδεικνύονται κατά πολύ δραστικότερες από τις αντίστοιχες συμμορίες ενηλίκων.

ΚΣ: Επιτρέψτε μου στο σημείο αυτό μια διόρθωση: μιλάμε για “παραβατική” και όχι για “εγκληματική” συμπεριφορά σε αυτές τις ηλικίες κάτω των 17.

Δ: Γιατί κάνετε αυτή τη διάκριση;

ΚΣ: Κοιτάζτε, χρησιμοποιώ συνειδητά τον όρο “παραβατικότητα” αντί της “εγκληματικότητας” για δύο κυρίως λόγους: Πρώτον, γιατί τα παιδιά 7-12 έχουν το ακαταλόγιστο και επομένως, ακόμα κι αν τελέσουν μια κακουργηματικού χαρακτήρα πράξη λ.χ. μια ανθρωποκτονία, δεν είναι δυνατό να τους επιβληθεί ποινή, αλλά μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα. Δεύτερον, γιατί ακόμα και αν στις μεγαλύτερες ηλικίες των 13-17 ετών θεωρηθούν κάποιοι ανήλικοι ότι έχουν καταλογισμό και πάλι δε θα ήταν επιστημονικά ορθό να τους επικολλήσουμε την ετικέτα “εγκληματίας”.

Δ: Σε ποιες ηλικίες θα τοποθετούσατε εσείς την εφηβεία;

ΚΣ: Ένας ανήλικος 13 ή έστω και 17 ετών είναι έφηβος και η εφηβεία είναι δύσκολη εποχή, είναι μια μεταβατική, κρίσιμη φάση στην πορεία προς την εξέλιξη του ατόμου κι επομένως, πρόκειται για μια περίοδο κατά την οποία οι έφηβοι δοκιμάζουν τα όρια της ελευθερίας τους και τα όρια της ανοχής της κοινωνίας.

Δ: Πώς είναι η κατάσταση αυτή τη στιγμή για την Ελλάδα;

ΚΣ: Στην Ελλάδα το πρόβλημα της εγκληματικότητας των ανηλίκων μόλις πρόσφατα άρχισε να απασχολεί την κοινή γνώμη, με αφορμή ορισμένα περιστατικά που γνώρισαν ευρεία δημοσιότητα.

Δ: Θα μπορούσατε να τα χαρακτηρίσετε ως μεμονωμένα περιστατικά ή αποτελούν μέρος της γενικότερης τάσης που παρατηρείται στις ευρωπαϊκές χώρες;

ΚΣ: Τα δεδομένα που έχουμε δείχνουν ότι αφ' ενός η εγκληματικότητα των ανηλίκων βρίσκεται σε μικρότερα επίπεδα από τα ευρωπαϊκά και αφ' ετέρου ότι παρουσιάζει σημαντική αύξηση τα τελευταία δέκα έτη, ιδιαίτερα στις μικρές ηλικίες.

Δ: Έχετε στη διάθεσή σας κάποια στοιχεία που να το αποδεικνύουν αυτό;

ΚΣ: Στη χώρα μας σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, βάσει των επίσημων στοιχείων που υπάρχουν δε διαφαίνεται μεγάλη συμμετοχή των ανηλίκων στην εγκληματικότητα. Το 1996 σε ένα σύνολο 297.139 γνωστών δραστών οι δράστες 7 έως 20 ετών ήταν 45.721 -αποτελούσαν δηλαδή το 15% του συνόλου ή στους 10 δράστες δεν αντιστοιχούν ούτε καν δύο νεαρά άτομα μέχρι 20 ετών. Στις ανθρωποκτονίες με πρόθεση το ποσοστό είναι ακόμα πιο μικρό: 7,5%. Βέβαια, σύμφωνα με τα δεδομένα της ΕΛ.ΑΣ μεταξύ των ετών 1986 και 1996 σημειώθηκε μια μεταβολή πάνω από 120% στις ηλικίες 7-12, μία πολύ μικρότερη, όμως, της τάξης του 65%, στις ηλικίες 13-17 και μια ακόμη μικρότερη (23% περίπου) στις ηλικίες 18-20. Για τις ίδιες ομάδες ηλικιών οι μεταβολές μεταξύ 1995 και 1996 είναι μικρές, γύρω ή και κάτω από 5%. Επομένως, δεν πρέπει να δημιουργείται πανικός. Χρειάζεται ωστόσο κινητοποίηση από πλευράς υπευθύνων και άμεση εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης.

Δ: Πιστεύετε ότι οι νεαροί αυτοί εγκληματίες μπορούν να επανενταχθούν στο κοινωνικό σώμα μετά την παραβατική αυτή συμπεριφορά τους;

ΚΣ: Όντας προσωπικά αισιόδοξη πιστεύω ότι μια μεγάλη μερίδα από αυτούς ξεπερνούν το πρόβλημα. Οι πειραματισμοί με έκνομες συμπεριφορές τελειώνουν με το πέρας της εφηβείας. Δοκιμάζουν τα όρια ανοχής της κοινωνίας, όπως σας είπα και πριν. Αν η κοινωνία δείξει ότι δεν ανέχεται τις πράξεις τους θα επιστρέψουν στις συμβατικές μορφές ζωής.

Δ: Συμβαίνει τελικά αυτό; Ή μήπως, τελικά, η κοινωνία έχει γίνει πολύ ανεκτική και αδιάφορη, με αποτέλεσμα να αυξάνονται και οι νεαροί εγκληματίες μια και ξέρουν ότι δεν πρόκειται να αντιμετωπισθούν με ιδιαίτερη αυστηρότητα για τις πράξεις τους;

ΚΣ: Δε συμφωνώ με αυτό που λέτε. Αντίθετα, τα τελευταία χρόνια απστηροποιείται η αντιμετώπιση των ανηλίκων. Η τάση της ηπιότερης μεταχείρισης είχε αρχίσει παγκοσμίως στις αρχές του περασμένου αιώνα, στο πλαίσιο μιας κοινωνικο-προνοιακής ιδεολογίας για την αντιμετώπιση ανήλικων δραστών. Δηλαδή, δημιουργία ξεχωριστών δικαστηρίων ανηλίκων, με έμφαση στη θεραπεία και την εκπαίδευση και όχι την ποινή και την τιμωρία. Παρουσία επιμελητών ανηλίκων και όχι δικηγόρων στα δικαστήρια κλπ. Από τη δεκαετία του '60, με την έμφαση στα δικαιώματα του ανθρώπου, διαπιστώνεται ότι ίσως οι ανήλικοι έχαναν περισσότερα από όσα κέρδιζαν με τη διαφορετική, μη ποινική μεταχείριση. Έτσι βαθμιαία υποχωρεί το "κοινωνικο-προνοιακό" πρότυπο και μαζί με αυτό και η ήπια αντιμετώπιση. Φτάνουμε έτσι σε ένα σημείο που καταδικάζουμε περισσότερο και κατανοούμε λιγότερο.

Δ: Πού νομίζετε ότι μπορεί να αποδοθεί η εγκληματική αυτή συμπεριφορά των ανηλίκων;

ΚΣ: Κοιτάζτε, τα αίτια είναι πολλά και διαφέρουν από ερευνητή σε ερευνητή. Πάντως, οι περισσότεροι συμφωνούν ότι ένα από τα κύρια αίτια είναι η σταδιακή εξασθένηση της παραδοσιακής οικογένειας και η αντικατάστασή της από μονογονεϊκά μορφώματα, από τα οποία απουσιάζει ο πατέρας. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Ανάλυσης Πολιτικής των ΗΠΑ, οι πιθανότητες να εγκληματήσει ένας νέος που έχει ανατραφεί σε ένα νοικοκυριό χωρίς πατέρα είναι 50% υψηλότερες σε σχέση με τα παιδιά που προέρχονται από παραδοσιακές οικογένειες.

Δ: Ανάλογα στοιχεία έχουμε και από τη χώρα μας;

ΚΣ: Δεν έχουμε προς το παρόν επαρκή στοιχεία από την Ελλάδα που να μας επιτρέπουν να διατυπώσουμε ένα επιστημονικό συμπέρασμα σχετικά με τη σχέση μεταξύ της παραβατικότητας των ανηλίκων και μονογονεϊκών οικογενειών από τις οποίες απουσιάζει ο πατέρας. Πάντως πιστεύω ότι το πρόβλημα είναι γενικότερο και αφορά κυρίως την αποδυνάμωση των άτυπων μορφών κοινωνικού ελέγχου, που άλλοτε επενεργούσαν και ήταν πολύ αποτελεσματικές στην Ελλάδα, λ.χ ο έλεγχος από την οικογένεια που ήταν συνεκτική, από την οργανωμένη, ανθρώπινη γειτονιά με τα παιδιά που έπαιζαν στις αλάνες κάτω από τα βλέμματα των γειτόνων, από το σχολείο και το δάσκαλο, που ήταν ενταγμένος στη ζωή της περιοχής κλπ.

Δ: Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι μεταφέρεται το φαινόμενο των αμερικανικών συμμοριών στην Ελλάδα και γενικότερα στον ευρωπαϊκό χώρο;

ΚΣ: Στην πρόσφατη συνάντησή της Φρανκφούρτης με αυτό το θέμα διαπιστώσαμε ότι στην Ευρώπη δεν υπάρχει η κουλτούρα της συμμορίας, όπως στις ΗΠΑ, όπου από 14-30% των νέων μεταξύ 12 κι 24 ετών ανήκουν σε συμμορίες και όπου το φαινόμενο βρίσκεται σε έξαρση και συνεχή αύξηση από το 1960.

Στην Ευρώπη, με εξαίρεση την Ολλανδία όπου το φαινόμενο συμμορία ανηλίκων ενδημεί σε ομάδες μαύρων, θα μπορούσαμε να κάνουμε λόγο όχι για συμμορίες, αλλά για άτυπες “νεανικές ομάδες”. Κάποιες από αυτές, π.χ. στη χώρα μας έχουν πολιτικό προσανατολισμό (νεο-ναζί, σκιν-χεντς, αναρχικοί), άλλες επιζητούν έντονες συγκινήσεις στην ομαδοποίησή τους (μηχανόβιοι, χούλιγκαν, ροκάδες) κλπ. Η αυστηρή μεταχείριση με εγκλεισμούς σε ιδρύματα θα σήμαινε κονιορτοποίηση της υπό ανάπτυξη και ωρίμανση προσωπικότητας των ανηλίκων.

Δ: Τι θα προτείνατε εσείς για την αντιμετώπιση του προβλήματος;

ΚΣ: Κατά καιρούς έχουν γίνει διάφορες προτάσεις σχετικά με το θέμα της τιμωρίας των νεαρών εγκληματιών. Μια από τις πιο ενδιαφέρουσες προέρχεται από τον υπουργό Εσωτερικών της Βρετανίας Τζακ Στρόου. Οι ανήλικοι που διαπράττουν κάποιο έγκλημα θα πρέπει να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην κοινωνία ή στο θύμα. Αν, π.χ. κάποιος έκλεψε μια ηλικιωμένη θα πρέπει να πηγαίνει να τη βοηθάει για ένα χρονικό διάστημα, π.χ. τα ψώνια της ή κόβοντας το γρασίδι στον κήπο της κλπ.

Δ: Ισχύει κάτι τέτοιο και στο δικό μας σύστημα σωφρονισμού; Έχετε να μας αναφέρετε κάποιο σχετικό παράδειγμα;

ΚΣ: Υπήρξε περίπτωση εμπρησμού αυτοκινήτου από νεαρό, που στο μεταξύ είχε επιτύχει στη Νομική και βρέθηκε να παρέχει υπηρεσίες επί ένα έτος κατά τα Σαββατοκύριακα στην Αστυνομία Ανηλίκων. Στο τέλος του έτους και η σχετική Υποδιεύθυνση έμεινε ικανοποιημένη με την προσφορά του νέου κι εκείνος τελικά δεν στιγματίστηκε με το να έρθει σε επαφή με άλλους πιο επικίνδυνους ανήλικους σε σωφρονιστικό κατάστημα. Οι εναλλακτικοί αυτοί τρόποι μεταχείρισης δεν στηρίζονται στη λογική του “κακού αντί κακού”. “έκανες κακό στην κοινωνία άρα και η κοινωνία σου κάνει κακό με τη στέρηση της ελευθερίας σου”. Το σωστό είναι να κάνεις κάτι καλό στην κοινωνία για να αποκαταστήσεις το κακό που της έκανες. Τέτοιοι εναλλακτικοί τρόποι μεταχείρισης εφαρμόζονται πλέον σε όλες σχεδόν τις χώρες του δυτικού πολιτισμού (ΗΠΑ, Καναδάς, Ευρώπη), αλλά και στα κράτη της ανατολικής Ευρώπης, με θετικά συχνά αποτελέσματα.

Δ: Ευχαριστούμε πολύ για τις χρήσιμες πληροφορίες που μας δώσατε.

(“Οι έφηβοι δοκιμάζουν τα όρια της ανοχής μας”, από την “ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ”, 2.11.1998, με αλλαγές)

Δ: Η συγγραφέας Σώτη Τριανταφύλλου που κάθεται σήμερα απέναντί μας μας δίνει από την αρχή την αίσθηση ότι έχει πολλά κοινά με τους ήρωες των βιβλίων της, την ίδια αγάπη για τη ζωή, το ίδιο πάθος για περιπέτεια. Αλήθεια, οι ήρωές σας σα να διακατέχονται από τάσεις φυγής, περιπλάνησης... Σαν να θέλουν να βρίσκονται συνεχώς "on the road"...

ΣΤ: Νομίζω ότι είναι λιγότερο ζήτημα περιπλάνησης και περισσότερο ότι ζουν μέσα σ'ολόκληρο τον κόσμο και όχι περιορισμένοι σε τεχνητά σύνορα. Έχει να κάνει με το ζήτημα της εθνικής ταυτότητας, της ταυτότητας γενικότερα, που το βλέπω με ένα διαφορετικό τρόπο απ'ό,τι θα υπαγόρευαν οι αρχές του πατριωτισμού. Στο πρώτο μου μυθιστόρημα, το "Σάββατο στην άκρη της πόλης" μια Ελληνίδα φοιτήτρια πηγαίνει στη Ν.Υόρκη και είναι σα να έχει ζήσει εκεί όλα της τα χρόνια. Μπορεί να συμβεί αυτό, το ξέρω και πιστεύω ότι είναι μια στάση απέναντι στον κόσμο που έχει πολλές πιθανότητες να μας κάνει ευτυχισμένους... Στο τρίτο βιβλίο, τον 'Υπόγειο Ουρανό' η δεύτερης γενιάς Ελληνοαμερικάνοι αισθάνονται πως μόνο μέσα στα αμερικάνικα σύνορα μπορούν να βρουν αυτό που ψάχνουν και ότι η Ελλάδα είναι μια πραγματικότητα χαμένη...

Δ: Όπου γης και πατρίς, δηλαδή. Η εθνική ταυτότητα, όμως, δε χάνεται έτσι;

ΣΤ: Δεν χάνεται. Υπάρχει. Έχουμε την αίσθηση ότι προερχόμαστε από ένα συγκεκριμένο μέρος όπου υπάρχουν συγκεκριμένες αξίες, αλλά μπορούμε με ευκολία, με προθυμία -αυτό είναι το κυριότερο- και με μεγάλη περιέργεια να προσαρμοστούμε σε έναν τόπο που μοιάζει διαφορετικός αλλά, στην πραγματικότητα, κανένας τόπος δεν είναι πολύ διαφορετικός από το δικό μας. Μια γενναιόδωρη στάση απέναντι στον κόσμο θα μας κάνει να έχουμε περισσότερες πιθανότητες ευδαιμονίας -αν αυτό είναι το ζητούμενο, που για μένα είναι...

Δ: Αν μη τι άλλο όμως, οι ήρωές σας περιπλανούνται μέσα στις ανθρώπινες σχέσεις και κυρίως στη φιλία...

ΣΤ: Αυτό αντανακλά και τη δική μου ζωή. Η φιλία έχει παίξει βασικό ρόλο. Δεν ήταν θέμα τύχης, ήταν μάλλον επιλογής και βρίσκω αυτή την επιλογή πολύ ενδιαφέρουσα. Πιστεύω ότι σε προστατεύει από τους θεσμούς, τους θρησκευτικούς ή τους κρατικούς...

Δ: Από ποια άποψη;

ΣΤ: Πιστεύω ότι οι άνθρωποι που δεν έχουν την εμπειρία της φιλίας είναι επιρρεπείς σε κλειστές, αυταρχικές οικογένειες, σε μονότονες και γραφειοκρατικές δουλειές και σ'αυτό που με μελοδραματικούς τόνους λένε οι σημερινοί πολίτες: τη μοναξιά.

Δ: Δε νιώθετε εσείς μοναξιά;

ΣΤ: Δεν το νιώθω, αλλά κάνω κάτι -ανέκαθεν- για να μην το νιώθω. Δεν πιστεύω ότι αυτά είναι αληθινά προβλήματα. Τα αληθινά σχετίζονται με την αρρώστεια, τη φτώχεια, τον πόλεμο. Όλα τ'άλλα μου φαίνονται δική μας ευθύνη, είναι στο χέρι μας...

Δ: Καλό ακούγεται αυτό.

ΣΤ: Ναι, γιατί έχω μια αίσθηση παντοδυναμίας. Νομίζω ότι όλοι μπορούμε να ελέγξουμε τα πράγματα, αρκεί να το θέλουμε, γιατί πολλοί άνθρωποι βυθίζονται στη δυστυχία με απόλαυση.

Δ: Διαβάζετε πολύ;

ΣΤ: Μερικές φορές ακόμα και δύο βιβλία την ημέρα. Διάβαζα πάντα. Πηδάω σελίδες όμως -όχι σε όλα τα βιβλία βέβαια και όχι πάντα. Όταν βαριέμαι ή άμα ξέρω τι θα συμβεί στις σελίδες αυτές. Τα περισσότερα βιβλία θα μπορούσαν να μην είχαν γραφτεί, αυτό ισχύει και για τα δικά μου. Βέβαια, οι περισσότεροι συγγραφείς στις καθυστερημένες χώρες, όπως είναι η Ελλάδα πιστεύουν ότι το χειρόγραφό τους είναι το καλύτερο που μπορούν να κάνουν. Ποτέ δε συμβαίνει αυτό. Πάντα μπορούμε να το βελτιώσουμε.

Δ: Υπάρχει στα βιβλία σας μια εμμονή με την Αμερική. Τα δύο εκτυλίσσονται στη δεκαετία του '80 στις ΗΠΑ. Οι νέοι μέσα στην καρδιά του δυτικού κόσμου...

ΣΤ: Το θέμα των μυθιστορημάτων μου όμως δεν είναι η Αμερική, είναι κυρίως η χαρά και η έκρηξη των ανθρωπίνων σχέσεων -τουλάχιστον αυτό ήθελα. Η Αμερική που ο πολιτισμός της υπήρξε το αντικείμενο των σπουδών μου για δέκα χρόνια, είναι το ντεκόρ. Είναι ένας χώρος πολύ προκλητικός ως σκηνικό. Έχει πολλά στοιχεία αντίθετα μεταξύ τους, κάτι που δεν υπάρχει με την ίδια ένταση στον ευρωπαϊκό χώρο. Αν είσαι έτοιμος να γίνει η ζωή σου συναρπαστική, στη Ν. Υόρκη μπορεί να γίνει...

Δ: Οι αγαπημένοι σας συγγραφείς είναι κι αυτοί Αμερικάνοι;

ΣΤ: Με ενδιαφέρει η λογοτεχνία που δεν αγνοεί τα ζητήματα των απλών ανθρώπων, που αναφέρεται στα ζητήματα των τάξεων. Πιστεύω περισσότερο στις αντιθέσεις ανάμεσα στις τάξεις παρά ανάμεσα στις γενιές και στα φύλα. Δε με αγγίζουν τα λεγόμενα υπαρξιακά ζητήματα, δεν τα πολυκαταλαβαίνω, ενώ τα κοινωνικά ζητήματα, νομίζω μας συνδέουν με τον κόσμο και δίνουν νόημα στη ζωή μας. Θέλω οι άνθρωποι να ζουν καλύτερα απ'ό,τι ζουν και ατομικά και συλλογικά.

Δ: Και με τι έχει να κάνει ο εξοπλισμός των ηρώων σας για να αντιμετωπίσουν όλες αυτές τις προκλήσεις της ζωής τους;

ΣΤ: Κυρίως με το πώς έχουν μεγαλώσει αυτοί και πώς έχουμε μεγαλώσει όλοι μας. Αν έχεις μεγαλώσει μέσα στο περιβάλλον της ηττοπάθειας και της λογικής ότι ο κόσμος είναι κακός και ότι το μόνο ασφαλές πράγμα είναι να γίνεις δημόσιος υπάλληλος και να παντρευτείς -τα βρίσκω πολύ επικίνδυνα και τα δύο- τότε είσαι επιρρεπής είτε σε μέτρια υλικά όνειρα είτε σε όνειρα που ξεπερνάνε τις δυνάμεις σου, με αποτέλεσμα να αποτυγχάνεις με οδυνηρό τρόπο. Με λίγα λόγια πιστεύω ότι αν δεν είμαστε απ'αυτούς τους πολύ άτυχους που βγαίνουν μια μέρα από το σπίτι τους και τους πέφτει ο ουρανός στο κεφάλι και αν δεν έχουμε γεννηθεί σε μια παράγκα σε μια τριτοκοσμική πόλη, όπου όλοι οι άνθρωποι πεινάνε, τότε τίποτα δεν μπορεί να μας σταματήσει από το να κάνουμε όλα όσα θέλουμε...

(από την "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ", 30 Οκτωβρίου 1998, με αλλαγές)

Ξ

εξετάζοντας τα Ελληνικά

Το Εξετάζοντας τα Ελληνικά είναι ένα βιβλίο προετοιμασίας για τις εξετάσεις Ελληνομάθειας του Υπουργείου Παιδείας (επίπεδα Γ' και Δ'), αλλά ταυτόχρονα απευθύνεται και σε όλους εκείνους που επιθυμούν να προσδιορίσουν και κατ' επέκταση να βελτιώσουν το επίπεδο της Ελληνομάθειάς τους, όπως και σε εκπαιδευτικούς που προετοιμάζουν υποψηφίους για τις εξετάσεις γλωσσομάθειας.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του βιβλίου είναι τα εξής:

- δέκα πλήρη διαγωνίσματα (πέντε ανά επίπεδο εξέτασης)
 - κατανόηση προφορικού λόγου
 - κατανόηση γραπτού κειμένου
 - παραγωγή γραπτού λόγου
 - συνέντευξη
- ειδικό κεφάλαιο για την προετοιμασία παραγωγής γραπτού λόγου
- ειδικό κεφάλαιο προετοιμασίας για τη συνέντευξη
- ειδικό παράρτημα με τις λύσεις όλων των ασκήσεων
- ειδικό παράρτημα με τα πλήρη κείμενα της κατανόησης προφορικού λόγου.

STUDENT'S BOOK ISBN: 960-86321-2-9
CASSETTES ISBN: 960-86321-3-7

